

زيببارى حه نسو موحه مه د ئه مين ديوانا

قهوژارتن و به رهه فكرن
د. فاخر حه سه ن گولى

دیوانا

موحه‌مه‌د ئەمین هه‌سۆ زێباری

موحه‌مه‌د ئەمین هه‌سۆ عه‌لی کادانی - زێباری

١٩٩٧-١٩٥٦

قه‌وژارتن و به‌رهه‌قه‌کرن

د. فاخر هه‌سه‌ن گو‌لی

سەنتەری زاخۆ بۆ ڤه‌كۆلینین كوردی

دیوانا	په‌رتووك
موحه‌مه‌د ئەمین هه‌سۆ زێیاری	
د. فاخر هه‌سه‌ن گوئی	هه‌وژارتن و به‌ره‌هه‌فكرن
ئێكۆ / ۲۰۲۲	چاپ
دیار عبدالله	دیزاین
جه‌گه‌رخوین جه‌میل	به‌رگ
واره‌یل عبداللهباقی	
978-9922-9167-9-8	ISBN
D- / ۲۶۶۳ / ۲۱	ژمارا سپاردن

© مافی چاپی یی پاراستیه بۆ
سەنتەری زاخۆ بۆ ڤه‌كۆلینین كوردی

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەری زاخۆ بۆ ڤه‌كۆلینین كوردی

✉ zcks@uoz.edu.krd ☎ +964 750 471 0863
📍 Iraq- Kurdistan region, Zakho- University of zakho

دیوانا

موحه‌مه‌د ئەمین‌ه‌سۆ زیباری

پیشهکی

ئەف دیوانە ئیکە ژ ئەوان دیوانان ئەوین گەلەگ بەرفرەه کو سەدان هەلبەستین ئایینی، ئەفینداری، سیاسی و نیشیمانی و جفاکی ب خوەفە دگرت، کو هەر هەلبەستەکی خوەشیهکا تاییەتا خوە یا هەی، د ئەفی پیشەکییدا هەول هاتیهدان کو ب شیۆهیهکی ریکوپیئک پیداجوونەک د ژیاننامەیا (موحەمەد ئەمین حەسۆ)یدا بەیتهکرن، پاشان گرنگترین خالین گریدای ب ئەفی دیوانیخە رۆهن و ئاشکرا بین.

هەلبەستخان ژلایع جفاکیخە:

(موحەمەد ئەمین حەسۆ عەلی) خەلکی گوندی (کادان) سەر ب دەقەرا (ژیباریان)قە، ل سالآ (۱۹۵۶)ی ل گوندی ناقبری هاتیە ل سەر دونیایع، هەلبەستخانێ چەند سائین دەستیپکا ژیارا خوە ل گوندی خوە دەریاز کرینه. لئ ل سالآ (۱۹۶۱)ی ژیهر ئالۆزی و کیشەیا دناقبرەرا هۆزین دەقەریدا نەچار بوویه گوندی خوە بجە بەیلت و بەرهف گوندی (کانی هەسپان) کو دکەفیتە د ناقبرەرا بەردەرەش و رووقیا دا بجیت و بنەجە بییت.

هەلبەستخان ژلایع زانستیخە:

ناقبری ل سالآ (۱۹۶۵)ی دەست ب خواندنێ کر کو (ئەلیف و بی)، خواندنا قورئانا پیروۆز و (فتح القریب) یا شەریعتێ ئیمام شافعی ل دەف برایع خوە (مەلا موحەمەد صالح حەسۆ)ی خواندن. هەرۆهسا (فتح العین بشرح قرە العین بمهمات الدین) نقیسینا (زەینولدین ئەحمەد عەبدولعەزیز هندی) هندەک جارن هاتن و چوونا گوندی (دولجانا مەزن) دکر و ل نک (مەلا موحەمەد تاهەر شەهی زیباری) دخواند. بەردەوامی دایە خواندنا فەقیاتیع و زانستیەکی باش

ههلبهستان و ژ دهستانان دایک:

ههلبهستان پشتی مالئاقاییا دهیکا خوه خانم (مریهم موحهمد ئهحمهد)
گهلهك پهریشان بوو و ههلبهستهكی ل ژیر ناقونیشانی (هۆ هۆ دایع)
قههاندبوو و ل مالکین دهستپیکا ههلبهستی ب ئهقی شیومیی باسج بارکرنا
دهیکا خوه بۆ جیهانا دیتر دکهت و دبیزیت:

هۆ هۆ دایع ئهز غهریبم
هیشتا زی بوو بۆ ته بارکر
دایع هناف بۆ ته سۆتن
دلج رهبن ته ههژارکر
چاف کۆره بوون ژ رۆندکا
میلاکا من بریندارکر
ته خاتر خاست و بهرزهبووی
هندی من گۆت و ههوارکر

ههلبهستان و قههاندنا ههلبهستان:

ل دویف ئهوان بهلگهیین ل بهردهست، ههلبهستقانی ل دهستپیکا سالا
(1977)ی دهست ب قههاندنا ههلبهستان کریه. کو ب سهدان ههلبهستی
جواریجۆر ب تاییهتی یین ئهقینداریی قههاندینه، شیانیئ ئهوی گههشتبوو
ئاستهک و هسا کو هژمارهکا زنده یا ههلبهستقانیئ ئهوی سهردهمی
پهیهندی ل گهل گریدا بوون و شیومرهندی د نقیسینا ههلبهستاندا دکر
داکو ب ئهقی چهندی (موحهمد ئهمین هسۆ) بوچوونا خوه ل سهر
ههلبهستیئ ئهوان دیار بکتهت، ئهرشیفی ناقبری پرن ژ ئهقان جۆره ههلبهستان،
بگره ژ زاخۆ، ئاکری، دیانا، بهحرک، دهۆکی پهیهندی ههبوون. ههژی
گۆننیه کو هژمارهکا زنده ژ ههلبهستیئ ئهوی ب تاییهتی یین ئهقینداریی

ژلايخ گهلهك سترانبیژانقه بووینه ستران، نهمازه ژلايخ سترانبیژی ناقدار
(ئهحمهد زیباری) كو كهسهكي نیژیکی ئەوی بوویه ب دهان ههلبهستیڤ
ئەوی کرینه ستران.

ههلبهستفان و بههرمیڤن دیتر:

ههلبهستفان سههرهپای قههاندنا ههلبهستفان چهندیڤ بههرمیڤن دیتر ژي ههبوون
بۆ نموونه: خواندنا چیرۆك و سهرهاتیڤن رۆستهمی زال و مهلا مهشهووری بۆ
كوچك و دیوانان، چيكرنا رادیۆ و مسهجلا، دروستكرنا پانكا ل سهه
پاتریڤن بچویك، چيكرنا وینهیڤن رهنگا و رهنگ، پنیكرنا بیلاقیڤن
لاستیکی كو ئیكهه كهس دهاته هژمارتن بۆ ئەفی كاری، چيكرنا دهقیڤن
چهرمی، دروستكرنا تزییان ب بهركیڤن زهیتوینا، چيكرنا تهلهفونا كو ب
دویراتیا (۳۰۰) میتران پچ دئاخفتن، دروستكرنا دهزگههین دهنگی وهك ییڤن
مزگهفتان، كهسهكي گهلهك شههرزا د یاریا گوستیركانیڤدا ههبوو و
چهندیڤ بههرمیڤن دیتر.

مالئاڤایا ههلبهستفانی:

ههلبهستفان ل ریکههفتی (۱۹۹۷/۴/۱۰)ی ب ئەگهري رويدانهكا تورمبیلی د
رۆژهكا باران و تهپرگ و گژلۆكدا د ناقبهرا رووڤیا و ئاكریڤدا گیانیخووه ژ
دهستدا، ههر دیسان برایخ ئەوی (موحهمهده سهعیڤدههسو) و برازیڤن ئەوی
(جهعفر موحهمهده سالح دهسو) ب دژواری بریندار بوون، قهدهرا ئەوی وهسا بوو
ل گوندی (كاني ههسپانا مهزن) هاته قهشارتن. ههژی گۆتیییه كو ناقبری
ههتا مالئاڤایخ خیزان پیك نههینابوو.

چەند تیبینین گرنگ ل سەر دیوانی:

هەوڵ ھاتیەدان ناماژە ب گرنگترین خالین گریڤای ب ئەقی دیوانی
بەیتەکرن و ب ئەقی شیوہیی ل خواری نہ:

- ئەف دیوانە ژ (۲۷۷) ھەلبەستان پیکھاتیە کو ل دویف وئ دابەشکرنا مە
رێکخستی (۱۵) ئایینی، (۱۴۵) ئەقینداری، (۳۹) سیاسی - نیشتمانی و
(۷۸) جفاکینە، لئ ھەژێ گۆتنيە پتريا ھەلبەستین ئەوی ب ئەقینداریی قە
گریڤایینە.

- ھەلبەستخان ل دویماییکا پتريا ھەلبەستین خوە (موحەمەد ئەمین ھەسۆ)
نقیسییە، ل قیڕی دیار دبیت کو ناقی ئەوی یخ ھەلبەست نقیسیین
(موحەمەد ئەمین ھەسۆ) یە.

- ب ھیچ رەنگەکی مە دەستکاریا رینقیسا ھۆزانقانی نەکرێ، ب تنی د
ئەوان پەشقاندا کو ب شاشیا رینقیسی دەینە ھژمارتن و کارتیکرنی ل
ریتم و واتایا ھۆزانی و چارچووقی گشتیی ئەوئ ناکەت، راستقەکرن
ھاتینە ئەنجامدان، بۆ نموونە: (جو - جوو)، (بو - بوو)، (بو - بۆ) و... ھتد.

- ھەوڵ ھاتیەدان ھەر پەقیقەکا نہ رۆھن یان پەقیقین پیدای ب پیناسەکرنی
د دیوانیڤدا، ب شیوہیەکی ریکوپیڤک ل پەراویزان ھاتینە نقیسیین.

- چونکی د دیوانیڤدا دیرۆکا قەھاندنا ھەلبەستخ نەھاتیە دیارکرن، لەورا مە
ھەوڵدایە ب ئەقی شیوہیی بەردەست ریکبێخین.

- ئەف دیوانە مینا گەلەک دیوانین دیتەر، ھندەک ھەلبەست دوو یان سێ
جاران ھاتینە قەھاندن، ھەر ب ئەقی مەبەستخ مە ھەوڵدا دانەھیکێ ژ ئەوان
وہک ھەلبەستا بنەرەتی ل قەلەم بەدین و ل گەل دانەھین دیتەر بەروارد
بکەین و جیاوازیین ئەوان ل پەراویزان بنقیسیین، داکو ب ئەقی چەندی
پتر ببیتە جەھ مفا وەرگرتن.

- شیوازی نقیسینا ئەقی دیوانی ب دەفوکا دەفەرا (زیباریان) هاتیه نقیسین و
هەر کەسێ ب هویری ئەقی دیوانی بخوینیت دئ بۆ ئەوی دیار بیت.

- د ئەقی دیوانیدا نافونیشانی دوازدە هەلبەستان دوو جارێ "گولا زەر"، "چ
بکەم"، "دوو دلی"، "دئ و مەرەقە"، "کچا کورد"، "رۆژا رەش"، "نازدار"، "لاوی
کورد"، "شەهید سلیمان هەرنی"، "نەفرۆز"، "سەلمان شووشی" و "زیرەقان" و
هەلبەستا "پارتی" سێ جارێ و یا "شیخ عەزیز" جارێ جارێ هاتینە
بەرەفکەر.

- هەلبەستان د هەلبەستەکا خودا یا ب نافی "پێخەمبەر" مەبەست موحەمەد
پێخەمبەرە (س) باسێ ئەوی دکەت بۆ نمونە دبێژیت: دویماییکا
پێخەمبەرە، بەرەفانکەری گونەهکاریه ل رۆژا قیامەتی، رەحمەتە بۆ
موسلمانا و... هتد. د چەند مالکین دەستپیکا هەلبەستا نافیریدا دبێژیت:

دئ کەین مەدحیت پێخەمبەری

قی خاتەمی قی سەرودری

خودانی ئەسرا و میعراجی

ساحبی بۆراق و تاجی

تو خاتەمول مورسەلینی

تو شەفیعیول موزنبینی

- هەلبەستان باسێ رۆژا قیامەتی دکەت کو رۆژەکا نەخووشە و هەر
کەسەک ب خوێفە مزویل دبیت. د ئەقان چەند مالکین ل خواریدا ب ئەقی
شیوهی دبێژیت:

رۆژا حەشری تەنگافی یە

کەسێ ئاگە ل کەسێ نی یە

چافی مە ل رەحما باری یە

- هه‌له‌سڤانی چه‌ندین هه‌له‌سه‌ت و مالک ل سه‌ر ته‌کیا و شیخ و مرید و سووفیان فه‌هان‌دینه و ب مرنا شیخین ته‌کیا رووقیا گه‌له‌ک دلگران بوویه. چار هه‌له‌سه‌ت ل زیر نافونیشانی "شیخ عه‌زیز" و هه‌له‌سه‌ته‌ک ب نافعی "شیخ فاتیح" فه‌هان‌دینه.

چوومه خه‌لوا شیخ عه‌زیز
ناهی‌ت ده‌نگی قورئانی
کو خه‌لوا شیخی یا چۆله
من گۆت شیخ عه‌زیز کانی
من نه‌زانی شیخی من
یی بارکری ل جیهانی
جیهانا پویج و به‌ته‌ال
دی مه‌به‌ته‌ نه‌مانی
سه‌بارته مالئاقاییا (شیخ فاتحی) شیخی ته‌کیا رووقیا ب ئەقی شیوهیی
دی‌ژیت:

چوومه ته‌کیایی گرینه
ده‌رویش هه‌موو د روینشتینه
شیخ فاتیح د نافدا نینه
مرن ئەفرۆ بو من ژینه
- پینج هه‌له‌سه‌تین ئەقی دیوانی کو پیکهاتینه ژ: "شه‌پرزه"، "ده‌ستی خۆ
بده‌فه"، "خۆزی"، "جانا گوندی" و "ئه‌ز بو ته‌مه"، کۆر و کچ مالکان
ده‌افیزنه به‌ر ئیکدوو بو نموونه ئەفان چه‌ند مالکین هه‌له‌سه‌تا "ئه‌ز بو
ته‌مه" و ب ئەقی شیوهیی ل خواریه:

کۆر:

تو گولی نی ئەز په‌رژانم

شەف و رۆژا زێرهفانم
بۆ برینا تە دەرمانم
تو بۆ منی ئەز پێ د زانم

کچ:

سویند ب ئەفینا مەم و زینئ
ب قینا فەرهادی و شرینئ
ئەگەر بمرم بۆ ئاخئ مە
کورو بۆ تەمە ل ژینئ

- هەلبەستفانی هەندەك هەلبەستین خوە ب زاراقئ سورانی قەهانیدنه و خوەیا
دكەت كو سۆرانیا من نهیا باشه، چونكى ئەز بادینیمه بۆ نموونه: "بەخو
نەچارم"، "فرمیسك"، "چاو رەش"، "شازدەى ئاب"، "نەورۆزە" و "تیبی كانی
هەسیانی گەور". ل دەستپێكا هەلبەستا (فرمیسك) دبیژیت:

من باش نازانم شیوهیی سورانی
من بادینیمه و ئەتوش دەزانئ
بژی بە شادی و بە كامەرانی
دەزانم بەندی لە ژووری خانئ

- (موحهمد ئەمین حەسۆ) هەلبەستەكا درێژ ل ژیر نافونیشانی "چ بکەم"
قەهانیدنه و ژبو کچ دبیژیت:

من نه ماله ته پئ بینم
نەشیم تە بۆ خو برهقینم
هەزارەکی دلبـرینم

- پاشی ژبو بدەستقەهینانا پارا داكو خیزانی پیکبەینیت جار دبیژیت: دئ
بمە ماملەچی و دئ پارا بدەستخوئقە هینم و دئ رەوشا من باش بیت لئ ل
دویمایهیی دیار دكەت: ئەز ئەقی کاری ناکەم دترسم سەرنەكەقم و پاشی

قەردار بېم و ل داویع شەرمزار بېم و جار دبیژیت: دئ خوه کەمە مەلا و ل خەلکئ بمة بەلا ل مزگەفتئ د روینم و سووفیا خاپینم بەلکو ئیک ژ ئەوان کچا خوه بەدەتە من، ل داویع دبیژیت: نە مەلاتی یا ب زەحمەتە و بۆ من بئ مضایە، پێدا دچیت و باسئ گەلەك کارین دیتەر دکەت ل دویمایهئ دبیژیت:

دی بـمەف شـئانئ جـارا
 پـهزی چـیرینم ل ئاقـارا
 ئەو باشتەر ل هەموو کارا
 کەرئ بۆز قەمەرا منە
 کورتانی وی خووش کوشنە
 پەز چیراندن شۆلا منە
 پێقی نە دگەهشتە تری
 د گۆت یئ ترشه و تی د فکری
 حال ئەو حاله یئ بۆ دمری

- (موحەمەد ئەمین حەسۆ) هەلبەستەكئ ب ناعئ "بابئ نەمر" كو ناڤەرۆكا
 وئ سەبارەت مائئاقاییا (مەلا مستەفا بارزانی) یە دبیژیت:

رۆژەك نەخۆشی و دژوار بوو
 تەف كوردستان بەهیدار بوو
 ب راستی رەشه بوهار بوو
 دژی مللەتئ كوردا بوو

- هەلبەستفان ئالیع خوه یئ سیاسی ژئ دیار دکەت و خوه وەك پارتیهك واتە
 (پارتی دیموکراتی كوردستان) ددەتە نیاسین و پارتی وەك خودانئ دۆزا
 مللەتئ كورد ل قەلەم ددەت، و سئ هەلبەستان ل ژیر ناڤونیشانئ "پارتی"
 قەهانیدینە و د دەستیپكا ئیک ژ ئەواندا دبیژیت:

ئەم پارتىنە ئەم پارتىنە
پىر ئۆمىد و باومىنە
جان گۆرىيت مللەتىنە
ئەم پەرودىت بارزانىنە

- وەسا ديارە (موحەمەد ئەمىن حەسۆى گەلەك كەيف ب باژىرئ (ئاكرئ)
دەت و لەورا هەلبەستەك ب نافع "ئاكرئ" قەھاندىە و د مالکين
دەستپىكا هەلبەستا ناڤرىدا دىڤىت:

ئاكرئ جىهئ ئەقىندارا
هەر توى بوىكا هەموو شارا
ھندى تە بىنم تىر نابم
هەر رۆژەكئ ھزار جارا

- هەلبەستقان باسئ ھىز، شىان، بەرخوئدان، خوہ گورىكرنا مللەتى كورد
بەرامبەر دوژمنئ داگىركەر دكەت و د ئەقان چەند مالكاندا دىڤىت:

مىلەتەكئ خۆراگرين
ئەم دوژمننا بەھىزترين
چ جار توخييا بەرنادەين
دئ رىكا دوژمننا گرين

- هەلبەستقان سەبارەت (شەھىدان) چەندىن پەھىڤىن جوان و بالكىش ب كار
دەھىت و د چەند مالكەكاندا دىڤىت:

ئەز شەھىدم ئەز نامرم
خودان هەقال و ھۆگرم
شەمالكم قەت ناڤەمرم
پەھلەقانم خۆراگرم

- كەركووك د هەلبەستێن هەلبەستقانیدا ژبەر نە گریڤانا وئ ب
كوردستانێ قە و گله و گازندهیێن وئ ب ئەقی شیوهیی دبێژیت:

كەركووك چەندا ب گازندهیه
یا خەمبار و شەپرزەیه
داخازت وئ پێشمەرگەیه
بابە گۆرگۆر دئێ مەیه

- هەلبەستقانی باسێ ژین و ژیارێ دكەت كو ژین نە هەمی پارەیه، قەسپ،
تورمبیل و ب شیوهیی گشتی نە سامانی دونیایی یه، ژیان جار تەحەله و
جار شرینه و ئەقرازی و نشیقیه و جار گەرمه و جار ساره و چ جار خوه ژئ
نەترسینه و د دەسپێكا هەلبەستا ب ناغی "ژین و پارە" دبێژیت:

ژیان نە زێر و پارەنە
یانژی قەسپ و قەمەرەنە
ئەف تشته خر بی فایدهنە
رێكیت ژینی نە ئەقەنە

- (موحهەد ئەمین حەسۆ) د هەلبەستەكا خودا ب ناغونیشانی (عەرەق
قەخۆر) باسێ ئەوان كەسان دكەت ئەویێ مەیی قەدخون و ب کارەکی بی
مفا، نەباش ل قەلەم ددەت و د چەند مالکاندا ب ئەقی شیوهیی دبێژیت:

یا ژ تەقە كو خۆش کاره
نئ ئەو پێك ژەهره ماره
یی عەرەقی قەخۆتن
ل دینی و دونیا خساره
عەرەق یا بی فایدهیه
دوژمنا دینی تەیه
ئەقرو پێقە قەنەخۆ

تۆ بۆژە من تۆبەیه
عەرەق و ویسک و بیهره
ل ئایین مە یا دویره
قی دەمی یی قەخۆتن
دئ بیژنن پەوشەنبیره

- هەلبەستقانی د هەلبەستەکا خودا ب نایق "خاندن" سەبارەت خواندن و زانین، شیرەتان دکەت و دبێژیت: خواندن دەرمانە، بێ خواندن پاش ناکەفن، قەلەم چەکی دەستی یە، نەزانین دەرەک گرانە و... هتد. و د چەند مالکین دەستپیکا هەلبەستا ناڤبریدا دیار دکەت:

بـخـوینـن خـانـدـن دەرمانە
نەخویندەقان یی نەزانە
گەر نەخوینن پێش ناکەفن
نەزانین دەرەک گرانە

- (موحەمەد ئەمین حەسۆ) ی سێ هەلبەستین ناڤدارین فۆلکلۆر ژێ ب ناڤنیشانێ "سینەم"، "کالە میڕ" و "کەچەل" یین هەین و دەستپیکا هەر ئیک ژ ئەوان ب ئەقی شیوەیی ل خوارینە:

"سینەم"

های سینەمی سینەمی هەوار هەواره سینەمی
هندی دکەم و ناکەم چ جارا ئەز ناگەمی
ئەگەر سینەم یا من با ئەز دا دلێ خۆ دەمی

"کالە میڕ"

لۆگـدیۆ کـالـە مـیـرۆ
ژن جانو تۆی بێ خیرۆ

ب پیرهژنا یی فیرو
ب قی نابنه شیرۆ

"کهچهل"

هه ی کهچهله کهچهله
چهنادی پیس و چهپهله
رهقا میشا یاد گهله
دی بیژی چیلهپ کهله

- گهلهک ههلبهستین (موحهمد ئەمین حەسۆی) گریڤداینه ب شیرهتان ئیک ژ
ئەوان ههلبهستان بناقئ "قومار"، کو باسئ خالیئ نهرینیئ وئ وهک: بی
پارهیا بهردهوام، خودلیبسهری و شهرمزاری د دهستپیکا ههلبهستا ناڤبریدا
دیڤیت:

گوه بده من قی جاری
تهرک بکه قۆماری
ته کاری خو کره ئەو
سیڤدی ههتا هیڤاری

- (موحهمد ئەمین حەسۆی) ناڤونیشانین سئ ههلبهستین خوه ب گۆتین
مهزان ناڤکرینه کو پیکهاتینه ژ: "چاف دی ب چاڤا کهقن"، "جهئ
شیرا ریڤی ئن دکهن گیڤا" و "پیری و هزار و عهیب".

- ههلبهستفانی د ناف ههلبهستین خوهدا ناڤئ سئ چیاپین کوردستانئ هیئانه
کو پیکهاتینه ژ: (چیاپئ سیپانئ) چهئدین جاران دووباره کریه ئەو ژی
ژبه ر داستانا (خج و سیامهندی)یه و ههتا ههلبهستهک ب ناڤئ "چیاپی
سیپانئ" فههاندیه، چیاپئ (بیسونئ) ئەفه ژی ژبه ر چیرۆکا (فههاد و
شیرینئ) و ل دویمههیی ناڤئ چیاپئ مهتینی هیئانه.

- د ئەفغ دیوانیدا ھندەك پەیف ژ پەیفین دیتەر پتر ھاتینە ب کارھینان و ھەتا ھەلبەست ب ناغ ئەوان ناغکرینە بۆ نموونە: جان، گول، بوھار، کچ، سۆز، ئەفین، دل، نەفرۆز و... ھتد.

- ھەلبەستقانی ل داویئ دیوانی، نیزیکی دوو سەد و سێ گۆتین مەزان ھیناینە، ھەژی گۆتینیە کو تەقایا ئەوان ب دەقوکا دەقەرا زیباریان نغیسینە و بۆ نموونە: "ھەسپ و ھیستر نال دکر"، "کیسەلە پیچکێ خۆ بلند دکر"، "خەزیران خەزری گیایئ کون دیوارا کوززی"، "پیچکێت خۆ ل قەدر بەرکا خۆ درێژکە"، "کو برنج ھاتە درینئ دئ ھیتە جوخینئ"، "ھەر ئەقرازیەکی نغیشیەك یا ل دی" و ... ھتد.

ل دویمایئ سوپاسیا خودایئ ئیکانە دکەین بۆ وئ ھیز و شیانیئ دایە مە ئەفی کاری ب داوی بینین، ھەرھەسا سوپاسیەکا تایبەت بۆ بەریز (رەمەزان سەعید ئەحمەد کادانی) کو چەندین سالان بەرھەمئ ھەلبەستقانی ل دەف خوە ب شیۆھیەك باش پاراست بوو، ھەر دیسان سوپاسیەکا بئ سنوور بۆ ھەلبەستقانی ناقدار (بۆرھان زیباری) و سترانیئێ بەرنیاس (ئەحمەد زیباری) و برازیئ ھەلبەستقانی (مەلا عادل موحمەد سائج ھەسو) کو ھەر ئیک ژ ئەوان کیماسی د ھاریکاریکرن و پشتەقانیئ دا نەکر. ھیشیدارین ئەف کارە ببیتە جھئ مفا وەرگرتنا گشت ئالیەکی.

د. فاخر ھەسەن گولی

دھۆک ۲۰۲۱

پشکا ئیکئ

ههلبهستین ئایینی

مه توبهيه

سوياس بو خودايي ميهره بان
ئهم دايين خودان دين و ئيمان
كرين ئومه تا موحه ممه د⁽¹⁾
مه دوير بگه ي ژ كورئ شهيتان

ياره ب ههر توي غه ففاري⁽²⁾
تو رهحما خول مه ب باري
ته عه مه لئ⁽³⁾ مه سالح⁽⁴⁾ كه ي
دهمئ دچينه قه برئ تاري

دونيا هه موو مولكي تهيه
مرنا ب هه قه رپكا مهيه
تو ئيماننا مه كامل كه ي
هه موو گاڤا مه توبهيه

رهحما ته گه لهك يا زوره
گونه حكارين ل مه ب بوره
مه دوير كه ي ژ فيعليت⁽⁵⁾ شهيتانئ
كافري مه له عيني كوره

(1) ل جههكئ ديتر: ناف گران.

(2) غه ففار: ئيك ژ ناڤين خودايي مهزنه و رامانا (بي كو گونهها ژ ناف دبهت) ددهت.

(3) كار.

(4) كار و كرياتين باش.

(5) كريان.

عەبدیت تەینە گونەحکارین
پۆزا حەشری^(١) شەرمزارین
تو خودان پەحم و کەرەمی
مە عەفو بکە ی هیقیدارین

^(١) پۆزا دویمایین (قیامەتن).

پەمەزان

پەمەزانئ تو ب خێراتی
بو موسلمانا خەلاتی

ئەف هەیشە پەمەزانە
باوهریکە خۆش میهفانە

بوسلمان بو تە فەرسەتە^(۱)
ئەفە خێرو بەرەکەتە

بو تە چینابیت ب سستی
بوسلمانبە ب دروستی

نەفس گەلەک یا غەدارە
وئ پەزلیکە یا بی عارە

تو نەفسا خۆ بترسینە
گوھ نەدی گەل تە خائینە

لازمە تو چاک بزانی
مرۆفەکن بوسلمانی

ئەفە هەیشا بەاگران
یا تیدا نازل بووی قورئان

(۱) دەئیشە.

مرن

بناقی خودی یی میهره بان
گوهی خو بدی ئەهی بوسلمان

دی کهم بهحسێ رۆح کیشانی
مرن دویماییا ژیانانی

ب ئەمری خالق^(۱) و جهیلی^(۲)
تو دی بینیی عزرائیلی

گههیت ته لیک هینه دهری
وهخته تو دی چیه سهفهری

تو دی کهقیه سهکهراتی
چاخی ته یی ل نهجاتی

رۆح کیشان چهندا ب زهحماته
گهکهکا ب ترس و ههیهته

شهریهتا مرنی یا تاله
ئهقه ئەمری زولجهلاله

سهفهره ته گهلهکهکا دیره
ئیکهم قیناغ^(۱) قهبری کیره

(۱) خالق) ئیک ژ ناڤین خودایی مهزنه و پامانا (چیکر، دروستکهه) ددهت.

(۲) جهلیل) ئیک ژ ناڤین خودایی مهزنه و پامانا (مهزن) ددهت.

نەشیی ب رەقی بکەیه هەوار
دئ چکەى تو عەبدئ هەزار

هینە تە نەکیرو و مونکەر
گەتە پراوەستن بەرامبەر

دئ ل تە کەن چەند سوئالا
چینابیت ب حیلە و حەوالا

گەر ناجح بووی ئیمتیحانئ
دئ بیە خودانئ ئیمانئ

گەر جەواب نەداقە ئیک جاری
دیارە تو یئ تاوانباری

مادەم نەزانى جەوابئ
موستەحەق^(۲) بی بو عەزابئ

عەزابەك نەخۆشى و دیرە
جەهەنەم گەلەك یا کیرە

جەهەنەم یا پەر ئاگرە
جیهئ مرؤفئ کافرە

(۱) قۆناغ، قویناغ.

(۲) هەژى.

تهویه

عەبدی جەحیل و یی پیر
ئەگەر خودی کر ژیر
ئەوی نینه چ مەسیر^(۱)
یان فەلق^(۲) یان زەمەریر^(۳)

کی دگەل خودی خائینه
مرۆقە کە بێ دینه
جیهی وی ناک لەعینە
ئەسەسە لوسا فلینه^(۴)

خەلک ب کەرب و عیناد
غەیبەت کەر و ییت فەساد
رۆژا حەشەری بێ مراد
نە خارنە و نە ئاف و زاد

ئەویت ھەندە ب کەرب و کین
ژار و مەلیل و خەمگین
پیکشە فەقیرو زەنگین
ل پێش رەبوعا لەمەین^(۱)

(۱) رێک.

(۲) دۆژەھ.

(۳) دۆژەھا سەر و سەقەم.

(۴) دۆژەھ.

هه‌ی هه‌وار و سه‌د هه‌وار
ئه‌م چاف شوور و شه‌رم‌زار
گونه‌حی‌ت مه‌ چهن‌د هزار
یا‌عه‌زیز^(۲) و یا‌غه‌فار

عه‌بدی‌ خه‌شیم و نه‌زان
ته‌ویه‌ بکه‌ مال و یران
دا ببیه‌ خ‌ودان ئیم‌ان
نه‌کو‌دی‌ بی‌ په‌شیمان

ته‌وی‌ بکه‌ ل‌ دونی‌ایی
دا نه‌که‌قیه‌ به‌لای
دی‌ ده‌رکه‌قی‌ ژ‌ فه‌ن‌ایی^(۳)
چی‌ بو‌و‌ دار و ل‌ به‌قای^(۴)

پینه‌قی‌ت‌ عه‌سل و نه‌سه‌ب^(۵)
عه‌جه‌م‌ یان‌ تورک و عه‌ره‌ب
عه‌مه‌ل‌ دی‌ بیته‌ سه‌به‌ب
ل‌ نیک‌ خ‌ودی‌ موق‌ه‌ره‌ب^(۶)

(۱) خودایی جیهانیان.

(۲) (عه‌زیز) ئیک‌ ژ‌ ناقین‌ خودایی‌ مه‌زنه‌ و پامانا (خوه‌شتقی) دده‌ت.

(۳) ژ‌ناق‌چوونئ.

(۴) مانئ.

(۵) کنیت، نقش.

(۶) نی‌زیک.

عمهه ئى كى پتره
نك خودئ ئه فده ئتره^(١)
ئهو يى خودان خاتره
مرؤقه كه كى زاكره^(٢)

^(١) (ئه فضه ل) واته (باشتر).

^(٢) زكرئ خودايئ مه زن دكه ت.

قیامت

الله الله تو خالقى
حمد و سهنا بو رازقى^(۱)
سهرشوور بكهى مونافقى

تو خالقى و توقادرى^(۲)
قورئان ته بو مه فریكرى
كهسهك نینه كو نهمرى

گهلى عهیدا وه چ حاله
دونیا یا پیچ و بهتاله
پر میحنهت^(۳) و ئیش ناله

مرن یا نیزیكى مهیه
بترسن نه ههوانتهیه
قیامت یا بن واستهیه

رؤزا ههشرى تهنگافى یه
كهسن ئاگهه ل كهسنى نى یه
چاقن مه ل پهحما بارى یه^(۴)

(۱) (رازق) ئىك ژ ناڤین خودایی مهزنه و پامانا (رزق دهر) ددهت.

(۲) (قادر) ئىك ژ ناڤین خودایی مهزنه و پامانا (خودان شیان) ددهت.

(۳) نهخوهشى.

(۴) (بارى) ئىك ژ ناڤین خودایی مهزنه و پامانا (جیكهه) ددهت.

نـى هـندىكـه بوسـلمانـه
ل دونىايـى ئـهـو مـيـهـقـانـه
تـهـجـريـه يـه و ئـيـمـتـيـحـانـه

گـهـلى بـرا راسـته وديـه
دونـيا پـيـچـه و بـى فـايـدهـيـه
قـهـبـرى تـارى مـالا مـهـيـه

عـهـمـهـلى بـكـهـن بـۆ ئـاخـرـهـتىـن
داكـو بـگـهـهـنـه نـيـعـهـتىـن
بـى بار نـهـبـن ژ جـهـنـهـتىـن

چـاكـيـى بـكـهـن گـهـل هـهـژارا
ديـرـكـهـقـن ژ تاوانـبـارا
خـۆ غـورـير⁽¹⁾ نـهـكـهـن چـ جـارا

بوسـلمانـيـت قـى ئومـهـتىـن
نـهـكـهـن فـهـساد و غـهـيـبهـتىـن
دا رى سـپى بـن قـيـامـهـتىـن

(1) دفن بلندی.

پێغهمبەر

دئ كهین مه دحیت پێغه مبهری
قی خاتهمی^(١) قی سه روهری

خودانی ئه سرا و میعراجی^(٢)

ساحبی بـۆراق^(٣) و تاجی

تو خاتهمول مورسه لینی^(٤)

تو شه فیعول موزنبینی^(٥)

خودانی قابه قهوسهینی^(٦)

جه دئ حه سه ن و حوسهینی^(٧)

توی موحه مه دولموس ته فا

خودانی زه م و سه فا^(٨)

ژیهر خاترا ته پێغه مبهر

هه یف بو ته یا بوویه دووکه ر^(١)

(١) دویمه هیکا پێغه مبهرا.

(٢) مه به ستا ئه و شه فا پێغه مبهر (س) چووی ئه سممان.

(٣) ئه و دموار بوو ئه وئ پێغه مبهر (س) ئی سووار بووی و چوویه ئه سممان.

(٤) دویمه هیکا هه می هنارتی و پێغه مبهرین خودایین مه زن.

(٥) ناقبژیشان و به ره قانکه ری گونه هکاران.

(٦) قابه قهوسهین) واته (ئه ندازه یا دوو کفانان).

(٧) باپیری ئیمام حه سه ن و ئیمام حوسینی، مه به ست پێغه مبهری مه موحه مه ده (س).

(٨) سه فا و مه روه ل مه که هین.

تو په حیمى بو بوسلمانا
خیرترى هه موو ئینسانا

تویى چرایا ئومهتن
چ میجر چاکى قیامهتن

خودانئ ئالا و مهقامى
راسته میس باحوزو لاما^(۲)

موحهمدئ پر كهمالى^(۳)

تو قاسدئ زولجه لالی^(۴)

(۱) (دوو كهر بوونا هه یقئ) ئیك ژ حنیړین پیعه مبهړئ مه موحهمدى یه (س).

(۲) رۆناهییا تارپه تیخ.

(۳) پری سالوخه تیخ باشی.

(۴) تو هنارتیخ خودایخ مهزنى.

شیخ عزیز^(۱)

ههوار نایئ شیخ عهزیز
قودبهك رابوو زهمانئ مهه
خۆش مورشیدی^(۲) شیخ عهزیز
تهریق^(۳) گرت و قهد بهرنهه
ههوار نایئ شیخ عهزیز
من شیخ نهديت مسلی^(۴) تهه
خۆش مورشیدی شیخ عهزیز
ئهز گاز دکهه تو دهنک ناس
ههوار نایئ شیخ عهزیز
قهدرئ موحه مهه موستهفای تو
خۆش مورشیدی شیخ عهزیز
رۆزی ههشرئ هاری مه بکی
ههوار نایئ شیخ عهزیز
رۆزی ههشرئ ریکا مه بکی
خۆش مورشیدی شیخ عهزیز

(۱) شیخ عهبدولعهزیز کورئ شیخ بابه رهسوول کورئ شیخ مهحموودی، ل سالا (۱۹۷۷) ئی
مائناقایی کریه و ل تهکیا رووقیا هاتیه فهشارتن.

(۲) رێبهه.

(۳) رێباز.

(۴) وهکی، مینا.

توى كاملى شكيفا مهتتى
 ههوار نايى شيخ عهزىز
 بئنا نورى قهلبى ته تى
 خوش مورشدى شيخ عهزىز
 ته مريد هينا بو هيدايهتتى
 ههوار نايى شيخ عهزىز
 من شيخ نهديت وهكو تهدا
 خوش مورشدى شيخ عهزىز
 تو شايخهكى زور عادلئى
 ههوار نايى شيخ عهزىز
 ته بخو دورهئومهت حازره
 خوش مورشدى شيخ عهزىز
 هيقيا تهمه رۇزا مهحشهرئى
 ههوار نايى شيخ عهزىز
 محتاجئى تهمه رۇزا مهحشهرئى
 خوش مورشدى شيخ عهزىز
 مالا شيخ خانهداننه⁽¹⁾
 ههوار نايى شيخ عهزىز
 ئەل يەك زكەرە يەك قورئان
 خوش مورشدى شيخ عهزىز
 له من ئوفات بوو شيخ عهزىز
 ههوار نايى شيخ عهزىز

⁽¹⁾ خودان مالباته.

شـيـخ و دهـشـت و زوزانـه
خـۆش مورشدی شـيـخ عـهـزیز
صـهـلاوات ئـسـمی⁽¹⁾ موحمـهـده
هـهـوار نـایـی شـيـخ عـهـزیز
حـهـق حـهـبیبـی رـهـحمانـه
خـۆش مورشدی شـيـخ عـهـزیز
هـنـدی گـهـریام و هـسـفی تـهـدا
هـهـوار نـایـی شـيـخ عـهـزیز
مـن کـهـس نـهـدیـت و هـکـی تـهـدا
خـۆش مورشدی شـيـخ عـهـزیز

(1) ناڤ.

شیخ عزیز

دبلا^(١) ئەز نەمىنم
لە دەورانى دىيائى
دبلا ئەز نەمىنم
لە دەورانى دىيائى
دەنا دەنگى شىخ عزیز
لە من و مىردا قەت نايى
لە من ئوفات^(٢) بوو
شىخ عزیز خۆلىل^(٣) مالى دىيائى
لە من ئوفات بوو
شىخ عزیز خۆلىل مالى دىيائى
پششىتى ئوفاتى وان
قودبا^(٤) نەمىنم لەسەر دىيائى
ئەمان قەلبۆ لە جانۆ
لەمن جىدى بەفرىنە
ئەمان دلۆ وە جانۆ
لەمن جىدى برىنە

(١) دى بلا.

(٢) وفات) مائىقايى كر.

(٣) خۆلى ب.

(٤) زانا.

له بن هه‌وریت^(١) ئاسمانی
 هه‌وان سیوان به‌فرینه
 له کولانی پووقیی^(٢)
 له من شین و گرینه
 له من وهفات بوو شیخ عزیز
 صاحب ته‌کیا په‌نگینه
 سه‌لاوات ئسمی^(٣) موحه‌مه‌د
 له سه‌ر بابی فاتیما^(٤)
 ده‌گازی مه‌له و فه‌قی یا
 بلا بخوینن قورئانیی
 حه‌یسه‌ ده‌نگی شیخ عزیز
 وهفات بوو له دونیایی
 ئه‌زی چوومه‌ پووقیی
 وه‌لا شیخ م^(٥) نه‌ل ماله
 له به‌ر ده‌ری ته‌کیایی
 ئه‌زی بوویمه‌ عه‌قدانه
 پش‌تی وه‌فاتی وان قودبا
 دنیا له‌ما ویرانه

(١) عه‌ور.

(٢) کۆمه‌لگه‌ها (پووقییا) سه‌ر ب ده‌قه‌رداریا (به‌ردمه‌رش)ه.

(٣) ناقی.

(٤) فاتیما کچا پیغه‌مه‌ری (س) کو پیغه‌مه‌ری مه‌ موحه‌مه‌د (س) ب (بابی فاتیما)

ناقداوه.

(٥) من.

ئەزىزى چوويە رووفىي
هەموو سوووك و دوكانە
جىيا دورى مەرقەدا شىنا
هەموو دەرد و دەرمانە
لە من ئۆفات بوو شىخ عەزىز
وئالا قووبى^(١) زەمانە
پشتى وەفاتا وان قودبا
دنيا لە من ويرانە

^(١) قوتب.

شیخ عزیز

چووومه رووقیعی ل دهف جادی
وهفات بوو شیخی ئیرشادی^(۱)
شیخ عهزیزه شیخی مهزن
تو مه بگههینییه مرادی

شیخ عهزیز تو ئاگههداری
د نفاق شیخا دا تو سهرداری
تهکیا رووقیعی خانهدانه
بو فیهقیرا هاریکاری

تو ل بهر چاقاییی بهزری
ل نیک رهبری تو نامری
نهگهر بیژم یا شیخ عهزیز
ل ههموو جیهانی حازری

چووومه رووقیعی یا ب دوکانه
تهکیا شیخی خانهدانه
مهزاری شیخی ئیرشادی
بو دین و هارا دهرمانه

چووومه رووقیعی ل نیقا دهشتی
ل تهکیایی چ بیئا خوش تی
بیهنه مهزاری شیخی من
هه وهکی بیهنه بهحشتی

^(۱) ریباز و شیردت.

مريد هاتن وهك عهـبـدالا
ل ههـمـوو رهخ و ههـمـوو ئالا
شـيـخـ ئيرشادئ وهفـاتـ بوو
تـازـى كـهـفـتـه گـونـد و مـالا

سهـفهـرا شـيـخـى يا دوـيره
قويناغا وى قهـبـرى كـوـيره
ههـتا مرنـئ ته نا بينين
مريدمان ژار و ئيخسـيره

شـيـخ عهـزـيز شـيـخـى هـيـمهـتى
توى مورشدئ تهـريـقهـتى
سهـلهـواتـا بـدنـ برا
بوؤ رۆحا نهـبيـئ ئومـهـتى

هنـدى چاقـيت خـود گـيـرـينـم
ئەز شـيـخ عهـزـيزى ناـبينـم
پـشـتى بابـئ شـيـخ شـهـعـيدى
بـلا بـمـرم ئەز نهـمـينـم

شـيـخ فـاتـيـح ل تهـكـيـايـئ روـينه
تو دەرۆيشـاتـيـئ بـگـهـهـينـه
پـوـوقـيـئ ج جـار بـى شـيـخ نـابـيت
قورعان و كـتـيـبا بخوـينـه

بيـژن ئەهـلـاهـو ئەكـبهـر
ئەفـ دونيايه ههـتا كوسـهـر
نهـما بوؤ باب و باپـيرا
نه بوؤ موحهـمهـد پـيـغهـمـبهـر

دونيـا يا پـيس و خرابـه
بو كـس نهـبيه و بو كـس نابـه
بو مرؤقـئ چاك عـهزابـه
يا نهـخـؤش و پر عـيتابـه⁽¹⁾

⁽¹⁾ گلی و گازنده.

شیخ عزیز

بنیاقی خودایع مهزن
یی بی شریک و ههقال
حهمد و سهنا ههردهم
بو خودایع زولجهلال
وهفاتا شیخ عهزیزی
موریدیت کریه عهبدال
عاقیبهت⁽¹⁾ ههردی بارکهین
ل جیهانا پویج و بهتال
چوومه گونیدی رووفیی
براینۆل پشیتا گری
مورید خرپییت خرغه بووی
شیخ فاتیح ههریع دگری
گۆتی بابی شیخ سهعید
ئهقرۆیی وهفات کری
سهفهه کربۆ مالا حهق
جیهانی یی بارگری
چوومه خهلووا شیخ عهزیز
ناهیت دهنگی قورئانی

(1) دویماهی.

كو خه لوا شىخى يا چۆله
 من گۆت شىخ عهزىز كانى
 من نه زانى شىخى من
 يى باركرى ل جيهانى
 جيهانا پويج و بهتال
 دئ مه بهته نه مانى
 گهل سووفى و مورىدا
 دهمن دچنه جقاتا
 ناقودهنگى شىخ عهزىز
 يى گه پىاى ل خر وه لاتا
 شىخ عهزىزى ژبىر نه كه
 هه ر بدن سه له واتا
 دىنى خو ب په رستن
 حه ج و رۆزى و زه كاتا
 دلنى منو مه لوىاو
 چه ند يى ب كول و برينه
 مورىد هاتن بوونه رپىز
 هه ما شىنى و گرینه
 هنى بهرى خو د دهمن
 شىخ د ناقدا دىار نينه
 يى وه فات بووى شىخ عهزىز
 چ قودب هه كى شىرىنه
 چوو مه گوندى رووفى
 من شىخ نه دىت ل ته كىاى

بلانئ ئهز نه مینم
 ل سهه داری دونه ایی
 نه قرۆ دهنگی شیخ عهزیز
 ل من و موریدا نایی
 هه یفا چاقیت رهش به لهك
 ییت چوویه بهر وه فای
 ناخا زیاره تی شیخی
 درمانه بهو تا دارا
 بینه سهه زیاره تی وی
 نه خووش و دین و هارا
 شیخ عهزیز ژبیر ناکه یین
 نه چ دهورا و چ جارا
 ل ته کیای خلاس نابیت
 دهنگی بانگ و که بارا
 تو مورشدی شیخ عهزیز
 توی شیخی ته ریه ته تی
 ته چه ند درویش و مورید
 ییت نایه هیدایه تی^(۱)
 خودی مه بده ته خاترا ته
 ل رۆزا قیامه تی
 تو رجایی بو مه بکه ی
 داکو بچینه جه نه تی

^(۱) ریکا راست.

سهه فهرا شـيخ عهـزى
 يا دويره و بـى زقرينه
 دونيا مولك كهسـن نيه
 بـى ره بولعالمينه
 شـيخ تهوبـى وهفـات كر
 فهلهك چهنـد يا خائينه
 زكرى بابـى خهليفـا
 ئەقرۆ مه گوهـ لى نينه
 چوومه گوندى پووڤيـن
 براب سويك و دوكانه
 فهلهك تويا بـى بهختى
 قـه چ دوور و زهمانه
 نهخوشيا شـيخ عهـزى
 نهخوشيه كا گرانه
 پشتى بابـى خهليفـا
 دونيال مه يا ويرانه
 مريدت شـيخ هاتن
 ل زاخۆ ههتا بهسپـايـن
 شـيخ مهزن وهفـات بوو
 تازى كهفته تهكـيـايـن
 پشتى قووبـى زهمانى⁽¹⁾
 ئاگر كهفته دونيـايـن
 خهـلوا شـيخى يا چۆله و
 سهـبـرئ مريدانـايـن

(1) زانايـن سهـردهـمى.

شیخ فاتیح (۱)

ئەه ی خودایئ پاک و سەمەد (۲)

هەر توی واحد و ئەحەد (۳)

گەلی عەبدا هەر ببیژن

سەلی عەلا یا موحمەد (۴)

گەلی دەرویش و موریدا

خەلیفە و شیخ و عەگیدا

شیخ فاتیحی ژێ وەفات کر

گەهشتەف کۆما شەهیدا

شیخ فاتیح شیخ ناقدارە

قودبەکی چەندی نازدارە

هیشتا ئەدیب یئ بجویکە

یا شیخ ئەقرۆ ل مە هەوارە

شیخ فاتیحی ژێ وەفات کر

ل دونیایئ (۱) نەما بار کر

(۱) شیخ فاتیح کوپئ شیخ بابە رەسوول کوپئ شیخ مەحمووی، ل سالأ (۱۹۸۷) ئ مالئاقایی کره و ل تەکیا رووقیا هاتیە فەشارتن.

(۲) (صەمەد) ئێک ژ ناڤین خودایئ مەزنە و پامانا (ئەوہ یئ خەلک قەست دکەئ ژنۆ قەتاندا پیدفیان) ددەت.

(۳) (واحد و ئەحەد) ناڤین خودایئ مەزنن و پامانا (ئێکانە) ددەن.

(۴) سلافا بدەن ل سەر موحمەد پیغەمبەری (س).

رێكا چاكیئ بۆ مه دیار كر
موریدا هه‌ما هه‌وار كر

پشتی شیخی ئەز نه‌مینم
عه‌بدال‌ه‌كی دلب‌رینم
شیخ فاتیحی ئەز نابینم
ل دونیایئ^(٢) نا‌قه‌تی‌نم

چوو مه ته‌کیایئ گرینه
ده‌رویش هه‌موو د روینش‌تینه
شیخ فاتیح د نا‌قدا نینه
مرن ئە‌قرو بۆ من ژینه^(٣)

تازیای شیخی یال ته‌کیایئ
مورید هاتن ل به‌غدا یئ
بابئ ئە‌دیبی وه‌فات كر
جه‌واب گه‌ریا ل خ‌رپ دونیایئ

مورید هه‌ریئ رۆندكا د رێژن
سه‌له‌واتا پێ‌كه‌ه د بیژن
ده‌رویشا گ‌ری و هه‌ه‌واره
ئە‌قروكه‌ه د بی هۆش و گیژن

مورید هاتن هه‌موو بله‌زن
بر‌په‌ ل دیف ئیك د به‌زن

(١) ل جه‌ه‌كئ دیت‌ر: دنیا یئ.

(٢) ل جه‌ه‌كئ دیت‌ر: دنیا یئ.

(٣) ل جه‌ه‌كئ دیت‌ر: مرن بوون ئە‌قرو ژینه.

دهشتا ناف كورئ ويران بوو
يئ وهفات بوى شيخ مهزن

ئهى فهلهكئ فه چ دهمه
دلى من يئ تهژى خه مه
شيخ فاتيح ته ژ بيرناكهم
عهبدال و ئيخسيريئ ته مه

ل سـوـران و ل بادينيـا
موريـد هاتن وهكى دينا
دونيـا يا پويـج و بهتاله
يا داناي بو كهر ب و كينا

شيخ فاتيح يئ ب نافودهنگه
دهرويشا نهمايه رهنـگه
چوومه رووقيئ من شيخ نهديت
شيخ فاتيح ل مه درهنگه

شيخ فاتيح نهز يئ ههزارم
دهرويشهكئ پر بريندارم
شهف و رۆژ ب ههوارم
شيخ وهفات بوو خه ما خارم

چوومه رووقيئ يا ب مهزاره
دهرويشا قيرى و ههواره
وهفات بوو شيخ نازداره
فهلهك ته گهل مه چ كاره

گهلی دەرۆیشتا بلهزینن
تهکیا رووقیئ بجهملینن
موریدا گری و نالینه
ئهفرۆکه شیخی نابینن

ئههی خودا ههر توو غهفاری
بوو عهبدیت خو هاریکاری
ب چاقی⁽¹⁾ رهحمی مه ب بینى
دهمى د چینه قهبرى تارى

ئهز ههر یئ دکهم و دبێژم
رۆندکیت چاقا درپێژم
پشیتی بابی ئهدیوی
ئهز عهبدالهك گێژم

دەرۆیشت و مورید هاتن
ب زکرو سهلههواتن
الله الله و یا دائیم
ل جهم شیخا خهلاتن

ئهفرۆکه ئهز عهبدالم
دەرۆیشتهکى بى حاله
دونیا ل مه وێران بوو
یا شیخ بوو ته دنالم

چ فهرمانه ل مه رابوو
مورشیدى مه وهفات بوو

(1) ل جهمک دیتر: ب چاقیت.

شیخ قوربان هیشتا زوی بوو

دوینا چول و ویران بوو

هه‌ری پیچی دونیای

خائینی بکیرمه نای

به‌تالی بئی وه‌فای

ته‌ژی که‌رب و به‌لای

دوینا یا بئی فایده‌یه

مرن هه‌ر پیکامه‌یه

سه‌ر ده‌ستی شیخ فاتیحی

رۆژی سئی جارا تۆبه‌یه

دی بارکه‌یین ل قی واری

چینه قه‌بره‌کی تاری

هه‌ر که‌س و عه‌مه‌لی خو

خودی توو هاریکاری

دین ئه‌فرۆکه بو دینار

هه‌موو ل دیت دکه‌نه غار

قیامه‌ت مه‌یا به‌ردای

دی چ که‌ین ئه‌م گونه‌حکار

يارهه بدهى شىفايى

يا هو دهر وئيشى حه كيم

بسم الله الرحمن الرحيم

فه رمؤيه تى بو سه قيم^(١)

يارهه بدهى شىفايى

ياحهى^(٢) به نامت ياحهى

يا حاكمى كوئو شهى^(٣)

كه رهم بكهى په نها پهى

يارهه بدهى شىفايى

ره بى جيهان ئافه رين

ره بى سه ما^(٤) ئو زه مين^(٥)

ئه صاحبى چه رخرى به رين

يارهه بدهى شىفايى

يا غه فوور^(٦) و يا ستار^(٧)

يا ئه نبيا ئى نازدار

(١) دهر و ئيش.

(٢) يئ ساخ و نه مریت.

(٣) (كل شى) واته (هه مى تشته كى).

(٤) ئه سمان.

(٥) ئهرد.

(٦) (غه فوور) ئيئك ژ ناقيئ خودايئ مهزنه و رامانا (ئهوئ گونه ها ژناف دهبهت) ددهت.

(٧) (ستار) ئيئك ژ ناقيئ خودايئ مهزنه و رامانا (ئهوئ د پاريزيت، فه دشيريت) ددهت.

سهه و بیست و چار هزار

یاره بـدهی شـیـفـایـی

یا واحد و یا ئهحهده^(۱)

یا باقی و فهرد^(۲) و سهمهده^(۳)

ب حهقی میعراجی موحهمهده

یاره بـدهی شـیـفـایـی

به ئیبراهیمـی ئـازـهـر

به ئیسماعیل و به پیغهمبهـر

به حهقی میعراجی موحهمهده

یاره بـدهی شـیـفـایـی

به ئیـسـحـاق و ئیـبـرـاـهـیـم

به حهقی موسای که ئیم

چاپۆکی گۆری عهزیم^(۴)

یاره بـدهی شـیـفـایـی

به عهبهسای که نـعـانـی

به یووسفـی^(۵) زینـدـانـی

ئـهـمـاسـانـی

یاره بـدهی شـیـفـایـی

(۱) (واحد و ئهحهده) ناقین خودایین مهزنن و رامانا (ئیکانه) ددهن.

(۲) ئیکانه.

(۳) (سهمهده) ئیک ژ ناقین خودایین مهزنه و رامانا (ئهوه یخ خهک قهست دکهن ژبو

قهتاندنا پیدفیان) ددهت.

(۴) مهزن.

(۵) یوسف پیغهمبهـر (س).

به حهقى نۆرى⁽¹⁾ ئادهم
به يه حياى موكه رهم⁽²⁾
به عيساى كورپى مه رهم
يارهب بدهى شـ يـ يـ
به نه خووشى ئىـ دـ رـ
به شـوعيب و به جـ رـ جـ
به عالمانى تهـ دـ رـ⁽³⁾
يارهب بدهى شـ يـ يـ
به داوود و نفوخـ ان
به حهـ رـ سـ⁽⁴⁾ سـ لـ يـ مان
حاكمى كو لى جيهـ ان
يارهب بدهى شـ يـ يـ
به زولكهـ فـ هـ ل و ئلىـ سـ ين
به سورهـ تى تهـ ها و ياسـ ين
به قورئـ ان و ياسـ ين
يارهب بدهى شـ يـ يـ
به حهقى دانىـالى ئەـ كـ بهـ ر
به زهـ كهـ رىـا پىـنـهـ مـ بهـ ر
رهـ بى نهـ چهـ رهـ رىـ خـ تهـ ر
يارهب بدهى شـ يـ يـ

⁽¹⁾ رۆنهای.

⁽²⁾ (موكه رهم) واته (خودان ريز).

⁽³⁾ نهوى.

⁽⁴⁾ پويتهدان.

به ره سوول سهقه لهین^(۱)
به حهقی قابه قهوسهین
به حهسهن و به حوسهین

یاره بـدهی شـیـفـایـی

به حهقی هه چوار کیتاب
به نۆری ئال و ئهصحاب
دوعام بکهی موستهجاب^(۲)

یاره بـدهی شـیـفـایـی

به ئهبابه کر و عومور
و عوسمان و حهیدر^(۳)
به حهقی بابی خهیهه^(۴)

یاره بـدهی شـیـفـایـی

به یوونس مامی ناسی
به حهقی خدر ئلیاسی
به حهمزه و به عهباسی^(۵)

یاره بـدهی شـیـفـایـی

یا رهئوف^(۶) و یا کهریم^(۷)

(۱) (الثقلین) دوو تشتین گرانها مه بهست (قورئان و ئههلولبهیت "بنه مالا پیغه مبهری") یه.

(۲) قه بوولکری.

(۳) تیمان عهلی (س).

(۴) (غهزوا خهیهه ری) ل سالا (۷) مشهختی بهرام بهر (۶۲۸) زایینی هاتیوو رویدان.

(۵) (حه مزه و عهباس) هه دوو مامین پیغه مبهری مه موحه مهدی (س).

(۶) (رهئوف) ئیک ژ ناقتین خودایی مه زنه و پامانا (دلۆقان) ددهت.

(۷) (کهریم) ئیک ژ ناقتین خودایی مه زنه و پامانا (مهرد) ددهت.

به عيشقى جه ناتولنه عيم
به سۆرهتى سات^(۱) و حاميم

ياره بـدهى شـيفايـ

به حەقى حەمەلە تولعەرش^(۲)

به موجبی کورسى و ئەلفەرش

به صادقانى^(۳) بـغـ غەش

ياره بـدهى شـيفايـ

به ئەرضى^(۴) وه سه ماوات^(۵)

به صدرى ئەنبيا واقطاب العرفات^(۶)

ياره بـدهى شـيفايـ

يا حەنان^(۷) و يا مەنان^(۸)

به حەقى نۆرى پەمەزان

به سۆرهتى ئەلپەرحمان

ياره بـدهى شـيفايـ

به چوار ئيمامى مەزەب^(۹)

به دۆستانى موقەرەب^(۱)

(۱) صاد.

(۲) ئەو فرشتەيىن عەرشخ خودايى مەزن هەلدگرن.

(۳) راستبەزان.

(۴) ئەرد.

(۵) ئەسمانان.

(۶) دەستفەيسپدا ب قى شپوهى هاتيه.

(۷) حەنان) ئىك ژ ناڤين خودايى مەزنه و پامانا (گەلەك دلۆڤان) دەت.

(۸) مەنان) ئىك ژ ناڤين خودايى مەزنه و پامانا (بى گەلەك باش) دەت.

(۹) ئيمام ئەبو حەنيفة، ئيمام مالكى، ئيمام شافعى و ئيمام حەنبەلى.

به ره جهه ب و مور جهه ب

یاره ب بدهی ش یفایع

به ئه صاحبی یه مه نی

به خاصانی یه مه نی

به عیشقی وه یس لقهره نی

یاره ب بدهی ش یفایع

به سو ئتان سهید لوه قاس

به ئه صاحبی و به ئی خلاس

به سالیکانی حه ق و ناس

یاره ب بدهی ش یفایع

به سو ئتان عه بدو لقادر^(۲)

به عارفانی زا کر

به زا کرانی شاکر

یاره ب بدهی ش یفایع

به شیخ موحه مه دئ شی رازی

به بای یه زیدئ حیجازی

به شاه موحه مه دئ غازی

یاره ب بدهی ش یفایع

یا ئه ئلاه و یا عه زیز

ره حمئ بکه ی به عه زیز

به سما ئه سمت عه زیز

یاره ب بدهی ش یفایع

(۱) نۆزیک.

(۲) شیخ عه بدو لقادرئ گهیلانی.

به شیخ شه فیقی به لخی
به شیخ مه عروفی که رخی
یاره ب نه دهی چ چه رخی

یاره ب نه دهی ش یفایع

به حه قی صالح پیغه مبه ر
به سه سه بیل و که وسه ر
له ناو خه م بکه هیه دهر

یاره ب نه دهی ش یفایع

یا قازی کوله حاجات
مه قصوود هیه له دهرگات
ئه مجا نه دهی به نه جات

یاره ب نه دهی ش یفایع

یا خالقی چاره که ر
به ئه عجاجی پیغه مبه ر
دلخۆشی بکه هی برادهر

یاره ب نه دهی ش یفایع

به سهۆره تی یاهۆ کیشان
به نهالی گشت دهر ویشان
دلمان نه که هی په ریشان

یاره ب نه دهی ش یفایع

به حه قی نهۆری ئادهم
به مه ولای عه ره ب و عه جه م
به ئاوی چاوی زه م زه م

یاره ب نه دهی ش یفایع

یا حه نهان و یا ره مه زان

خـراب نـهـكـهـى بادينـان
بـه حـهـقـى نـۆـرى رـهـمـهـزان
يـاـرـهـب بـهـدـى شـيـفـايـى
بـه شـوـعـهـيب و بـه شـوـعـهـيا
بـه خـهـطـهـر و اـرـمـيـا
ئـهـئـهـسـهـع و زهـكـهـريا
يـاـرـهـب بـهـدـى شـيـفـايـى

باومری

ئەم موسلمان^(١) براینه^(٢)
هه موو^(٣) عه بدیت خوداینه

قورئان مهنه جی مهیه
مه باومری^(٤) پی ههیه

ئهی خودانیات ئیمانی
ههرن ل دیشف قورئانی

نه چن ل دیشف فاسقا
گوه نه دهن مونافقا

هندیکه بو موسلمانه
باری وی یی گرانه

خودئ ههوار سهه دههوار
دی چکهین ئەم گونه حکار

ژ راستیا ته شهرمزار^(٥)
مه ئیل و خه مگین و ژار^(٦)

(١) ل جهه کئ دیتر: بوسلمان.

(٢) ل جهه کئ دیتر: موسلمان خر براینه.

(٣) ل جهه کئ دیتر: ئیمه.

(٤) ل جهه کئ دیتر: باومریمان.

(٥) ل جهه کئ دیتر: له راستا ته تو شهرمهزار.

(٦) ل جهه کئ دیتر: مه ئول و خه مگین و ژار.

ئەھى گەلى بوسلامانا

دیرکەه قەن ژ نەزاننا

یئ گوه نەدەت قورئانن^(۱)

بئ بەهەرە ژ ئیمانن^(۲)

موحەمەد پیغەمبەرە

ئەو سەرۆک^(۳) و پێبەرە

گۆتینا پیغەمبەری^(۴)

وہ پئ ھەبیت باومری^(۵)

پیغەمبەر موس تەفایە

ئەو قاسدی^(۶) خودایە

نک خودئ یئ ب خاترە^(۷)

ل ھەموو عەبدا مەسترە^(۸)

بکەن زکری خالقى

ژییر نەکەن پارزقى

ئەھى خودا مە تەوبەئە

مە چاق ل پەحمە تەئە

(۱) ل جھەکن دیتەر: گەر نەچی ل دوی قۆرئان.

(۲) ل جھەکن دیتەر: ئەتو دەمرن بئ ئیمان.

(۳) ل جھەکن دیتەر: قاسد.

(۴) ل جھەکن دیتەر: ناخفتنی پیغەمبەر.

(۵) ل جھەکن دیتەر: دەبئ پئ بکەن باومر.

(۶) ل جھەکن دیتەر: قاسدە.

(۷) ل جھەکن دیتەر: لەلای خواپە خاترە.

(۸) ل جھەکن دیتەر: لە ئیمە گەورە ترە.

تو پەحمەن و پەحیمە
تو قادر^(۱) و کەریمە

تو واحد و قەهەقاری
تو پازق و غەهەقاری

تو عەلیم^(۲) و ستاری
حاکی تو جەباری

تو واحد و ئەهەدی
باقی و فەرد و سەمەدی

ئەهی خودا ل مە بیۆرە^(۳)
پەحماتە گەلەک زۆرە^(۴)

تووی دەرمەنانخ دەردا^(۵)
حازری ل هەموو عەردا^(۶)

تووی موحیب و دەعەوات^(۷)
پەبئ عەرد و سەمەوات

(۱) قادر) ئێک ژ ناڤین خودایێ مەزنە و پامانا (خودان شیان) ددەت.

(۲) عەلیم) ئێک ژ ناڤین خودایێ مەزنە و پامانا (یێ زانا) ددەت.

(۳) ل جەهەکی دیتەر: خودا لێمان ببوورە.

(۴) ل جەهەکی دیتەر: پەحماتە گەلەک زۆرە.

(۵) ل جەهەکی دیتەر: دەردان.

(۶) ل جەهەکی دیتەر: عەردان.

(۷) ئەوئ بەرسقا دوعا ددەت.

بوسلمان

الله تو که ریمی و حه کیم
تویی ره حمان تویی ره حیم

تو ده لیلی تویی عه لیم
اســـــتغفر الله العظـــــیم

خودی یخ هه ئه و مه و جووده
ئه و خالقه ئه و مه عبووده

سو پاس بو خودی می ره بان
وی ئه می ت کریمه بوسلمان

بوسلمانین ئه می ت هه ژار
خودی هه وار و سه د هه وار

بوسلمانم ب ئایه ته تی
ل دیف حه دیس و سو نه تی

دیف حه دیسا پیغه مبه ری
وی خاته می وی سه ره و ری

خودی ترسم ئۆل په رستم
دزی خه لک ئیمان سستم

پیغه مبه ری مه دلسۆزه
قیبلا مه که عبا پیروزه

بی تاقه ت و خۆلیسه ری
ئه م ئومه تا پیغه مبه ری

لاوئ كـــــــوردم بوســـــــلامانم
ب باوهرى و پـــــــر ئيمـــــــانم

ئەزم خەلكى كوردستانى
ل سەر رېبازا قورئاننى

مە ئيمان ب خودئ هەيە
موحه مەد رېبەرى مەيە

دلســـــــۆزم ئايين پـــــــهروم
رۆژيـــــــا دگـــــــرم نقيـــــــزكـــــــرم

ئەز خودان بىر و باومرم
ئومەتا خەيرول بەشەرم⁽¹⁾

موحه مەدئ چوست و چەلەك
خوشتە قىن خودئ يە گەلەك

پيغە مەرى يى ب ناقودەنگە
رۆژا حەشرى يى چەلەنگە

خوش رېبەره قىامەتى
ئەو شەفيعى ئومەتى

(1) باشتريـن مرؤف.

مه‌لای فیلباز

کومه‌ئیک مه‌لای جاسوس و نه‌فام
وا ده‌شـیوینن ئـایینی ئیسـلام

زمان درێـژ و بیـ ده‌سه‌لاتـن
دوژمنـیـ گه‌ل و خاک و وه‌لاتـن

دژی نه‌ته‌وه‌ی گه‌لی هه‌ژاران
گه‌ئیک فیلباز و یه‌کجار به‌دکارن

ئه‌زمانیان لوسه‌ خه‌یالیان خاوه
بیروباوه‌ریان پیس و گلاوه

ئیان دوورکه‌ون ئامان سه‌د ئامان
ئه‌مانه‌ بوونه‌ ده‌جالی زه‌مان

خویان ده‌فرۆشن به‌ دوو سه‌د دینار
ئه‌مه‌ مه‌لانه‌ تو خوا هه‌ی هاوار

به‌کری گرتوی په‌گه‌ز په‌رستن
دژی ئایین زۆر ئیـمان سـستن

به‌له‌عه‌تیان که‌ن ئه‌م نو که‌رانه
بوونه‌ دارده‌ستی پیس و بیگانه

ئه‌مانه‌ ئایین وا ده‌شـوینن
ده‌م کوتیان بکه‌ن چاویان بشکینن

پشکا دووین

هه ئهستین ئه فینداری

بهس تو هه قالی

خه ما ئه ز خارم هندی ب هزرم
جانئ ده لالی دئ بو ته مرم
پشتی به ژنا ته ئه زی بی که سم
بی بی هه قال و بی بی هوگرم

قان هنده ساللا یی دهر بدمرم
یی بی هه قال و بی برادرم
ل جیهانی هه می بهس تو هه قالی
د ئه قینی یا ته دا یی دل که سه رم

چه رخا فه له کی که فته گه ریانی
ل بهر من بهرزه کر پیکا ژیانی
جاره کی و مره من ببینه
شوخی شرینی ئه سه مه ری جانی

بوچی چ ناما تو نا هنییری⁽¹⁾
وان چاقیت به له ک دئ ل من قه شییری
به لی چ جارا ته نه هه ق ناکه م
چونکی ئه ز دزانم تو یا نه وییری

چونکی ترسا ته ژ بابئ ته یه
زولمئ ل ته دکه ت من های ژئ هه یه
شرین بابئ ته زور یی زالنه
ئه و یی دلره قه نی پاسته وه یه

⁽¹⁾ ل جهه کی دیتر: تو من دبه یه پیکا ژیانئ.

بههه

كلى ناكه مه چافا، سۆراقى بكار نائينم
لاوى من چوو وهغهرى ل هيقيا وى دى مينم
جلكيت رهش كه مه بهرخو يا دل تىرى برينم
وهغهره وى يا دويره ترسم بمرم نه بينم

شهقى بهر وى نانقم خه و ناكه قيته چافا
ئهقينا مه يا خوشه زبير ناكه م چ گاغا
وهستى⁽¹⁾ رۆزا كوئو جووى سوتنا كه قيه هنافا
يى دويره ئەز ناگه همى نه شيم بكم بزاقا

ناچمه بهر خوديكي ئه فرۆكه بههيدارم
لاوو كهنگى هيهقه بوته يا بريندارم
سهري من داف لى سى بوون يا ره بهن و ههزارم
شهف و رۆزا دنالم ئەزا بگازى و ههوارم

هه رۆز يى تين من دخازن نزا خه لكى چ داره
به لا خو ژ من قه ناكه ن شوى ناكه مه هه ههواره
ئهقيني نافروشم ناده مه بزير و پاره
لاوى من يى هيترايه بخودى يى ئهقينداره

(1) ب دهفوكا زيباريان واتايا (وهختى، دهمى) ددهت.

گولا زمر

سەر خاترا بهژنا ته نارين
به فر و باران ل مه بارين
ژ قـ خـهـمـى پـشـكـدارين
ههـمـوو بوـتـه ئهـقـينـدارين

ئيك هيڤينه ئيك باودرين
ل ريكه ته خهباتكهـرين
رپـبـازا مه نا پارهـستـيت
ئهـقـينـدارـيت گـولا زـمـرـين

توى ئهـقـينـا شـير و مهـردا
نهـترسه ژ پـيس و جـهدا
زيرهـقـانـيت ته گـهـلهـكن
دى دەرمان كهـين ههـمـوو دهردا

ههـقـالا پاله و جوتيارا
پهـيشا سهـر لـيـقـيت ههـژارا
لانـدكا زينـا بـع كـهـسا
ئهم تهـ نـاهـيلـين چ جـارا

كى ههـيه بـيته مهـيدانى
خو بهـرهـهـف كهـت بو نهـمانى
چ مـير نـينه ئهـقـرو پـيـشه
دهـستا دريـژكـهـنه جـانى

ئەقىناتە كەفتە رەھا
ناف ھەستىيا و ھەموو گەھا
ئەم تە ژبىر ناكەين چ دەما
رۆژ و ھەيىف و سالى و مەھا

تو ئاوازی و تو ھۆزانى
تو بو مە مان و نەمانى
خەونا برسى و بەلەنگازا
ئەم بى كەسىن تو خودانى

زىمارا دايكىت شەھىدا
نامىسا خۆپت و عەگىدا
چاف بەلەكەن بەژن پندى
تو رامانى دقى دلىدا

گەشتىن ستىرا ئەسمانا
پەيھا خۆش ب خپ ئەزمانا
مىرگا كولياك و رىحانا
زۆزانىا بىرى و شىقانا

بارگرانى نەخو خەما
مە تەناھى بەرتە نەما
ئەقىناتە مە پىر ھىزترە
ژيا ھزار زىن و مەما

گولا زمر

لئ لئ گولئ لئ لئ گولئ
تو نازداری چاف ب کائی
مال ویرانیع مال کافلی
برینداری دل ب کولئ

لئ گولئ توی رهوشا گولا
ئەفیندارا خەرپ بلابلا
دەرمانی بوۆ دەرد و کولا
توی خوشتەفیا هەموو دلا

بوهاری گول گەلەك رەنگن
سۆر و سپی نە لئ بی دەنگن
كەسەك و شین و پیقازینە
نە وەکی تە شوخ و شەنگن

گولئ بوۆ تە ئەفیندارم
ژ میژایە پەرپ⁽¹⁾ بریندارم
ب ئەفینا تە دین و هارم
بوۆ تە رەبەن و هەژارم

گولا زەر ژین و ئەفینە
رەنگن وئ یئ دل حەلینە

(1) ل جههك دیتەر: ژ میژە دل.

یئ ئه و نه قییت مرؤف نینه
بـ بـ او مره دره وینـه

بخودئ گولئ تو سه ریاری
توی رۆناهیـا شه قـا^(۱) تـاری
من کـهس نه قییت تو هـه ریاری
ژیانـا تـه چـووب هـه ژاری

داخـازا مـن گـولا زهره
یا هیژایـه و دل قـه کـهره
نئ ژ میژـه مـن کـه سهـره
ئـه قـینـدارم ئـه و دلبـهره

جانئ گولئ تو دلبـهری
ئـه قـینـا تـه سهـر قـی سهـری
نینه وه کی تـه چ پـهری
یا نـازداری گـولا زهری

گولئ خـه لـک هـه می دل قـریژن
بـیبه خـتن ئـه زـمان درـیژن
تو یا جانئ کـرییت نـابی
بـلا هـه بـکن و بـیژن

ئـه قـینـدارئ رهـنگـئ تـه مـه
ئـه ز کـوهـدارئ دهـنگـئ تـه مـه
هـندی ساخـم هـندی هـه مـه
جان گـوری و پـیشـمهـرگـه مـه

(۱) ل جهه کع دیتر: شه قییت.

ئەز پېشمەرگە و خەباتكەرم
خزمەتكارى گولا زمرم
ئەو نەبىت يىئ دەرب دەرم
ئەز خودان بىر^(۱) و باومرم

^(۱) ل جھەك دىتر: ئەز خودان دلى هىقى و.

ترسم بمرم

ل مههكئ راستئ بو نيشانهك
ل گهردهئ دوو سئ خالهك
خوژى گههشتبام بهژنا ته
شرين ههر رۆژهكئ جارەك

پاشى بلا نيزيك ئەز مريام
عزرائيلى پچ لئ بربام
من خاترا خو ل ته خاستبا
داكو دقه بريدا يئ كريام⁽¹⁾

وى سينگئ سبي و گهردهنا زمر
من دهقئ خو دانا با سهر
پاشى بلا ئەز نيزيك مريام
عزرائيلى پۆح بربام دمر

ئەز يئ دكهه قئ هيقيئ
ترسم بمرم ل غهريبيئ
جانئ پشتئ من تو و مره
روينه خاري ل سهر تازيئ

تو سه بهبى ئەز دئ مرم
بزانه ته ئەز وهئئ كرم

⁽¹⁾ كپ: بع دهنگ.

فیاننا ته كهفته هناقنا
ته نه چاری قه بری كرم

بو ته بمرم من نه خه مه
چونكى گورى به ژنا ته مه
رۆح بو ته بيت من نه قییت
ئه قیندارى دلێ ته مه

جانێ رۆح بو ته نه بیت كیمه
ئه قیندارى وئ به ژنێ مه
باوهر بكه ديلبه را من
هه تا مرنێ چاف ل رێ منه

وی كراسێ گول گولێ زهر
تو بكه كفنێ من ديلبه ر
وهره سه ر قه بری من رینه
ده مێ ئاخێ رادده نه سه ر

چ بکەم

چەما من نە دیت بوهارەك
دلخۆش نابم سائى جارەك
گەلۆ من ژى يا هەى يارەك

يا نازك و يا نازدارە

بەللى چبکەم يا پەش پۆشە
ب دەردى قينى يا نەخۆشە
دلبرينه يا بلى هۆشە

ژ دل دا يى بريندارە

يا شىرىن و پىر جوانە
بەبايى وى يى گرانە
دلى وى يى پىر قيانە

هەموو دزانى كو ئەو يارە

يا شىرينە يا چاق پەشە
ئەقیندارە گولا گەشە
بريندارە و يا نە هەشە

بۆچ وەل مە دکن ئەف نەیارە

چووم ناک باغى ئەقیندارا
من دیت گوڵیت دۆست و یارا
د پشکفتینه وەکی جارا

گولا من و تە هەوارە

پشکۆ ژ خرییت لئ قهتاندی
خوینال سهر بهلگا مهیاندی
تاکیت گولا ییت چهماندی

خودئ ههوار شه چ کاره

ئهم دئ تهقنئ خو پاجینین
داف دافه دئ تیرنومرینین
چ جارار نا ئالوزینین

ئهقین دمردهک ئ دژواره

بهژنا ته بهژنا هووریا
دیمئ ته بهفرا کیریا
کرمه ئیخسیرل سهری ریا

زقسـتانه و دونیا سـاره

چ بکەم

من نه ماله ته پى بينم
نه شيم ته بو خو بره قينم
ههزاره كى دلب رينم

ههزاره كى بى پارمه
بى بى قه سر و قه مارمه⁽¹⁾
به لى ئه قيندارى ته مه

كاركه ره كى زك برسيمه
ئه زه هه زارى قى گونديمه
بى كهس و هيتيم و سئويمه

جار شانم جار گا فانم
جاك دريا و بى خودانم
چ فه نند و فيلا نزانم

قه مه را من پيره كه ره
خانيى بى دهرك و په نه جهره
كولكه كى بى سه روبهره

شيفا من نان و ته حينه
يان ساقاره يان دوهينه
نان و قه سه پ فراقينه

⁽¹⁾ تورمبيل.

ســـــترانبیژم بلویرفـــــانم
پیچ پیچه دویزه^(۱) لـــــی دزانم
نـــــهفینـــــداری کچیت جانم

هـــــواره بـــــرا هـــــواره
یا کـــــو من دقیت کچ موختاره
نـــــهختـــــی وئ ژـــــی دهـــــه هـــــزاره

کا ورن من تیبگـــــههینن
هـــــهزار چـــــاوا ژـــــنا بیـــــنن
ییـــــت وهکی مه دی هـــــو مینن

هـــــهیهـــــا من پینجه دینارن
وا ژـــــی دهـــــمه پ جـــــک و خـــــارن
نـــــهختـــــی ژـــــنا دهـــــه هـــــزارن

گـــــهر بـــــهری خـــــۆ بـــــدهمه شارا
شـــــۆلکهم رۆژی ب چـــــار دینارا
خـــــراپتـــــره هـــــزار جـــــارا

دوو دینار تیشـــــت و فـــــراقین
شـــــیئـــــی خـــــوین ل ئـــــوتیلی نـــــهین
ســـــپیدی دهـــــست خـــــالی زقـــــرین

شـــــۆل نـــــهمایه وهکی جـــــارا
مســـــرې^(۲) د زۆرن لـــــبهـــــر دینارا
دچنـــــه شـــــۆلی ب دوو دینارا

(۱) دویزه - دویک، ئالاقهک ئاوازییه وهکی زرنای.

(۲) د سائین ههشتیاندا - ژ چهرخ بیستی، هژمارهکا زیدیه کریکارین مسرې ل عیراقی

کار دکر.

بخودی ماچ بیژم هه قال
دا ئهف سائله بمه به قال
بو خو تیر روینمه خاری ل مال

به لئ پارا ل کی ری بی نم
بمه به قال و ل مال روینم
هه تا مرنئ قئ نابینم

برا ناکهه ئه فان کارا
ئه ز دئ قه رکهه هه نه ده ک پارا
په زی ک پر م جار و بارا

معاملئ خیر یا تیدا
هه ر ئیگه ری باش خودیدا
قئ جاری من ل نیقه کیدا

ئه ز ترسم ئه ز خسه اریم
پاش گه له ک دئ قه رداریم
من چ نینه دئ شه ر مزاریم

باش ئه وه خو بکه مه مه له لا
بو خاترا حیله و ته شه قه لا
خو ل قئ خه لکی که مه به لا

دی شاشکا خو تفتقینم
ل بهر ده ری مزگه فته ی روینم
ئه ز دئ سووفیه کی خاپینم

به لکی کچا خو بده ته من
دئ بمه خه ودان مال و ژن
ب راستی ئه فه یه ری کا من

به لى مه لاتييا زهحه ته
ب خودى قه ژى يا خه له ته
بو من يا بى مه نضيعه ته

نى ئەز يى نه خوینده قانم
خو ئەليف بىتكه نزانم
نه خوشه كه بى دهرمانم

من ديتيه قه شو له كه باش
دى ل مه كه ته بى به مه فهراش
ئەز دى به مه خودان معاش

نوکه موعه لىم ژى نینه
بیت جه حیل هه موو جوندینه
ئهویت دى جیشى شه عبینه

نوکه خىر موعه لیمه نه
ب دلخى منن پروو تازنه
هه موو خودان ته نه وره نه

فهراش دهرد و دهرمانه
كاره كه بى زورى ئاسانه
ب پاسه تى ئەقه خوش ژيانه

ئەز مرؤقه كه كى فهراشم
ب من وهره گه له كه بى باشم
دى رپى دينا خو تراشم

ل بهر دهرى مه كه ته بى روينم
دهمى موعه لیمه دبىنم
ئەز دى پىچكه بى خو هژينم

دى ئىكا جان خەلەتەتەنم
مارەكەم و بو خو ئىنم
هنگى ئەز دى خوشيا بىنم

ئەو موعەلەمە ئەز فەراش
نى دى مە بنە دوو معاش
ئەفەيە زىنا خوش و باش

معاشەك تىرا مە ھەيە
ئەوئ دىكە يى زىدەيە
تشتى ل مە كىم قەمارەيە

قەش^(۱) بو من يا بى بەيە
نوگە ئەو ئەمر نەمايە
ناكەم فەراشى بەلەيە

من دىتەفە شۆلەكا دى
ئەز دى چم خو كەمە جوندى
چ جار ناھىمەف قى گوندى

دى چمە سىرەت مورهتەب^(۲)
خو غائىب ناكەم بى سەبەب
دى بمە جوندىكە ب ئەدەب

ل دەست خو ناكەم قى فەرسەتى
دى بمە كورى حوكمەتى
قى جار دى بىنم ئەزەتى

(۱) ئەفە زى.

(۲) سىرە ئەشكەرى.

دئ دهنه من زور تشتی باش
جاک و خاڤن هه موو به لاش
هه شتی و حهفت دینارا معاش

پا ئه گهر ئه ز بو مه خه فهر
نه و یو یرم ل خانی بچمه دهر
ئهف شو له دئ بینه خه تهر

ما ئه ز بو دئ بیژم هه ی هوو
ژ نوی من دیته فه شو لا خوو
ههر باش بوو ژ دهستی من نه چوو

دئ له بغی کهم ئه و فایده یه
شو لا منه عه ی نه و هیه
ئه فه ب جار هکی پار هیه

دوسه و بهر میلا دئ کپم
قی جار دی ل کار کههرا خو پم
بیهنا خو بدمن ئه ز یی شپم

دئ راست ئینم ههر چار ستیلا
دوسه ی دانمه سه ر بهر میلا
پییدا ئینم لیفکی حیلا

کو گه هشتمه راستی په نه ره ی
دی مه سه ته ری ده مه به ره ی
یی زی ده ل ناف ئینمه ده ری

دئ شو لکه م میتهر و دینار
هه تا کو دکه مه ده ه هزار
دی ده مه پ ژنکه کا نازدار

ژن هه ب خو دئ ل ديف من بهزن
خودئ دا من ب عهلبا مهزن
هنده دئ بـمه خوودان ژن

ژنكه كا ب دلى خو ماركهه
دئ كوولاقئ خو لئ خاركهه
ل گوندا چ بكهه ئەز دئ باركهه

ناقئ كورئ خو كهمه دههه
ومره نك من ههئ باب خولام
پا دئ كهنگئ تو بيه زهلام

كا دئ ومره نك بابئ خو
ههئ بئ خيرهتئ وهكى خو
تير لوقم و پسكيتا بخو

ئهقئ جارئ يا تهمامه
ئهز لهباغهكئ زانامه
تيرا خو ئئ شارهمزهامه

ئهز گهلهك ئئ ل خو رازيمه
نه وهكى لهباغيت ديمه
بهئئ بيجهك ئئ ب دهعيمه

ئهز سهر دوسهئ ههه كهمه غار
لهبغئ دكهه ميتهر و دينار
عامل ل بهر من دكهنه ههوار

بهئئ ئەگەر دوسه هژيا
دنگو بهر ميل ژئ وهرگهريا
ئهقه ئنگئ من ژئ خهليا

لەباغی گەلەك دوخەییە
ئەف شۆلە یال من زێدەییە
ئەز نەویرم قە بۆقەییە

ئەری هەری من دیتەقە
خۆش هزر من کر ئەف شەقە
دیارە بەختی من هاتەقە

دئ بمە ئەبۆ ئیسماعیل
سۆرتەکی مەزبوت و ماقویل
یی کیم مەسرف و یی پەزیل

معاشی من سەد وئقەییە
حەفت جارا تیرا من هەییە
ئەف کارە زۆری تازەییە

هە ی پادی ل خەلکی کەم حیلا
وەرگرم پەارە و بەرتیلا
دی مل دەمی هەتا پیلا

بەلئ تشتەکی دی یی هە ی
دی بیژن مادەم تو شوو پتە ی
نابی چ جارا غایب کە ی

پوستال زی زۆر ییا گرانە
هەر کتەك سئ چار باتمانە
نە قە خۆشیە و نە زیانە

بەلکی شەقە بیته ئینزار
ئەقە زستانا هۆ ییا سار
نەنقی حەتا سەعت چار

ب کیر من ناھیت ئەز قی ناکەم
دئ شۆلەکا دی پەیدا کەم
قەت ئەز بی دلیا خو ناکەم

ئەز دی بو خو بمە حەمال
دئ شۆل کەم شۆلەکا حەلال
بمە خودان ژن و عەھیال

پشتا من گەلەك یا پانە
زۆری جانە ئەف کورتانە
ل سەر پشتا من چەندئ جانە

حەمالی ھەر خەزینەییە
پارەکی بی گەزنیەییە
شۆلا منە راستە وەییە

ئەز یی ئاقلم شۆلا دزانم
خۆش حەمالم یی پشت پانم
نەمرۆقەکی نەزانم

بەلئ من وەرە یا ژ خۆییە
تەلیسی خوی سەد کیلۆییە
ئەقە راستە نە درۆییە

تو پشکیت گوندور و شمتی یا
ھاڤینی د زۆرن ل خرجی یا
بو خو بمەن نەکەن یاریا

ئەگەر پێچکی من کەفتە سەر
ئەقە پشتا من بیە دووکەر
ئەز شۆلا دزانم برادەر

بـرا حـه مـالـيـا بـه لـاشـه
بـمـه كـه نـاس گـه لـه ك باشه
مـه خـسه دـا⁽¹⁾ مـن هـه ر مـعـاشـه

سـپـيـدي زوي دي چمه نـا حـيـن
دا چـيـكـه م جنـسـي عـيـراقـيـن
خـو كـه مـه عـامـل ل بـه لـه دـيـن

مـن شـه نـسـه كـي مـه زـن يـن هـه ي
دي ئه ز قـه يـدـبـم ئه قـرـو سـو بـه ي
تـه قـاعـدي ئي يـال دـي ف هـه ي

دي بـمـه كـه نـاسـه كـي زـانـا
پـاقـزـكـه م جـا دـه و كـولـانـا
قـي نـا هـيـلم چ زهـمـانـا

جـيـشـي شـه عـبـي مـوشـكـيـلـه يـه
كـي ئه ف تـه حـه مـلـه هـه يـه
نـه خـيـر نـا كـه م مـن تـو بـه يـه

چـه تـه يـي بـو مـن خـوشـتـره
ل هـه مـو و كـا رـا رـحـه تـتـره
چـا ر بـيـسـت و پـيـنـجـا وەرگـره

ئـه ز دـئ زـو و ردا چـم سـه رنـشـيـف
پـاسـت دـئ چـمـه فـه و جـا خـه فـيـف
خـو كـه مـه چـه تـه كـي زهـعـيـف

(1) (مهقصه د) واته (مه بهست).

خۆ قەيدكەم^(۱) و ل مال قەشپىرم
چونكى ئەز ھە بخۆ نىف مپىرم
بۆ لەشكەرا ئەز نەوئىرم

دى بپىژن مادەم تو چەتەتەى
تفەنگ و ساجور تە يپت ھەى
پيتقىتە تو بپىتە جەبەھەى

چاوا دى خۆ ل جەبەھەى گرم
ترسپت خودا ئەز دى مرم
گەلەك ل ژنكا خراپتىرم

ئەز گەلەك يى پيشەمانم
دى تفەنگا خۆ ژى دانم
چونكى چەتەتەى نزانم

دا سەحكەمە كارەكەى دى
دى خۆ فيركەم ھپىدى ھپىدى
قە^(۲) گەلەك باشترە ل يادى

دى رابىم خۆ كەمە شوفپىر
قى جار ئەز دى بىمە خۆش مپىر
گازكەم دەوك مپىسل ھەقاپىر

چاقيپت خەلكى بپنە دەرى
دى تەرك كەم كارپت بەرى
بىمە شوفپىرى قەمەمەرى

(۱) تۆماركەم.

(۲) ئەقە.

فێجا ب تویتکی دی سالاڤ کەم
دئ ژنکەکی بۆ خو چاف کەم
کورئ خو ب بابئ خو ناک کەم

وەکی پارێت من بوونە زۆر
دئ کەرم سوپەرەکا^(١) سوپ
قەسرەکی ئاڤاکەم ل زهۆر^(٢)

هێقارییا چمە گەهپیانئ
ل شارە حەلەب سەریجخانئ^(٣)
ئەقەیه خۆشیا ژیانئ

وەی بابو چتووف^(٤) لەزەتە
چ کارەکی بی زەحمەتە
ئەقە بۆ من خۆش فەرسەتە

خارنا من تکه و قوزی شام
دئ بمە ئاغایئ بی خولام
ئەقەیه لەزەتا تەمام

بەدلیت تازە دئ کەمە بەر
دی سوپەرا سوپ ئینمە دەر
لئ سیاریم بی خەم و کەسەر

ژنکا خو ب رەخ خوڤە سیارکەم
بەهئ قوویئ ویڤە خارکەم
مەسە جانی ژئ دی هارکەم

(١) جۆرەکی تورمیلا بوو.

(٢) تاخا زهۆر، ئیک ژ تاخین باژیرئ مويسله.

(٣) د ناک باژیرئ مويسلدا.

(٤) چەوا.

ئەگەر ل رېكى ئەز دەم كەم
پاشى چ ل حالى خۆ كەم
راوەستن دى ھزرا خۆ كەن

دەم كەرنیش^(۱) مەدەرە
ھەر گاف تايەين^(۲) پەنجەرە
پا ب خودئ قە ژى خەتەرە

قەبوو من نا ئىنتە دەرى
نابمە شوڤىرى قەمەرى
دى بمەف شقان بىمەرى

دى بمەف شقان جارا
پەزى چىرىنم ل ئاقارا
ئەو باشترە ل ھەموو كارا

كەرى بۆز قەمەرا مە
كورتانى وى خۆش كوشنە
پەز چىرانەن شولا مە

رېقى نە دگەھشتە تىرى
دگۆت يى ترشە و تى د فكىرى
حال ئەو حالە يى بۆ دەرى

(۱) كرن ژى.

(۲) تايەرە.

بابی دکرهق

تول مال بابی ناقهتینی
هه‌رگاف دئ رۆندکا بارینی
نه‌شییی رۆزا ببووورینی
ئه‌زیی دویرم من نابینی

هنیدی بییژی قیئ ئاوازی
بکه‌یه‌هه‌وار و گازی
یا فه‌قیرو به‌له‌نگازی
ببابی ته‌ه‌نابیتن پازی

بیژه‌بابۆ دئ چل من که‌ی
ئه‌وچ دلئ ره‌قه‌ته‌ه‌ی
ماتو ه‌زرا مرئئ ناکه‌ی
چاوا جه‌وابا خودئ دئ ده‌ی

خودئ هه‌وار قه‌ه‌چ بابه‌ه
چه‌ند یئ نه‌زان و خرابه‌ه
بابۆ دئ جارکه‌ئ پابه‌ه
به‌س یئ نه‌زان و هوسابه‌ه

ده‌مئ ئه‌ز خه‌لکه‌ئ دبینم
به‌س ئه‌ز یا ژار و غه‌مگینم
وه‌ک بلبلی هه‌ر یا دخوینم
چ جئ نینه‌ئه‌ز لئ روینم

وهى لهمنى وهى لهمنى
بابۆ ته كوشتم ل سهه ر دنى
ته دانا مه بهه ر مرنى
ئهز يى غه ريبم ليره ب تنى

بابۆ ودهه من ببينه
داخوازا من بجى بينه
دهردى دلخ من ئهقينه
برينا من پى كهوينه

بابو نه عهيبه و نه شهه ر مه
نى ئهف ريكه كهفته بهه ر مه
قيانا لاوى من زور يا گهه ر مه
دلى من بو وى يى نهه ر مه

گهه ر من بكوژن من ئهه و دقيتن
بيژنه لاوى من دا بييتن
من ب رهقينيته ئهه گهه ر بشييتن
كا دى لاوى من چ بييتن

چ بيژيته ئهه ز يا رازيمه
بو مرنى ژى ئهه ز دگهه ل ويمه
بو لاوى خو ئهه ز گوريمه
ههه وو دهه ما پره هيشيمه

نى لاوى من ئهه ز نازاندم
وهكى گولهكى ئهه ز چاندم
رؤندكيت چاقال سهه ر باراندم
يا نهه زان بووم تيغه هاندم

يا كىقى بووم كهىى كرم
وى ئەز فيرى ئەقىنىڭ كرم
دئ سۆز و پەيماننا گرم
ئەز بوویمه گەر نەمرم

ئەم ئەقىندارىن دئسۆتى
سۆز و پەيمان مە يا گۆتى
وهكى مەم و زىنىت بۆتى^(۱)
ئەقىنىڭ دل يىڭ كۆتى

^(۱) بۆتان.

پرچا پەش

وئ پرچا پەش بەهەژینە
ومرە د حەفکا مەن ب ئالینە
وان هەر دووک سەیت خەلاتی
تو ب دیاری بو مەن بینە

چاقا بشوو پرچەن چیکە
خەملا بویکا د بەر بەژنیکە
ئەوی دلی پر ئەقینی
تو ب دیاری بو مەن فریکە

بەهەژینە وئ پرچا تەری
ژوان لێقا شەکر بەری
نازدار جۆتە شەماموکا
تو بو مەن فریکە ب دیاری

شرین نازا ل سەر مەن نەکە
چ جارا خو مەزن نەکە
خەمیت مەن د گەلەک گرانن
بەختی تەمە تول مەن قەکە

جانێ دێ سەری خو پاکە
دلی ژ خەمە ما قالاکە
ئەز نەخۆشەم یی بی حالم
دیتنا تە بو مەن چاکە

کوشتم وان لیقیست قوورمزی^(۱)
خوینا له شیخ من خپر دزی
کرمه دهرویش و دیوانه
خودانا چاقیست نیرگزی

شرینخ بهژن بی شهنگ
بهژن حوری و پهری رهنگ
هاوریت ته زور د ژوارن
تیژترن ل تیرا و غهدهنگی

دیهم یخ گه شه گلاقیژه
خوینخ ژدلی من د ریژه
هند یا زراف و تازهیه
حهجی و سووفی کرن گیژه

نهفیندارم نخ تو دزانی
بهس بحه لینه نهقی جانی
نهگهر نه زانی بزانه
بریندارم تو دهرمانی

(۱) سوور.

شه قى ھەتا د بىتە سحار
 ۋەكى دىنا دناىنم
 ب دەردى ئەقىنىيا تە شرىن
 بلا بمرم ئەز نەمىنم
 دەلال و ئەقىندارا من
 ل تە پىرۆز بىتن ئەو نىاف
 دى پۆندىكا ھەردەم پىژم
 بلا ل من تارى بىن چاف
 ما من^(۱) چاف و دل بۆ چنە
 بىنە گورى بەژنا زراف
 ئەز سۆزدارى چافىت^(۲) تەمە
 بلا بۆ تە بسۆژن ھىاف
 چ ب سەرى من و تە ھات
 مە خودا بەر قى بارانى
 چ بىر بۆ كەفتىنە تىدا
 كەس مە نا ئىنتە دەر جانى
 قە چ پىك بۆ من و تە گرت
 مە بەرى خودا نەمانى
 ھەتا كو ئەم ھەر دووك دمرىن
 ناگەھىنە قى پامانى
 ئەقە چەند سائە ئەم د بوورىنىن
 دىناق خەم و ئىش و نالا

(۱) ل جەھكى دىتر: بۆ من.

(۲) ل جەھكى دىتر: چافى.

ئەم يیت كەفتینە بەر دیوارا
 ھەر وہكى دین و عەبدالا
 خەمیت من و تە گەلەكن
 ناچنە چ گەلى و ئەالا
 ئەم یى د قەتینین ب ھەژاری
 ئەقە بۆ سەرى حەفت سالا
 ناخفتنیت تە بۆ من د گۆتن
 ئەز ژبییر ناکەم چ جارا
 گۆتە بەحسێ ئەقینێ دكر
 بەحسێ دەردئ ئەقیندارا
 ئەفرۆ ئەز یى ناخفتنیت تە
 بۆ خو دبیژم ب زیمارا
 بۆچی تە دگەل خو نەبرم
 تە ئەز ھیلام ل شوینەوارا^(۱)
 وەرە دەرمانكە دلێ من
 ئەو دلێ كو تە كەر كرى
 من تیر بەژنا زراف نەدیت
 نەیارا تو ل من دویر كرى
 ھەقال كەس لومەى من نەكەن
 یى مەجبوورم بكەمە گرى
 بەند كرى بەژنا زراقم
 دلێ من یى ل سەر ئاگرى

^(۱) ل جەھكى دیتەر: شوینوارا.

بۆچی

بۆیى بى كەسم بۆیى ھەزارم
چاق تەزى رۆندك دل بریندارم

ئەف برینیت من جانئ ل بەر تەنە
ھەر دووک چاقیت تە ل من بەرزەنە

داخازا دلى گەلەك يا دویره
برینا دلى گەلەك يا کویره

بەندا ئەفینا تە یا گرانە
دل و ھناقیت من ل بەر ھەلیانە

سەرى چەند ساللا سەرى چەند وەختا
زولما ل مە كرى ئەقان بېبەختا

ژیانا من و تە بۆ ھەر یا تالە
نە ئەفە ژینە و نە ئەفە حالە

ژیانا من و تە بووری ب ئیخسیری
جانئ مخابن تو یا ب من دویری

تو یا ل من دویری ئەز تە نابینم
ژ غەریبیت تە دایئ دلبرینم

بوهار

خه ملا بوهارئ دونيا پهنگين كر
كولىك چىبوون خو سوڤ و شين كر
خه لك دهركهفتن چوون بو سهيرانا
ساريا زستانئ مه هه موو ژبيركر

قهه به با كهوا ل سهريئ فان چيا
هشينا ئاقئ ل بنئ گه ليا
ويژه تر هه ره و گوھئ خو بديئ
دهنگئ سترانئيت كچ و زهريا

جو كئيت ئاقا سار ژووردا تئنه خار
دونيا خه ملى و كامل بوو بوهار
جوانيا سائئ يا دوو مه هادا
ئيك ل نيسانئ و يا ديكه⁽¹⁾ ئادار

ديمه نئيت پهنگين سيبه را دارا
سويپه نئيت ئاقا جووك و پئيارا
بوهار خه ملى ل كوردستانئ
نيرگز پشكفتن ل چول و ئاقارا

كچ و لاو رابوون چون بو ئاقارى
گوٽ هنده چىبوون كهنگه ر و كارى
خاندنا كهوا و قاز و بلابلا
گازيئيت شقانى و دهنگئ جوٽيارى

(1) يا ديتر.

بیڤری دمرکهفتن هه رب لهز و بهزی
وان گازی کره ئیک خودانییت پهزی
شقان یئ ل هقیح ههتا بیڤری بیڤ
پهزی یئ نقانیدی ل هنداڤا پهزی

پیره میڤر و کال دمرکهفتنه دهڤی
ئهو چوون پینشتن ل شبینا بیڤدهڤی
دهست ب ئاخفتن کر و ئهه ئاخفتن
هه میا کیسکیت خو ئینانه دهڤی

بئ سۆز

تە دامە بەر دەرد و ئیشا
پەها دلێ من هەلکیشا
ل دەرك و کولانا گیراندم
هەر وهکی بابە دەرویشا

ل مالا خۆ بووم یئ بئ کەسەر
تە ئەقینی دا من دیلبەر
ژینا من باخچەک گولا بوو
تە پەردەکی پەش دادا سەر

باخچئ گولا تە بەرزەکر
ژیاننا من شەپـرزەکر
تە ئەز هیلام بەند و غەمگین
دەرگەه تە گرت و قەنەکر

ب ئاخفتن و فەند و فیلا
ژینا زەلال تە ل من شیلا
کەفتمە بەحرا ئەقینیا تە
تە ئەز ئیخستەم بەر پیلا

ئەز هاقیتەم بەر سووپەلا
ئەقین کرە کولب و غەلا
برین کەفتنە دلێ هەزار
تە دانە من دەرد و بەلا

ژینا زهلال ته شووی کر
ته دلخ من بی هیقی کر
من نهزانی یا بی بهختی
دلخ من خه ما ته ژی کر

من نهزانی مرپوت نه ما
ته هاقیتمه به حرا خه ما
نه شیم ژیانخ ببه سه
ببـوورینم وهخت و ده ما

هوسا نیک زوی ته حاشه کر
فه زمانا ئه قینی پرا کر
ته حاشای ل من کرو تو چووی
خهوا شه قی ل من حه رام کر

دل ناسک⁽¹⁾ بووم من نهزانی
ئه قین داته ب ئه زانی
دهف و دلایت ته ئیک نه بوون
فیعلدار بووی وهک شهیتانی

من نهزانی کو هوسایه
ئه قینیا ته هپوره و بایه
هه رگاف دگهل ئیکه هه قالی
دلخ ته یخ هسک و زایه

(1) دل نازک.

ئەفەندىيەتە يەنە ئالۆزە
ھۆرە و بايە و ھەمى تۆزە
بى باوەرى و يە دەرەقى
تە نە بەختە و تە نە سۆزە

دەن تە يەنە ھەشەك و رەقە
قىانەتە يە سەست و لەقە
دە ج بەئزىيە ھەقەلىت خۆ
خەردە بەئزىن نەھەقە

ته هیلام بیع وار

چ ئاخفتن بوون ته گـؤتن
سـؤز و پـهـیـمـان ته فرؤتن
دل و هـنـاف ته لـ مـن سـؤتن
ته ئەز هـیـلام دیـل و هـهـژار
ته لـ مـن کـره شهـفا تـاری
بـ تـنـیـع هـیـلام لـ ئاـقـاری
کـائـهـو سـوینـدا کـوتـه خـواری
بـؤـتـول مـن بـوویـه کـورـهـمار
نـیـع بـاوهـریـا مـن بـ ته هـات
ته دگـهـل مـن گـریـدا جـقات
ته ئەهـقینـی کـره خـهـلات
بـؤـچی ته ئەز هـیـلام بـیـع وار
چـاوا زویـکا ته هـنگـاقتـم
تـو چـووی ته ئەز نه ئاخفتـم
ته قـهـد برینـا مـن نه نخاقتـم
لـ بهـر هـندئـی یـیـ د کـهـمه هـهـوار
ته کـرمـه دینـیـع ئاـقـارا
دویرکـرم ژ کـهـس و کـارا
لـ مـن نـا کـهـی چ پـرسـیـارا
کـانـی سـؤزا پـار و پـیـرار

تو ئاواتى

چاقىت زهلال گەردەنا ب خال
بەژنا دەلال كرمە عەبدال
پا دى كەنگى بىنە ھەقال
شرىن بگەين ژيانا تال

وئ ئەسەمەرى گەردەن زەرى
سىنگ مەرمەرى وئ دىلبەرى
ئەز كوشتم ب قى كەسەرى
ژ خانى ناھىتە دەرى

ئەقىندارم يىغ ھەزارم
ب ھەوارم برىندارم
نەيغ دىنم نەيغ ھارم
بۆ جاننا خو كۆفان دارم

وەرە زويكا بكەف شىرىكا
رەبە ژ نوپكا وەكى^(۱) بوپكا
خۆب خەملىنە ل بەر قودىكا^(۲)
بگە غاپ وەكى بچوپكا

(۱) ل جەھك دىتر: مينا.

(۲) ل جەھك دىتر: قودىكا.

تو بکه غار ب گازی و ههوار
ب دلی هه ژار جانا نازدار
ئهز و توینه دوو ئهه قیندار
بلا ژ کهریا بمرن نهیار^(۱)

تو ئاواتی تو^(۲) خهباتی
لیف نهباتی دیم خهلاتی^(۳)
ژ عهسمانا^(۴) ژوردا هاتی
تو پۆزییا ل من ههلاتی

تو نارینی لیف شرینی^(۵)
هنگقینی خههم رهقینی
دزانم^(۶) تو خوشی و ژینی
تو ئارمانجی تو ئهقینی

یا دهلالی چاره سالی
تو ههقالی چاف غهزالی
بهژن زراف و شهپالی
تو هزری ههردهم خهپالی

گولا سوۆری ههییف و نوۆری

(۱) ل جههک دیتر: بلا بمرن ههموو نهیار.

(۲) ل جههک دیتر: یان.

(۳) ل جههک دیتر: دیم خهلاتی لیف نهباتی.

(۴) ل جههک دیتر: ژ ئهسمانا.

(۵) ل جههک دیتر: تو نارینی یا شرینی.

(۶) ل جههک دیتر: ئهز دزانم.

دییـم بلـوری پـهـری و حـوـری
تـو کـهـوهـکی ل چـیـایـن ژۆری
نـهـیار بـۆ تـه بـنـه گـۆری

تـو ئـاوازی عـود و سـازی
تـو داخـوازی یـا پـر نـازی
هـهـردـهـم تـو یـا دـکـهـیه گـازی
تـه دقـیـت بـژی ب سـهـر فـیـرازی

تـو بـوهـاری شـوینواری
پـوی هـنـاری دـگـهـل یـاری
یـا نـاسـک و یـا نـازداری
تـو پـۆنـاهـی ل شـهـفا تـاری

تـو یـا شـهـنگـی یـا چـهـلـهـنگـی
پـهـری رـهـنگـی هـهـتا کـهـنگـی
دـئ یـا کـر بـی نـا کـهـی دـهـنگـی
بـهـسـه ژـینـا پـیس و ژـهـنگـی

دییـم خۆنـاقـی بـیـن گـولـاقـی
بـهـلـهـک چـاقـی پـر زـراقـی
بـهـژن بـنـد و زـراقـی
ل جـیهـانـی خـودان نـاقـی

یـا بـی خـهـشـه گـولـا گـهـشـه
یـا چـاق رـهـشـه گـول بـنـهـفـشـه
ل بـهـر ئـهـقـینـیـن یـا نـهـهـشـه
بـاغـی گـولـایـه ئـهـو رـهـوشـه

جان و گول

من جان دیت یا گولا دچینیت
جار جارا سهری خو د هه لینیت
بهری خو ل من ناگورپتن
یا چاقیت خو ل من دتقینیت

گولا شهرم ژ جانئ کر
هه میا پیکه هه یقی ژیکر
گوتئ بهژنا ته یا شرین
چاوا هوسا خودئ چیکر

ئه ی شرینئ ئه ی نارینئ
هه توی گولا باغئ ژینئ
ئه و داخازا دلئ مه دا
ئه ز و تو هه دئ گه هینئ

گه چاقیت ته ل من دویر کهفن
خوشی ل دلئ من دئ رهفن
دویر بم ژ ته نا که تینم
رۆژیات رۆناهی ل من شهفن

یی نیزیك بم ل من شاهیه
ژین د گهل ته یا ب سانا هیه
ئه گه ر ئه ز و تو پیکه بین
شه قا تاریش رۆناهی هه

جانئ باركر

يئ بئ كهسم ب تنئ مایمه جانئ باركر
جانا من چوو نهما لیڤره دل ههژار كر
هناف سوئن میلاكا من بریندار كر
ل من بهرزه بوو هندی گهڤیام من ههوار كر

پهريشانم جانئ ئەز هیللام بو خه‌ما
ب گازیمه ب نالینم هه‌موو ده‌ما
گه‌ئوچ بکه‌م چاف ره‌شا من لیڤره نه‌ما
دخوینم وه‌کی په‌پۆیکا ل دورین چه‌ما

گه‌ورئ باركر ئیرۆ ئەزئ دین و هارم
به‌ژنا زراقئ نایینم بریندارم
ب تنئ مایمه پشتی وئ بئ دۆست و یارم
ئیشا من یا بئ دهرمانه خه‌ما خارم

كه‌سه‌ك نینه خه‌م و دهردا پئ ب ره‌قینم
يئ بئ هۆشم دل سوئیمه هار و دینم
ژین بۆچیه بلا بمرم ئەز نه‌مینم
مرن ژینه ئەگه‌ر هه‌ر پۆژئ نه‌بینم

جانئ

جانئ كه زيا ب قههينه
گولا د بهردا ب چهقينه
گهر سترانا ب بپيژي
جار جار ناقئ من بينه

چ جارا كو ته د بينم
ويئ گاقئ ئه ز يئ ديينم
جانئ تـولـ من بـووره
ئه ز نه شيم ل نك ته پوينم

يئ شهرمينم تو دزاني
ئاگر بهريوو قئ جاني
خه لك هه موو فه سادان
قئ دهوري و قئ زه مناني

قياننا ته يئا دژواره
دلي ژيهر هه هواره
خه لك يئ ب مه دئاخسن
شيرين قه بوو چه ند جاره

گوتنييت خه لكي دروونه
خپ كه رب لئ قه بوونه
توي داخازا دلئ من
جيهان ل بهر ته يئا روونه

شـرین مه خوۆشی نهـما
كهفتـین زهـمانی خهـما
بهـكروك ییـل دی^(١) مه دگهـرین
نی ههـموو گاف و دهـما

چ لیـ بكهـم قنـ ژینا تال
ژیهـر تهـ بوومه پیر و كال
هیقیـیت تهـدا نهـز مـرم
دهقیقهـ ل مـن بوونهـ سال

^(١) دویف.

چيایى سپيانى

دئ دهستى خو بدهقه جانى
دا بچينه چيایى سپيانى
ل نك خه جوکى و ل نك سيامه ندى
دا بکهينه به حسنى قيانى

چيایى سپيانى يى ب داره
ل سهرى شاخن ل بنى زناره
سيامه ندى د که قىرى دا چوو خارى
ئه و و خه جوک بوونه زاره

شرين توش^(۱) دهستى خو بدهقه
تو کارا خو بکهقه ئەف شهقه
دابچينه چيایى سپيانى
زوى به جهه و ابا من بدهقه

دئ و مره دگه ل من شرينى
دئيم شه کىر و هنگئينى^(۲)
چيایى سپيانى يى دوىره
دگه ل من و مره دابچينى

(۱) تو ژى.

(۲) ل جهه کى ديتىر: رويى وه کى هه يقى.

شـرین رابـه باهـزینـه
بهـژنا زراف بـ خـهملینـه
کارا خو بکه وهکی بویکا
یا پیروزه ئەف ئەفینـه

ئەفینیا ته چەند یا بکاره
چ دهرده کـی پـیـر دژواره
تیریت ئەفینیا ته هاتن
د دلخ من دا چوونـه خاره

خەم رەقین

دەلالا مەن خەم رەقین

کوئیلکا باغ ئەقین

توی چرایا شەف تار ییا

سەردارا ھەموو پەری ییا

کەنگی بەژنا تە بیینم

خەم و دەردا قەرقینم

ھەلمریسم ھەر دوو ئیقا

تیر بێنکەمە جۆتێ سێقا

رۆیکێن قۆرمز بەفر و خوین

چاقین پەش تیرا د بارین

حەیرانی بەژنا تەمە ئەز

ل دێف تە د گەرم بەز

گەردەنا ب مەرجان و مۆری

ییت وەکی مەن بێنە گۆری

پەرچا تە پەش مالا پەشە

دیمێ شەرین گولا گەشە

یا نازدار و دیم سۆرگولی

توی مرادا ئەقەقی دلی

چ بێژی یی ئامادەمە

زێرەقانی بەژنا تەمە

خۆ سل نهكه

كار مامبزا شاخ و وهلاتا
به حس ژئ كههرا خپر جقاتا
ناقودهنگه تهيه گهرياي
ل جيهانئ ل ههمي وهلاتا

حووريا باغي جهنه ته تي
بيهننا بحه شتي ژ ته تي
ژوان ههر دووك ليقييت قورمز
بده من جامهك⁽¹⁾ شهريه تي

شهريه تا ليقييت ديلبهري
خه مال دلي دبه ته دهرئ
من باخيقيه خو سل نهكه
تيرا بهر نهده جه گهري

وهه نهجه تو بگهريه
زيانا من نهخيقيه
بيراتنا بينه بيرا خو
وهكي بهري من باخيقيه

من باخيقيه تو يا مني
ئهز دزانم تو شهنگه ژني

(1) ئامانهك.

تویا شارهزا قی دلی
خۆنه دئی من جهرینی

من کەس نەقییت ل تە زیاتر
چونکی کەس نییه ل تە جوانتر
من چ کچ نەدیستی وهکی تە
ئەقین گهرم و تیر دژوارتر

خۆ هشیارکه

دیم ههیهی چاف گه لاقیژئ
ببهبهژن زراف و درییژئ
ژبهردئ ئههینیی
دین و هار و کهر و گیژئ

ئهو چافیئت رهش گه لاقیژئ
بلبل ئاوازا بتهه دبیژئ
ومره دهف من پینه و نهچه
دا چاف رۆندکا نه ریژئ

ژته یی دویبریم یی بیژئ
یی ته نههشیم بقههتینم
گهر ئهز و تو پیکته نههین
ما دئ چاوا خوشیا بیئم

رابه ژ خهوی خۆ هشیارکه
قیانا خۆ بو من دیارکه
قهسهکا راست بووم نههییژه
بهس من ژ لیقیئت خۆ بی بارکه

ته پهیمان دگهل من گریدا
ل من ههرام کر خهوا سپیدا
ته ژبیر کرم غهریب کرم
ته نهز هیللام د قی خهمیدا

ژبیر نه که وئ پهمانی
ئهوا ته دایه من جانن
ئهفینی زوری یا گرانه
ل سه رانسه هری کوردستانن

دارا ژینۆ

دیلبەر ئهز زۆر یه تینیمه
چ تینیا من ناش کینیت
بهس ئارهقا سه وان پهها
دئ تیناتین ل من برینیت
بهژنا ته دئ خوشکته ژینۆ
دئ برینیت من کههونیت
چاقیت ته ییت بهلهک دیلبهر
دئ خه میات من قه رهقینیت
دهنگی ته یه بوویه ئاواز
یه کههفتیه د گوهیت من دا
من نه دیتی ل ته جوانتر
نه ل چ شار و نه ل چ گوندا
ئهقینی یا ته ئهز یه گرتی
یا کههفتیه د دلی مندا
کهنگی دئ هی قه رهقینی
خه م و کول و ئیش و دردا
ومره تو دهستخ خو بدهقه
دا بچینه باغی ئهقینی
ومره وهکی کچیت بهری
لهیلایی و خه جوکی و زینی

دارا ژینە بخەمەلینە
ئاق بەدەین ب پۆندکیت خوینە
گەلەک یا دویر و درێژە
ئەورێکا ئەز و تود چینی

دلخ مری

تہ دل گرتو یئ گفاشتی
ب ئاگرئ قینئ یئ براشتی

وہستئ^(۱) ژ میژا من یئ گۆتی
تہ دل کەرکرو یئ سوۆتی

ئەفین یا تہ دل گفشی
بۆ بەژنا تہ یئ ھەرشی

شەف ناچن بئ رۆندک بارین
ب بئ ھزر و ب بئ تەخمین

شەف و رۆژا چاف ل پئمە
ئەز یئ چافەپئ یاری مە

کەفتمە ناف خەم و خەياللا
وہکی کی کەر و گێژ و لالا

خەم ھاتنە من ل چار کنارا
ئەز مام وەکی دین و ھارا

جانئ وەرە تو نەرەفە
چ جارا ل من دویر نەکەفە

ساخ کەفە قی دلخ مری

(۱) ب دەفۆکا زێباریان واتایا (وەختئ، دەمئ) ددەت.

چونکی ته یئ وه لیکری

بهژنا ته یا جوان و شرین

دئ ساخ کهت قی دئ برین

ژیهر ته یه یئ بی هیزم

ئه قینیا ته دئ پارێزم

دوو دلی

پرچ گریدا توقه لییدا
مهشیا د پیدا گولا سپیدا
توی ل ریکا هیقی و ئومییدا
کهفته بهختی ته و خودیدا

پئی بهرزهمه دینی تهمه
بی ئاگامه دیوانهمه
عهبدال و ئیخسیری تهمه
ل بهر تهیه دل پر خهمه

هو دیلبه ری بی غهمه ری
نیچیرکهمه ری وهره دهری
من نه ئیخه بهر جه نه ره ری
ههر دئ هیمه دوسا به ری

شهرمی نه که پرچی شه که
من زار نه که بی بار نه که
دهرگه هئ دلی خو قه که
ژیان نه شهف و رۆژه که

تو نزانمی بی خودانی
یا چه وانمی بی په رجانمی
دئ بته مینیت پیشهمانی
دئ بیژی ئاخ من نه زانمی

تو دین کری ل من دویر کری
کیشه بری چهنگ ل تهبری
ئهوئیت کو تو ب سهردا بری
ژقهستا بو ته دکهنه گری

ب سهه قورئانا من رپک دانا
ب قان نیشانا نهگهف وانا
تو گووه نهده دوو ئەزمانا
ییت بو خوۆ بته دکهن ترانا

ب فهند و فیلا ژیان شیلا
برین کیلا خودی هیلا
وان پیسا و دل تهنی سیلا
دی ته هاقیژنه بهر پیلا

ئهو نه یارن کوره یارن
سه یی هارن نه دل درن
بو پاستیی ئەو د بی یارن
هه موو گاڤا شهرم یارن

ئهو به پازن دی ته گهزن
نی ئەو دزن لهوما بلهزن
هه موو گاڤا ل دیڤ ته د بهزن
نی ئەز دزانم ئەو نه جهزن

نی تو گولی یا دل کولی
چرا هلی تو یا سلی
نی پی دزانم یا دوو دلی
نه وهک بهرئ یا چاف شلی

دوو دلی

پشتی ته ئەز دین کری
هۆش و سهودا ل من بری
ئەو چ کاره ته کری
هوسا تو من د ئیشینی

تو چه ندا ب فهند و فیلی
ئەقرۆ یا خەنی د شیلی
سپیدی زوی دئ من هیلی
هه ره خۆشیا نه بینی

قینا من یا زیدهیه بوو
یی دی ل من چیتەر نه بوو
وی پاره پتر هه بوو
له و ته فرۆت ئەقینی

قه مه رئ تویته تویته
خانین وی کونکریته
یی من ل بنه و کاریته
چار رۆژیست دی دئ بینی

وی چاقه ک یی کورهیه
ژیی وی چل سال ههیه
سی جارا هندی تهیه
دی چاوا دگه ل قه تینی

ئەفرۆ تە خۆل مەن لادا

تەشیا خۆب چەپی بادا

قینا مەن ب ئەردی دادا

ب هزرا مەن هۆ نامینی

پشـتی نـه خۆشـییـ خۆشـیه
ل دی ئه فـرازـی نـشـیه
خۆ نـه ئهـم دئ وهـسا مینـن
پشـتی تـاـرپـیـ پۆناهیـه

دیلبهر ب خودئ گهر من ب كوژن
هیستیکیت گیانج من ب كوژن
ههردهم ئهز دئ به حسنی تهكهم
ئهگهر خوینا من ههلمژن

دئ سـوینـدئ خۆم ب قورعـانـی⁽¹⁾
کو تهـرکا تهـناکهـم جـانـی
توی شـرینا ل بهـر قـی دـلی
هنـدی ساخـبم ل قـی جـیهـانی

ئهز دئ دگهـل تهـبـم شـرینـی
دئ ئاقدـم باغـی ئهـقینـی
دیلبهر وهره دا دهرمان کههین
قـی کـولـی و قـی برینـی

وهره دا ساخ کههین قـی کـولـی
دلی گهـش کههین ژ رهنگـی گـولـی
زیبه وهره نهکهـه درهـنگـی
پابه ههر چی عهـردئ تـولـی

⁽¹⁾ ل جههکن دیتەر: قورئانج.

دیل بهر بخودئ ههه تو یاری
سلاقیه من بو ته ب دیاری
هنه خیز و بهریت چه ما
هنه بهکیهت دار و باری

ل من وهگره قان سالاقا
بیژه سهه قان ههه دووک چاقا
توچ جاران ژبیر نهکه
ههه موو وهخت و ههه موو گاقا

پرسیار بکە ژ خەلکێ بەرئ
چەند ییت مرین ب قئ کەسەرئ
دل ب کول و ب کۆفاننا بووم
ئەهینیا تەش^(۱) هاتە سەرئ

دل ب کول و ب کۆفاننا
یئ یئ کەس و یئ خودانم
توی خوداننا من شـرینئ
دئ رحا خۆل سەر تە دانم

شرین دئ پێکە کئ دانئ
بو قئ سۆزئ و قئ قیانئ
خەلک شاد بوون ئەز و تو ماین
دا ب زانین تامنا ژیانئ

(۱) تە ژئ.

دئ و مرهقه

ئەفینیا تە ل من ئاگرە
سینگى تە ل بەفرى سپیترە
بەژنا تە یا شتلا گولن
دیمى تە ژ هەيقى رۆنتەرە

ئەفینیا تە ل من شەربەتە
هەند یا زۆرە بەرەكەتە
خەمىت دلى من دئ بەتن
ژیانا من دئ خوۆش كەتن

جاننا منى دئ و مرهقه
دلى مری ساخ بكهقه
توى خودانا ئەقى دلى
یا نیزیك بە دویر نەكهقه

دویر نەكهقه ژ هەقالا
كا بیرهاتنیت سەرى سالا
من بئ بار نەكه هەقالن
ژ وئ گەردەنى و ئەوان خالا

پرچا تەیا رەشا تارى
ئەو هەر دووك ریهیت هەنارى
ئەز بەردامە قى دونیایى
ب دل نەخۆشى هە ب نەچارى

بۆ كۆ بېژم فان گازندا
كى دەرمان كەت فان دەردا
بوومە ئىخسیر بوومە رەبەن
ل بن دیوارا ل بەر سقانداندا

دل بۆ ماللا كول و خەما
یى پر ئیشە هەمی دەما
جانئ تە ئەز کرمە پەپویك
تە بەردامە دوریت چەما

جانئ تو بۆ من داخازی
ئەز سترانم تو ئاوازی
بۆچی تو چ دەنگا ناکەه
ئەزی کەمە قیری و گازی

ئەز بەلاتینکم تو گولی
ئەز شالویلیم تو بلابلی
دلئ من یئ بریندارە
توی دەرمانا ئەقی دلی

دیلبهر تو ژیانی

هۆ دیلبهرا چاف ل ژینی
خهباتکههرا ریکه قینی
شهههت ژ لیکه شهرینی

شههوقا ته دا گوند و مالا

بو ئههقینی تو ییا زانی
تو ریکههرا دلیت پیویلی
تو نههقرۆزا سههری سالی

دی خه ما دهیه بهر پالا

توی داخهوازا بریندارا
توی سههقرگولا ل ناک بوهارا
هیکهیا دلک ئههقیندارا

دی وهره ههکه شه مالا

وهره دهف من گول بوهارا
شهرین و گهور و نازداری
شهکر ژ لیکه تیتته خواری

گهردهن ییا پره ژ خالا

هههوو دزانن تو ژیانی
ل دهف جهیلا تو سهترانی
ژ نویکا شهرین من پی زانی

دلک من ناهیلی قالا

ئەو گەردەنا کو خال ل ناڤ
وہکی گولا گرتی خۆناڤ
ئەقینیا تە سوۆتن هناڤ

دئ وەرە سەحکە هەڤالا

بەژنا تە بازار و سویکە
یا خەملیە هەر گاڤ بویکە
دئ جارەکی ل من گازکە

دلی خۆشکە ژ هەموو ئالا

كچا كورد^(١)

كچا كورد تويا هه ژاری
يا دل كـول و برينـداری
جوانیا ته يا شهـشارتی
وی عـهـبـایـی پـش و تـاری

ل بن وی پهردی پش دهرکه فه
جیهان یا رۆهنه و نه شه فه
تویش مرۆقی خودان مافی
ههره بۆ پیش پاش نه که فه

خه باتی بکه بۆ ژیان
نه چه ریکه پاشه مانی
دا ئازاد بی و سه فه راز^(٢) بی
دابییـه دهر ژ^(٣) زینـدانی

وی عه بایی ل سهر خو پاکه
جوانیا خو ئاشـکـراکه^(٤)
جیهان هه موو یا چوویه پیش
بناغی ژینـی ئاـقاـکه

(١) ل جهه کئ دیتر: ژینا ژنکا کورد؛ پهردی پش.

(٢) ل جهه کئ دیتر: سه رفیراز.

(٣) ل جهه کئ دیتر: خو نه هاقیزه.

(٤) ل جهه کئ دیتر: ئاشکه راکه.

ئەه ی جوانی پـر شـرینـی
یئ ل سەری تە تاجی ژینـی
خەباتا تە یا دیاره
تو بگره پیکه زانینـی

کچا کورد

یا شـیرینه بهـژن پـنـده
دیلبـهـره بهـژن بلـنـده
ئهـقینهـداره مـال ل گـونـده
گهـردهـنا وئ شـهـکر و قهـنـده

چاف ره‌شه یا چاف غه‌زاله
دیم گه‌شه به‌ژن شه‌پاله
لیف تهنکه ری ب خاله
دگهل من شریکه و هه‌قاله

یا خه‌ملی یه دئ بی بویکه
چارده سائه هیشیت بجویکه
دگهل من هه‌قاله و شریکه
تیر هه‌افیژه خو نه‌قیکه

کچه کورده ده‌سمال سه‌ره
پـرچ درـیـژه گهـردهـمن زهـره
یا ب نـاف و دهـنگه دیلبـهـره
عیله‌تا دبتهت ب په‌خ پا هه‌ره

زۆر یا کره و یا شه‌رمینه
بسک شوپه و یا ب ئه‌قینه
دئ سویندئ خوئی دئ بی زینه
ل سه‌ر سینگی وئ دوو هه‌رمینه

كراس سىپى يە و فيستان سۆرە
چارە كەزىيە و بسك شۆرە
سىنگ بەفرە گەردەن بلۆرە
شەفا تارى دى بىيى نۆرە

ئىف تەنكە ھویر د دانە
ھندى بىيى ھەريا جوانە
يا خودان سۆز و پەيمانە
ھەموو زانن ئەو ژيانە

بۆ ئەفنىيى يا ناقدارە
بەژنا وئ دى بىيى چنارە
خەبەر خۆشە و پى ھنارە
يا فەقىرە و يا ھەزارە

تو بەژنا وئ باش بە بينە
چەند يا زراف و شرینە
دى بىيى ھوورىيە يان خاتوينە
وەكى كوترا پەر نەخشینە

بەژن شىتلا پەش پوحانئ
سىنگ وەكى بەفرا زۆزانئ
ومرە ساخكە قىي كۆقانئ
ل من خۆش بكە قىي ژيانئ

كچا كورد و ئهقینیا گوندی

ئەز كچە كا هەزارم
سۆرگولم ئهقیندارم
ییا نازك^(۱) و نازدارم
هەردەم ییا وهقدارم

ئەز كچا قی گوندیمه
یا بهیقى و باوهریمه
ب گوندی خویا رازیمه
ل بوهارا ئەز بیرییمه

نەز كچا كوردامه^(۲)
رۆش نوبرم زانامه^(۳)
كولا دلە لاوامه^(۴)
گولا باغ و رەزامه^(۵)

ئەز كچم ییا جوانم
خودان سۆز و پەیمانم
شۆكەرم بیریقمانم^(۶)
زانامه و خاندەقمانم

(۱) ل جههكئ دیتەر: ناسك.

(۲) ل جههكئ دیتەر: گوندامه.

(۳) ل جههكئ دیتەر: رەوشه نوبر و زانامه.

(۴) ل جههكئ دیتەر: كاركهرا ناف رەزامه.

(۵) ل جههكئ دیتەر: دژی خر نهحه زامه.

(۶) ل جههكئ دیتەر: زانامه و خاندەقمانم.

بابی من یی ههزاره
یی خودان شوول و کاره
هه موو دزانن جوتیاره
خودان نیره و هه قجاره

بیریقانم ل بوهارا^(۱)

زیزرا توقه و گوهارا^(۲)

جوانترم^(۳) ل کچیت شارا

دویر^(۴) ناکه قم ل قان وارا

کراسی من کوردی یه^(۵)

یی ب هچک و لهووندی یه

فیستانن من یی سپی یه^(۶)

دلی من یی بهیقسی یه

ئهزم کچا جوتیارا

کارکهرم ل ئاقارای

سپیدی هه تا هیقارای

دچهه کهنگرا و کارای

(۱) ل جههکن دیتر: بهارا.

(۲) ل جههکن دیتر: یا ل سهر عهدهتی جارا.

(۳) ل جههکن دیتر: جانترم.

(۴) ل جههکن دیتر: دیر.

(۵) ل جههکن دیتر: هه موو دزانن کوردی یه.

(۶) ل جههکن دیتر: کراسی من یی سپی یه.

يا شرينم به لهك چاف
كچه كا به زن زراف
شهنگ و شوخ و پى خوناف
ئهزا جانم بئ سؤراف

رېڤينك

هنىدى ئەز دگەرم ل عەردا
كەس دەرمەن ناكەت قان دەردا
جانئ ئەف دەردە ژبەر تەنە
بۆچى تە دەست ژ من بەردا

جانئ بۆچى تول من قەبووى
تو چووى ئو تول من بەرزەبووى
هنىدى دكەم تە نەبىنم
وەكى پۆژئ ل من ئاقا بووى

ل من ئاقا بووى وەكى پۆژئ
ئەز ناگەمە تە پشكۆژئ
تە پۆندكيت چاقيت من بەردان
دل ژبەر تە هەردەم دسۆژئ

كەمە غەرىب بەردام چۆلا
بووم رېڤينگ باسك و دۆلا
ل سەر خاترا وئ بەژنا زراف
دئ ل خو حەرام كەم خەپ شۆلا

ئەگەر بىنم هەزار سالا
ناكەم تەركا زلف⁽¹⁾ و خالا
چاقئ من هەردەم يئ ل بەژنا
گەردەن كىلا و چاق خەزالا

(1) بسك.

زانين و ئەفين

هۆ ديلبهرا دهق ب كههني
چهند جوانن ديم و ئەني
يا ژ خهليفه تو ره بهني
نزانن كو تو رهوشهني

نزانن تو رهوشه نبيري
ل عهدهتيت كهفن يا دويري
دئ دگهل من بي ب ژار و ژيري
دئ د قهتيني ب فهقيري

من ههر دووك چاقت ته ههبن
دهرگه هيت خووشي دئ قهبن
بلا زيپر و پاره نهبن
هه موو گاقل مه بهرزهبين

ديلبهرا تو يا خواندهقاني
لهوما هوسا شوولا دزاني
يا پيشكهفتي ل قبي زهماني
تو يا گههشتيه قبي كارواني

من تو فيال نواف زهريا
هه لبارتي ل نواف پهريا
خوناف يال سهر ئهوان رويا
وهكي گولا سپيدهيا

دیم ژرەنگە بەفر و خوینی
ئۆمید و هیقییا ژینی
توو بوھاری ل ھاڤینی
یا ب ئەڤین وەکی زینی

سویندا من ھەرب سەری تەییە
ئەڤینییا راست کاری مەییە
دلی ھەژار ل جەم تەییە
ھوسا ئەڤینییا مە تازەییە

زەری و ئەسمەرا

ئەز كەفتمە بەختی زەری و ئەسمەرا
بەژن بێندا وان گەردەن زەرا
من نەحەلینە ب كول و كەسەرا

ئەز كەفتمە بەختی بەژن زراقا
زەری و ئەسمەرا و گەردەن خۆناقا
من نەحەلینن ب ھاوریپت چاقا

ھاوریپت چاقیپت وان زۆر دژوارن
دل و میلاکیپت من ژبەر ب ھەوارن
كول و كۆفانا ھناق ل من خارن

ھناق ل من خارن كول و كۆفانا
سەودا سەر كرم ئەسمەر و جانا
بئ كەس و سەمیان كەفتمە كولانا

وان زەندیپت سپی و وان چاقیپت بەلەك
وئ بەژنا زراق وئ پرچا خەلەك
كول و كۆفانیپت من كرنە گەلەك

زەری و ئەسمەرا دل ژ من حەلاند
تەمبیرا دلی تیلەك ژئ قەتاناند
پیر و كال كرم پشتا من چەماند

ژ غه‌ریبییت ته‌دا په‌نگی من زه‌ریوو
د عاجزییت ته‌دا دلخ من که‌ر بوو
شوینا پۆندکا خوین ژ چاقا دهریوو

پۆندکیت چاقا دیارن ژ خوینئ
دلخ من هه‌لیا ب دهرئ ئه‌قینئ
ئه‌زنه‌شیم بژیم ل به‌ر قئ برینئ

ئه‌و چاقیت به‌له‌ک ل من به‌رزهبوون
کول و کۆفانییت دلخ من زی‌ده‌بوون
جانئ ئه‌ف خه‌مه هه‌موو ژبه‌ر ته‌بوون

ب خودی دزانم تو یا ب سهنگی
تو کچه کا ب ناقودهنگی
خودان خهمل و خودان پهنگی
یا نازدار و یا چهلهنگی
ئهقین یا راست کاری مهیه

زێمار

چاف رهشا من نهكه گری
تو پۆندكا نهبارينه
ههردهم زيمارا ب بياره
يا پپر خهमे ئهف ئهقينه
دهمى ههفال تينه دهف ته
ناقن من ل نك وان نهئينه
ئيك ههفالا ته بمه دزانيت
ئهو ژى زور دلبرينه
باوهريا من ب وئ تپتن
كهسهك پى⁽¹⁾ نهحهسيه
نازدارا من توب خودى كهى
چ جارا دلخ من نهشكينه
هيا من توى سهبرا من توى
فهلهك دگهل مه خائينه
ئهقينا⁽²⁾ مه چهند يا ب كوله
دهرگهه ههموو ل مه د گرتينه
دل و هناقپيت من سووتن
د ناق دا ئاگر و گورينه

(1) ل جههكى ديتر: كهسج دى بمه.

(2) ل جههك ديتر: ئهقين.

بهرئ خو ددهم ژینا خه لکی
 هه موو ب که یف و خوشینه
 ئەقینیا مه یا ب ئاستهنگه
 بهختی مه یئ رهش و شینه
 توچ گازندا ل من نهکه
 بلی ته من چ کهس نینه
 ل نک من چ رۆندکا نه پێژه
 هناقیت من نه حه لینه
 دلخ من تیکدا یئ کوله
 برینداره و تهژی خوینه
 من ژبیر نهکه دم و گاقا
 شهف و رۆژ من ب هزرینه
 تو شه مالکا ژینا منی
 ژيانا بیی ته ئەو نه ژینه
 گولا باغی ژینا من توی
 ناقن ته ل نک من شرینه
 ئەه زج دبیلژم باومر بکه
 گۆتیت من هه موو راستینه
 به ژنا ته باغی گولایه
 خه ملا ته بسک و کهزینه
 چاقیت ته دوو ستیریت گهشن
 تو ب خودی من پئ ببینه
 یئ هه ژارم برین کولم
 ژدندا من بلاوینه

سه‌ریلندم ب ئەفینیا ته
ژیاننا من ب خەملینە
ئاستەنگ د ریکا مەدا زۆرن
پیشیا مە خر ئەقرازینە
توب خودی کە ی شرینا من
هەر رۆژ گافەکی تو پوینە
دەستیپیکە زیماڕیت خوۆش
ناقن من زی د ناق دا بینە
بلا گولا ئەفینیا مە
یا گەشبیبت نە چرمسینە
چ ژ دەستە من و تە ناهییت
گۆتییەت مە خوۆزی و هیقینە

ژین هونەرە

تو گول پەری چافی سەری
تو فەنەنەری دلقە کەری
هیچی و ئۆمیید و باوهری
بو دلی مە تو یا فەری

سۆز و پەیمان مە گریدان
کول و کۆقان مە خرپ هیلان
دەرگە هەیت ژینی مە لیان
ئە ی دیبەرە شەری و جوان

ژین بزاقە یا بە لاقە^(۱)
هزار ناقە دەم و گاقە^(۲)
وەکی گولە کاب خۆناقە
خۆشی و نە خۆشی ل ناقە

یا خۆشە ژین ب کەیف و ئەقین
جانا شەری ئەم پیکتە بین
هەتا هەتا لیک قەنە بین^(۳)
بووریا ژینی پیکتە بچین^(۴)

(۱) ل جەهەکن دیتەر: ژین بزاقە دەم و گاقە.

(۲) ل جەهەکن دیتەر: یا بە لاقە هزار ناقە.

(۳) ل جەهەکن دیتەر: هەتا هەتا جودا نە بین.

(۴) ل جەهەکن دیتەر: بئ کول و خەم و بئ برین.

- زیکام وەرە مەرئ ل بەرە^(١)
 ژین هونەرە زوورپیا فەرە^(٢)
 باخچە کە یئ سۆر و زەرە^(٣)
 یاب خۆزی و ئەگەرە^(٤)

وا شـرینـی دـلبرینـی
 پـر ئەـقینـی خـەم پـهـقینـی
 وەرە بچینە باغی ژین
 نا بارینین رۆندکیت خوین

راستە وەیه ئەف هەدیە
 ژین فایدەیه دل بو تەیه
 ما من چیی دی باشتەر هەیه
 شرین خەلکی شۆلەپ مەیه

(١) ل جەهەکی دیتەر: جار یا خۆشە جار کەسەرە.
 (٢) ل جەهەکی دیتەر: ژین هونەرە دلقە کەرە.
 (٣) ل جەهەکی دیتەر: هەموو پەنگە سۆر و زەرە.
 (٤) ل جەهەکی دیتەر: بئ ئەگەرە یا قەدەرە.

سۆز بیت

ئەقرۆ ئەزىن كەسىرەمە
رېك ل بەرچاقا بەرزەمە
تەركا بەزنا زراف ناکەم
ھىدى ساخىم ھىدى ھەمە

ناكەم تەركا چاقىت بەلەك
ئەوئ پرچا بووئە خەلەك
سۆز بیت ئەز تەركا تە نەكەم
بلا خەمىت من بىن گەلەك

سۆز بیت سۆزا زىن و مەما
تەركا تە نەكەم چ دەما
قىانا دلى دى ھەر زۆر كەم
گوھ نادەمە كول و خەما

سۆز بیت دى دلخ خۆ كەمە عەبدال
ناكەم تەركا چاقىت زەلال
ئىقەنابم ل سەر سۆزا خۆ
گەر ل من بوورن ھزار سال

خەونىت شەقا ب تەفە دىنم
چونكى دگەل تە يى ب ئەقىنم
ھزر و بىرىت من ل نك تەنە
كەنگى دى ھى تە بىنم

كەنگى دى ھەلكەى شەمالا
قەرەقېنى خەمىت سالا
رۆژەك دى ھەبىت ئەز و تو
پىكە ھە بىژىن ۋەك ھەقالا

رۆژەك دى ھىت پىر رۆناھى
پىكە ھە بىژىن بى جوداھى
دونىا خۆ ھەر ھەر نابت
دى جارەكى بىتە ساھى

ھىقىيىت دلا خىلاس نىابىن
دلىت ب ئەقىن جودا نىابىن
ئەقىندار دى ھەر گەھنە ئىك
كولىت دلا دى تەنىابىن

دى خىلاس بىت رۆندىك بارىن
دى موكم بىت ل نك مە ئەقىن
دى نەخۇشيا ھەمىيا ژبىر كەين
ب دلەكى خۇش دى پىكە ھە ژىن

دى نەخۇشيا ھەمىيا ژبىر كەين
كول و خەما دى ل خۇ دوير كەين
كەيف و خۇشىخ دى ل خۇ كوم كەين
دەرگەھىت خۇشىخ دى قەكەين

قېجا دى خەملىنىن دلا
ژرەنگى باخچەكى گولا
ھىفىدارم قى بىنىنىن
دەلالا مەن بىلژە بىلا

ههقیه دارم قه بیه بیهینه
خه مهیه گه ران قه په قیهینه
ئهسته نهگه د په کاه مههه رابه
شهینه سه تریه گه وهه بهینه

بهه کروه بهه بهه رنه ژه کهه ریه
ئه مه دهه خه گه ریه له بهه دهه دهه
بهه کروه نه شهینه چه له مه بهه نه
بهه هه بهه وهه شهینه نه په ریه

شەپرزە

كۆچ:

لاوكن منۆ بۆچى ناھىيە مالا مە مالا تەيە
قە دوو رۆژن تو ديار نىنى دلى من يى شەپرزەيە
گۆتنييت فەسادا چ نىنە كوپ و شەپرتى دلى مەيە
بلا خەلك ھەرب بېژن ب خودى بۆ وان بى فایدەيە

كۆپ:

عەزىزا بەر ئەقى دلى تە ناھىلم نەخۆ خەما
رۆناھيا ھەر دووك چاقىت من تە ژبىر ناکەم گاف و دەما
تو بۆ منى و دى تەئىنم كچى جانى كەرييت ھەما
نەيارىت گوندى مە زۆرن راستا مەدا وژدان نەما

كۆچ:

كوپۆ دىنۆ مال خراب و گۆتنييت فەسادا چ نىنە
تو نەترسە خۆ ھشياركە لاوو بەس من بخافلىنە
لەزى بکە و من بخازە تۆ بەژنا من بۆ خۆ بىنە
بمە كابانیا مالا تە لاوو مرنا دگەل تە ژىنە

كۆپ:

سىندى دى خۆم ب وان چاقىت رەش باومر بکە ھۆ نازدارى
دى تە ئىنم سەربىلندى ئەف سائە سەرى بەھارى
ب دلخۆشى ب كەيف و شاهی گەھشتباينە ئىك فى جارى
ژىنا مە دگەل ئىك خۆشى ببا رۆندك نە ھاتبانە خارى

قیانا من و ته

قیانا من و ته گهلهك راسته
شرین درهنگه دئ زیبه ههسته
ئهز و توب تنی ماینه ژیر دهسته
بو ته نه دببیزم ستران و پهسته

یئ بو ته دببیزم ئهقان سترانا
دا باش بزانی ب دهرد و کۆفانا
لهوما یئ دببیزم ئهقان هۆزانا
دئ ل خو چهپام کهم کهیف و سهیرانا

سهیرانا ناکهم بیتیه چ گاڤا
من سویند یا خاری ب وان ههر دووک چاڤا
تو من رزگار کهی ژ قهید و داڤا
خهما خلاسکه ژ دل و هناڤا

لوما ژ من نهکن گهلی ههڤالا
من خۆشی نه دیت قان هنده سالا
ئهز چووومه پیزا قان پیر و کالا
وهك نیچیرقانا یئ ل دووی غهزالا

کولا دلئ من زۆر یا گرانه
دهردئ دلئ من یئ بی دهرمانه
خودئ ههواره قهه⁽¹⁾ چ ژیانه
چ کهیف و سهیران ل دلی نهمانه

(1) ئهقه.

كچا گوندى

دابچينه نـاق باخچى گـولا
گوهـ دهينه دهنـگـ بلـبلا
شـرين تو دهـستـخـو بـدهـقه
دا خـهـم خـلاس بـن ژ دلا

ده لالا مـن كچا گوندى
خـۆ بـخهـمـينه بـجـلـكـيـت كـوردى
مـن نـه كـوژه بـ قـى دهردى
تـو دگـهـل مـن يـا سـهـربـلـندى

بـۆچى تـو هـهـر يـا شـهـرمـينى
مـا تـو جـيـهـانـى نـابـينى
هـهـمـوو سـهـر كـهـفـتن چـوونـه پـيش
بـۆچى سـهـرى نـاھـهـئـينـى

سـهـرى پـاكـه كچا كـوردى
بـهـر قـينـه كـول و دهردى
ئـهـگـهـر تـو كـهـفـتيـيه باژيرا
تـو حـاشـاى نـهـكـه ل گوندا

گوهـ بـده مـروفـيـت زانـا
سـترانبـيژ و هـۆزـانـقـانـا
خـۆ نـه گـوره بـ جـلـكـيـت خـهـلكى
بـهـر خـۆ بـكه كـراس و فيـستـانا

زمانێ کوردی ژییـرنهـکه
تو حاشایێ ل گوندا نهـکه
ته چهند کهیف ل گوندا یا کری
خۆشی یا گوندا گهـلهـکه

گۆتنيٲ ئەقينيٲ

خوداننا ئەهويٲ پرچا زەر
من ديٲت ژ خانيٲ هاتە دەر
هات و خوٲ نيزيکيٲ من کر
من گۆتنيٲ تە چ دقيٲت ديٲبەر

گۆتنيٲ لاو و ئەز ئەههههه
من قەبيلٲ بکە ئەز ئەههههه
ئەگەر توب من يٲيٲ پازيٲ بيٲ
ئەز ميٲهقانا دلٲيٲ تەههههه

کا ديٲ وەرە شەرم نەکە
ئاخفتنا خوٲ دووبارەکە
من تو دقيٲ تو نەترسە
تو دلٲيٲ خوٲ بوٲ من قەکە

ويٲ دلٲيٲ خوٲ بوٲ من قەکر
جيٲهٲيٲ من دناف دا چيٲکر
ل دەق من پينشت و ئەو ئاخفت
بوٲ من بەحسٲيٲ ئەقينيٲ کر

رۆندکيٲ ويٲ هاتنە خاريٲ
من د گۆتنيٲ بوٲ دگريٲ ياريٲ
رۆندکيٲ چاقٲ خوٲ قەمالە
ديٲ تە ئينم ئەيٲ نازداريٲ

وئ گۆت فئ جار ئەز دئ پابم
لاو و ئەز هەر ل قئیرە نابم
ئەز نەشیم خو گئیرو بکەم
ئەز یا خودان دایک و بابم

وئ خاترا خو خواست و پابوو
سۆزا قینئ ژ من پادابوو
وئ گافال نئک من پابوو
وئکی پۆژی ل من ئاقابوو

رۆژا پاشتر زوی هاتمه فه
ل جیهئ جارن رینشتمه فه
ئەز یئ ب ئەز بووم ژبەر جانئ
شەههک ل من بوو هزار شەهه

گول

من گولەك چاند بۆ دلى خۆ
پەنگى گولئى يى سۆر و زەر
پەخيت گولئى پاقز كـرن
پۆندكيت چاقا بەردانە سەر
هەتا گول شين بوو كاتە دان
بەكروك پابوون گول ئينان دەر
من گولەك چاند بۆ دلى خۆ
دا سەبىرى خۆب گولئى بينم
خەلكى شۆلە ب گولا منە
دئ سترىال پەخا هەلقينم
چاقپت خەلكى بينە دەرى
دئ نىرگزال پەخا چينم
بلا هەر بەحسئ من بكەن
دئ بەر جانئ تى وەرىنم
گولا من هيشتا پشكوژە
ژ كەرىپت خەلكى ئەز دئ ئاقدم
دئ پەخى گولئى پاقز كەم
ئەز دئ سترىال پەخا لادەم
ئەز دئ ئەقى گولئى ئاقدم
دلوپ دلوپ ب خوينا دلى

ئەقە سەهەئ چەند سالایە
 یا دویره ژ دەنگە بلبای
 بوچی رەنگە ئەقە گولە
 یە سەسە و ھەند یە دامایە
 ھەموو دزانە وەستە^(۱) ژ میژا
 یا تە نییە و ئاق نەدایە
 لێ لێ گولە شیرین گولە
 سۆز بیت ئەز دەت تە خەمەلینم
 وەکی بلبایە کەئ ھەزار
 ل سەر تاکێت تە ئەز دەت خوینم

(۱) ب دەفۆکا زیباریان واتایا (وەختە، دەمە) دەت.

من نهزانی

تە ئەز کرمە دارەك چاندم
نە تە ئاقدام نە هەلقاندم
سەرئ تا كائى قوت كرم
بەفر و باران ل سەر باراندم

تە كرمە ئارمانج و نیشان
بەردانە من تیر و كشان
دل هەرشاندا ژبەر تیرا
بئ رحما بئ دین و ئیمان

كرمە سۆیویەكە دای مری
ل كولانا دكەمە گری
وئ خەم ئینان ل من چەماندن
شەمالكا ژینى قەمەری

وئ خەم ئینان خرفەكەرن
كەیف و خوشی ل دلی برن
كرمە عەبدالى كولانا
خەمیت دلى من زور كرن

تە فیەری ئەقینى كرم
هیرقە ئینام هیرقە برم
من نهزانى یا خائینى
تە ل ئاستەنگا عاسن كرم

ته عاسی کرم ل ئاستهنگا
جهه پياندم ب هزار پهنگا
ته چ خائینی ل من نه دیت
بوچی تو ناکه ی چ دهنگا

ته نه ز کوشتم نه ز هه لاند
ب هزار شکلا جهه پياندم
ته دزانی یی دل پاکژم
ته ل درپی و ستیریا ئالاند

من سویند خار ب رۆندکیت خوینی
دی پاریزم قی ئه قینی
دیلبه ر دل نه رم به وهره
دا هه لکه یین شه مالکیت زینی

وهره دیلبه ر بهس یا سل به
بهس ژ من پا دهرد و کول به
دهرد و خه ما به لاق بکه
ملحه ما برینا دل به

من یخ زانی

جانا شیرین من یخ زانی
ئەفرۆتو یا پیشەمانی
ئەز هەریخ ل سەر سۆزا بەری
قیانی نە فرۆشە ب ئەرزانی

شیرین تو خوژ من قەنەکە
باوەر ب خەلکێ قەساد نەکە
خەم و خەیاڵیت دلێ من
گەلەکن توژ من قەکە

تە ج گوتبوو پۆزا ئەهول
پا تە نەدابوو من ئەو دل
پا قەهولێ من و تە ج بوو
نوکهش⁽¹⁾ یا عاجز و یا سل

تو گوھ — نەدە ئاخفتنا
هەب قەسێت خەلکێ و گۆتتا
من چ جارا چ نە گۆتیە
ل نەک چ میرو چ ژنا

هیقی دارم تو سل نەبی
ئەقینی یا تە ل من قەنەبی
من نەقیستن بێ تە ژیان
تو دگەل من ببی جودا نەبی

(1) نوکه ژێ.

نا رېقم

سۆرگولا باغ و بیستانا
رېموشا دلخی پیر و جانا
هیڅی و ئۆمیدا دلخی من
کهنگی دئی هییه ژفانا

پرچا تهیه باغی گولا
دهنگی ته دهنگی بلبل
گرنژینا سهر لیقییت ته
دهرمانه بو دهرد و کولا

دهمی سپیدههیا کهو دخوینن
ئه و ناقی ته ل نک خۆ دئینن
جوانیا ته یا به لاقبووی
بلبل دقاییت ته بیینن

ئه ی چاق رهشا جوان و هیژا
ئه هقینی دهردهکه ژ میژا
ئه و کهسی کو ئه قیندار بیت
یی بیهوشه وهکی گیژا

ومره دهف من جار و بارا
داکو روینی ل کهقنه وارا
جیهی ژفانین من و ته
دا بیینین خۆشیین جارا

تو دزانى كو ئەزىي گيژم
گاف و دەما پۆندكا درپژم
هزر و خەياللا من تويى
هەردەم زيمارا بته ديژم

ئەقە حەفت ساڤ مە برنە سەر
ب ئەقيني يا كول و كەسەر
كەفتمە دەرييا چاڤيت تە
چجارا لى ناهيئە دەر

چ جارا لى دەر ناكەقەم
سۆز بيت ل بەر تە ئەز نەرەقەم
هەتا دووماهيا زيننا خو
ل ئەقيني تە دويرنە كەقەم

نامەك بۆ دىلبەرى

ناما من يا ئەقى جارى
دئ بۆ تە نقىسم يارى
سالاڧا بۆ تە دهنىرم
دل پىاقزى و ئەقىندارى

سالاڧ بۆ تە و توپى بحەسە
تونەبى دل يى بى كەسە
من چ نەقىت ژ دونىايى
بەژنا زراف بۆ من بەسە

نامى دئ دەمەقىە بلبلى
دئ نقىسم ب خوينىا دلى
بۆ تە ب دىارى دئ هنىرم
چونكى توژى يا دل كولى

دئ نقىسم ب چىكىت خوینى
هەموو ل سەر بەحسى ئەقىنى
دئ نامى تەركەم ب پۆندكا
دا باش قەخوینى شىرىنى

ئەز دئ قى نامى نەخشىنم
ب ئاقا گولا دئ پەشىنم
وینى دلى دئ ل سەر چىكەم
ب هزار پەنگا دئ خەملىنم

نەیار زۆرن

جانئ گوتنییت کۆتە کری
دلئ من یئ کەرکەر کری
نەیار زۆرن ما ئەز چ بکەم
بئ بەختا تو ژ من دویر کری

جانئ چ بکەم ئەز نکارم
ب دەرئ تـه به بـرین دارم
فەساد زۆرن ل ما بەینا مه
ژ وان ئیقا یئ بئ بارم

بارا من ژ وان ئیقا کانئ
هاوۆ رابەه بینە جانئ
ئەز یئ کەفتیه دناف خەما
رۆنـدک ناھینـه پـاوه سـتانئ

رۆنـدک ژ چاـقا هاتنـه خار
ژینا ل من بوویه ژەهرەمار
کەفتمە بەر پیلایت ئەقینئ
برینئت من بوونە هـزار

مەرم ژ کەریبئت قان فەسادا
د نـاـف هـزرا و غەریبئیا دا
وه ناکەن ئەم ل نک ئیـک روینئ
ل مە گـرتن دەرگـیـت مرادا

وهناكهن ئەم ل نك ئىك روينين
گاقهك سەبەرئ خۆ بينين
گوهرئ وان يئ ل ئاخفتنا
وهناكهن خۆشيا بينين

دەستاد ستوکرا ئىك وهرينين
رۆندکیت قينئ دا بارينين
شرين بئ بەخت يلات وه ناکهن
بەردیئت تارپی بچرینين

ژیان بئ تە ناچیتە سەر
ئەقینیا تە ل من بۆ کەسەر
هەر یئ دبیلژم کانئ شرين
شینا رۆندکا خوین هاتەدەر

قیاننا تە دین و هار کرم
ئەز بچویئک بووم تە پیرکرم
یئ دل ب خوۆزی و داخازم
هەتا کو رۆژا ئەز دمرم

جانئ فەلەك دئ چ ل مە کەت
کا دئ بەرئ مە کیشە دەت
شرين خودئ یئ های ل مە هەى
بلا دەرگەكئ ل مە قەكەت

وارى قينى

گازندا نه كه جانا من
ههردم تو يال هزرا من
وينى ته يى ل بهرچاقىت من
شهقى تو تپيه خهونا من

توى بلبلال نواف باغى من
خهمل و جوانيا وارى من
ملحه مال سهر برينيات من
رؤناھيا ههر دووك چاقىت من

بى وهفای چ جار ناکهم
وارى قينى دى ئاقا كهم
بهلكو بهژنا ته رزگار كهم
قى جار بۆچى دى ههوار كهم

تو دلى خو نه ئيشينه
بلى⁽¹⁾ ته من چ كهس نينه
ب پاستيا من ههر ئه قينه
دا نه بپىژى يى خائينه

دا نه بپىژى يى نهزانه
يى بى سۆز و بى پهيمانه

(1) ژبلى.

چونکی ئەفینی یا گرانە
بە وەفایە یا ئەرزان

بۆ ئەفینی تۆ پێ بەهەری
ل شەفا تەری تۆ فەنەهەری
تۆی پۆناهیە چاقە سەهەری
بۆ دڵی من تۆ فەهەری

هیزا ئەفینیع

چاف و بره و مهلهقاندی
بسك و پهرحهم ل من هژاندى
دل و هناف ل من حهلاندى
رۆنىدىك ژ چاقا باراندى

ئەفه چ بۆ شرین جانى

هوسا نىك زوى ته بهندىكم
شرین ته تىرىاران كرم
ئاقىل و سهودا ته لى برم
بۆ دیتنا ته ئەزدى مرم

ته دام بهر تىرىت قىانى

من نهزانى دى بیه كهسه
د قى دلىدا ناهیه دهر
ته ژبیر ناکهم ههر و ههر
ئەفین یا ته من كهفته بهر

ئەى نارینى پا تو كانى

خۆ ديار بکه ئەى گول پهرى
چونكى تو یا دل فهكهرى
د دلخ من دا تو كهسهرى
ل من تارىیه و توفه نهرى

پا كانى رىكا ژيانى

گافا کو تول من دویر کری
بهر بوو دلی گهلهک گری
من گۆت دیاره تو یا مری
له ووما هوسا زوی بری

ب من وهر بوو کو دهرمان دانئ

من نه زانی تو یا شپری
خۆل بهر ئه قینئ نا گری
قیانئ ئاقلئ ته یئ بری
تو دین و سه ودا سه ر کری

ئه ی چاف ره شی ئه ز خودانئ

خۆ بگره هیشتا چ نه بوویه
هیشتا پشکوژه و قه نه بوویه
مانئ ئه قینی هه ر یا هوویه
ریکا راسته و نه دووریه

گولا باغئ کوردستانئ

ئه قینیا دل حه لینه
ب گپین و پۆندک بارینه
چ ئه قیندار دبئ خه م نینه
شۆلا وان خوژی و هیشینه

ئه میش⁽¹⁾ ته بای قئ جیهانئ

هه موو دزانن تو یا جانی
بو برینا تو دهرمانی

(1) ئه م ژێ.

ئەز نەبەم یا بی خودانی

یا بیكەس و بی سەمیانی

دێم گولن بەهژن پیحانی

تو جوانتری ژگولا سێیدا

ئەوچ ئاواز بوۆتە ئیدا

تە دلن من پئ گریدا

ئەفینیا تە کەفتە تییدا

توی دەرمان بوۆقن کۆفانی

یادگاری

دا قییت پرچا د زراقن
هەر دووک ریھییت ته ب خۆناقن
لیف د تهنکن چاف چهند رهشن
سینگ و مهکا خال ل ناقن

بره و چاف ییت قهلهم کری
چغ^(۱) و بسکیت مهقهس کری
دئ بیی قایی مهلیا کهته
شهف تارپیا رۆن کری

هەر دووک مهکیت ته چهند خرن
بوچ ناقن هنده دکرن
د قهشارتینه و د نفستینه
وهکی تییرا دلا دبهرن

مهکیت ته بوچنا لهرزن
د غهمگین و هنده دکزن
دهما چاقن من پی د کهفیت
خوینی ژ لهشی من د دزن

هەر دووک چاقیت ته بو د شرن
ههردهم ژ رۆندکا د پهرن

(۱) ب دهقۆکا زیباریان واتایا (پههجهه) ددهت.

بـيـژـهـكا وان چا قـا چ دـفـيـت
هـؤـش و سهـودا ته ل من برن

دزانم تو يا ئهـفـيـنـداري
ويـنهـكـئ خـؤ بـكه دياري
داكو سهـبـرـي خـؤ پـئ بيـنم
دا بمينيـت يادگـاري

هـهـردـهـم سـلافا بهـنـيـره
دايـئ بـئ كهـس نهـبـم ئـيره
چ جارا تو من ژبيـر نهـكه
تو ئهـفـيـن يـئ فهـنهـشير

ئەز و دل

ئەي دل بۆچى
هەموو دەما
تو د هزرى
نئ خەو بەسن
بەس بسۆزە
ل سەر ئاگرى
خەم و خەيال
تە كومكرن
چاف ييت ل بەر تە
د كەنە گرى
خۆ هشیاركە
كۆفان بەسن
تو يئ ساخى
نەيئ مرى
جیهان هەموو
يا دلشاده
بەس تو ب تنئ
يئ داخ كرى
بۆچى ئەفرۆ
تو پانابى
چ كۆفانن
تە كومكرى

رېكا ژينى
ل بهر چاقىت من
ئەفرۆ تەيا
بەرزەكرى
مانە بەسە
ما چ پېدقېت
تە ژين يا ل بهر
من تال كرى
چتۆف^(۱) ژينه
كو ئەز تېدا
تەيا بۆ من
پېشكېشكرى
ژان و ئېش
كول و كوڤانن
تە يېت بۆ من
خرقەكرى
بى بى ھېقى و
بى ئۆمېدى
وەك بوھارا
سرى برى
باغى ژينى
تە چرمساند
رەنگى گولا
بى زەركرى

(۱) چەوا.

ئەفینیا قى زەمانى

جانى بۆچى ھىندىيا كرى^(۱)
چاف يى بۆتە دكەنە گرى
بۆچى ناكەھى چ بزاڧا
توياساخى نە يامرى

جانى گۆتە نەشىم بلشم
ب شەف و پۆزا ئەز نانم
سۆتم ب ئاگرئ ئەفینىي
ئەوما نەشىم ب بزقم

جانى ۋەستى^(۲) خودئ ئەم داین
دەرگەھ خرىپىت ل مە پېئەداین
چ پۆزىت خۆش مە نەدیتن
نەخۆشیا دەورەيال مە داین

جانى چ لى بکەم قى بەختى
دەردئ ئەفینىيا قى ۋەختى
دکەمە گازی دکەمە ھەوار
دل ژخۆشیا يى باش کەفتى

خودئ خراب کەت قى زەمانى
ئەفینىي ل مە بوو گرانى
دۆست و ھەڧال ژىك دویرکرن

(۱) كرى، بېدەنگ.

(۲) ب دەڧۆكا زىباريان واتايا (ۋەختى، دەمى) دەت.

کرنه غه ریب ب بی خودانی

دۆست و هه قال ژیک دویر کرن
ما بهینا وان دیوار کرن
هه قال هه وو بهخت پهش کرن
ئه قیندار دئ دل کول مرن

مخابن بو ئه قان دلا
بینه سوۆتی ب دهرد و کولا
نه قه⁽¹⁾ حاله و نه قه ژینه
بجرمسن به لگیت گولا

(1) نه نه قه.

یخ بی کەسم

فان هناقنا نه كه لینه
جهرگ و دلا نه حه لینه
گهر تو نه بی یخ بی کەسم
تو بهس خه مال من بجه مینه

من تو قیای ل نآف هزارا
هه لبارتی ل گوند و شارا
به لئ مابهینا من و ته
یا زفتکری هه ب دیوارا

قیانا مه چووین دونیایخ
وهکی مه جنوون و له یلایخ
چاوا ئه و ب دهر دئ ئه قینییخ
مەرن چوونه بهر فه نایخ

ئه قینی دلا د حه لینیات
رۆندکا ژ چاقا د بارینیات
ئه قیندار دئ خرا ژبیر کەت
دهمخ هه قالا خو دینیات

دلو رابه شیرین کانی
دا دهرمان کەت قی کۆقانی
خه ما رەخیات من ییات گرتی
ئهو دئ من پرگار کەت کانی

یخ ژ ته دویرم

وا ئه سه مه را چاف به لهك
خودانا پرچا خه لهك
غه ریبم بو دیتنا ته
ئه ز یخ ژ ته دویرم گه لهك

به ختی ته مه وه ره فه
جیهان ل من تاری و شه فه
چافه ری به ژنا ته مه
دلی من خو ش بکه فه

پیشی مرنا من وه ره
دیتنا ته ل من که سه ره
نخ هناقیت من حه لیان
دلی من یخ که ره که ره

هه ردهم ئه ز یخ د ه زرم
نه یخ ساخم نه دم رم
ته ب کۆفانا نخا فتم
سه رمه ست و بی هوش کرم

ئه ز یخ ژار و غه مگی نم
سه به ری خۆ بک بی نم
گولا باغی ژینا من
پا دی که نگه ته بی نم

ئەو پرچا ل سەر وان مالا
دیمەت وەکی سۆرگولا^(۱)
دەرمانی بوۆ دەردی مەن
دیل مەن خالاسکەن کولا^(۲)

^(۱) ل جەهەکن دیتەر: پرچا تەیه باغی گولا.

^(۲) ل جەهەکن دیتەر: دیل خالاسکە کولا.

دهستى خو بدەقە

کور:

دهستى خو بدەقە نارینى
دئ گورى ته كهه قى زینى
سهيران دخۆشن ل كوردستانى
میرگ و چیمهن تیدا بچین

کچ:

کورۆ دینۆ ئهزب گـوورى
نهشیم بیهه چیاين ژوورى
لاو و ئهزیا بى چارههه
هیشیدارم ل من بىوورى

کور:

پیکهه دئ چینه سههیرانى
ل هافینگههیت كوردستانى
ئهز دگهل ته زیرهقانم
تونه ترسه کچک جانى

کچ:

کورۆ دینۆ بهس بیهـژه
رۆندکیت چافیت من نهپـژه
ته دین کرم بوته ههلیام
تو دلى من نه بریـژه

کور:

شـرینـێ تـه ئـهـز دین کـرم
هـیـش زارۆک بووم تـه پـیر کـرم
چ تـرسـه کـه قـتیـه دـلی تـه
ئـهـز نـا تـرسـم بـلا بـمـرم

کـچ:

لاؤ و چ لی بکهم قی زینی
مـرم ب دـهـردی ئـهـقـینـی
چ دـهـردـه کـی بـی دـهـرمانـه
کـا دـهـرمانـی قـی بـرینـی

پیشہمانی^(۱)

تہ چ گۆت و تہ چ کر
زویکا تہ دلی من بر
ب ئه قینئ کر و کر کر
تہ پس یارا من نہ کر

وا بیئ بہ ختا دلتہ زین
میلاکیئت من تہ گہ زین
دلی ساخ کرہ برین
پاشی کر مہ درہوین

درہو ہہر کارئ تہ نہ
تو بوؤ خوؤ بمن نہ کہ نہ
یئ وہ کی تہ د مشہ نہ
نئ تہژی گوندئ مہ نہ

ما دئ چہند دؤستا گری
منپ^(۲) تہ نہ ما باوہری
ئہ گہر نوکہ تو بہری
بوؤ تہ ناکہ مہ گری

(۱) ل جھہ کی دیتر: پہشیمان.

(۲) من ب.

یا تو دکەى نە ئەفینە
چ کـچ وەکی تە نینە
سـویندا بۆ مـن نەخوینە
نـاقە تـە درەوینە

مـادەم یـا درەوینـى
سـەر چ سـۆزا نـامینى
دگەل تە بەسە ئەفینى
تو گەلەك من دى ئیشینى

هەتەتا بەمىرى چ دەما
مـن باوەرى ب تە نەما
تو بۆ مـن ناخوى خەما
بارى تە ب ریکى قەما

ئەگەر بەزانم دى مەرم
بارى تە هەنناگرم
ل تە یى بى باومرم
دى دۆستەکا دی گەرم

نە نقینە ل مـن چاقا
تو قەرى نەکە سالاقا
بەس بۆ مـن قەدە داقا
مـن تو نەقى چ گاقا

سـویند بخوى ب یەزدانى
بیه پەرى ل ئەسمانى
پى نەقیات پێشەمانى
تۆ بى سۆز و پەیمانى

برهال من نه هه لاقى
ل ته ناكهم سلاقى
بو ته ناكهم بزاقى
تومن ناگرى بـ داقى

من نههیله

بخودئ من تو تیر نه دیتی
ته نهز هیلام بی کهس و کار
ته پهیمان دگهل من گریدا
زویکا ته نهز کرمه ههژار
خهوا شهقئ ل من حهرام بوو
ههتا سپیډئ دکهمه ههوار
یی دل کولم بریندارم
ژینا ل من بوویه ژههرهمار
من نههیله شرینا من
دهرمانکه دلئ بریندار
تو شرینا دلئ منی
بلی ته من نینهج یار
خۆزی جارهکا دی شرین
تو هاتبایهف جیهی بهری
ب ساخیاتیا خو من تو دیتبای
نهز نهمر بام ب قئ کهسهری
ب شهف و رۆژا ل بیرا منی
تو ل دلئ من ناچیه دهری
ههتا مرنئ ژبیر ناکهم
شرینی نهوان پامیسانا

تو ده لالا دلی منی
دی ل من خلاسکی کۆفانا
ههتا دویماییا ژینا خو
ته ژبیر ناکهم چ زهمانا

بخودئ

ئى ئى دايئ ربه نئ بخودئ ئەزا ئەقىندارم
بۆچى چاره كئ ل حالئ من ناكهن بريندارم
ب قيريمه ب گازيمه ئاخ لؤ ب ههوارم
بهختئ وهمه كهس لومهئ من نهكهن خه ما خارم

دايئ بؤ ته بئزم برينا دلى يا كيره
قه چهند رۆژن باب و برايئت من چ تهكبيره
يئ دبئژنه من شوى يئ نهكه لاوئ ته فهقيره
بخودئ تهركا لاوئ خو ناكهم يئ بئ قوسيره

كورؤ تو نهترسه دئ سيندئ خوم لاوئ دهلال
ئهگهر ئەو من نهدهنه ته سۆز بيت دئ پينمه مال
پشتى بهژنا ته لاؤ بمه پهپيك و عهبدال
چونكى گۆرى تهمه ژبلى ته من نينه ههقال

ژ ميژايه من دقيئت ل هيقيا وى دئ مينم
پاشى ئەقيننا ههفت سالا كهسئ ناحه بينم
دايئ ميړا ناكهم ئەگهر كهزيت سبي قههينم
ئهرئ ما دئ چكهم خهلكى ومره ئەزا دينم

دئ خەملینی

دەمەئ نەخۆشیا دبیـنن
دئ بیـرا خۆشیا ئینی
کول و خەماقە رەقینی
هوسا ژینی دئ خەملینی

دەمەئ پیش کەفین هەموو دەما
ئشینین ستری و کەلەما
کاروانی مە یئ برێکەفتی
گوھ نادەینە کول و خەما

خەم پەقینە

دێ تەهه خەازم شەڕینە
دەلالەتێ خەم پەقینە
تەوی داخەزا عیمەادی
دەرمانبکە قەتێ برینە

تەویا شەڕینی و جانی
نەهەخۆشەم تەو دەرمانی
پشتی تەهە یێ بێ کەسەم
تەو سەهەمیان و خەودانی

عیمەاد یێ دین و هەاره
ل بەر تەهە هەردەم هەهواره
شەهەف و پۆژا نانقیەت
دل کەول و برینەدارە

چەف پەشەتەو باش بزانه
دل یێ تەهەزی کۆفانە
هەهەپۆژ ئەز تەهەنەبەینەم
ئەهەف گونەدە یێ وێرانە

تەوی پۆناهیەا فەان چەفا
تەهە ژبیر ناکەم چ گەفا
جانێ گەهەئەک مەهەمایە
تەو بویەک بێ عیمەاد زەفا

دلبهر رۆندكا نه پرێژه
به حسێ مهیهی درێژه
ئهه قینه كابه ئاستهنگه
عیمادی دین و گیژه

رۆژا ئههز ته نه بیهم
نه شهیم خه ما بره قیهم
بو ته یه هار و دینم
دل ككول و دلبهرینم

جانێ خه ما ئهم خارین
ئهم بو ئیك دین و هارین
كهس چارهیهكێ ل مه ناكهت
ئههز و تو ئهه قینه دارین

كارێ مه ههر ئهه قینه
فه لهك یال مه خائینه
نزانیت كو ئهم كینه
یا خۆشی نابیت ئهه قینه

كوهری ههردهم دقاییت دوو چاف
ماسی نه شهیت بژیت بی ئاف
کی دیتی هه مرۆف بی ناف
خه باتی بو خو بکه هه رگاف

گوهری خو بده مرۆقین پیر
بفرۆشه چیلای بی شیر
خودان نه که په زئی سویر
ئار بی ئاف نابیت هه قیر

شادی و خوۆشی

جانئ وەرە نەخۆ خەما
ئەز تە ناهیلەم چ دەما
شادی و خوۆشی بوۆ مه هاتن
ئیرۆ گری و شینی نەما

بلا بچن گری و شینی
ژین بوچیە بی ئەقینی
ئەقرۆ وئقە نەخوۆشی چوون
تو دئ ژینا من خەملینی

دەستئ خوۆ بدەقە بوهارە
دلئ ناسک^(۱) بریندارە
چەند سالە بی ئەقیندارە
بوۆ تە نالین و هەوارە

ئەقینا مه ژ میژاییه
دلئ رەبەن یی هیژاییه
ژ تە پیقەترچ ل بەر نینه
بی هۆشە وەکی گێژاییه

جانئ تو ژئ ئەقینداری
پوون بوونەقە شەقین تاری
سۆر و زەر بوون گولین واری
کەیف و خوۆشی سەر مه باری

(۱) نازک.

دل پـویلا یق قـه چ دهـمه
ئـهز هـهژار و پـی بهـرزدهـمه
ئـهقیندار ی بهـژنا تهـمه
ژینا منا تهژی خهـمه

شهف و رۆژا من ههواره
میلاکامن برینداره
دلی تهیی سـرپ و ساره
بییهختی ئهقه چ کاره

بهری خۆ دکهی یا کری
بهـرچاقیـت من هـهـریا شـری
نه د فرۆشی نه تود کری
دلی خۆرتی خهـلکی دبری

یی بریندارم چهنده ساله
ژینا خووش ل من تاله
نه من کسه و نه ههقاله
بی سۆزی ئهقه حاله

ئهقینا مه کهفته رهها
ناف ههستییا ههـموو گهـها
ئهز ته ژبیر ناکهـم چ دهـما
رۆژ و ههییق سـال و مهـها

سهـر خاترا بهـژنا ته نارین
بهـفـرو باران ل من بارین
ژقی خهـمی پشـکدارین
نی ئهـز و تو ئهـقیندارین

بارگرانی نه خو خه ما
من ته ناهی بهر ته نه ما
ئه فینا مه پر هیزتره
ژیا هزار زین و مه ما

گه شترین ستیرا ئه سمانا
په یقا خوشی بخر ئه زمانا
میگه گولیاك و ریحانا
زۆزانا بیـری و شـقانا

تو ئاوازی تو هـۆزانی
تو بو من مان و نه مانی
هـزر و بیـری دلـیـع مندا
ئه ز بی کـه سم تو خودانی

هـۆ شـرینـی بیـریقـانـی
خودان سۆزی تو پهیمانی
دی بـم شـقانی پهزی وه
بیـرخاترا بهژنا ته جانـی

ئەقینداری

ھندی گەریام ل جیھانی
کەس وەکی تە نینە جانی
پا دئ کەنگی تە خازم
دەرمانکەم قی کۆقانی

یا دویرە سولەیمانی
جارجار ئەز تەیم ب مێھقانی
ل بەر خاترا بەژنا تەییە
تووزی وەکی مەن دزانی

کەنگی ئەز دئ تە بیئەم
خەمەیت خو قەپەقیئەم
گەر ئەز و تو پیکتە بین
ھەنگ دئ خووشیا بیئەم

تە دبیئەم نەیی ھارم
بەلئ ئەز ئەقیندارم
شەقئ ل بەر تە دنالم
ئەز یئ ب گازی و ھەوارم

ئەز یئ کەفتیمە بادینا
ھەر وەکی ھار و دینا
شەقئ خەوا مەن ناھیت
ل بەر ھزر و تەخمینا

وا شـرینا ئهـفینـدار
ههـردهم دئ کهمه ههوار
بو وان چاقیـت رهش بهـلهک
بهژنا شـرین و نازدار

جانئ توش⁽¹⁾ من ب هزرینه
قەت دلئ من نهشکینه
ئهفینا مه یا ب کوله
بو فهلهک یا خائینه

سۆز بیت ته بو خو بینم
کو خهمیـت خو فهـرهـفینم
تونه بی یئ بی کهم
یئ ب تازی و گری و شینم

جانئ تو یا ئهفینداری
تو یا شـرین و نازداری
تو رۆناییا چاقیـت منی
هیقیـا دلئ برینداری

(1) توژ

رۆندك بارین

قه⁽¹⁾ چەند سائڻ من دخاپینی
جەرگ و دلپت من د حەلینی
تو ببەخت و درموینی
پشتی من خیرئ نەبینی

هەرە مالا تە نە ئاڤا
تە ئاگر بەردا ھناڤا
رۆندك بارین ژ ھەر دوو چاڤا
نەشیم تە ژبیر بکەم چ گاڤا

ئەڤینا تە ئەز دین کرم
یئ دلپاک بووم سەردارم
گەنج و لاو بووم تە پیرکرم
تو سەبەبی ئەز دئ مرم

دەمئ گۆتی یئ شویکری
ئەڤرۆ دۆستا تە یا بری
بەر بوو دلئ کەلە گری
مالا من یا خراپکری

یا خائینی بووی من نەزانی
تو بئ سۆز و بئ پەیمانی
ئەڤین فرۆت ب ئەرزانی
ئاگر بەردایە ڤی جانی

(1) ئەڤە.

ئەقىنا مە

جانى تويا دەلالى
ھەردەم ھزر و خەيالى
تو نىرگىز و ھەلالى
تە ئەز دقىم لھو دنالى

جانا من تونە نالە
ژين بىي تە يا تالە
بەژنا تەيا دەلالە
وہك سوسن و ھەلالە

تو ھەلال و نىرگىزى
چما ھندە يا كىزى
ئەقىنا مە بو دىزى
تە دلغى من گەزى

جانى سۆزى ناشكىنم
دى ئەقىنى شارىنم
ئەزدى تە بو خو ئىنم
خەمىت خو قەپەقىنم

دى تە ئىنم دەلالى
شەرىن شەنگ و شەپالى
چاق رەشى چاق غەزالى
گول نىرگىز و ھەلالى

ئاگ—هداربه و بزانه
دهردی من یی گرانه
ژین بیی ته یا ویرانه
ئهه قینی دهرد و ژانه

هه لاله و گول نه سرینی
شیرینی خاتوین زینی
من نه کوزه ب ئه قینی
دهرمانکه قی برینی

تو ناسک^(۱) و نارینی
هه لاله و کول نهوینی
تو بو من خوشی ژینی
بیی من تو ناقه تینی

جیهان ل من مژه و ته مه
دلبهر هندی ئەز هه مه
پێقنگی به ژنا ته مه
له و ئەز یی شه پرزه مه

تو هه لال و سوپوگولی
خوشته قیا ئه قی دلی
شرین به سه دل کولی
چاقا پرکه ژ کالی

توی پوناھیا قان چاقا
هی زادا و هناقا
ته ژییر ناکه م چ گا قا
من دهربازکه ژ دا قا

(۱) نازک.

دنالم

فهه رهامد دنالم بو شيرين
ئەز مەمومە ئەقیندارى زین
سیابەندى میلاک سۆتیمە
خۆ کەمە گورى ئەقینى

هەر وهكى خورشیدیى خاومر
كو ریکای چینی گرتە بەر
ئەزیش ب پەگى خورشیدی
دیوانەیی تەمە دلبەر

مەجنوونم ل دوڤ ئەیلایى
شەف و رۆژا من خەو نایى
دل بکولم دنالم ئەز
وهكى ئەحمەدى و سەلمایى

رۆندک دبارن ژ چاقا
نەشیم بکەم چ بزاقا
ئەقینی کەفتە دلخ من
دسوۆزیت جەرگ و هناقا

هەری دایکى هەری بابوو
چ فەرمانە ل من پابوو
دی من بدهنە لاوی من
دلخ وه ئاسن و پیلا بوو

بخودئ ئەزیا سویند خاریمه
گوری وی ئەقینداریمه
من ب کۆژن من هەر دقیت
ئەزیا ب هیقی و باوریمه

ئەقیندارین

جانئ ئەز و تو هه‌ژاریـن
قه چهنهـند سائـن برینـدارین
دل ب کـول ئەقینـدارین
شهـف و رۆژا ب ههـوارینـ

نـئ ئەز تو هه‌ژاریـن
دل کـول و برینـدارین
ژ میـژه ئەقینـدارین
ئهم ب گازی و هه‌وارینـ

ئەز و تو جاننا نازدار
دکهینه گازی و هه‌وار
مه‌لیل و خه‌مگین و ژار
دل و مه‌یلاک برینـدار

رێکا ئەقین

نەگەری رۆندکا نە رێژە
ومرە بـمـۆ مـن بـیـژە
رێکا ئەقین جانە
یا دیرە و یا درێژە

ومرە لاوو درەنگە
رێکا یا تەژی ئاستەنگە
فەرمانا من و تەییە
سەرا من شەر و جەنگە

مەیا گرتی ئەف رێکە
دلی من و تە ئیکە
خۆ پارگرە من ژبیر نەکە
شەرینی تـو بخودیـکـە

لاوه من چ هیـز نەما
چاقین من ل رێکا تەما
کەنگی دئ هـن من خازی
تو ناکە ی کول و خەما

دەلالا منـی جـانـی
دئ دەمەتە پەیمانی
دەردی دلی دەرمان کەم
نـاھـیـلم قـنـ کۆقـانـی

عەزیز و ئەزیزیا تەمە
هەردەم ییا ئامادەمە
پۆزا ئەزتە نەبیینم
جیهان ل من مژە و تەمە

فرمیسک

گولی سۆرن دی له کۆی نهخشاوه
بهخوینی جهرگی من ئاو دراوه
ئاویکی شوورت گهردی لهه ناوه
فرمیسکی چاوی من وا ل ناوه

بئ ئاوات دهردی دلم زۆر ماوه
قافیه تهنهگه و پئ نوس شکاوه
گریکی گهرم وا لهه هئاوه
رێگای ژيانم لئ پهشو کاوه

نامهکته تو هات به سههر چاوانم
تو خۆشکی من و من چاک دهمزانم
سوپاست ئهکههم خانم
تو ئازیزتری که خۆشکهکانم

وهلامی نامه به هونراوهیه
قهدهری تو ههردهم لهلای من ههیه
لهلای من وایه یهک خۆشکم ههیه
ناوی دیار دهکهم که قانیعهیه

من باش نازانم شیوهیی سورانی
من بادینیمه و ئهتوش دهمزانی
بژی به شادی و به کامهرانی
دهمزانم بهندی له ژووری خانی

ووتم ئەى شەمال ب زۆترین کات
ئە گەل بەیانى پیش رۆژەلات
نامەکە بە دەستی بى ئاوات
بلى ها بگره نامەکەى برات

به‌خوا نه‌چارم

به‌خوا نه‌چارم
له‌م جیهانه‌دا یه‌که‌م هه‌ژارم
وا ده‌ننه‌ئالینم زۆر برینه‌دارم
نه‌ه شیشه‌یت و هه‌سارم

هه‌زاران ئه‌خ و داخ له‌هه‌نهام
له‌ کاروانی ژین من به‌جێ مام
وا چاک ده‌زانم هه‌یوا به‌رام
پۆندکی خوینی وا دین له‌چام

سلام هه‌یه‌هه‌زاران هه‌زار
سلاوی جوان به‌گول و گولزار
بو‌خۆشکی شیرین نازدار
هه‌گه‌ل ده‌ستکیگی نیرگزی به‌هار

هه‌گه‌ر ده‌ردی دل به‌که‌م به‌ ده‌فته‌ر
شیر و ووتار خۆم بیه‌نوسه‌ر
نابریته‌وه‌ تا پۆژی مه‌عشه‌ر
به‌ هزار قورعان به‌خوا و پێغه‌مبه‌ر

كولا زۆزانا

گولا من گولا زۆزانا
ناقى تەل بەند و ھۆزانا
ھىقى و ئۆمىدا منى تو
چ بکەم کەفتیمە دەست نەزانا

گولا ل ناقا مېرگیت کویستانا
توی پەوشا باغ و بیستانا
ل بەر تە ئەزى بى چاره بووم
گولئ ھەر مام ل ژفانا

گولا من تو ھەر دئ مینی
رۆژك دئ ھیت خو خەملینی
بلبلى تە دئ ھوشیار بییت
ئاوازییت خوشى بو تە خوینی

من ل بەر تە ھیه گری و شینی
چما تو ھەریا یا غەملینی
سۆز و پەیمان بو تە گولئ
تو بو من داخاز و ژینی

گولئ تو یا بی تاوانی
تۆ سۆر و زەری یا جوانی
لاوی تەمە جانئ گولئ
ب خەلکی وەرە بى خودانی

بۆچی فهلهت گول هوۆ فهما
بهندهوار كر كول و خه ما
ئهز گولا خوۆ ژيیر ناکه م
نه چ گاف و نه چ ده ما

دل ب کولم

ئەز بلبا—هه ک—ى دل پ—رم
ي—ى ب—ى چەنگەم نەشيم بقم
پا چەوا دئ پيک—ى ب—رم
ئەقينا دارم ئەز ي—ى ش—رم

ي—ى ش—رم ژبەر ئەقينا—ى
کا دەرمانق ق—ى برينا—ى
نينا—ه ژبلى—ى ش—رىن
ئەوه کو خۆشى کەت ق—ى ژبلى—ى

ژبەر پوئ ب—هه—ى و گ—ورى
نا تەمرينيت ق—ى ئاگرى
ي—ى زيندیمه ب پەنگ م—رى
خۆش نەماوئ ي—ى ب—رى

ئەق—رۆ ئەزئ دەریمه دهرم
دل ب ک—ول و ب ک—هسه—رم
چ دەرده ک—ى ب—ى دەرمان
لهوما هندا—ى پەنگ زمرم

دل ب ک—ول و ب کۆف—انم
ي—ى ه—هزار و پ—هريش—انم
چبوو هاته سهـر سهـرى مه
باوهریکه ئەز ن—زانم

ئەفرۆكە دڵ بریندارم
كول و كۆفاننا ئەز خەرم
ل نك خزمما شەرمزارم
ب گازیما و ب هەوارم

ومرە ل من و قەت بەلایین
سەبەری من چ عەردا نایین
پشوی ببن ریهیت فەسادا
ئەم بەرداینە قەت دونیایین

من پێخۆشە ئەز بەرم
شەف و پۆزا دەرم
بیبەخت رابوو فەسادکر
شەرمزاری و خزمما کرم

هەندى ئەز بێژم دروویە
قە^(۱) کارەکی چینه بوویە
خودی دزانیت یا چاواپیە
گۆتتا فەسادا یا ژ خۆیە

(۱) ئەقە.

ژین و ئەقین^(۱)

چەندین ساڵە من تۆل بییری
ئێ مخابن توو یا دوویری
دگەرئیم ناک گوند و شارا
ل جیهانی بزار و ژیری

نفاق وەلاتین ژیری و ژووری
بیک جیهانی توو حووری
بلەز وەرە ژیان بووری
خۆ بو ژینی کەینە گووری

ژین و ئەقین دگەل هەقین
وا ئیک دقایت ژیک ناپەقین
مرۆقێ دوویر^(۲) ژیارا خو
پۆژیەت پۆناهی ئێ شەقین

هەهێ هۆ دلو چەندئ بنازی
تەج دقایتن تووچ دخازی
رێکاتە هەرمان ئەقرازی
تو بو کێ یە دکەیه گازی

^(۱) ل جەهەکن دیتەر: بیک جیهان.

^(۲) ل جەهەکن دیتەر: دیر.

ئەو كينه ئاخا هەل دكيشين
نە مريدن نە دەرويشين
ئەقيداريت وەكى مەنە
برينيست و تەهزی ئيشين

نزانم تو كيه به بری
تو يا ساخی يانژی مری
کا زینا جزیرا بوتکا
نە یارال من ئندا کری

کچی دینی

کچی دینی مال خرابی یی دین نه بووم ته دین کرم
ئهقیندار بووم یی دلپاک بووم ئەزى لاو بووم ته پیر کرم
وا بئ بهختی دل پیلای تو سه بهبی ئەز دئ مرم
شەف و رۆزا هەر دنالم دهرد و خەما بئ هیز کرم

من نه زانی یا خائینی یا دوو دلی درموینی
ته ئەز کوشتم ئەز حەلاندم کچی دینی کا ئەقینی
گدی بابئ ئەف ژینا خۆش ته ل من کره گری و شینی
هێقیدارم ژ یهزدانی پشتی من خۆشیا نه بینی

هیدی هیدی هەر دنالم هەر دبێژم دکه مه ههوار
مینا بلبلهکن دل کۆل و پهڕ شکهستی و مشهخت و ژار
کی دئ دهرمان کهتن دلی شهووتی و کول و بریندار
ئەز دئ بهری خۆ کیشه دهم من نه مانه چ جیه و وار

رأبه دلۆ

رأبه دلۆ زوبیه هـاـۆ
بـئـ شـالـویـلۆ بـئـ بـلـاـۆ
بریندار و تهـژـی^(۱) کـولـۆ
بـئـ نـیرگـز و بـئـ سـۆرگـولۆ

بـئـ ئـاـخـینۆ پـر برینۆ
بـگـری و شـینۆ خـهـم جـهـمـینۆ
چـاقـب^(۲) رۆنـدک و گـرینۆ
دکـهـلی و یـئـ پـر ئـهـفـینۆ

نـهـلۆرینـه خـهـم چ نینـه
هـۆ نـهـمـینـه قـه نـه ژینـه
بـهـس رۆنـدکـا ب بارینـه
تـو هـزریـت خۆش بۆ مـن بـینـه

نـه فـهـرمانـه چ زیندانـه
پـاشـقه مانـه باش^(۳) بزانه
کۆبـاری تـه یـئـ گـرانـه
تـو^(۴) زوبیه باری خۆدانـه

(۱) ل جههکی دیتەر: تژی.

(۲) ل جههکی دیتەر: هه ب.

(۳) ل جههکی دیتەر: تویش.

(۴) ل جههکی دیتەر: تویش.

بئى وەغزەر و سەھودا سەھرۆ
پئى ل بەر و پىر كەسەھرۆ^(۱)
بئى بوھار و بئى فەنەھرۆ
تود سۆزى و يى كەركەھرۆ

سەد مخابن دل ھوسابن
ب كۆقان بن بئى دەرمان بن
ئاخىنك و ئوف ئى مېھقان بن
ب قى پەنگى پەريشان بن

^(۱) ل جھەكى ديتەر: پئى ل بەر و ب كەسەھرۆ.

من نههیله

سینگ تہ باخچہ^(۱) و بیستانہ
رہخہک میرگہ و ئیک زوزانہ
ئہگہر ئەز دناف دا نہبم^(۲)
یئ ویرانہ و بی خودانہ^(۳)

مہمکین^(۴) تہ سیئن ہرمینہ
ئیک یئ^(۵) ترشہ و ئیک شرینہ
ئہگہر ئەز ب سہروہر نہکہم
د بی رہنگن و د چرمسینہ^(۶)

چاقیت تہ چہند گہشن ستیرن
ل من د نقینن ب من د فیئرن
ئہگہر تو من پئ نہبینی
ما بو چنہ ئەو د بی خیئرن

بہژنا تہ یا زراف جانئ
وہکی بہژنا لہعلیخانئ
دلئ تہ یئ پر ئەقینہ
وہکی خہجوکال سپیانئ

(۱) ل جہہکئ دیتر: باغہ.

(۲) ل جہہکئ دیتر: گہر ئەز نہبم کی خودانہ.

(۳) ل جہہکئ دیتر: باومرکہ یئ ویرانہ.

(۴) ل جہہکئ دیتر: ئەو باغ.

(۵) ل جہہکئ دیتر: یا.

(۶) ل جہہکئ دیتر: بی رہنگ و چرمسینہ.

وهره خه جو و زينا منى
من نهه يله ليره ب تنى
ئه زى دگه ل ته و دى دگه ل ته بىم
هه تا كو روژا مرنى

وهره دا ئهم بو خو بپه قىن
ژان دهه را دويركه قىن
دا بگه هينه ئارمانجا خو
بخه ملىن زينا ب ئه قىن

دلخ من بو تهيه

سینگى ته باغ و بیستانه
پهخهك میرگه و ئیك زۆزانه
ئهگه رئه ز د ناقدانهم
بی ویرانه و بی خودانه

ئهو باغ سیقن ئو هرمینه
ئیک یا ترشه ئیک شرینه
ئهگه رئه ز سهرویه ر نهكهم
بی رهننگ و چرمسینه⁽¹⁾

ته بهردا ناهیلیم جان
توی پیتسه بهرا ژیان
دلخ من بو تهیه مان
نینه وهك ته ل جیهان

وهكى خه جوکا سیپانی
تویا شرین و پهوشه نی
چاف بهلهك و دهق بکه نی
بهفرو خوینی دیم و ئه نی

لیف سوپگولئ روی ب خالی
نازکی شوخ و شهپالی
ژ ته دیریم مرنا منه
هه ریا نیزیك به هه قالی

(1) ههتا قیره ل گهل ههلبهستا (من نههیلله) ب جیاوازیه کا کیم وهك ئیکن.

تەركا تە ناكەم

گەر سەری من بێت برینئ
لەشی من بدەن بەر مەکینئ
خەلك هەموو ئۆمە کاربیت
ناکەم تەركا تە شرینئ

دیلبەر چ جارا وەناکەم
ئەز تەركا بەژنا تە ناکەم
پشتی بەژن و بالایا تە
ئەقینئ دگەل کەسئ ناکەم

ل رەخپت من بزقـرن
چ قەسا ژ من ناوەرگـرن
بەحسئ تە ب خرابی ناکەم
ئەگەر سەری من ببـرن

من پاقین حەپس و زیندانا
لاشئ من خش کەن ل کولانا
ئەقینییا تە ژبیر ناکەم
نەه چ دەور و چ زەمانا

نئ ئەقینداری تە ئەزم
بۆ دیتنا تە زۆر یئ ب ئەزم
شرین بەلئ لیرە پێقە
ئەز دئ هیم تە بۆ خو خازم

دیلبەر بوۆ ته بیت مزگینی
دئ هیمه ته ب خازگینی
ئهگهر بابئ ته رازی بیت
ئهو من ژ پیزا خوۆ ب بینی

من نهقین دینار و دهرهههه
ئهز دئ خرا گۆری ته کههه
بهس بابئ ته بیته رایئ
بیژیته ئهزئ کچا خوۆ دهه

دارا خۆزىي

دارا خۆزىي يا بى بى بهره
يان ئەگەر و يان من وەرە
كار بۆ مرقۇسى يى فەرە
دویر هەرە و سىلامەت وەرە

چ جار نەبە دەستكى بقرى
ب وەرىسى كەس نەچە كەقرى
تە رەز هەبىت هەرە تەقرى
نەترسە ل گول گولا ئەقرى

تە كار هەبىت سىك رابە
يى رەوشت و چاك زانا بە
بۆ هەقالا يى ب وەفا بە
نە هەر گاف ل بەر دەرکا بە

يى كرىتە مرقۇف بى كار
خانى چىنابىت بى دىوار
كفر نابىتە بنە دار
مار دوژمنە و نابىتە يار

تو گول نەبى نەبە سترى
نەكە كەنى ل مالا مرى
بىسىرە دى بىتە تىرى
بويك^(۱) ژ قەستا دكەتە گرى

(۱) ل جەهەكن دىتر: بىك.

تورومپیل ناچیت بی شوڤیر^(۱)
توب ژنکا خو نابیه خوشمیر
ریشی^(۲) چهوا دی بیته شیر
نابنه ئیک مزگهفت و دیر

ما بۆچیه گوندی بی سەردار
کی دی قەخوتن چایا سار
ب گولەکن نابیتە بۆهار
بۆ خو برهقه ل بەر سهین هار

کۆرەدی هەردەم د قین دوو چاف
ئەقیندارئ بەژنا زراف
ماسی نەشیت بژیت بی ئاف
دوستیت ئیکن گول و خوناف

^(۱) ل جههکن دیتەر: شفیر.

^(۲) ل جههکن دیتەر: رقی.

تیرین چافا

ئەقان تیرا نەهەفاقیزە
جەهرگ و دلا نە بریژە
بەس پۆندکیت چاقیت من بریژە
تە ئەز کرم لال و گیلژە

کا دی وەرە دەف من روینە

بەر نەدە من تیریّت چافا
نەکە ئارمانج فان هناقا
من نەئیخە ناف فان داقا
یا ب ئەقین بە هەموو گاغا

دا خۆش بـ بیتن ئەف ژینە

وەرە خۆشکە جەهرگ و دلا
پرچا خۆ بەردە سەر ملا
خۆ گەش بکە وەک سۆرگولا
ل من خلاسکە خەم و کولا

تو بەس تیرا د من وەرینە

وەرە جاننا گەردەن تازە
قینا تە بو من ئاوازە
بیژە کا تە چ مرارە
تە چ دقایّت ژ من بخازە

ما دەم دلێ تە ب ئەقینە

ومره جاننا بهژن چنار
هاقینخ ل من بکه بوهار
دا من بهس بن ئاخ و ههوار
دا نه‌مینم بی دۆست و یار
دا دهرمان بیت ئەف برینه

ئەف برینه چەند یا کوله
تە ل من سۆتی جەرگ و دلە
بی رەنگ کرن ئەف سۆرگوله
مەئیل کرن ئەف بلبلە
ومره حالئ من ب بینە

حالئ من یی پەرشانە
دهرمان بهژنا تە یا جوانە
ومره نیئ ئەفە قیانە
دا نه‌مینن ئیش و ژانە
ژبەر تە من های ژ خو نینه

تە ل من برن هۆش و سه‌ودا
تە ئیخستم قەید و به‌ندا
تە دامە بهر کول و دهردا
تە ل حالئ من نه‌خه‌به‌ردا
دلئ هه‌ژار نه‌ ئیشینه

پشتی نه خوشی

من گۆت وهره شرینی جانئ
بۆ من بکه بهحسی قیانی
ئه ز ژبهر ته یی بی حالئ
دهرمان بکه قی کۆقانی

گۆت قیانا ته ئاگر و پهله
د دلئ من دا هند یا کهله
ئه قینی یا ته د قی دلی دا
شه مالکه که و هه ریا کهله

دهمئ بهرسقا من دا قه
ل من مه یاندن ههردووک چاقه
ئه و گرنژی و لیف لهرزین
ل من سوۆتن دل و هناقه

من گۆتئ بیژه ئه ی زهری
بۆچی وهسا تول من د نهری
ئه ز موحتاجئ بهژنا ته مه
تو بۆ دلئ من یا فهری

جانئ سهه ری خو هه لینا
گۆتئ نه که چ ته خمینا
ته چ دقیت ئه ز یا حازرم
دی ل ته خلاس کهم برینا

من گۆت سوپاس جانا شرین
من ژته قهبیل کرئه وئه قین
داخازا من هه رهندهیه
ته ل من خلاس کرن برین

وئ دهستخ من گرت و پاکر
نیزیکه جوتی سیقا کر
لیف چوونه ته وافا لیقا
ئه قین یا خو ئاشکرا کر

قهیه فیانا قی هه قالی
شهنگ و شرین و شه پالی
هوسا ئەم گه هشتینه ئیک
پشتی ئاخ و ناله نالی

گه هشتینه قی بریاری
ب دسۆزی یا من و یاری
گۆت نییت ئه قین مه کرن
بووینه هه قال ئه قی جاری

ومفاداری

چ بکمه خهلات بو جانئ
بو کولیکا باغئ قیانئ
بلا دلئ من بو وئ بییت
دل چیت ره ل قئ جیهانئ

چاف و دل من نهقین جانئ
گۆری بهژنا تهبن جانئ
نئ ئەز سۆتم نئ ئەز مرم
کولیکا دلئ من پا کانئ

ئەقینی یا ته چهند یا گهرمه
دلئ ته بو من یئ نهرمه
ومره تو گوھئ خو بدە من
نەببێژە ئەف شۆله شەرمه

ئەقینی یا من ژیا ته پتره
رۆژ بو رۆژئ گهرمتره
دئ سۆیندئ خوم بو قورعانئ
دلئ من ژ یئ ته ب ئیشتره

دیلبەر تو ویا وهفاداری
ل بهر دلئ من یا ههژاری
هندی ساخیم ل قئ دونیایئ
ب خودئ تو بو من سهرباری

جانئ مانئ قه چهند ساله
ئەز و تو هەردووک ئەف حاله
نە پۆژەکه ئەمان دوو پۆژن
ئەز و تو بووینە عەبدالە

جانئ خودئ یئ وهکری
دەمئ خوشی لیکتەهکری
خوشی بۆ مە دانە نایه
ئەز و تو یئ بئ بارکری

ئەز و تو بینە وهک ئیخسیر
کەس ل مە ناکەت چ تەکبیر
ئەز و تو هەر دووک فەقیڕین
ئەم یئت کەفتیه بنئ بیر

رۆژا پەش

ئەقرۆ دۆستا تە یا بیری
یا چەند ساڵە تو بوۆ دمری
تو هیلایه قە ل بەتەنە
پابە بوۆ خوۆ بکە گری

قە^(۱) چەند ساڵە تە د خاپینیت
بوۆ ئیکێ دی خوۆ د خەملینیت
هەر ب بیژە ئهزێ لاوم
ئاخفتنا تە چ نا ئینیت

خۆلیسەر تە نینە پارە
کچکا دبێژیت یئ هەزارە
من نەقیاتن دئ چ لیکەم
شوی یئ ناکەم کریکارە

نەخۆش رۆژە کوۆ تو تیدا
دلی تە چ ئاوازه لییدا
لییره پیقە تە خەم زۆر بون
ئەقینا تە چووب ئاقیدا

چاف رەشا تە ئەقرۆ بویکە
قە گۆزت^(۲) بوۆ ئیکێ دیکە
چاقیلت خوۆ ل ئیکا دی بگییره
ئەو چوۆ خوۆزێ بی هیقی کە

(۱) ئەقە.

(۲) قە گوھیزیت.

ههفرانی خه ما نههیره
دوستا ته ئهقرۆ یا بهیره
سهبره ته ناهیتن لیره
کافله گۆنده و یی بی خیره

ئهوا ته بو دکره ههوار
تو هیلای ژار و بهندهوار
برینیت ته کرنه هزار
هه رهه لکیشه ناخینکیت سار

کۆرۆ دینۆ ته نهزانی
دی ته هیلیت ب ئاسانی
ئهفین فرۆت ب ئهرزانی
یا دبیتن تو یی بیانی

رۆژا پەش

هۆ دەلالی تە ئەز هیلام
بئ کەس و بە ئەنگاز و ژار
بوهارا ژیی من بەهە
ل سەر مندا هات زستانا سار
هەندی هەمە تەژییر ناکەم
ئەز دئ کەمە گازی و هەوار
ئەهوی رۆژا تە شوویکری
کاری من بۆ گری و ژیمار
دەردی منی بئ دەرمانە
تو سەبەبی ئەز دئ مەرم
ئەزئ لاؤ بووم دلپاک بووم
نئ تو دزانی تە پیرکەرم
رێکا من گەلەکا دویر بوو
تە چەند ئینام و چەند برم
پشتی بەژنا تە یا زراف
بئ هەقال و بئ هۆگرم
بۆچی تە بەختی من رەشکر
خودئ بیژی ئەز هەزارم
کەفتیمە دەریایا خەما
دل ب کول و بریندارم

برینا من بئ دەرمانه
 دهرد و کۆفانا ئەز خارم
 شینی و گری کاری منه
 شهف و پۆزا ب ههوارم
 بوچی نائینیه بیره خو
 ئەو سهیرانییت کو مه کرن
 دهمن کانیبا بابلۆ دبینم
 هییدی هییدی دکه مه گری
 ل زاویتهی یان دهوۆک
 خوشی مه ییت پیکه بری
 پۆزا چووینه شه ییلادزی
 ژ بیر نه کهی ههتا دهری
 برایی ته یی خائین بوو
 ئاگر بهردایه هناقا
 وی وه نه کر کو بو ئیک بین
 ئەم بینه بیك وزاقا
 هه موو ده مال بیرا منی
 شهف و پۆز و هه موو گاڤا
 تو چووینه بهر مال و میرا
 نه شیم بکه م چ بزاقا
 جیرانییت وه ل مه خائین بوون
 جانئ من و ته نه زانی
 وا بوختانی ب من و ته کر
 ئاگر بهردایه قی جانی

ئەز و تو کرینه رەبەن
 پەن نەقیتن پەشیمانی
 توش وەکی من برینداری
 دل ب کول و ب کۆقانی
 ئەو رۆزا کو تو کریه بیئ
 مرنا من بو کچئ دینی
 رۆندک ژ چاقیت من بارین
 هەش پیومر بو ئەقئ ژینی
 ئاگر بەریوو هناقیت من
 سۆتم دەردئ قئ ئەقینی
 پشتی من خیرئ نەبینی
 هەی بیبەختئ دروینی
 تو تاوانبار و خوین ریژی
 تە سەودا سەر و دین کرم
 گەنجئ چار دەسالی بووم ئەز
 خەم و هزرا بی هیزکرم
 دەم و گاڤا دگەل تە بووم
 لی مخابن تە دویرکرم
 ژینا من باخچئ گولا بوو
 تە خاپاندم سەردابرم

لاوی تهمه

دلبهر چما ته زوی^(۱) بارکر
دلخ ب ئه قین بریندارکر
ته لاوی خو دین و هارکر
چ پئی نه مان ته نه چارکر

ئهزم یخ ته نه چارکر
ب هه دوو چاقا دکهمه گری
ته ئه زیخ بهنده وارکر
چ جارا ساخ نابن مری

مری ساخ نابن چ جارا^(۲)
دهرمائخ هه ی بریندارا
ته چ ئینا سهه هه ژارا
هیلام وهکی دین و هارا

دلخ من بیخ ته یخ ناژی
دسـۆژیت وهک دارئ کـاژی
چ لی بکه م قی بهختی قـاژی
بهردانه من توپله و تاژی

گه لۆچ بکه م ئه ز نکارم
یخ بی هۆشم خه ما خارم
دل سـۆتیمه ئه قیندارم
ل ژینا خو یخ بیزارم

(۱) ل جههکی دیتەر: زی.

(۲) ل جههکی دیتەر: مری د ساخن هندهک جارا.

دئ چ لیکهم تو داخالی
کا چاف رهشا چارده سالی
نه رۆسته م کۆری زالی
خۆدانی گۆرزی و مهتالی

ههژارم ئەز یی بی مالم
شەف و رۆزا هەر دنالم
وهستی^(۱) تو چووی بی ههقالم
ب خەلکی و مره پیر و کالم

بی ههقالم ل کولانا
د گهپیم وهک بی خۆدانا
شەف و رۆزا ل ژفانا
ههوار دکهم ب سهده ئەزمانا

دبەر بهرسقا من بدەقه
جارهکا دی بزقپهقه
رۆزا نیقرو ل من شەقه
ئەقینییا خوشه نه رهقه

هزرا نهکه ئەز ئەو نیئم
ل بهر ته یی دبیرینم
چ جارا خو ناترسینم
فهرمانا ته دئ بجی ئینم

ئەقرۆ ته ئەز یی ئیخستی
نه بیژره من یی نفستی
لاوی ته مه به دروستی
ئەقینی ناکهه ب سستی

(۱) ب دهفۆکا زیباریان واتایا (وهختی، دهمی) ددهت.

ئەم ب هېقىنە

بوھار و ژین كەیف و ئەقین
ل مە مەشین پیکمە خشین
دا دەستێ ئێك بگرین بچین
چونکی ئەم هەر دوو بلەزین

دئ لەزینین ئەم ب ئەقینین
نەشین روینین دا بخەملینین
دلیت ناسک^(۱) نائیشینین
دا خەمیت خو قەرەقینین

ئەم دو گوولین دو بلبلین
لێ دل کوولین ل ژینێ سلین
دوو چراینە هەردەم د هالین
هەتا مرنێ ئێك ناھیلین

دوو فەنەرین دل قەکەرین
لێ پەنگ زەرین دەردەرین
بێ دۆستین بێ برادەرین
ئەم هەر دووک خو گوری کەرین

دوو هەژارین بریندارین
ب هەوارین زویبە نارین
شەف و رۆژا نوبەدارین
هەموو دەما ئەم د هشیارین

(۱) نازک.

دوو کوترین پهر لی برین
نهشین بفرین زوی دئی مرین
لهو ئەم هەر یی بو خو دگرین
دلی مه یی بوویه برین

ئو سترانین دوو هوۆزانین
ب کۆفانین بی دهرمانین
ئهقیندارین پهریشانین
هه می ده ما زیپرەفانین

ئەم بی وارین بی بوهارین
خه ما خارین هیقیدارین
رۆندکیت چاقیت مه بارین
بی کەس و بی هاریکارین

ئەم چراینه ل چولاینه
ب ریقه ماینه ژین شیلاینه
ل نک خه لکی ئەم د بی بهاینه
لهو هند رهنگ زهر و دا ماینه

کاروانینه ب هیقینه
دل شکهستینه رهنگ بههینه
ژار و ره به نیات برسینه
خه لک نزانیت ئەم کینه

دوو سیوینه دایک دای مرینه
ئەم به ندینه بی خوشینه
دوو کولیاکیت چرمسینه
لهو کارئ مه هەر گرینه

ئەم دوو سازین ئەم ئاوازین
ب داخازین سەرفرازین
چما ب هەوار و گازین
ئەم بی کەس و بەلەنگازین

ئەم د نالین ژیان تالین
بی هەقالین ئەم بی مالین
بی برا و بی مام و خالین
رۆندکیت چاقا قەدمالین

ئەم دزانین بەارگرانین
بی خودانین لی ب قیانین
بی گەنج و مال بی سامانین
ئەم خودان هیقی و پامانین

جوانیا دیلبه‌ری

نیرگز و هه‌لال و به‌ییینی
بنه‌فش و سۆرگول و نه‌سرینی
ده‌نگی شالیل و بلا‌بلا
بوهارا که‌سک و سۆر و شینی

ئادار یا دبیتته نیسان
ئه‌زم ره‌وشا قی جیهانی
رۆزا نه‌قروزی زی ئه‌زم
دکه‌مه شاه‌ی ل کوردستان

ئه‌زدی بیژمه خپه‌قالا
خه‌ملا بوهارا سه‌د سالا
ناگه‌هته جوانیا دیلبه‌ری
وی گه‌رده‌نی و ئه‌وان خالا

به‌ژنا ته‌ل من به‌ری ره‌شه
وه‌ر دبهر من را ب مه‌شه
ژیهر بیه‌نا جوتی مه‌مکا
سه‌ودا سه‌ر بووم مام نه‌هۆشه

من تو دیتی ژ دویر قه‌را
بی هۆش بووم وه‌ک لال و که‌را
دلی من یی پپر برینه
دیلبه‌ر نی شه‌رمه ژ ته‌را

كوتر

هـو كـوـتـرئ ودره ئـيـره
نـهـترسه تـو ب وئـره
دئ نامـه كـع نـقـيسـم
بـو جـانئ ببـه خـيـره

نامئ هـهـلـگره و هـهـره
ژ رۆنـدـكا يـا تـهـره
سهـحـكه بهـر كهـقـيـيت بهـفرئ
مـيـرگـيـت زۆزـانـا بـگـهـره

كـوـتـرئ تـو يـا پـسـپـوورئ
هـهـره زۆزـانـيـت ژوورئ
ژبـير نـهـكهـي مـن چ گـوـت
ئـهـزئ بـكهـه دهم بـوورئ

يـئ دويـره وارئ جـانئ
نـيـزـيـكه ژ سـيـيانئ
ئـهـز و ئـهـو بـئ مـرادين
تـنـئ ل قـئ جـيـهـانئ

گـهـر تـه ديت ئـهـو چـاف بهـلـهـك
سـلاـقا لـئ⁽¹⁾ بـكهـه گـهـلـهـك
بـيـژئ خـهـما هـهـلـهـنـهـگره
ئـيـرو هـوسـايـه فـهـلـهـك

(1) ل جههك ديتر: سلاقهكن.

بهختی تهمه (۱)

بهختی ته مه شیرینی
من نه کوژه بئه قینی
دلی من نه حه لینه
دهرمانکه قی برینی

بهسن رۆندکین چاقا
ل دهف من به هه موو گاغا
شیرینا دلی من توی
ئاگر بهر بو هناقا

تویا جان و شیرینی
چاف رهش و خهه ره قینی
تو ستیره کا رۆنهای
بو من داخاز و ژینی

ئه و پرچا سه وان مالا
لیقییت وه کی سو پوگولا
ئه ز ئه قینداری ته مه
نه هیله (۲) خهه و کولا

بهژنا ته یا شیرینه
خه مییت من به ره قینه
هه ژاره کی ری دویرم
دل یی ته هژی برینه

(۱) ل جهه کی دیتر: داخاز.

(۲) ل جهه کی دیتر: خلاسکه.

گول فرۆش

گول فرۆشی وەرە هیقە
نەقیندارئ خو باخێقە
بەژنا زراف تا پۆحانە
پاخلا تە یا پیری سیقە

چاقیت^(۱) تەنە نیرگز جۆری
نەشیم خو نەکەمە گۆری
گولن جانن هەردئ بیژم
هیقیدارم هەر ل من ببۆری

جانن تە ناھیلیم بەردا
گوھ نادەمە کول و دەردا
ما کی هەیه تە نەناسیت
ناقن تە چوو هەموو عەردا^(۲)

تو سوپۆرگولا خۆناف گرتی
دناف باغادا من تو لئ گرتی
جانن شرین گۆری تەیه
چەوا^(۳) دئ تە بەن بخۆرتی

(۱) ل جەھەکن دیتەر: چاقین.

(۲) ل جەھەکن دیتەر: ئەردا.

(۳) ل جەھەکن دیتەر: جاوا.

یئ تو دیتی ئهفینداره
دل بوۆ ته یئ ئهفینداره
ژینا دگهل ته بیت یا خوشه
پابه جانئ ل مه ههواره

گولئ نافع ته به لاف بوو
دیهمی شرین پر خوناف بوو
گولا من یا خۆدان ناف بوو
چما ئه قرۆ سست و خاف بوو

سهيرانا مه (١)

ومره دهستى خو بادهقه
دهم درهنگه نىف شهقه
سهيرانا مه يا خوشه
جانى ل من دوير نهكهقه

كەس نەمايە يى هـيار
ئەز و توينه ئەهقيندار
قه (٢) دەمى من و تەيه
دى هـلـۆ پابە نازدار

پابە شهنگ و شهپالى
هۆگرى خوش و ههقانى
ههتا سپىدى ل بهر ته
ئەز دکەم ناله نالى

ئەزم يى پار و پيار
ئەو ههقانى ئەهقيندار
كوشتيى چاقيت تەمه
جانى پابە هەى هەوار

(١) ل جههكى ديتير: هەوار.

(٢) ئەقه.

بفرمـوو بیژـه^(١) ئـهـرئ
ئـهـز هـهـر ئـهـوم یـئـ بـهـرئ
برینـا مـن دەرمانـکـه
شـرینـ دئـهـکـهـهـرئ

شـرینـ گـهـورئ نـازئ
بلبلـئ خـۆش ئـاوازئ
گافـهـکـئ ل دهـف مـن روینـه^(٢)
ل تـهـ دکهـم قـئ داخـازئ

^(١) ل جههکئ دیتەر: بیژئ.

^(٢) ل جههکئ دیتەر: رینه.

خاتر خاستن

جانئ خاترئ نـهـخـازه
دلئ هـهـر گـازه گـازه
یئ پـهـر هـیـقی و داخـازه
بیئ ته یئ بیئ ئاوازه

ئهـگـهـر تـو چـووی شـرینئ
دگـهـل کـئ بـکـهـم شـهـقینئ
چـاوا دئ چـی مـن هـیـلی
ئـیـف شـهـکـر و هـنـگـقینئ

دهـمـهـکـئ دئ بـمـینـه
ئـهـقینئ بـشـارینه
ئـهـز هـیـتـیمـم تـو سـیـوی
هـهـزار و بـئ خۆشـینه

خـهـلـک ئـهـز مـان درـیـژن
بـهـکـر و کـن هـار و گـیـژن
نـهـیارـیـت مـن و تـهـنـه
ئاخـتـنا بـمـهـقهـ دبیـژن

چـاـف ل سـهـرئ وان بـیـنه دهر
تـهـر کـا تـه ناکـهـم دلبـهـر
یئ ئامـادهـمـه بـۆ تـه
ئـهـز دئ بـمـرنـئ هـیـمهـ بهـر

مرنا بۆتە بیت ژینه
بۆهار بیی ته هاقینه
ویران نه که مالا من
جار جاره من بینه

ژین بیی ته کۆل و ژانه
یا بیی خوشی و پامانه
تونه بی من کهس نینه
مالا من یا ویرانه

دهنگهك

دهنگهك يى تىتن يى دكهته ههوار
يى دكهته گازى بـ دلهكـ ههزار
من پرسيار ژئـ كرتـه چيه ئهـى ههقال
يالـ من بهزر بووى جانا ئهـفيندار

من گۆتـ ههقال فه⁽¹⁾ چ ههواره
دلـ ته ژبهـرچ يىـ برينـداره
ژبهـرچ تو هند يىـ ژار و مهـئيلـى
تو يىـ دل كوئى ژپهنگـ ته دياره

من گۆتـ ههقال بۆ دكهيه گرى
جانا دلـ ته خهـلكى يا برى
ههقال فىـ غهـدرئـ تو قهـبيلـ نهـكه
خهـلكى خائينـه و غهـدرالـ ته كرى

وى بهـرسفـ دا فهـ گۆتـ راسته وهـيه
نئـ يىـ بئـ كهـسم يا بئـ فايدهـيه
ئاگرئـ دلـ من ئاگرهـكـ گهرمه
رپـكا ژيانـ ل بهـر من بهـرزهـيه

ههـقالى گۆتـ ئهـزم پهـريشان
يىـ ل سهـر مليـت من ئهـف بارئـ گران
ئهـف گازى يىـت من بۆ جانا منن
ئهـگهـر ئهـو نهـبيت يا تالهـ ژيان

(1) ئهـفه.

دئ كەنگى بىنم بەژنا شىرىنى
كو دەرمان بگەم كولىت ئەقىنى
نەخۆشى و تالى بىنە شىرىنى
بىنە راوستان رۆندكيت خوينى

هەقال نەترسە جان هەر بو تەيه
تو هەر خودانى هندی ئەو هەيه
تو باوهر ب من بگە ئەز باش دزانم
گەر تە راستى بقیت راستى ئەقەيه

دلخ ههژار

جانئ پابله هيرقه وه وه
تو حالئ من باش بينه
دلخ ههژار يئ مهليله و
يئ پپر خه مه و برينه
زويبه وه ل هيقيا ته مه
كول و خه ميئت من ب په قينه
دلخ من و ته يئ كوله
يئ پپر عشقه و پپر نه قينه
دئ وه دئ پابله
دئ خه ميئت من خلاسكه
ده ستئ من بگره
من ژ ناستهنگا ده رياسكه
ستري و ناستهنگا
تو د ريكما مه دا پاكه
خه لك خپر شادبوون
شيرين خو ناگه داركه
خه لك نه قرو هه موو شادبوون
هه موو هه قال و دوست و يار
خپر گه هه شتته مرادا خو
هه موو عاشق و نه قيندار

برینیت خەلکێ سافی بوون
 تەنا بوون دلپیت بریندار
 بەس ئەز و تو هەردووک ب تێ
 ماینە بێ کەس ماینە هەژار
 جـانـئـ دـئـ رـابـهـ
 تو کارا خوۆ بکە وەرە
 دل یێ پـرـ خـهـمـهـ
 یێ پـرـ کـول و کەسەرە
 گوھێ خوۆ بەدە من
 خەباتکرن یا فەرە
 دلـئـ بـابـئـ تـهـ
 یێ رەقە دئ بێی بەرە
 جانئ ئەز و تو باش دزانین
 شوولا بابئ تە حیلەییە
 ئەو بوۆ ستیری د رێکا مەدا
 ئەو دوژمنئ سەرئ مەییە
 هندی ئەم هیقیائ ئ دکهین
 بخوودئ هەر یا بئ فایدەییە
 جانئ ئق جار بکە خەباتئ
 خەلکێ خرئ هەئ ل مە هەییە
 جـانـئـ مـن و تـهـ
 هەر دووکا دقپیت رزگاری

مه نهقییت ژێردهستی
مه نهقییت ههزاری
ئههف ژیاننا نهخۆش
یا وهکی ژههرا ماری
مه دهقییت ئازادی
دا رۆن کهین شهفاتی

تەلھا ئەفینە

ئەز كەتمە تەلھا ئەفینە
ئەفینە كەرم قەن خاتوینە
ئەز ژ قەن تەلھا دەرنەكە قەم
هەتا كو نەریژم خوینە

جانە بھەس تیرا پافیزە
تە كە دقەت ب مەن بێژە
ئەفینە دارە بەژنا تەمە
مەن تو دقەتە وەستە^(۱) ژ مێژە

وئ گۆت لاوو ل مەن بێژە
ئەفینە یا تە ل دلی زۆرە
ئەوئ رۆژا تە نەبەینم
دونیا ل مەن مژ و مۆرە

مەن گۆتەن جانا پەنگ پەری
گۆهەن خۆ بەدە قە خەبەری
بەو مەریكە ئیرو پێقە
ئەفینە تە ل سەر قە سەری

گۆت لاوو یا مەن فیانە
گۆری تەبەن دل و جانە

(۱) ب دەفۆكا زەبەریان واتایا (وەختە، دەمە) دەت.

نەكە چ هزر و تەخمینا
ئەز بۆ تەمە و باش بزانه

من گۆت سوپاس بۆ تە جانئ
تو یا منی هەتا مانئ
سەبەرا منی من تو دقایئ
ئەز ناشکیتم قئ پەیمانی

وئ گۆت من دا تە ئەف دلە
ب دەردئ ئەقینئ یئ کولە
هەر چ دلئ بیئ ئەقین بیت
ئەو باخچەکە یئ بیئ گولە

من گۆتئ جانا نازەنین
تە خەملاند زینا ب ئەقین
ئەقین تە ل دلئ موکم کر
دئ بـ وورینن زینا شـرین

وئ جـهواب قـهەدا و گـرـنـژـی
گـۆتـئ لاوو تو هـهـر بـژـی
تە دانە من سۆز و پەیمان
ئەو دلئ ژ ئەقینئ تـژـی

دەمئ وئ جـهواب قـهەدا و وه گۆت
وئ ئەقینیا خو بـمـن فرۆت
من بەرئ خو دا بەژنا وئ
دل ب ئاگرئ ئەقینئ سۆت

قەبوون ئاخفتنیات مە کرین
ئەف هەند گۆتنیات خووش و شرین

كولا دلى مە كـره دەر
يا هوسايە عيشق و ئەقین

قەيە حالئ ئەقیندارا
دل سۆزى يا دۆست و يارا
خەبات بۆرپكا ئەقین
خودانیست سۆز و بریارا

بهلگیت دارا

بههړئ خو بدهنئ و بیینن
بهلگیت گولا کو چهند زهرن
وهخته ژ تینا هشک ببن
دئ ئاف بدمن رابن وهرن
کچ و لاو دئ پیکفه رابن
ئافدمن فان گولیت سوږ و زهر
باغئ گولا بخهملینن
رؤندکیت چاقا بهردهنه سهه
ییت بوویه دوژمنییت گولئ
مرؤقییت نهزان و ییت کهه
دئ گولا خو ب سهرویهه کهه
ئهگهه چاقییت وان بینهدهه
ههقال ههنگ وهرن بیینن
گولا من یا ب ناقودههنگه
بهلگیت گولئ چهند را ئیکن
سوږ و زهر و ههمهه پهنگه
من یئ زانی لییره پیکفه
چ بهلگیت خو ناوهرینییت
ئهو دئ کاتییت خو دریژکههت
ئهف گوله دئ خو خهملینییت

خودئ ئەفئ گولئ بهیلایت
ل بهردلئ من یا عەزیزه
با ئزنا خودئ لیره پیقه
دی کهتیئتن ئەف فریزه

ته ناهیلیم

لی چاف رهشی گهردهن کیلی
ته ئەز کوشتم تو دهنگ ناکه‌ی
هناقییت من ته حه‌لانندن
ته دقییت فه‌مانا من پراکه‌ی
ئەف ریکا دویر ته دا بهر من
چاره‌کی ل حالی من ناکه‌ی
هندی بیژم یی دلسۆزم
سویندا بخوم باوهر ناکه‌ی
کچکا دیییت گدی لاوو
بهس بیژه ته دین کرم
بخودئ لاوو ئەز یا ته‌مه
ته ژبیر ناکه‌م هه‌تا دمرم
پشتی به‌ژنا ته یا شرین
بی هه‌قال و بی هۆگرم
خودئ نه‌یارا⁽¹⁾ نه‌هیلیت
بی به‌ختا ژ ته دویرکرم
جانا منی من باوهرکر
تو یا هیژا و ئەقینداری
دهردئ ته زی یی گرانه
یا دل کول و برینداری

(1) ل جهه‌کی دیتر: فه‌سادا.

د نالی و دکهیه گازی
 قه⁽¹⁾ چهند سائن یا ههزاری
 تو نازداری ته ناهیلیم
 ههتا بمرم ب ئیک جاری
 کۆرۆ دینۆ خه ما نه خو
 ته ناهیلیم ئەز بو ته مه
 یا ژ ته دویرم له و دنالم
 دلخ من یئ تهژی خه مه
 چ رۆژا ئەز ته نه بیینم
 جیهان ل من مژ و ته مه
 وهره لاوو من پزگار که
 بخودئ ئەقیندارا ته مه

(1) ئەقه.

بەرسفا یاری

هەردووک چاقا تۆل مەن زلکە
تۆ پەردا وان چاقا شاکە
کە فتمە قینا تە ل قی ژینی
بەس دلی مەن تەژی کولکە

قینی بۆ مەن بکە دیاری
پۆنکە ئەقی ژینا تاری
بەژنا تە دئ پۆن کەت ژینی
چونکی تۆ یا ئەقینداری

تۆی کولیکامی یرگ و پەزا
وێ ژ کەریبیت قان نەحەزا
تۆ دەستێ خۆ هێرقە بینه
نەحەلینە جەرگ و بەزا

خۆنە ئەقین یا خەلەتە
یا نیش^(۱) شەرمە یان قەبەتە
ژیان نابیت بیی ئەقینی
قین بۆ مەن و تە فەرسەتە

دا خەمما ژ دلا دەریینن
ژیاننا خۆ بخەمیلین
خەمیت مەن و تە گەلەکن
قەهر و خەما قەرەقینین

(۱) یان ژێ.

كا بياژه ته چ مرازه
دلخ خهلات ژ من بخازه
ومره دگهل من بيه شريك
دا دهست پي بكهين ژينا تازه

ومره دگهل من ب پشكوره
دلخ من بو خو هه لگره
دل قائيم به ته ناهيلم
تو سۆزهكي ژ من ومرگره

دئ دم ته سه سۆزا ئه قيني
ته ناهيلم ل ئه قيني
باغي قيني دئ خه ملىن
ئه ز و تو هه دووك دئ چيني

دئ چين باغي ئه قيندارا
نك عاشقا نك دلدارا
خو بي ئوميد نه كه جاني
زوى ومره سه ر قان بريارا

وي جهواب قه دا وگوتى بلا
دهستيت من دانان سه ر ملا
ليئا خو هاقيت بو ليئا
دلگهش بوون وهكى سۆرگولا

دهستيت من دانان سه ر مه ما
گوتى پي ب ره قينه خه ما
دئ گرم ئه هد و قرارا
ئه ز بو ته مه هه موو ده ما

سەربىلند كر گۆتخ هەقال
ئەزبۆ تەمە بەسە نە نال
قیانا تە یا دلخ من دا
نە ئەفرۆكە قە بۆ چەند سال

وئ دەست دانانە سەر دەستا
ئەم ماین وەك سەرخۆش و مەستا
چاف پەر بوون ژ پۆندكیت قینی
دلی دەست هاقیتە پەستا

وئ ئەقین بمر کرە خەلات
پۆژەکا نوی ل سەر من هەلات
قەبوو سۆزا قن چاف رەشی
پائیز بو بوهار بۆ من هات

گەلی هەقال د وەسابن
نە دوو دل و دوو ئەزمان بن
ل سەر سۆزا خو نەهین خوری
دل سۆز و دل پەر وەفابن

ژنکا من

ژنکا من یا بی عاره
وه کی پیقازا هاره
ئه ز که فتمه بندهستی^(۱) وئ
چیکهم خودی ههواره

شۆل دکهم ههافین و زستان
سأل ب سأل بی راوهستان
دهمی تشتهک خرچه بوو
دهتهپ ب کراس و فیستان

ههروژمه ل مال ههفایه
قار قاره و شهپئ مهیه
دئ رۆژهکی من کوژیست
ترسا من ئهف ههفایه

خهتایا بابج منه
وی گۆته من خووش ژنه
من نهزانی کو هرچه و
به لایا سههئ منه

دئ بیی هرچه و مهیمینه
یا سوپه و یا چاف شینه
دفتا وئ زورا مهزنه
ددانیست وئ تهفشینه

^(۱) ل جههک دیتر: بن ئهمرئ.

پێچکێت و ئ بۆست و نیقن
حهزکه هی وهرن ب پیقن
ن ئاف چافیت و ئ گرینه و
لێقیت و ئ د سههر نشیقن

بهژنا و ئ ئیک میتهره
بو پانین یا دوو بهره
کاوخ و ئ یی پانه
دئ بیژی تهرهکتهره

ئهزمانی و ئ یی پانه
دهقی و ئ وهك قازانه
سهیدا دهمی تیشتی دخوت
خارنا و ئ ههژده نانه

دهقی و ئ زور یی بهشه
دئ بیژی شهکفته رهشه
سههر تهنشتی پانابیت
هموو گاڤا کهلهشه

گاڤا کو ئهول من دخوری
دئ بیژی کهره دزری
دهنگی و ئ یی نهخوشه
پرچا و ئ دهحله و دری

شهقی نهز لی دویر دکهقم
نهویرم لالی بنقم
گهر چاقی من پی بکهفیت
ئهز دئ بو خو ل بهر رهقم

نزانیت شییقن چیکهت
کا چهند روین و خوئ تیکهت
چجار مالیش نامالیت
ههردئ لهزئ ل خارنئ کت

دئ چاوا دگهل تهقیئم
نهوئیرم خوؤ ب لقیئم
سپیدئ ههتا هیقهاری
لازمه ب رهخهه رویئم

جار جاره خوؤ قهدهشیرم
ب خهلهکئ ومه ئهزمیرم
تیکههلیا خزماش⁽¹⁾ ناکهه
بهر ژنکا خوؤ نهوئیرم

ئهف ژنه ل من بوو بهلا
ههریا دبیزته من یهلا
بارکههین بچینهه باژیرا
ناقهتییت ههپ تهشقهلا

ههه گاف یا بن گئووله
یا عاجزه ول من سهله
ئههز دزانم وئ چ د قئیتن
داخهازا وئ میسهله

هههردهم وئ پنه پنهده
دفتا وئ ییا بلنهده
یا دبیزیت لیره بارکههین
یع نهخۆشه تهف گونده

⁽¹⁾ خزمای (کهسوکار).

ب خـودئ قـه حـالئ مـه
وه ل مـن دكـهت ئـهف ژـه
بـمـرم بـؤ مـن خـوشـتره
دلـئ مـن يـئ كـون كـونه

بـرا مـا چ بـيژمـه تـه
گـهـهـك يـا بـئ خـيرـهـتـه
چـاقـئ وئ بـهـس يـئ ل خـارنـئ
هـهـردـهـم يـا ل مـن ب هـهـجـهـتـه

ئـهـز كـوشـتم ئـهـفـئ ژـنـئ
مـه يـا هـهـئ ئـيـك چـيـل ب تـنـئ
خـيـرـهـت نـا كـهـت ب دـؤشـيـت
گـولـكـئ بـهـردـهـتـه بـنـئ

ل نـا ف گـونـاـدـيـش يـئ پـر بـيژم
زۆرئ زـمـان درـيژم
نـك ژـنـكا خـؤش ئـهـفـهـمـه
ب وئ وـمـره ئـهـز يـئ گـيژم

ئـهـو كـيـه وـهـكـئ مـن مـيـر
يـئ بـئ خـيـرـهـت و بـئ خـيـر
رۆژـهـكـئ ئـهـز قـوتـاـمـيـش⁽¹⁾
نـزا دـوـهـئ بـؤ يـان پـيـر

(1) قوتام زئ.

هۆش و بیر

شەفە پەشەین زقسـتانئ
هەری دنالم کچی جانئ
من خەم بوو نە دەریا وانئ
هـزرا دلـغـ مـن تو

ل من بەرزەکر پیکار زینئ
هناف کرنه گوما خینئ
کوشتم بتیریئت ئەفینئ
ئەفیندارا منی هەر تو

سارپێزکە برینا دلئ
توژی وهکی من یا ب کولئ
من یئ زانی تو یا سلئ
گول بوهارا منی تو

بەر تە من ئاگەه ژ خو نەما
سۆتم ژان و دەرد و خەما
بەحسئ تە دکەم هەموو دەما
تانجئ سەری منی هەر تو

توژی بـمـن یا سەر بلندی
شەنگ و شوخ و گەلەک پندی
گوری تەبن کچیت گوندی

چاف بەلەکا منی هەر تو

شەف ناچن پۆندکا نەپپـژم
بوۆ تە هەری دکەم و دبپـژم
ژ تە دیرم لەو یی گپـژم

هۆش و بیریت منی هەر تو

یی دل کول و جگەر خینم
ئەز بوۆ تە یی هار و دینم
کەنگی دی هیی تە ببینم

کەس و کارا منی تو

هەژارەك بی کەس و مالم
گاف و دەما هەر دنالم
چەند سالا گەل تە هەفالم

نی داخازا منی تو

بی کەسەکم یی بی چاره
کاری من گری و زیما
من بوۆ تە ئاخ و هەواره

خەملا واری منی تو

بوۆ تە پەبەن و هەژارم
دەرد و کۆفاننا ئەز خارم
سەودا سەر و بریندارم

لەعلیخاننا منی تو

بەژنا شەپال و یا زراف
پیکیت سۆرگول گرتی خۆناف

ل من سوۆن جهرگ و هناف

گولا باغی منی تو

جیهان ل من مژ و تههه

چهندا گرانه ئەف خههه

چاقهپیی بریارا تهههه

لیف شهکرا منی تو

نه ل عیراقی و نه ل ئیرانی

نه ل وهلاتی هندستان

نینه وهك ته شیرین جانی

پههری پهنگا منی تو

کا دئ وهره بوۆ من بیژه

رۆندکیت چاقا نه ریژه

ئههفینا مهیا دریژه

مان و ژینا منی تو

ئهزئ کهتیه تهلی و داقا

نهشیم بکههه چ بزاقا

من تو ل بییری دههه و گاقا

خههه رههقینا منی تو

بیخ ب هیقیمه

چ بکهه مندی من هیقی کر
ل سهری چیایا من گازی کر
شرین دلی تهیی رهق بوو
ته ههر خو ل من نه پازیکر

گهلهك گهريام ب ههژاری
شهف و رۆزا ل ئاقساری
ل بهژنا ته بی هیقی نابم
ههتا دجهه قهبری تاری

باشه بوچی دئ من هیلی
ئاقان برینا دئ شیلی
رۆندکین چاقان بارینه
تو یا جوانی و جحیلی

من تو دقای ئهزی بی پازیمه
ئهزیش⁽¹⁾ تهبای قی خهکیمه
ته ژیرناکهه ته ناهیلیم
ههتا مرنی بی ب هیقیمه

بی پازیمه یا چهوا بی
بهلی دگهل من یا ب وهفا بی
کا دئ وهره بو من بیژه
سهبهه چیه تو پازی نابی

(1) ئهزژی.

خۆزى

كوپ:

سەبىرا منى ھۆ دەلالى قە دەمەكە تە نابىنم
يى ئالۇز و شەپىرزەمە ژىەر تە يى دلبىرىنم
ژىنا من توى كەسى من توى تو نەبى ئەز ناقتەتىنم
ئەگەر دىرىم ژ بەژنا تە سەودا سەر و ھار و دىنم

كچ:

كوپۇ ئۆلۇ بەس ببىژە ب ناقتى خودى ئەزا جانم
دىرىم ژ تە ناقتەتىنم دل ب كول و ب كۆفانم
لاوكى منۆ ئەز ب گۆرى تو نەبى يا بى خودانم
كوپۇچ دلى تە داىە ھۆ ھۆ لاوو ئەز نزانم

كوپ:

كچى دىنى مال خرابى نە جارەكى سەد جار لى لى
ھۆ چاف رەشى ھۆ شرىنى ھۆ نازدارى بس ب تىلى
ئەنى دەقى رى ب خالى لىف سۆرگولى گەردەن كىلى
بۆچى بەختى مە يى رەشبۇ ھەكى قىپرى و تەنيا سىلى

كچ:

ھەرى لاوو خۆرتى ھىژا تو ل وى ئالى ئەز قى ئالى
چ دەردەكى بى دەرمانە مرن خۆشترە ل قى حالى
ل دونىايى يا بى كەسم كورۇ ب تىنى تو ھەقالى
ھزار ھزار جارا خۆزى ئەز يا تە بام ب ھەلالى

رۆندك

رۆندكيت چاقىلت من دهرىوون
وهك قهيسىن ههزارى مه جنوون
من نه خارنه و من نه خهوه
چاقىلت بهلهك ل من بهرزهبوون

ئهف برينىت من ل بهرتنه
كول و خهمىت من زىدنه
كولىت دلخ من گهلهكن
خۆ نه خهمىت من هندنه

ئهزوى ژيبر ناكمه گاقهكى
وى دهلالى چاق بهلهكى
شرين دى تويش⁽¹⁾ من ژيبر نهكه
دى ومره نك من جارهى

گهر تو بىى دى خهه خلاس بن
دل و هناف دى تهه نـابن
رۆژهكا نوى دى ل مه ههئىت
ئيش و نهخۆشى دى رابن

ئهو رۆزا من و تهه دقپىت
ديابهه نيزيكه دى ههئىت
ئهز و تو شوؤلا خو دزانين
رۆژهك دى بو من و تهه هپىت

(1) توژى.

دئ ل مه بیته کهیف و سهیران
دئ خلاس بن کول و کۆفان
رۆژیلت نهخۆش ههـموو دئ چن
قئ جار دئ خۆشبیتن ژیان

رۆژیلت نهخۆش دئ بهرزهبـن
کهیف و شاهی دئ زیـدهـبن
خهـم و تـالی چ نـامینن
دهرگهـیلت خۆشیـع دئ فهـبن

قئ جار دئ ژین ب کهیف و ئەقین
دئ دهرمان بن دلـیـت برین
پشـکورین دئ بوـمهـ بیـتن
دئ بوورینن ژینا شـرین

بۆ خاترا ته

چ ب چیا دهنگی بـارانئ
ل هه یقا کانینی ل زستانئ
ل پشت دیواری پارهستا بووم
بۆ خاترا ته شرین جانئ

ل هیقا ته بووم ل پشت دیواری
قان شهقیقت دریاژ و تاری
بۆ خاترا وی بهژنا زراف
چهند بهفر و باران ل من د باری

شرین سه ری خۆ هه لینه
هیرقه وه ره و من بینه
داخازا قی دلی هه ژار
چاقیقت رهش بهژنا شرینه

سینگ ته یی ب سیف و هنار
پرچا ته ب سهردا تیته خار
تو هه قبال و یارا منی
هه ر توی دیلههرا ئه قیندار

دیتنا ئه وان میم و کافا
هه ره وه کو حه ج و ته و افایا
توی عه زیزا ل بهر قی دلی
توی دیلههرا خه ودان وه فایا

نه‌گري

دئ نه‌گري نه‌گري دئ نه‌گري جانئ
خه‌جوئ و سيامه‌ند مه‌م و زين كانئ
پا له‌يل و مه‌جنوون شرين و فه‌ره‌اد
ئه‌ويش⁽¹⁾ دل كول بوون ب تيريت فيانئ

نه‌گري جاننا من دئ نه‌ لوورينه
رؤندكيت چاقا تو نه‌بارينه
جانئ نه‌بيژه ئه‌ز يا بي كه‌سم
دل و هناقيت من نه‌حه‌لينه

جاننا من نه‌گري پيكا من دويرة
جانئ به‌ژنا ته‌ يا بي قوسيره
جانئ ئه‌ز و تو دوو ئه‌قيندارين
برينا دلئ مه‌ زور يا كويرة

جانئ دئ نه‌گري رؤندكا نه‌پيژه
جه‌رگ و دلپت من تو نه‌ بريژه
رؤندكا به‌رنه‌ده سه‌ر ئه‌وان ريه‌ا
فيانا من و ته‌ زور يا دريژه

جانئ مخابن بو ئه‌وان چاقا
پي بكه‌يه گري تو هه‌مي گاغا
فيانا دلئ ته‌ گه‌له‌ك يا گه‌رمه
پشتي ته‌ ناچه‌مه نيچير و راغا

(1) ئه‌و ژي.

تو بو ئەقینی ئیا نیچیرقانی
شۆلێت ئەقینی خرا تو دزانی
ئەز و تو هەر دووک پیکه هەقالین
ئەگەر ئەز نەبم یا بی خودانی

جانا من نەگری خو مەلیل نەکه
چاقیت رۆناهی تو تاری نەکه
جانع باوهرکه ئیخسیری تەمە
رێکا ئەقینی ل من بەرزه نەکه

نازدار

نازا نه كه نازدارى
روى كوئىلكا بوهـ روى
دیمى ته ههیهـ چاردى
پاخـل سـیـف و هـنـارى

شـۆخ و شـهـپـال و پـنـدى
ته چاف سـتـیرا ئهـندى
دلـى مه ب ته ⁽¹⁾ پـىـ خـۆشـه
گـهـورـى بـهـژن بـلـدى

بوهارا كه سـك و شـين
رهنگـیت ژینـى خـهـمـلـين
توى مرادا گـهـلـهـكا
گـهـردـهـن چـیـایـى مـهـتـين ⁽²⁾

بـسـكـين ته ئارمیشـى خـاف
ل سـهـر بـارى هـویر خـۆنـاف
ب جـلـكـیت كـوردى یـا جـانى
شـهـپـالا بـهـژن زراف

توى رێقهـبهـهـرا ژینـى
سهـهـرۆكـانـیا ئهـقـینـى
نازدار و خـهـم رهـقـینـى
چاف رهـشـى پـهـیـف شـرینـى

(1) ل جههك دیتەر: دلـى مه ب ته.

(2) چيایی (مهتینی) سهـر ب قهـزا ئامـیدـین – پارێزگهـها دهۆكـیـقهـیه.

ده لالی نیه قیاسا ئاری
چه نیدا هیژا و ناقداری
ته پیروز بیت نه و خهمل
یا زانا و ئه قینداری

نازدار

نازدار ديمع تە يى پۆھنە
وەك گولپوچ كەھربايى
دەما دەردكەقى ژ خانى
پۆنناھيى دەديە دونيايى
عالمە دىن و سەودا سەركر
وان ھەر دووك رېھىت قورمى
تە دلخ من دا بەر تىرا
ب وان ھەر دووك چاھىت نېرگىزى
ديمع تە يى پىر ژ بېھنە
وەك سۆڭگولا بەھلاقە
گەردەن شويشە و باورە
پىرچا تەيا داڧ ب داڧە
يا خەملى ھەمى گاڧا
ب سۆرە كراسى گول گولى
ومرە پۆنناھيى چاڧا
تو خۆشتەڧيا ئەقى دلى
ئارەڧا^(۱) سەر ئەوان رېھا
عالمە دىن و سەودا سەركر
بەژنا تە يا شك و نازدار
دلخ ھەميا تىكدا كەركر

(۱) خوە.

قیانا ته یا کەفتیه دلی
 شەقی خەونا بتهقه د بینم
 ئەز دئی دین و سەودا سەریم
 گەر پۆزهکی ته نه بینم
 گەر پۆزهکی ئان دوو پۆزا
 ئەز نه بینم ئەوان چاقا
 دی رینمه خار کەمه گری
 وهکی زارۆکهکی ساقا
 نازدار ئەزم ته د هزرینم
 شەف و پۆزا و هەمی گاڤا
 ئەز دئی گوری بەژنا ته کەم
 دل و مــــیلاک و هناقا
 من چ نهقییت د پاستا تهدا
 تو خوشتهقییا دلخ منی
 توی سەبهبا ئەقی ژینی
 تو پۆناهییا چاقییت منی
 هندی بهری خۆ د دەمهته
 کەسهک ل ته نازدارتر نینه
 ناخفتنا ته زۆر یاخۆشه
 دلخ ته یی پیر ئەقیینه
 دلخ من ژی بوۆ ته نازدار
 هەموو گاڤا ناله ناله
 قیانا ته یا کەفتیه تییدا
 مانئ ئەقه بوۆ چەند ساله

ومره

ومره جانا منى جانى
دلى ساخكه ژ كۆفاننى
ته دلخ من يى زهفت كرى
چ جار ناهيتته بهردانى

ته دل زهفت كر ژ هه موو ئالا
ته دىن كرم ب زلف و خالا
ته نه ز بى كهس و كاركرم
ب تنى هيلام وهك عه بدالا

وهك عه بدالا هيلام ب تنى
بى حاله ل بهر دل سووتنى
شيرىن دى جار هكى و مره
گوهرىن خو بده قى گوتنى

ئهف گوتنا من زور فايدهيه
ل سهه ئه قينا من و تهيه
ئه قينا مه زور يا گهرمه
ههرچ بى ژم راسته وهيه

بئ ئۆمىد

بۆچى تو دگه‌ل من يا كىقى
يا بئ ئۆمىد و بئ هيقى
بۆچى دگه‌ل من يا خائىنى
وهكى بـه‌رى نائاخقى

هۆش و سه‌ودا ته‌ل من برن
چاقىت رۆن ته‌ تارى كرن
ئەقرۆ دل و هناقىت من
زقه‌هر و كوڤانا د پرن

بۆ ته‌ شه‌رمه‌ من خه‌م زۆر بن
رۆندكىت من خوينا سوڤ بن
كه‌س ئەقىن يا وه‌سا ناكه‌ت
سوڤ و په‌يمان ما دئ د هۆ بن

بۆچى تو يا ب هزار دلاى
يا بئ سوڤ و يا بئ وه‌فاى
قه‌درئ ئەقىنى نزانى
كانئ ئەو په‌يماننا ته‌ داى

به‌راهىكى پا ته‌ چ د گۆت
نوكه‌يش ته‌ ئەقىنى فرۆت
تودا بئىژى ئەز بو ته‌مه‌
ته‌ دلئ من ه‌لاندا و سوٲ

زالم چ کچ وهک ته نينه
يا ب ساناھيه ئەف ئەفینه
چ ئەفیندار وهک ته ناکەن
ئەفین يا ته رۆژ بوورینه

دلسۆزی

دلسۆزیا ته ههر هندیه
ئاخستن و گازندهیه
جانن دلسۆزیا گرانه
خۆ نه ئەفه قهولن مهیه

خۆ نه دلسۆزی یاوهسایه
دلسۆزی یاپر وهفاییه
نه پۆژهکه ئان دو پۆژه
دلسۆزی ههتا ههتاییه

هوسا زی ته ئەز ژبیر کرم
دل تهژی کول و خهه کرم
ته ل دلی من کره شینی
ته ئەزل خۆشیا بی بارکرم

بۆچی ته ئەز هیلام خانم
ئەز ژبهر ته ههر یی ب ژانم
تو ل بهرچ سل بووی جانا من
سهبهه ب چووو ئەز نزانم

بیرا ته تییت پۆژا بهری
ئهم د رینشتین ل بهر پهنجهری
وان پۆژا بینه بییرا خو
نوکه تو چوویه کیش دهری

دهمى مه لىقا ئىك دگهزىن
ل بهر لهقى لىف دبوو برىن
ئەفرۆ هەمى ژبىرا تە چوون
كا ئەو گۆتنييت خۆش و شرىن

پانى تە دگۆت ئەز بو تەمه
هندى ساخبم هندى هەمه
ئەفە هوسا تو بو منى
وهستى^(۱) كەنگى ل هيقيا تەمه

ل هيفيا تە مام تو نەهاتى
نەگەهشتمە وى خەلاتى
ئەگەر نوکەيش^(۲) بىلى جانا من
دى بىژم سەرچاقا هاتى

هەردەم ئەز يىق وهفادارم
ژبەر تە يىق برىن دارم
هەردەم من ئاخ و هەوارە
كول و خەمىت تە ئەز خارم

دلىق منە ئاگر تىدا
ئەوچ تىر بوو هات و لىدا
سەرخۆش و سەودا سەركرم
ئەز مامە د قىق خەياللىدا

(۱) ب دەفۆكا ژىباريان واتايا (وختى، دەمى) دەت.

(۲) نوکە ژى.

شەف و پۆزا ب قى خەيالى
كەفتمە بەنداڤن تە فالى
دلى من يى دگەل خو بىرى
كرمه غەريب كەفتمە مالى

چاقیلت بهلهك

سهه تاييا قى هـۆزانى
دى كهه بههسى چاقیلت جانى
ههه دووك چاقیلت رهش و بهلهك
پـرن ژ عیـشـق و قیـانـى

دهمى نهه بىنم وان چاقا
ئاگر بهه دبیته هناقا
ههه دووك چاقا ل من ب مهینه
وهه نیزیك ههه موو گاكا

ئاگهه چاقیلت ته نهه بىنم
ل قى دونیایى ناقهه تینم
بو وان چاقیلت وهكى ستيپرا
یى سهه رخوش و ههه و دىنم

هنهه ههه بىم ئههز بىنم
چاقیلت بهلهك دى ههه زىنم
ئاگهه نهه بىنم وان چاقا
ئاههز یى ب تازى و رهش و شىنم

چاقیلت ته د پرن ژ ئهه قىنى
وهكى چاقیلت خاتوین زىنى
بههه خو بده من ب وان چاقا
دههه مان بكهه قى برىنى

چاڤيٽ ته نه جيهان پون کر
نهڤيني يا دلا زيده کر
جوانيا چاڤيٽ ديل بهري
شاعر دين و سهودا سهر کر

چاڤ وهکي ستيرا سحرئ
بهري خو پي بده من ياري
نه گهر هه پوز ته نه بينم
نه زدي مرم شرين ياري

پيکا قيانئ بده بهرخو
بهرديت تاري پاره ل سهرخو
شهف و پوزا بکه بزاقسي
نهڤين يئ بکه کاري خو

بکه بزاقسي بو قيانئ
هه بهري خو بده من جانئ
چ جارا ل من جودا نه به
دگهل من به هه تا نه مانئ

گازیهك بو دیلبهری

هزار سالاف بو ته جانئ
توی د خهملینی باغئ قیانی
ومره داكو و پیکه هه بیژین
دابگهینه کاروانی ژیانی

سهه د هزار باریت سالافا
د رهشینم ب ئافا گولافا
بو ته دکه مه دیاری جانئ
ژ نی هه کال دل و هناقا

هندی ساخیم ل قی جیهانی
چاقئ من هه ری ل ته جانئ
پا کهنگی ئه و پوژ دئ هیتن
کو ئاف دهین باغئ قیانی

ئه قینی دل گرت بهرنه دا
دیلبه ره که فتمه به ختی ته دا
تو گه رده نا من ئازاکه
دئ مرم ژ غه ری بییت ته دا

دلی منه ته کول کرنئ
ته نابینم هه تا مرنئ
ئه قینیا من و ته دیلبه ره
هندی دکه م چ پیک ناچنی

ئەز شەھیدئ چاقییت تەمە
ئەز ئیخسیرئ بەژنا تەمە
هەتا مرنئ تە نابینم
لەوما دلئ من یئ بخەمە

ئەز یئ کەفتیە قەید و داڤا
دکەمە گری ب هەر دووک چاڤا
دلئ من دسوژیت سوژیت
ئەفینی ئاگرە ل هناقا

دلئ من چەند یئ هەزارە
برینیات من بوون هەزارە
بوچی ئەز یئ بریندارم
چونکی دیلبەر نە یا دیارە

دل ژ خوشیا یئ قەدەرە
دیلبەر پابەه زیبە وەرە
تویش^(۱) وەکی من باش دزانئ
دیتنا تە بو من یا فەرە

دیتنا تە دی بیتە کەسەر
تە ئەز سوتم کوشتم دیلبەر
چ حالە ئەز کەفتمە تیدا
ئەزم یئ سەمیان و مەفەر

ئەفینیا تە دل ژ من بر
میلاکا من تە کون کون کر
ئەز دئ مرم تە نابینم
دیلبەر بزانه تە وەل من کر

(۱) توژی.

سۆڭگولئ جانئ دىلبههريئ
خه مانه خو گهرده ن زهريئ
جانئ پا دئ كهنگى ساخكهين
قئ كولئ و ئهقئ كهسهريئ

ترسم بمرم ته نهيينم
دلئ ههزار نهخههليينم
بمرم وتول دهق من نهبيئ
لهوما ئهزيين دلبرينم

ته ئەز هیلام

دیلبەر مَن فالالا خوداننا
تسه نئابینم چ زهماننا
تسه ژیاننا مَن یا نخافتی
هه ب پهردیست ژان و کوژاننا

دیلبەر بو تو نهیا دیاری
دگهل مَن بکه هاریکاری
تسه ژیاننا مَن یا نخافتی
هه ب پهردهکی رهش و تاری

ته ئەز هیلام تو چووی شرین
خودئ دگهل تهبیت خهه رهقین
بوچ ته نه گۆت ب خاتراته
لهوما دلئ مَن بو برین

ئەز چاقیست خو د گیـرینم
بهژنا شرین ئەز نئابینم
ئاگر بهردبیتسه هناقنا
رۆندکیست چاقنا دبارینم

ئەز یئ کهفتیه ناف برینا
هندی بکهه هزر و تهخمینا
دهردئ ئەقینا مَن و ته
مهستره ژیی مهه و زینا

دل ژبه رته یی بی حاله
هه موو گاڤا ناله ناله
پشتی ته ما ئه ز بوچه
ژین پاشی ته هه ریا ناله

دیل بهر ل بهر ته ئه زی دینم
ئه ز سه بپری خو هه ب ک بیتم
پشتی وی به ژن و باله ته
من کهس نینه ئه ز ل دهق رینم

دیل بهر و مره وه کی به ری
ل دهق من رینه ل بهر په نجه ری
خه مییت دل بی من گه له کن
خه مییت دل بی بینه ده ری

ومره دهرمانکه برینه
بالا بکه هزر و ته خمینا
په حمی ب حال بی من دابکه
چیکه هه نه خو ش و دینا

دهرمان بکه برینه دارا
په حمی بکه ب حال هه ژارا
بزانه ئه ز به حس ته مه
ومره دهق من وه کی جارا

ومره دهق من رینه خاری
پرچی شه که شیرین یاری
خو بخه ملینه ب سوږ و زهری
وه کی کولیاکییت بوهارای

وهره دهف من خو ب خهملينه
دلن ههزار نهئيشينه
ئهز چافهري تهمه ياري
كول و خهमित من برهقينه

خودئ ههوار ههتا كهنگى
ئهز دئ مينم سهرفن رهنگى
ياري هاو كارا خو بكه
بوچى تو ههريا بن دهنگى

بیرھاتن

دیلبەر پۆنناهی یا چاڤا
توی ئۆمیدا هه‌می گاڤا
دئ کهنگی قان کولا پاکهین^(۱)
ل سه‌ر قان دلا و قان هناڤا

ئه‌ف هۆزانه‌ من نھیسی
ب دل پیاڤزی نه‌ ب دل پیسی
ل سه‌ر بیرهاتنییت ئه‌وان پۆزا
ده‌می من لیڤا ته‌ د مریسی

ئه‌ف هۆزانه‌ من یا دانای
ل سه‌ر وان خه‌ما ییت بو من مای
جانا من ئه‌ف خه‌مه‌ هه‌موو^(۲)
ته‌ ییت بو من لییره‌ هیلی

ئه‌ز د پینشتم نك سه‌ری ته‌
ده‌ڤی من بول سه‌ر پیی ته‌
ده‌ستی من بول سه‌ر دوو سیڤا
پۆنناهی ددامن چاڤییت ته‌

^(۱) ل جهه‌ک دیتر: پاکهین قان کولا.

^(۲) ل جهه‌ک دیتر: هه‌می.

ئەم د ئاخفتين ل سەر قيانئ
ئەفرۆ ئەز يئ دبیژم کانئ
گەلۆ پا ئەو رۆژ چ لیھات
کو ئەزل ھنداف سەری جانئ

ل بەر تە پۆندك دبارن ژ چاقا
تە ئاگر بەردا ھناقا
ئەز چ جارا تە ژبیر ناکەم
ل بیرا منی ھەمی گاڤا

ئەفرۆکە ئەز يئ ھەژارم
بی ھەقال و دۆست و یارم
نە من کەسە و نە سەمیانە
نئ ئەز چ بکەم خەما خارم

قەھر و خەم ل من بوونە بەلا
کەفتم بەختئ شیخ و مەلا
چارەکی ل حالئ من بکەن
دلی من سۆت يئ ل سەر پەلا

پڙهنگی پئی دویر

ئەگەر تووئا دلوقانی
ومره نەك من ب میهقانی
پهنگی منی^(۱) زهر ب بینە
پشتی هنگی دئی پی زانی^(۲)

سشك^(۳) ومره من نەكـوژە
جیهان ل من تاری و مژە
هنداقا^(۴) سهری من پوینە
ب وان لیقـا بگرنـژە

وهکی مهجنوونی د نالم
ب پهنگی فهرهادی عهبدالم^(۵)
سهر و پهیت من ییت سپی بووین^(۶)
دئی بیی کالی هفتی^(۷) سالم

(۱) ل جههکی دیتر: من یی.

(۲) ل جههکی دیتر: تو دئی زانی.

(۳) ل جههکی دیتر: زویکا.

(۴) ل جههکی دیتر: ل هنداقا.

(۵) ل جههکی دیتر: ئەبدالم.

(۶) ل جههکی دیتر: بووی.

(۷) ل جههکی دیتر: هفتی.

وهكى مهـمى^(١) د زىندانىـدا
ئەزىـ مەى^(٢) ل هىقىا ئۆمىـدا
ئەو كەسەر ما ل سەر^(٣) قىـ دلى
زوى فەلەكىـ چەرخەك لىـدا

تە كرمە رېڤنڭىـ رىـ دوىـر
ژ چاقىت من تىن رۆندكىت سوير^(٤)
چ جار ناگەهمە قويناغىـ
شەقىـ دنڭم ل گەلىيت كوير

كەسىـ دل ب منڤە نى يە
جىهان ل من ياتارى يە
هەچى ئاقا د چمە هنداڤ^(٥)
دبىنم^(٦) كوىا شوپلى يە

زفسـ تانە و باران بـارى
عەڤرى^(٧) جىهان كره تارى
بەفر و بارانى دەستپىكر
ئەزى ب تنى مە ل ئاقارى

(١) ل جەهكى دىتر: مەموى.

(٢) ل جەهكى دىتر: ئەزى مەمى.

(٣) ل جەهكى دىتر: ما سەر.

(٤) ل جەهكى دىتر: ژ چاقىت رۆندكىت سوير.

(٥) ل جەهكى دىتر: هەر چى ئاقا د چمە سەرى.

(٦) ل جەهكى دىتر: دى بىنم.

(٧) ل جەهكى دىتر: ئەڤرى

چرفه چرفا برویسی یا
مژئ گرت دهرئ گهلی یا
سینگئ من یئ ل باکووزیرکی
به فرئ هاقیته کیری یا

گورگیت برسی لویره لویره
گهلیئ ئەز تیدا یئ کویره
ب سهرداهات شهفا تارئ^(۱)
قویناغا من چه نندا دویره

یئ بی تیشیت و فراقینم
ئەزئ بی ساکو و نقینم
تایهکا سار بمنقه نویسیا^(۲)
ل قئ چولئ ئەز دئ مینم

ئاخ ئەز چەند یئ کەسیرەمە^(۳)
یئ بی پیتلاف و گورەمە
چەتکئ من یئ ب ملئ منقه
بۆ مرنئ ژئ^(۴) ئامادەمە

(۱) ل جههکی دیتەر: تاریا شهقئ ژئ ب سهرداهات.

(۲) ل جههکی دیتەر: نویسیا.

(۳) واستیایمه.

(۴) ل جههکی دیتەر: بۆ مرنئ یئ.

ئەز بۆ تەمە

كوپ:

پرچا تە وەكى پەشمالى
چاق وەكى چاقىت غەزالى
برهيت تە هەيشا ئىك شەقى
دېم شىرىنى و پوى ب خالى
شەفەكى ل شەقىت كانوینى
مېھمان بە ل دەف من نارینى^(۱)
دايا دلى بۆ تە بىژم
نیشا تە بدم پىكا^(۲) قینى

كچ:

لاوو ئەزا بىچارەمە
يان بۆ ئاخى يان بۆ تەمە
لاوو تومون بپاريزه
گولەكا جوان و تازەمە

كوپ:

تو گولى نى ئەز پەرزانم^(۳)
شەف و پۆزا زىرەفانم

(۱) ل جەهەكى دیتەر: شىرىنى.

(۲) ل جەهەكى دیتەر: دەرسلت.

(۳) ل جەهەكى دیتەر: پەرچانم.

بۆ برینا ته دهرمانم^(۱)
تو بۆ منی ئەز پێ د زانم

کچ:

سویند ب ئەفینا مه م و زینێ
ب قینا فه ره هادی و شرینێ
ئەگەر بمرم بۆ ئاخێ مه
کوڕ و بۆ ته مه ل ژینێ

کوڤ:

ئاخفتنا ته راس ته وه یه
سۆز بیت دلێ من بۆ ته یه
پشتی ته من جیهان نه قییت^(۲)
ژیانا بیی ته چوونه یه^(۳)

کچ:

چاقییت خه لکی بی نه دهری
ئەزا ل سه ر په یمانا به ری
ئەز ته رکا ته ناکه م لاوو
من پارچه که ن^(۴) ب خه نه جهری

(۱) ل جهه کی دیتەر: دئ برینیت ته دهرمان که م.

(۲) ل جهه کی دیتەر: ئەگەر بمرم بۆ ئاخێ مه.

(۳) ل جهه کی دیتەر: کوڕو بۆ ته مه ل ژینێ.

(۴) ل جهه کی دیتەر: من کهرکه رکه.

دلخ شکهستی

کهنگی بوو ته دگۆتی دئ هیم
نوکه ژی ییادبیژی نه شهیم

دلخ ته دلکهکی خاره
ئههینا ته ژههره ماره

نه هه لاقی ل من برویا
من تییریخ خاری ژ درویا

وا بیبهختیخ بلا بلا
دئ من کوژی ب دهرد و کولا

ژ نوی من زانی یا دلی ته
هه زه کاکا زۆرا کریتته

مالا ته و بابیخ ته ئاقا
هوین ییخ دمرن بو دراقا

بهس ب ئاخقه کورت فه بپه
دلیخ من ژ خه ما پپه

تو دئ چهند کهسا بهیقی کهی
پۆژی چهند جارا دی شویکهی

تو ئیکی خو نه هزاری
بو چهندیت وهکی من یاری

تو دبیژی ئهز پیخ نزانم
هه ره ئهز یی پیشه مانم

چ نەمایە تە نە کری
ب درۆ بۆ مەن نە کە گری

سۆیندا نەخۆ دئ کورە بی
مەن تە نە قیایە هندی هەبی

ئەگەر شویشە ی تیکە ئە کە تی
هوستا چ ریکانە نا بە تی

دەرەزاتیکی دی دیار بییت
ئەگەر هوستا پێشە هار بییت

سەرئێ کو هاتە برینئ
چ جار ناھیتە کرینئ

تشتێ کو چوو ناھیتە قە
دەمی رۆژنەقا بوو شە قە

خۆ کر نهکه

تو دۆستی یان خوینداری
هنده یا نهگوهداری
بو خه لکی یا شیرینی
لمپ تنی زههره ماری

بو من بیژه ب دورستی
ئهگهر ههقال بهرستی
پاست بیژه من بی درۆ
بو هنده یا چاف سستی

تو نه دکه نی نه دگری
هه موو گاڤا د هزری
بهری خۆ ناکه یه من
ته دلێ من یی بری

نوکه دهمن من د بینی
چاڤال من نا نقینی
نا گرنژی نا که نی
دهستیت خۆ نا هژینی

کورودینی خۆ کرکه
بهس من بی هۆش و شرکه
هه رۆژ تیهه قوتانی
تو بهس دلێ من پرکه

چبکەم حەلیام نەویەرم
لە خوژیەر تە قەدشیەرم
قان رۆژا ناگەهەمە تە
نەشیەم ناما بەنیەرم

بابی من یی تویرەییە
دوژمنی من و تەییە
دی رۆژەکی تە کوژیەت
ترسا من ئەف ھەدەییە

تە ب کوژیەت ئەز دی چ کەم
دی بەری خۆ کیقە دەم
پشتی تە ئەز بو چەمە
نەشیەم تولا خۆ قەکەم

ئەم سۆزدارىن

ئىدى بەسە بەھى و شىنى
پىتقىە خو بخەملىنى
دەستكىت گولا بو من بىنى
ئەز و تو ھەر دوو ھەژارىن
دى كراسى رەش پىقە
ستراىت خو ش بو من بىژە
گەلەك يا دوىر و درىژە
دى گەھىنىق ھىقەدارىن
زورا درىژە و يا دوىرە
وەكى دەريايەكا كوىرە
ھزرەكا گەلەكا ھوىرە
ئىقە نابىن ئەم سۆزدارىن
مە ھىقا ھەى بگەھىنىق
بوھار بىتن پەى ھاقىنىق
پەز پىتەقە بەر دوشىنىق
ئەقە ژمىژە بى بوھارىن
پەزى ل بوھارى نە دۆشىن
بەلكى شىر بىتەقە ب نۆشىن
خودان پەزىن نافرۆشىن
ئەز و تو دل برىندارىن

مزگین

مه په هیمان هه شرین
دهرمان بکه یین برین
نه پښین پوندکین خوین
یا مه دقیت دئ گههین

به سهه پوندک و گهرین
ئهم دئ دهست هه ف گهرین
دئ خو هه شیارکه شرین
ئه هه یه ژین و ئه هه قین

مزگین ل ته دبهه
من به سن کول و که سهه
با خوشی ژینی بهینه سهه
پیکه مین هه و هه

مزگین سهه د مزگین
نه هه مانه گهری و شین
قیجا خوشی بو ئه هه قین
ئه هه قرو و ئه هه دئ بین

جانا گوندى

كوپ:

هيدا و مره جانا گوندى
نهيا كورتى نه بلندى
ل ديف داخازا دلخ منى
تويا خوین شیرین و رندى

كچ:

كوپو دینو نى تولاى
چما ناهى من بخازى
گهلهك دلخ من یى ب تهفه
چونكى تویى بهلهنگازى

كوپ:

بابى تهیى كهده مهنده
دزانم نهختى وه چهنده
گهلهك ژ ملیت من ناییت
زورا دویره ئهف گؤفهنده

كچ:

كوپو ناقى خودى بینه
ئهف دله یى پر ئهفینه
بهرم بژیم ئهزا دگهل ته
هناقیات من نهحهلینه

كوپ:

ئەفرۇ سوبەى دى سەحكەمى
پیتقىه رېكەكىن بېمەمى
خانى و مالى خۇ فرۆشم
بابى تە چەند بقییت دى دەمى

كچ:

كوپۇ تویى دلۆقانى
بو تە مرم تو نزانى
لاوو خىۆزى بىۆ وى رۆزى
تو مالخوبى ئەز كابانى

كوپ:

سۆز بییت ئەز تە ژ خۇپا بىنم
یان تە خازم یان رەقىنم
تە ئاگر بەردا دلخ من
دەما رۆندکیت تە دىنم

كچ:

من تو دقایى كوپو بزانه
ئیشا من زۇرا گرانه
تو نووژدارى دەردى منى
جیهان بیى تە یا ویرانه

كوپ:

بەلەك چاقى نەكە گرى
هۆش و سەودا تە ل من برى
توى ئارمانج و داخازا من
من تويا بو خۇ چاق كرى

ئەم قەماینە

جانئ بزانیه زقســــــــتانه
با و بارانیه چ توفانیه
مه نه خانیه و نه ئەیوانه
دلئ مه یئ پپر ئیشانه

مه نه دەنگه مه نه رهنکه
دهم درهنگه رئ یا تهنگه
بارئ مه گه له کن بهنگه
ئەقینی نه ب شهڕ و جهنگه

دهم قــــــــه مایــــــــه رۆژئاقایــــــــه
به فر و بایه زۆر سه رمایه
خانئ مه یئ به رف بایه
هه قال چ بکهین یا هوسایه

ئەفرۆ باران ل هنداف مه مان
ئیش و کۆفان بوونه میهئان
مه نینه ئاههنگ و سهیران
پهژیامه دهردئ بی دهرمان

ئەقىنا ساڧا

كاروانى ژينى ل مە بوورى مە دەم نەمايە
دەردى مە گرانە ئەقىنا مە يا ساڧايە
بى كەس و خۆيى و بەلەنگاز دنالين ئەڧرۆكە
فەلەكا خائينە ئەم چ بکەين يا بى وەڧايە

بەختى مەيى رەشە ئەڧرۆكە دللى بريندار
لەو دکەينە گازی دبېژين فەلەك هەي هەوار
ژيى مە بوورى هەتا نەو ئەم ل ژقاننا
هەتا ئەڧرۆكە ئەم دنالين بى كەس و هەژار

چەند سال گەلۆ كاری مە هەر دووگا گرینە
دللى مە يى ب خەمە ميلاكا تەژی برينە
رېك يا دويرە ناگەهينى يا تەژی ئاستەنگە
ئەقىنى دەردە كولە ژانە يا دل حەلینە

من دەنگ نەما هندی بکەمە هەوار و گازی
کەسەك ناھيىتن بيژيتن برا توچ دخازی
ژيى لاوينى بوورى دناڧ ئيش و كۆقاننا
وەكى بلبلى هەر يى دخوينم ئەڧن ئاوازی

دگەريم ئەڧرۆ سەودا سەر و بى هۆش ديوانە
رېكا مە يا دويرە بارى مە زۆرى گرانە

پهنگی زهر و چاقیت رۆندك كهس ناهیته تانی^(۱)
چیرۆكا مه یا درێژه ئه‌ی برا بزانه

فه‌هادئ چیا ئی بیستونیمه^(۲) ل دیش شریئ
مینا مه‌مئ جزیریمه ئه‌قینداری زینئ
مه‌جنوونئ میلاك سۆتیمه ئه‌ز ل دیش له‌یلا ئی
ب پهنگی سیامه‌ندی دی خو کهمه گوری ئه‌قینئ

^(۱) هه‌واری.

^(۲) چیا ئی بیسنون سه‌ر ب پارێزگه‌ها کرمانشاه فه‌یه، رۆژه‌لاتئ کوردستانئ.

ههقی دکهم ئهف شهفه ومه
بو پهنگی ته ههر یخ زمه
دهستی من بگره دا بچین
بو مه رهقین زورا فهه

شهف نیف بوو بوویه درهنگ
لاوک پابوو زانا و چهلهنگ
کالك و گوریت خو ههکیشان
وی ههلگرتن پهخت و تههنگ

زویکا چوو جهی ژفانا
ل ههقییا دبهره زانا
چاقی وی یخ ل هاتنا یاری
دا نههیلن خهم و ژانا

خهجی پابوو ل ناکف نهینا
ویژی ناکفی خودی ئینا
پارزینکی خو دا پشستا خو
ل مال دهرکهفت وهکی دینا

سیامه ندی ل ههقییا دبهری
دیت خهجو ل مال هاته دهری
گهۆتی جانا منی ومه
ئهم بچین بو کیش دهقهری

وی ژی گهۆت چیا یخ سیپانی
ل ههناقی دهریا وانن
بهری کهفتن نیفا شهقی
وان بهری خو دانه مانن

بهري كه فتن كاروانينه
باري هه ر دووكا ئه قينه
گه هشتنه چيائين سـيپانـي
بهـلـنـ فـهـلـهـكـ يا خائينه

د بي شيشن هه ر دوو دبرسيه
وان نه تيشته و فراينه
خه جي گوتى پابه لاوو
تو تشته كى خارنى بينه

سيامه ندى گوت قير پوينه
ته زى چيائى كه ليات كيقيه
ئه ز دى نوكه ئيكى كوژم
تو لاوى خو باش بينه

سيامه ندى لاوو نه چه وده
گه لى كيشى يى هه موو كه ره
بلا ئه ز هه ر يا برسـيـم
كه لى كيشى يى بى غه وده

پابوو چوو هيچ گوهد نه دايى
فهلهكا پيس چه رخهك دايى
برهكا كيشيال ويثه ديت
زوى زوى تفهنگهك بهردايى

ئيك بهرداقه و بلهزكره غار
چوو هنداق گه لى بريندار
كه لى قوچهك سيامه ندى دا
د سـيـپـانـيـدا هافيتـه خـار

كهفته سهر تاكهكى تارى
ل جهرك و سىا چوو بوو خارى
سىامه نىد ب تاكى دارى قه ما
وهى خه جوو كى برىندارى

خه جوو رابوو وهك ئه بىدالا
گه رىال ل گه لى و نىاف نهالا
هه رىا گه ازى دكهت لاوو
رؤنىدك بهردانه سهر خالا

دل كوولا ره بىهن و هه زار
هه رىا د گه رىت دكهته هه وار
وهكى دىنا يىا تىت و دچىت
ئه قىندارا دل برىندار

سىامه نىد بىژى ناله ناله
برىنداره كى بىى حاله
خه ج يىا دبىژىت كانى سىامه نىد
بو مه په پووك و ئه بىداله

سىامه نىد گوت خه جى و مه
ملاك⁽¹⁾ من يىا كه ر كه ر
ئه زى ب تاكى تارى قه ماى
مىرن بو مىن زورا فه ره

قىجا خه جوو كى كه ره غار
چوو هنداف سىامه نىدى هه زار
وهكى چاقى وى پىكهفته
كه ره قىرى و كه ره هه وار

(1) مىلاك.

خه جى گۆتى هه يلال منى
ته نهز هيلام ليره بتنى
سىيامه ند ژى يى برينداره
دييتن خوۆى بوۆ مرنى

گازى كر گۆت خه جى هه ره
فه له كا من بى وه غه ره
نه گرى نه ناله نازدارى
من بهيله و تول من بگه ره

خه جوكن گۆتن وه نينه
تو دلى من نه حه لينه
پشتى ته من ژيان نه قيات
گورى ته مه و من ب بينه

سىيامه ند و خه ج ئه قيندارن
دل كوول و دل بريندارن
ل ديروكا هاته نه نقيسى
ئه و دوو ستيريت پر شه ننگدارن

گولچن

- (١) بوهار بوو ل مال دهرکهفتم
(٢) هییدی هییدی ب پیکهفتم
(٣) ههتا ل گوندی دویرکهفتم

من دیت جانهك ل من پيدا
دیم وهکی گولا سپیدا
دلخ من زهنگل لیدا

وی نه‌دیتم من ئەو دیت
بیهنا گولا لی^(٤) د فریت
یا بلهز بوو د قیا بجیت

پیچ پیچ ئەز چوومه هنداڤ
نارینا با بهژن زراف
من ل جانن کر سلاڤ

وی سه‌رخو هه‌لینا
خوین ژ جهرگی من ئینا
ئه‌ز برمه ری‌زا دینا

(١) ل جهه‌کی دیت: دهرکه‌تم.

(٢) ل جهه‌کی دیت: سه‌رکه‌تم.

(٣) ل جهه‌کی دیت: دویرکه‌تم.

(٤) ل جهه‌کی دیت: ئی.

سالاڤ وهرگرت ب گهرمی
دگهل من ئاخفت ب نهرمی
ب گرنژین و پر شهرمی

زویکا من گۆتۆ بـهـز
هه‌قالبه‌ندای ته‌مه‌ ئه‌ز
ئه‌ز ره‌زقانه‌م تو یی رهمز

زه‌ریی ئه‌ز به‌ختی ته‌مه‌
من به‌زینیه‌ ده‌م ده‌مه‌
نه‌خۆشم بی چاره‌مه‌

من گۆت ئه‌ز بریندارم
بی دهرمان و نوژدارم
درد و خه‌ما ئه‌ز خارم

وی ئاخینکه‌ك⁽¹⁾ هه‌لكیشا
جه‌رگی من ژیه‌ر⁽²⁾ ئیشا
وه‌ك پیقه‌داننا میشا

چاف ره‌شی گولا جووری
گۆته‌ من هه‌ی ئه‌ز گووری
من هیفیه‌ ژ خودی ژووری

ب هزار سویندا یا ته‌مه‌
لاوو هندی ئه‌ز هه‌مه‌
گهر مرم گووری ته‌مه‌

(1) ل جهه‌کی دیتەر: زه‌ریی ئاخه‌ك.

(2) ل جهه‌کی دیتەر: ل به‌ر.

گۆرى تهممه سههد جارا
بيى ته ناكم چ كارا
تو گوهر نه دهه نه يارا

يا تهممه ب سويندا مهزن
ئهوييت ل ديف مه د بهزن
دژى مهنه وه ونه حهزن

ئه زمانع وان گهزه كه
لى خه ما وان گه له كه
پيشكيش يا وان زه له كه

پيئتقى⁽¹⁾ دهنگى تهممه
قوتابى و فه قيا تهممه
گوهدارا دهرسا تهممه

بيريمه وه تو وش ثانى
رؤناهييا⁽²⁾ فان چافانى
ئه ز رمزم تو په رژانى⁽³⁾

رويش تهممه دهف گولچنى
من گوت ده لا منى
پيئتيما منى ل دنى

خودئ ته بو من بهيالى

(1) پيئتقى

(2) ل جههكى ديتر: رؤنيكا.

(3) ل جههكى ديتر: پهرجانى؛ رهزقانى.

تویا بی فەند و فیالی
ژیاننا من نا شیلی

بلیل ل دور مه زقـپرین
ئاواز گـۆتن پشـکۆرین
ئەم بو ئیک پیـرۆز کـرین

زەنگلا ژینە

زەنگلا ژینە ئی نەدا

گولا چرمسی ئاف نەدا

بلبلی گیژ هشیار نەکر

ل باغی گولا سەیران نەکر

بلبلی گیژ ما د خەودا

مە نە هۆش مایە نە سەودا

نەزا کانیکا ئاڤا سار

دلبەر مە تیر ژئی قەنەخار

مە قەنەخار ئاڤا شرین

گول و گیال مە بەهین

پەزئی مە نە هات کولانی

یی بوویە دەوسا گارانئ

قەل هاتنە شوینا بلبلا

ئاگر بەردا باغی گولا

دلبەرا من ژ خەو رابە

زۆر نقسـتن ییا خرابە

گەلەك خەما نەجەمینە

پەردا کۆفاناب درینە

خەما نە خۆ چاق بەلەکی

ئەم دئی قەبینین ریکەکی

بهختی من

بهختی من هەریی پەشە
ژینا من بۆ قەرەشە

بەندیمە ل کۆژیی خانى
كەس دەردى من نزانى

فەلەكە ل من وەرگەریا
گولا ژینا من وەریا

كۆرە كەرم ژ چاقا
فەلەك تە مال نە ئاقا

بۆچی تە كوشتم فەلەك
تو یا زۆردارى گەلەك

تو گەلەك یا زۆردارى
دژی مرۆقیی ت زارى

فەلەك تو بىمن دویىرى
ب ههزارایا فیىرى

چەند هەزارىت وەكى من
بن ئاخ كىرى میروژن

خۆشى ل دلێ تە برن
كۆفان ل من كۆمكرن

پۆزا هاتمە جیهانى
گیلەشوكا⁽¹⁾ ژيانى

(1) ل جەهەكى دیتەر: بۆ قەرەشە.

پەردا^(۱) كۆفان و ئىشا
خۆب سەرمندا پاكىشا

ژىيى مەن يىيى د بووريتن
چ خۆشى مەن نەديتن

فەلەكىي بىي ھىز كرم
ب كۆفاننا دىي مەرم

ھەوارە سەد ھەوارە
چ دەردەكە دىي دژوارە

ھەمەوو گاڤا دىي بىيژم
ھەردەم دىي پۆندەكە رىيژم

دەردەكە بىي دەرمانە
يىي پىر ئىيش و كۆفانە

^(۱) ل جھەكى دىتر: پەردى.

دەلیقە

دئ سۆزە کە ئ گری دەین
گە ئەک پێچەکا ئیدەین

دا چ جار نە ئەقیات
ل جیە ئ نە بزقیات

بۆ من و تە ئەف سۆزە
خۆش پێکە یا پیرۆزە

پێکا راس تە دیارە
ئەقینی بۆ مە خۆش کارە

دبەر دئ هاو هەستە
چ جار نە راوەستە

نە وەستە ل خەباتی
دا بگە هەین رۆژە لەلاتی

ئەفرۆ دەلیقە یا هەی
نەکو نە مینیت سوبەی

چاوا هات تی وەرینە
گە ئەک خۆ نە ترسینە

کورتە ژییە مە بووری
خەلکی ژین برب زووری

چ جانە بیژە هەهە هـوو
ئەگەر هات و ئەگەر چوو

ئەم زى دى پى پاكيشين
فەلەكى ل دىف خۆ كيشين

سۆزا مە يا موكومە
ناھەرفىت دم دمە

گەر فەرمانا مە پابىت
دلە مە ژ هەف نابىت

مە يى گۆتى دى بىژين
خوينا خۆ ل سەر ئىك رىژين

بهختی ږمښ

ټهښندارې بهژنا ته بووم
تو بوی داخازا قی ژبنی
چیرۆکا مهیا درپژ
چ بیژم بو ته شرینی
ټهوا هاتیه ل سه سه ری من
نه هاتیه سه مه و زینی
بابی من خو کره ئاستهنگ
ئاگر بهردا باغی قینی
دهلی ټهز هاتیم ته ب خازم
تو دایه من جانا نازدار
لی بابی من کهفته ږکی
هندی من گوت ئاخ و ههوار
گوتی نهختی وی گه له که
یی دهستکورتیم ټهز تی ههژار
ږابووم چوو مه مالا جانی
یی بلهز بووم ټهز یی ټهښندار
تهختی یاری بو من کیم کر
من پیتسه کر بوو نیشانی
من گوت باب نه نهختی کیم کری
من جان یا خاستی ب ټهرزانی

بهختی من گهلهکی رهشبوو
 نڅ هزر نه دکر نه دزانی
 بابی من دلخی وی پهقبوو
 ئاگر بهردایه قی جانی
 هندی گۆت بهختی ته مه
 بابۆ من یا نیشانگری
 هناف و دل پیکته سهۆتی
 نه چارم بکه مه گری
 بابی من گۆت قه چی نابیت
 گهر بزانم دئی مگری
 تۆ زارۆکی و یی نه زانی
 ئەقه کی تۆ سهردابری
 وئی شیکر و هیلام ب تنی
 ئەزئی په بهن من کەس نینه
 ئەوهی پۆزا ئەم ژیک قه بووی
 کاری من گری و نالینه
 خودی ههوار ئەقه چ بوو
 پا چ لی هات ئەف ئەفینیه
 چهوا دئی چه مه سهیرانا
 هه قالا من دگهل من نینه
 بیرا ته تیت وئی سهیرانا
 زاویته و ناک بهرواریا
 سنهق ئەم چووینه پیرکیاتی
 پیکته بووین مینا په ری یا

ئەز و توکە و بلبیل بووین
مە دخاند سەری چەل و چیا
مرادا مە حاصل نەبوو
مە گەلەک ئێک و دوو دقیا
باوەریکە دەلالا مەن
سەوادا سەر و هار و دینم
ئاگر بەردیتیە هناقا
دەمە تاخێ گەلی دبینم
کەسەرداری بەژنا تەمە
هەتا هەتا دلبرینم
شەف و پۆزا هەر دنالم
جانی بۆتە جەگەر خوینم

لاوكى من

خه لكينۆ بۆ وه بىژم
لاوكى من يى تۆلازه
هوين لۆمهى من نهكهن
يى ل من دويره سهريازه
نيزيك بۆ سهري هه يقى
دى هيت هه قه ب ئيجازه
جيهان بىى وى يا چۆله
بمن ومه كهس لى نينه
من لاوكى خو دقايتن
ئه و بۆ من هيقى و ژينه
ئه قينا لاوكى من
ل دهق من زؤرا شيرينه
چاقى من هه رى ل رىكى
ب شهف و رۆژ هه موو دهما
پا دى كهنگى تهناكهه
ئاخيناك و كول و خه ما
ژيانا بى تبه لاوو
نائينيت دوو ده رهه ما
لاوى من نه زدين كرم
هش و سه ودا ل من برن

نەگەر دوو دل بوونە ئیك
ناهیئە جوداكرن
خوینا خۆل سەر ئیك ریژن
یان ژین یان پیکه مرن

دئ هیت بوهار

شهنگ و شهپال ئەو چاف غهزال
گهردهن ب خال دهرکهفت ژ مال
گازی من کر و مره ههفال
بلا مه بهس بن ئیش و نال

چووومه هنداڤ بهژنا زراف
گولا ب خوناڤ من کر سلاڤ
وئ ل من مهیاندن ههر دوو چاف
سوۆتن جههرگ و دل و هنداڤ

من گۆت نازدار نهکه ههوار
دئ هیت بوهار نایامین ژار
رۆنڤک چ جار ناهینه خار
دئ چن خه مییت پیرار و پار

ئهف ئهفینه یا شرینه
خه م رهفینه بو مه زینه
ئهم کولیکیت وه لاتین
بوهارا مه هه ریا شینه

جانى بلا زور کهن گولا
ل زویرو و ملا بسوژن گولا
خۆلیسه رهئى بئى ئاقلا
ئهو نه شین سار کهن دوو دلا

چاف دئ ب چافا كهفن

چيا ب چيا ناكهفن
لى چاف ب چافا د كهفن
جارهك دى من ديتيهقه
ههفالى خويا كهفن

چهند ساآه يا بهرزهيه
من نه دزانى ل كيهيه
من گوتى يال من مرى
نئ يا ساخه و ئهقهيه

وئ ئهز ديتم كره غار
رؤندكيت وى هاتنه خار
زويكا هاته دهستى من
ئهه و شرينا ئهفيندار

من گوتى جاني بيژه
رؤندكيت چافا نه ريژه
بوچى تول من بهرزهبووى
قه دهمهكهئى دريژه

جاني گوتيه من ههفال
ئهقه بوونه سى چار سال
بؤديتنا تاه دنالم
ئهزا بهندكري ل مال

خاپینوک

ئەو ئاھەنگی ت مە کری
کو تە دلێ من بری
بوونە پۆن دک و گـری
ژینا ل من تاری کری

نیف شەفا و بەری سێیدا
ئەو ئاھەنگا ئەم تێیدا
ب ئەفینی دل گرییدا
ئەو ئەزێ دکە مە گری

بۆ کێ دی کل دەی چاڤا
تو چوووی مالا تە ئاڤا
ئاگر بەریوو هئاڤا
هەر وەکی کو تو مری

بەسە هەوار و گازی
ما تو چەندا فیل بازی
هەرگاف یال من نە پازی
نی تە ئەزێ دین کری

خاپاندنە کاری تە
ئەز هە ئاگرم باری تە
چ جار نابمە یاری تە
تە ئەزێ ب سەردا بری

هزار سـویندا دئ خـوینم
ئەز ناڤن تە نائینم
چ جـار ل دەڤ تە ناروینم
پیسـن تە بوویەڤ هـری

كهفنه وار

دهلالى گول نه سـرىنى
ته چ ژ من دقيـت شـرىنى
نى وارى مه يـى چۆلـه
پا ئهم دى كهنگى چىنى

بلبلى هـىـژا و هـهـژار
يـى مـاى بـى هـىـلـىن و وار
نى كهوا گهردن ب خال
يا دكهته گازی و ههوار

ئه و خانى مه چىكرى
نهۆ يـى وىـران كـرى
پمز و پهزىت مه نه مان
هشك بـوو مـىـوا تـرى

ئه فه سهرى چهنه سالا
وارى مه يـى مـاى قـالا
يـى چۆلـه و بـى خودانه
ناهىت دهنگى هه قالا

ناهىت دهنگى بـابـلا
كـانى پـهنگى سـۆرگـولا
كهه و ئاوازا ناخوين
بـۆچى خـۆش نـاـكـهـن دـلا

شـرـيـنـ جـانـيـ يـارـي
هـاـۆـرـاـبـهـ قـهـ جـارـي
دـيـ چـيـنـهـ كـهـ قـهـ واره
پـيـرۆز كـهـ يـنـ لـيـ بـهـارـي

پـيـنـ نـهـ قـيـتـنـ هـهـژارـي
دـيـ چـيـنـ ئاـقـا كـهـ يـنـ واره
كـهـ پـرۆكـا بـۆ خـۆ چـيـكـهـ يـنـ
چـمـا يـا نـهـ گـوـهـدارـي

هـهـلـگـهـ رـهـ وـيـ پـارـزـيـنـي
بـدـهـ پـشـتـا خـۆ بـ شـرـيـنـي
هـيـدـيـ هـيـدـيـ ئـهـمـ دـيـ چـيـنـ
تـو هـيـقـيـا دـلـيـ مـنـي

دـيـ چـيـنـ بـهـلـكـيـ بـگـهـهـيـنـي
دـيـ قـهـژـيـنـ بـۆ قـهـ ژـيـنـي
نـاقـيـ مـهـ هـيـتـ نـقـيـسـيـنـ
لـ چـيـرۆكـا مـهـمـ و زـيـنـي

فین فروش

کەسی بۆ من نە گۆت راستی
نە گۆتی کو ئه و یا خاستی
قە^(۱) دەمەکە قەگواستی^(۲)
ئەفرۆ سپیدی من^(۳) زانی
گافا گۆتی ئەو یا بری
دەبابا^(۴) یا پیشکیش کری
پوینشتم من کەرە گری
ژ چاقیت من قەبوون کانی
فین فروشا دل رەق و بەر
تە نە گۆتە من قەلەندەر^(۵)
دلێ تە کەمە هەزار^(۶) کەر
ئەفین تە فرۆت ئەرزانی
بۆچی تە ئەز ژبیر کرم
بئ هیقی و بئ ئۆمید کرم
ب دەرد و کۆفاننا دی مرم
تو پیرۆز بی بۆ خودانی

(۱) ئەقە.

(۲) ل جەهەکن دیتەر: قەگرهاتی.

(۳) ل جەهەکن دیتەر: من یخ.

(۴) ل جەهەکن دیتەر: دایابا.

(۵) بەلەنگاز، هەزار.

(۶) ل جەهەکن دیتەر: سەد.

بۆ ته ئاگه هدار نه كرم
ته گۆتبايه قه ئه ز بـرم
ئه ز ل ژينى به خت رهش كـرم⁽¹⁾

ته ئاگر بهردا قى جاني

پۆزا كو هاتى خازگينى
پيتقى بو من ب بينى
پا كا سۆز و كا ئه قينى

ئه رى تو يا بى⁽²⁾ په يمانى

(1) ل جهه كى ديتـر: داى بابا ئه ز پيشكيش كـرم.

(2) ل جهه كى ديتـر: دياره تو بى.

چاوپرمش

چاوت وهك چاوى كههوى
بهو خوايه توم خووش ئههوى
ههركات من ديم بو مالتان
دلهكههى من وا ئههوى

گرگهك وا له ههناووم
ههزار و لى قههوماووم
هوشم وا له لاي تويهه
وينهت وا له بهرچاووم

له يادت ناكم چ جار
گولى سوڤى ناو بههار
خوشهويستى دلى من
تو منت كرده ههزار

سوينا ئهخوم بهو چوانه
بىي تى تو مالم ويرانه
ئهگهر ههپوژ نهدينم
شيت ئههم له جيهانه

چهند بهناز و نازدارى
بالب بهرز و ههزارى
ئهللى بهرى بههشتى
چاو باز و ليو بهبارى

نوبه‌دار

ئەو ناما کو تە ھنارتی
ئەفرۆکە یابۆ من ھاتی
پەقییت تە من ھەمی خاندن
دلێ مندا تو ئاواتی

ئەز دئی نامەکی ھنیەرم
ھۆزانەکی ھەلبژیەرم
بەرسقا ناما تە فریکەم
ل بەر تە خو ناڤەشیەرم

تو بوۆ من ھیقی و ئۆمیدی
دئی گەھین ئیک ھیدی ھیدی
ھیقیدارم بوۆ دیتنا تە
قیەرە پیڤە چەند جارێت دی

ھەر شەف دئی ب مە نۆبەدار
نا نۆم دئی مینم ھشیار
چاقێ من یئ ل ریک تە
بەلکی تە بیینم نازدار

تە ب بیینم یا کارگری
چاقییت رەش پرچا شەگری
ئاوازییت خوۆش بوۆ من بژەنی
پی گەش بییت دلێ مری

بهژنا زراف و شوخ و شهنگ
ل ته پيرۆز بيتن ئه و پهنگ
بوهارا ژيئ من تووي
زويبه ل مه نهكه د رهنگ

دەریایا ئەقینی

خەملا خو کر قی زەری
چغ^(۱) قوساندن ل سەر ئەنی
کارا خو کر خو خەملاند
چاف رەش کرن ل بەر قودی

چغ و بسکیت خو شە کرن
گول و نیرگزد بەر پرا کرن
دیەنی گولی پۆنـاھی دا
جلیکیت کوردی د بەر خو کرن

ل بەر پەنجەری ئەو راوەستا
دگەل من ئاخفت ب چاف و دەستا
یا شرین بوو پەر جوان بوو
بغ خو ش کرم وەکی مەستا

من خەم ئەقین ما بۆچنە
نی بەژنا تە بەسی منە
کەفتم دەریا ئەقینییا تە
چەند یا کویرە و یا بی بنە

(۱) ب دەفۆکا زیباریان واتایا (پەرچەم) دەت.

ئەنئەنى سەتتير

ئەنئەنى سەتتيرا پەيش بەيانئ
رۆي وەك كولىك نىسەنئ
بەزەن شەتلا رەش رىحەنئ
سەد جار گورى تەبەم جانئ

گەردەن بەفرا كەلەشەينئ
ئەيىف سەپەرگولا بەاغئ زەينئ
دەرمەنئ بۆلەقەنئ برەينئ
تە ئەزەز فەركەرم ئەفەينئ

چەندە ئەيىف و سەل مە بوورانەن
ئاستەنگەيت مەزەن شەقەنەن
مە ھەزەز و بىر نەنقەنەن
باشتەر جەرگە و دل شەرانەن

مخەبەن ئەفەرۆكە دەبەن
تە ئەفەينئ نەبەرەسەن
لەوئ تە مەيە دل كەسەن
مەيەك سۆتى و جەگە كەركەن

مخەبەن يەنە دەروينئ
كۆرپەت خەلەكى دەخەينئ
تە سويند خەزەنەن دەمەينئ
دەگەل مەن دەبەن بە ئەفەينئ

ئەفرۆ حەيف و سەد مخابن
دەم و دەوران چەند خرابن
بەلا مرییت گورا پابن
چ ئەفیندار وەك تەبابن

پشکا سیئ

ههلبهستین سیاسی - نیشتمانی

شەھید

تە ئاڤاكر ئەف وەلاتە
ناقئ تە بو مە خەلاتە
جان گـۆرئ نیشـتیمانی
كەس ناگەهتە دەرەجا تە^(۱)

تو شەھیدی تو نامری
ل هەموو كەسا مەزنتری
ناقئ گران هەر دئ مینیت
تە وەلات یئ ئاڤاكری

تو شەھید بووی ب میرانی
خودانئ ناقئ گرانئ
ئاخا پیروژ تە پاراست
و نەكر پيس كەن بیانی

وەلاتئ پالە و جۆتیارا
تە وە نەكریە چ جارا
بۆستەكا قئ ئاخا زیپرین
بکەفیتە^(۲) دەستئ نەیارا

(۱) ل جههكئ دیتەر: پلهیا.

(۲) ل جههكئ دیتەر: بکهفته.

چەندىن ھېرش ئانىنە سەر
تە سىنگى خۆ کرە چەپەر
بەپەقانىا مافى^(۱) خۆ کر
ئى تو نەپەقى ھەرۆھەر

بەپەقانىا كانى و وارا
مىرگ و پەز و بەر و دارا
شەھىدى خۆ کرە گورى
جىھى خۆپت و ئەقىندارا

مىنا شىرى ل مەيدانى
خەباتکر بو نىش تىمانى
لەو ناقى تە ھند بلند بوو
بەلاق بوو ل ھەموو جىھانى

برا شەھىدە خۆ دكوژىت
وەكى فەنەنەرى دسۆژىت
دا مىللەت پاشى وى بژىت
ب سەرپەستى بگرتىت

دى سويندى خوين ب يەزدانى
ل بەھشەتتى تو مېھەئانى
مىللەت ب تە سەر بلندە^(۲)
تو شەھىدى قەھەرمانى^(۱)

(۱) ل جھەكى دىتر: ئاھا.

(۲) ل جھەكى دىتر: ل دەق ئىدرىسى و بارزانى.

سەر پێکا تە ئەم دئ مینین
هزر و بیـرا نـانقینین
ژیـر ناکهین وئ خوینا سۆر
هەردەم دئ ناقئ تە ئینین^(۲)

ئاخفتنەك بـۆ زانینـی
بـرا ئهـگهـر دارا ژینـی
نـه خـهـمـلی و بهـگ نـهـدان
پـیتـقیـه ئاـقـدهـی بـ خـوینـی

(۱) ل جههكئ دیتەر: تو شههیدی ناف گرانی.

(۲) ل جههكئ دیتەر: میژوو یا ئینا تە خوینین.

بابی نهمر^(۱)

هزار جارا ئاخ و ههوار
مه خیر ل ته نه دیت ئادار^(۲)
رپیهری کوردا وهفات بوو
سهرمه دا هات زستانه ک سار

رۆژهک نه خووشی و دژوار بوو
تهف کوردستان بههیدار بوو
ب پاستی ره شه بوهار بوو
دژی ملله تی کوردا^(۳) بوو

گۆتی بارزانی ییغ مری
بابی مهزن ییغ بارکری
رۆژهکا رهش و نه خووش بوو
ل نافع مه بوو شینی و گری

ته نه هیلاین و ته بارکر

(۱) مهلا مستهفا بارزانی ل (۱۴ ئادارا ۱۹۰۳) ئ ل گوندی بارزان هاتیه سه دنیایی ب نافدارترین و مهزترین رپیهری تهفگهرا نازادیخوازا کورد دهیته هژمارتن، گرنگترین خال د ژيانا بارزانی چوون و زفرینا وی ژ روسیا (۱۹۴۶-۱۹۵۸) ئ و رپیهریا شۆرهشا نهیلوئ (۱۹۶۱-۱۹۷۵) ئ بوو ل سالا (۱۹۷۹) مائناقیی کر.
(۲) (۱) ئاداری (۱۹۷۹) رۆژا مائناقییا مهلا مستهفا بارزانی یه.
(۳) ل جههک دیتر: ههژار.

هندی مه گۆت و ههوارکر
سهروکئ مه ریبهرئ مه
بو وهغهرئ⁽¹⁾ زی خو کارکر

بابی رهبن و ههزارا
بیهنا خو نه دا چ جارا
رپینگی چول و ئاقارا
دزی خینمی ژ و زۆردارا

بو مافی کوردا ههوارکر
جیهان هه موو ئاگه هدارکر
ئالایی شۆره شی هه لگرت
ملله تی کورد وی هشیارکر

ئع مالا ته یا ئاقایه
کورئ ته زی وهك شی رایه
خه باتک هره یئ زانایه
ئهو زی ریبهرئ کوردایه

کورئ ته ییل مه یدانئ
گه نه جه شی ری نیش تیمانی
یئ ب نافوده نگه ل جیهانی
دلسۆزه بو کوردستانئ

ل شۆره شا مه له قانیه
بو خه باتئ په هله قانیه

(1) ل جهه کئ دیتر: وهغهرئ.

یئ شەهەرزا و نایف گرانه
بو مەه رێبەر و خودانه

کاک مەسعوودئ^(۱) خەباتکەرە
یئ هیژایه و کورد پەرورە
بو مە سەرۆک و رێبەرە
هەههگ رێ ئالای زەرە

^(۱) مەسعوود مستەفا بارزانی، سەرکرد و رێبەر گەلن کورد، رۆلەکن باش د هەر دوو شۆرەشین ئهیلول (۱۹۶۱-۱۹۷۵) ئ و گولانی (۱۹۷۶-۱۹۸۸) ئ دا هەبوو، د ناڤهرا سالیئ (۲۰۰۵-۲۰۱۷) ئدا سەرۆکن هەرێما کوردستان بوو، نوکه وهک مەرجهعئ سیاسیی کوردان دهیته هژمارتن.

شازدهی ئاب

مژده بو هه موو هه قالان
جهژن و هه لپه رکی و شادی یه
وا ئه مرۆکه شازدهی ئابه
پوژی دانانی پارتی یه

پارتی هاته دامه زراندن
به دهستی باوکه بارزانی
شوره شگیری نه تهوهی کورد
دهردی گه له کهه ی نه زانی

شازدهی ئاب سائی چل و شهش
پوژی پارتی دانـــــــــــــــــراوه
هه موو ته مه ن و ژییانی
بو خزمهت ته رخان کراوه

پارتی خاوهن دوو شوپره شه
یه کهم ئه یه یول دووم گولان
خه بات و تیکوشانه کهه ی
بو رزگاری بوونی کوردستان

سه ره ره میله ته تی ئیمه
ئه سایه ی خه باتی پارتی
ئه ژیر ئالای شوپرمش ئه و
گه لمان ئه گاته ئاواتی

خه لکی هه موی چاک دهزانن
رابهری کورد بازارانی یه
له کوردستانا سه رانه
پارتی پیشرو هه ر پارتی یه

هیژی پارتی جه مومره
بناخه ی پارتی پولایه
نه تهوهی کورد خاوهن مافه
له لای خه لکا ئاشکرایه

چیایت کوردستانع

دئ کهم بهحسئ چول و چیا
دار و بار کولیاك و گیا
خه مالا دارا چه ند جوانه
ل سه ری دؤلا ل بنی گه لیا

خه مالا چیا یا بوهاره
نه خشئ چیا یا دار و باره
شالیل و بلبل یئ دخوینن
په زئ کیقی باره باره

گازه گازا نیچیرقانا
ئاوازیات پالا و شقانا
باره بارا کار و بهرخا
د گهل سترانیئ بیرقانا

جوکیئت ئافی تینه خاری
بلبل یئ دخوینیت ل سه ر داری
دارا هه میا خه مالا خو کر
بو خاترا رهوشا بوهاره

گول و نیرگزا خو قه کر
ره به نوکا کاری خو کر
بنه فش و هه لال و به بیبنن
رهوشا وه لاتئ زیاده کر

پارتی

شۆره‌ش‌گیر و خاک پارێزین
ئێمه‌که‌ کوردین پارتینه‌
ناشتی و ئازادی ده‌خوازین
په‌روه‌ده‌ی بارزانه‌
ئامانجه‌مان رزگاری گه‌له‌
خزمه‌تکه‌ری ماله‌تین
له‌ لای خه‌لکا ئاشکرایه
خاوه‌ن هه‌ول و هه‌مه‌تین
تێده‌ کوشین به‌ رۆژ و شه‌و
به‌رده‌وامین له‌ خه‌بات
په‌یمان وایه‌ رانه‌هه‌ستین
هه‌تا بگه‌ینه‌ ئاوات
دژی شه‌ر و خراب کاری
زۆر هه‌یمن و دلپاکین
ل سه‌ر پێبازا بارزانی
ئازا و زانا و چالاکین
هه‌فاله‌ن بریارمان داوه
سویند به‌ خوینی شه‌هیدان
به‌م شۆهیه‌ خزمه‌ت بکه‌ین
هه‌تا ماوه‌ین له‌ ژبان

ههتا مردن ئیمه‌ی پارتی
به‌ر نادین ئهم ریگایه
هیوادارین بو شه‌هیدبوون
چونکه‌ه پێبازمان وایه
له‌ کاتی هی‌رش بردنا
ئازا و دلیر و مه‌ردین
کەس نیه‌ ئیمه‌ی نه‌ناسیت
خاوه‌نی ئالای زه‌ردین
ئاواتمان بژین سه‌ریه‌ست
له‌ کوردستانه‌ی ره‌نگین
وه‌لات ئاوه‌دان که‌هینه‌وه
زاخو هه‌تا خانه‌قین

پارتی

ئەم پارتینە ئەم پارتینە
پەر ئۆمبەد و باوەرینە
جان گۆرییەت مللەتینە
ئەم پەروردیەت بارزانینە

ئەم پارتینە خەباتکەرین
ئاشتی خازین نە شەپکەرین
ئەم خودان بیرو باوەرین
گەر تەنگاف بووین جەنگاوەرین

ناف مە دا چ فەرق نینە
ئەم بەادینی و سۆرا نینە
داخازا مە ئاشتی و ژینە
ئەقینە دارین وەلاتینە

ئەمەمین دژی دز و جەردا
دئی بپرین دەستەتە نەمەردا
کەینە دەر ل هەموو عەردا
نەهایلین چ خەم و دەردا

خودان خەبات و داستانین
پەر هیوز و شۆرەش ئانین

خودان ئهـياـوول^(١) و گـولانين^(٢)

رېكا كوردايهـتیهـ د زانين

ئهم كاركهـرين ئهم ههـزارين

دل كهـسهـسهـر و برينـدارين

دژى مروقيـت زوردارينـ

خودان دوژمن و نهـيارين

دوژمنين پـارتى هـزارن

ژ هـهر چـار لاقهـ نهـيارن

وهـكى سهـو و گورگـيت هـارن

بهـلـهـنگـاز و هـهـزار خـارن

(١) شوڤهشا ئهـيلوئى ل سالا (١٩٦١) ئ ب رېبهـريا مهـلا مستهـفا بارزانى دهـستپيكر و ل سالا

(١٩٧٥) ئ ب داوى هات.

(٢) شوڤهشا گولانين ل سالا (١٩٧٦) ئ دهـستپيكر و ل سالا (١٩٨٨) ئ ب دويمهـيك هات.

پارتی

شۆڤرەش گۆرین ئەم پارتینە
دییە ریبازا بازارانی نە
ئەمزی هەمبەریت خەلکی نە
ئافاکەریت وەلاتی نە

نە زالمین و نە زۆرداری
دژی مرقۆقی ت نە یاری
خودان گوند و زۆم و واری
زەمێ ژەیه برینداری

مە دقیتن دیە وکراتی
ئاشتی و ئازادی ل وەلاتی
دا وەرگەری و خەلاتی
هەر بزی ت شۆڤرەش و پارتی

شۆڤرەشەکا خودان ناڤە
ئاشکرایە و یا بەرچاڤە
خودان هی ریش و بزاقە
ئەوئ چ گۆت لئ ئیناڤە

هەب فدرالین ئەم دئ چیکەین
خو نیزیکی تەناهیە کەین
ئەم دئ نەخرینا خۆ پی کەین
بۆ وێقە تر چاڤەری کەین

ئاكرى

ئاكرى جيهى ئه قيندارا
هه ر توى بويكا هه موو شارا
هندى ته بينم تير نابم
هه ر پۆزه كى هزار جارا

ل سه رى چيايه و بنى شاره
هه ر چار وهختى لى بوهاره
هه ره سىپه⁽¹⁾ باش ب بينه
ئاقا ويىرى چهنديا ساره

ئاكرى بحه شتا جيهانى
بنگه هى عه شق و قيانى
جيهى عاشق و دلدارا
رهوشا شاريت كوردستانى

به رى خو بده سه رى گرى
زه رىا گو فنه ندىا خوشكرى
چ سه هيرانه چ شاهيه
ئه قيندارا يىت بى هوش كرى

ئاكرى بحه شتا دونيائى
ته نادم ب به سپا و به غدايى
ئه گه ر ژ ئاكرى دوير كه قم
سه برى من ل چ عه ردا نايى

(1) سىپه) هاقينه گه هه كه دكه قيته نافا بازيى ئاكرىدا و خودى سويلاقه كا جوانه.

ئاكرى جيهى سەيران كەرا
خۆشتر ل ھەم وو دەقەرا
ھەر چى وەختى بچىھ ئاكرى
گوقەندە زەرى و ئەسمەرا

ئەگەر ئەز ل ئاكرى دويرىم
نەشىم بئىم ئەز دى پيرىم
بلا ئەز ل ئاكرى فەقىرىم
نەكول شارەكى دى ميرىم

گهلی کوردا

گهلی کوردا خو بکه نه ئیک
ئهف خه باتی بکه ن رپک و پیک
کوردستان وهلاتی مـهـیه
نامیسا مه ئهف ناخهیه
براییت مه پیش مه رگه
شوره شگیرت مافع مه نه
دهلیقه یا بو مه هاتی
رازی نابین ب حه کمئی زاتی
جیهان یا پشتا مه دگریت
دوژمن ژ کهریا دئ مریت
ئیرو نناقئ کوردستان
یی بـه لاقه ل جیهانی
چه ند برسی بین مه خه م نینه
ئازادی ژین و ئه فینه
وهلات ئه م بو ته سه ووزدارین
سیند خارینه ئه فینه دارین
ئه ی برا تو چاک بزانه
ئیک گرتن بو مه دهرمانه
دهرمانی مه ئیکگرتنه
ئارمانجامه سه رکه هفتنه

خهباتكهرم

دوژمن بیته بالدار
هنادی بکته ههوار
دئ وی ل ههوا ئینمه خار
وهناکه هم بژیست زۆردار

خهباتكهرم نا روینم
گهر دوژمننا بیینم
دئ لییدم و تههزیینم
وهلاتی خو خهملینم

وهلاته ژین و ئهقین
چ جار لی دویرناکهقین
شهرکهرین دئ سهرکهقین
دوژمن ل بهر مه رهقیست

هنادی ساخم نهزههمه
ههرگاف یخ نامادهمه
ئهه وهلات گوری تههمه
شههیدیم من نهخهمه

دوژمن بی هزر و بییر
کۆمکرن زارۆک و پییر
بیخیرکرن و بی تهکییر
بههری وان دا ریکه دوییر

ئەو رېكا بى زفرينه
دوژمن تو چاك بينه⁽¹⁾
ئەم كوريت وەلاتينه
وہلات زينه و ئەفينه

⁽¹⁾ ل جھەك ديتەر: بزانه.

هێزا مه

ئەم گەنج و لاو و تۆلازین
سەرکەفتنی هەردەم دهازین
دوژمنی ئەف هزره نەکر
بوی دەر بوو ئەم بەلەنگازین

میاهەتەکی خۆراگرین
ئەم دوژمننا بەهێزترین
چ جار توخیا بەرنادەین
دئ رێکنا دوژمننا گرین

دئ دوژمننا گور ب گور کەین
سەری وانا دئ شوور کەین
وان هێرینە دوزەخ
مەیدانێ بخوینا وان سۆر کەین

مەیدانێ سۆر کەین ب خوینی
خۆ باقیینن ئەم دئ چینی
ئەقیندارین بۆ وەلاتی
هەر وەکی مەموی بۆ زینی

ئەگەر هێزا خوه بکار بینین
دئ چیا یا ل بن هەژینین
دوژمن خۆبەر من ناگریت
ناسن بیت دئ وی چەمینین

دوژمن ما هیژا ته چه‌نده
له‌شکرئ ته خریخ به‌نده
ئهم هاتین هوین خۆپابگرن
شهر و جه‌نگ ل دهف گوڤه‌نده

نخ شهر گوڤه‌ندا می‌رایه
هیژا مه هیژا ش‌ی‌رایه
دوژمن ل به‌ر مه د ره‌ق‌ن
چونکی وان چ هیژا نه‌مایه

جھج شير پڙي (1) ليدكهن گيرا

ئه فرۆكه جهه جيھه شير
پڙي لئ دكهن گير
ييت بي خير خو ئينا پيش
جيھان خار قهه لسه مييرا

حه يفا مروفيات زانا
كهه ر پي بكهه تهر پانا
ژين كهه فته سهه درويا
بوو رۆژ دوو ئه زمانا

هه چي پابوو كره غار
گوت دئ بهه موسه تشار (2)
بوو زه مانئ فليتا
گاغان يئ بوويه موختار

يئ بوويه وهختي حيا
شول كهه فته سهه بهرتيلا
بوو رۆژا خو نهناسا
زه مانئ تازي و تويلا (3)

(1) ل جهه كئ ديتر: پڙي.

(2) سهه ركيش و بهه رسي جاش و چهته يان دگوتني (موسه تشار).

(3) مرؤقين نه باش.

ب حەجیقە و سۆفی و مەلا
خەرا مەدا تەشەقەلا
قەتەنەن یاب زەحمەتە
خەلکی خۆ بوویە بەلا

کار بە دەست و فەرمانبەر
هەموو بوونە درووکەر
چاقی خەرا یە ل خانی
ماچ بیژم بەرادەر

مەرۆقێ زاننا و یە باش
نەفرۆکە یە کەفتیە پاش
خەلک هەموو بەتەرپان بوو
کەس نەمایە بە معاش

سەید و شیخ و عامی
هەموو یەت خون حەرامی
ل رێکا پاست و دروست
کەس ناچیت بە تەمامی

چەتە

ئەقروۇ بۆ من فەرسەتە
مرۆف چەندەئ ب قىمەتە
دئ چم خۆ كەمە چەتە
يا خۆشە و بى زەحمەتە

بەرىكا من يا چولە
ئەقە بۆ من خۆش شۆلە
نەھ دەھ مرۆف من يىت هەى
دئ بىمە رەئىس قولە

دئ پەيدا كەم نەفەرا
چمە نەك بىرادەرا
بەرازىلە كەك كىرم
بۆ دەركە فەتنە و سەفەرا

من بىنىت موسەتەش ار
دئ بىژىت چ دكەى موختار
نە پار هۆ بوونە پيارار
دونيا هەموو هەر من خار

نەخەونە ئەز هەشيارم
پا بخودئ ئەز موختارم
ئەقروۇ خودان پارەمە
نە ئەز فەقىرى پيارم

من بهریك یا حهشاندی
نه زهحمهت و نه مانندی
من عهمله نه کریه و
نه من تهمامه چاندی

کورپی من ههفتی و چاره
قهید نابیت هه ههواره
پیش نوکه فهقییر بووم
ئهز بوومه خودان پاره

دی پارێت خۆ ژمیـرم
ئهوویت زیـده قهشـیـرم
منهتا کهسهـن نـزانم
چهتهمه ئهزی تیـرم

ئهقرۆ ئهزی ب دهعیـمه
چونکی رهئیس قولـمه
ما ئهز ههقهالی وهمه
تیـر معاش و پارهـمه

ئهز ئهوه نیمه ییـ جار
دی وه کیشـم ل بهر پارا
سهوبه ی سهری ههقیـ یه
وهرگـرم چار هـزارا

دوژمنی مە

لاوی ک—وردا تو میرخاسی
دوژمنی خو چاک د ناسی
باوهریا خو پی نه ئینه
نی تو نه قی قی پیخاسی

(۱) دوژمنهك حیز و بهدكاره

بی باومره ک—ورمه

(۲) نه وی شهرمه نه وی عاره

(۳) درهوینیه و ه—هر زۆرداره

هزر بکهن هنده سالا
داینه بهر توپ و ناپالا
کوش—تتا زارۆک و ک—الا
ویرانکرنا گوند و مالا

جهند شار و گوند ویران کرن

دهق—هر کیمیا—اران ک—رن

تهرشیـت مه خرپـتالان کرن

ئهـنـفال ل نـاقـ مـه پـاکـرن

(۱) نهی باشه.

(۲) ل جههک دیتر: وی نه عاره.

(۳) ل جههک دیتر: ئه گهر بۆ گۆرت ئه زۆرداره.

باوهریا خو پۆی نهئینه
دگهل ته ههريی خائینه
بیی باوهره درهویینه
دلی وی پر کهره ب و کینه

شههید عهلی یوسف^(۱)

شههیدئ پێبازا پارتی
مزگینیا بوۆ ته هاتی
عهلی یوسف) تو نامری
تو ستیرا گهشی ل وهلاتی

شههیدئ هیژا و ناف گران
ته خهباتکرب دل و جان
عهلی یوسف) قههرمان بوو
پۆحا شرین کره قوربان

پابن وهرن گهلی برا
هه مو پیکه هه لکهن چرا
بکهن بیرهاتنا شههیدا
دگه ل هه قال و هوگرا

عهلی تو ئیک ژوان شههیدای
کو مرن یا ب ژینئ دای
شههید چ جارا نامریت
ب سه ر بلندی یئ بالقدای

مینا پۆژی چوو یه ئافا
تو بهرزه بووی ل بهر چاقا
دهمئ ته خاترا خو خاستی
ئاگر بهر بووی هه هناقا

(۱) شههید عهلی یوسف ل سال (۱۹۵۴) ئی هاتیه ل سه ر دونیای و ل پیکه قتی

(۱۹۹۲/۸/۲۳) شههید بوو.

سـویند ب ئاخا قـی وهلاتـی
ب شههیدئ ریکـا پارتی
ئهم زی ل سهـر ریبـازا وهبـین
دا وهریگـرین وی خهـلاتـی

پاشـمه نـاچین ژ بزاقـی
بلهـزترین گـاف ب گـافی
دئ رهقینـین تاريسـتانی
ئهـوجه نینهـ چ پینـافی

ئهـویـن خوینا تهـه رزانـدی
دارا زهـهـری بـۆ خـۆ چانـدی
گورئ خـۆ ب دهـستئ خـۆ کولا
کفنـئ د سهـهـری خـۆ وهـرانـدی

لاوی کورد

دوژمن پیشته ئەز ئاگرم
په هاله قانم و خوڤراگرم
ب ئاسانی ئەز نا مرم
دی ریکال دوژمننا گرم

دوژمن ئەم هاتین بره قن
ل سنووریت مه دویر که قن
پۆزیت پۆناهی ل وه شه قن
دی کهین فه تولیت که قن

نهره فه ئەز گوری ته مه
خینداری ته پیشمه رگه مه
ژ میژه دل یی پپر خه مه
به لی ئەقرو دویا دمه

پۆزا ته ییا چوویه ئا قا
نا زقریته فه چ کا قا
کوره بی ل ههر دوو چا قا
تویع که تیه ته لی و دا قا

ژ قن ته لهی دهرنا که قی
بلند فری نشیای نه قی
ته پی چینابیت بره قی
سه و سه ر دی ب ئەردی که قی

لاوی کوردم دلبـرینم
ئەز دگەل تە ناقتینم
نەیی هارم نەیی دینم
دی تولا خوژ تە ستینم

لاوی کورد

لاوی کوردی دهنگ دلیـم
چاوکهـروهه بهـسیهـتی
تهـم و مـژ کوردسـتانت
دایبوشـیوه نگـهـتی
برای پیشـمهـرگهـی دلسـۆم
شورهـشـگیر و بهـهیـزی
زیرهـك و پالهـوانی تو
نیشـتیمان ئهـ پاریزی
دوژمنانی گهـلهـکهـمان
خوینمیز و ستهـمکارن
ههر چوار لامان درندهـنه
وهـك سهـگ و گورگ هارن
کورۆ کوبونهـوهی دوژمن
بو کورد له ناو بردنه
دهربهـدرکهـن گهـلهـکهـمان
ئارهـزویان کوشـتنه
وا تورك و فارس و عهـرهـب
خوینی گهـلمان ئهـریژن
كو ئهـبنهـوه کور ئهـبهـستن
شر و سهـرخۆش و گیژن

جۆتیار و کارکەر و هه‌زار
 پیاو و ژنی خیرت کیش
 ئاماده‌بن خۆتان سازدن
 ریڤگای دورمان وا له پیش
 لاو و گه‌نچ و پیر و منال
 ده‌ست له مل کهن بینه یه‌ک
 به پێ نوسی و خه‌بات کردن
 هند ڤکتان هه‌لگرن چه‌ک
 ئیتیر به‌سه‌ه بیرکه‌نه‌وه
 میاله‌ت هه‌م‌وووی براییه
 سه‌رده‌که‌وین به یه‌ک گرتن
 ته‌نییا ئه‌مه‌ه ریڤگایه
 سینگت وه‌ک ده‌ریای بی نه
 گه‌لێک زانا و زۆر هوشیاری
 پشت و په‌نای هه‌زارانی
 دژی خه‌لکی تاوانباری
 تو به‌شدارى دوو شوپۆرش
 پێشمه‌رگه‌ی ئه‌یلول و گولان
 له جه‌نگ و داستانی گه‌وره
 ئازا و دلێر و پاله‌هوان
 چه‌ندی بلییم تو زیاتری
 راسته‌تیا نیه‌ گومان
 ناشتیخوازی له هه‌م‌وو کات
 به‌ناو و ده‌نگی له جیهان

هیچ سەرۆکیك نیه وهك تو
 دلسۆزی خاك و نیش تیمان
 سهریه رزیمان ههر به تۆیه
 ئاواتی دلی ههژاران
 خاوهن میژووویکی پاکی
 کاکه مهسعوود ئیستا و جاران
 سهرۆکی قابیل به تویه
 زراو تهقینی زۆرداران
 برا کوژی خزمهت نی یه
 بهرژهوه نندی دوژمنه
 دوبهرهکی له نهنجاما
 زۆردار به هیز کردنه
 سهیرکهن هیشتا چهند شار و دی
 نه نالی له ژیر چهپووک
 شیخان و سنجار و مهخمور
 خانقین له گهل کهرکووک
 چاوهروانی نازادینه
 کیوانی بهرزی پهنگین
 وا داوی رزگاری نهکهن
 کوکک و مهقلووب و ههمرین
 توشی قوتابی شیپی مهیدان
 چهکی دهستت خامهیه
 ههول و تیکوشان و رهنجت
 ههلبهته بو ئیمهیه

هیــــــــوای دوا رۆژی وه لاتیــــــــم
 چاوه رانی ئیــــــــوویــــــــه
 نه ته وهی کوردیش به جاری
 ئه خــــــــوازن ئه م شــــــــیوهیــــــــه
 له شــــــــورهش و راپــــــــه ریندا
 سهــــــــری پم قوتــــــــابی یــــــــه
 کــــــــی له ئیــــــــوه نه بیــــــــستوه
 فهــــــــرمــــــــوده ی بازرانی یــــــــه
 پامــــــــه وه ستن له تیکوشان
 به رده وام بن له خــــــــه بات
 سه رکه هوتوبن له خویندا
 تا گــــــــه ل بگاتــــــــه ئاوات

دڤسۆزى گهل

هو سهركردهى گهلى كوردم
كاكه مهسعوودى بارزانى
رې نيشاندهرى ميلاسهت
بهلى تو شيرى مهيدانى
سهروكى پارتى ديموكرات
دهردى ئيمه تو دهمزانى
چراى رۆنكاكى كوردستان
تو زيرك و پالهوانى
ههول و تيكوشان و رهنجت
هه مووى بو گهلى ههزاره
نيازت پاله و پايه نيه
قسه ناخوازى پول و پاره
شيره سووارى ههول و خهبات
پلنگى رېنگاى رزگارى
تهم و مژى وهلاته كهت
رادهمالي به يه كجارى
كورى موستهفاى بارزانى
خوشهويستى تو ناودارى

خاوهنى ويسامى^(١) ئاشتى
 له جيهانا شهرفدارى
 سهبرت وهك سهبرى ئهيووبه^(٢)
 له هيچ كاتى ناچى له سه
 رابردوت خاوين و چاكه
 ياكى وهكو زيپر و گهوههر
 ئاوهدان كهرى كوردستان
 رۆخينى ههري قههلاى زۆردار
 تو كهسى لى قهوماوانى
 له ياد ناكهى ئيمهى ههژار
 ناوت له سه زارى خهلكا
 گهلىك خوشه و چهند شرينه
 وتهى جهنابى بهريزت
 ئهلىك شهكر و ههنگوينه
 ئهوه گهلىك تو سهركردهى بى
 ههلبهت ئهگاته ئاواتى
 خوايه بو مان ههر بهيلى
 سهروك و رابهرى پارتى

(١) ميدالى.

(٢) ئهيووب پيغمبهر (س).

پەيغەمبەر شەھىدى

دايكن نەگىرى نەلۆرىنە
بۆ دلىن تە يىن خەمگىنە
وان جلكيىت رەش بكار نەئىنە
بۆ شەھىدى مرن ژىنە

ئەز شەھىدىم ئەز نامرم
خودان ھەقال و ھۆگرم
شەمالكم قەت ناھەمرم^(۱)
پەھالەقانم خو پراگرم

چ پۆندكا نەبارىنە
وولات يىن پىتقى خىنە
ئەم شەھىدىن جان گورىنە
بۆ مللەتەتى پۆناھىنە

دايكن بەرھەمىن قىن خىنى
بۆ وە بوو ھىقىنىن ژىنى
ئەم شەھىدى ژى دى گەھىنى
بەھشتەك يا ھەى دى چىنى

شەھىدىم ئەز ناك گرانم
جان گورىمە پەھالەقانم
سەرىلنىم ئەز دزانم
بۆ وە خەلات و نىشانم

^(۱) ل جھەك دىتر: نا تەمرم.

دايكا دلسۆزل من بىۆره
شهرهف بۆ من چهنىدا زۆره
ئهنز گورى قى وهلا تيمه
شاهدى من خينا سۆره

خه مانه خو خوشكا نازدار
بۆ من نهكه قيرى وههوار
ملا هتى مه يى دلسۆزه¹⁾
تونامىنى بى كس و ژار

خوشكا منى كچا شيرا
نهفيا عهگيد و ديرا
خه مانه خو ئهنز شههيدم
كوشتن يا هاتى بۆ ميرا

⁽¹⁾ ل جههك ديتىر: پيشمهركه برايين تهنه.

شەهید سلیمان هەرنی (١)

شەهیدئ هیژا سـایمان
هۆ هۆ پیشمهـرگـئ نـاف گـران
تە رێکا پارتی بەرنهـدا
تا جائی خۆ کره قوربان

تو خودان پهیمان و سۆز بووی
ل سەر رێکهـکا پـیرۆز بووی
خهباتکهـر و شۆرەشان بووی
تو بۆ پارتی یئ دلسۆز بووی

پیشمهـرگهـکی خهباتکهـر بووی
یئ خودان بـیر و باومر بووی
بۆ دوزمنا و بۆ نهـیارا
نئ ههـردهـم گولـه و خهـنجهـر بووی

هۆ سهـریـندئ کورد پهـروهـر
نئ تە بارکر ئەی خهباتکهـر
دلئ مهـدا تو دئ ههـر ژێ
لئ تو نامری ههـر و ههـر

(١) شەهید سلیمان هەرنی ل ساڵا (١٩٣٨)ئ ژدایکبوویه و ل رێکههفتی (١٩٩٥/٢/١٢)

هاتبوو شەهیدکرن.

ل ديف ريبازا بارزانى
جانى خو كره قورپانى
شههيد سايمان هه رنى
مانديبونى قهت نه دزانى

ئاشتيخاز بووى هه موو جارا
نى ته شول نه دكر بو پارا
خه باتكه رنى نيش تيمانى
دوس تى ره بهن و هه زارا

دى سيندى خووين ب يه دزانى
ل به هشتى تو ميته جاني
ل دهف ئيدريس و بارزانى
تو شههيدى ناف گرانى

تو شههيد بووى ب ميرانى
خودانى ناهى گرانى
ئاخا پيروز ته پاراست و
ته نه فرۆت ب ئه رزانى

چه ندين هيرش ئانينه سهر
ته سينگى خو كره چه پهر
به ره قانيا ئاخا خو كر
لى تو نه ره قى ههرو ههرو

مينا شيرى ل مه يدانى
خه بات كر بو⁽¹⁾ نيش تيمانى
لهو ناهى ته هند بلند بوو
به لاف بوو ل كوردستانى⁽¹⁾

(1) ل جهه كى ديتىر: پاريزقانى.

سەر ڤێکا تە ئەم دێ مینین
میژووویا برینا تە خینین
ژییر ناکەین وئ خینا سوڤ
هزر و بییرا نا نقینین

ئاخفتنە هەك بـۆ زانینـئ
بـرا ئـهـگـهـر داـرا ژـینـئ
نـهـخـهـمـلـی و بـهـلـگـ نـهـدان
پـیـتـقـیه ئـاـقـهـدی بـ خـینـئ

(1) ل جههك دیتەر: جیهانئ.

شههید سلیمان هه‌رنی

هه‌ی هه‌ی فه‌له‌کێ تو یا زۆرداری
ئهووی ژ میژه دگه‌ل مه‌ نه‌یاری
چ جار پاست نابی تو هه‌ر یا خاری
دژی ملله‌تی مه‌ یی هه‌ژاری

شههید سلیمان چه‌ندی می‌ر⁽¹⁾ بوو
زیره‌ک و زانا و می‌ر بوو⁽²⁾
ل کوردستانی پلنگ و شیر بوو
داستانی مه‌زنی شه‌هرما و فی‌ربوو

دسوژی پارتی و سه‌رۆک بارزانی
چه‌کێ شه‌ره‌فی ئهووی نه‌دانی
هه‌موو ژینا خو کره‌ قورپانی
چ جار نه‌که‌فته دیف پارتیت بیانی

شههید گه‌له‌کێ بیر و باومر بوو
خه‌ما بی که‌س و ژارا ل به‌ر بوو
یی ناشتی خاز و ملله‌ت په‌رومر بوو
هه‌ر ئه‌قینداری ئالایی زهر بوو

گه‌لی هه‌فالانه‌که‌نه‌ گری
شههید سلیمان چ جار نامری
چه‌رخین فه‌له‌کێ دگه‌ل خو یی بری
ل به‌ر چاڤین مه‌ یی به‌رزه‌گری

(1) ل جهه‌کێ دیتر: دلیر.

(2) ل جهه‌کێ دیتر: زیره‌ک و زانا و عه‌گید و می‌ر بوو.

مللهتی کورد

ملله ته که کێ خه باتکه ره یین
په ههوان و جهنگه اوهر یین

ئههم ئ که سه سێ نه ترسایینه
ئ شۆره شا شه هه رمزاینه⁽¹⁾

نه فییت که اوهرینه ئارینه
ئههم قوتابییت بارزانی نه

سه روکێ مه بارزانی یه
رێبازا راست هه ر پارتی یه

ب خه باتا ئه قێ پارتی
گه ل دێ گه هیته ئاواتی

نه که قنه دێف⁽²⁾ سه ته مکارا
خزمه تی بکه ن بو هه ژارا

پێکا راست و پهوا دێاره
ملله ته تی ئاخ و ههواره

هنده کا خو کره ئاسته نگ
یا نێزیک بوو کره دره نگ

⁽¹⁾ ئ جهه کێ دیتر: شارمزاینه.

⁽²⁾ ئ جهه کێ دیتر: دێف.

گەل یی برسی و بەلەنگازە
هەندەکا هەر شەپ داخازە

خوودی مە ژتە منەتە
هشیار بییت ئەف ملامتە

هەندەک بەرپرس و پێبەرا
ئەم کوشتین ب کول و کەسەرا

ملاەت هەموو رابن ئێک دەنگ
ژیەن دا نە بیته درەنگ

رابن هەموو خوشک و برا
گەلی هەقال و هۆگرا

هەموو دزانین یا چاواپە
گەلەک پۆهن و ناشکرایە

خۆ شاش نەکن پاسەتبیژن
هزر و بیریت خۆ داریژن

دی هوسا بین هەتا کەنگی
ناچیتە سەر ب بی دەنگی

ئەفرۆ بۆ مە شەرم و عارە
کوردە ژ دەستێ ئێک هەوارە

خۆلیسەر بۆ هەموو ملاەت
پاریی نانی ل مە بۆ هزرەت

پایتهخت

ههوار ژ دهستی گورگ و هوفا

خارن وان خینا مرؤفا

پایتهختی عهگید و مهردا

بو مهیدانا دز و جهردا

خینا شههیدا چوو بهلاش

کاربهدهست بوونه کهقنه جاش

پیس و برسی تالان کرن

چهند گوند و شار ویران کرن

تهناهی نهمال قی واری

ئاگر و خین پیکفه دباری

نه تهناهییه و نه ئهزانی

ناف مه بو کولب و گرانی

حهیفه بو مللهتی ههژار

رئیهه لی بینه گورگیهت هار

دهولت سههری نه عادلا

کههفتیه ناف خهم و کولا

نه عهدهالت ما نه یاسا

بووییه رؤزا خو نهناسا

گهلی ههقال و گوندی یا

نه قهشپرن چ راستی یا

ئىك دەنگ و ئىك گازی و ههوار
بلا باركهه بچن زوردار

ئهمين لاويت سههلدانى
خزمهت كهريت كوردستانى

مه يا ديتى رهشه ئه نفال
دهر ب دهر بووين بى رزق و مال

ئهنفال ژ بيرا كهس نهما
كهس بو مه هه ئناگريت خه ما

دوژمن زورن ژ هه موو لاقه
كارى وان كوشتن و راقه

يا بوويه بهريك پركرن
برسى و هه ژار بلا بهرن

به رپرسيه مه گه لهك قوزن
هه موو خودان له ند گرؤزن

دى چكهين ئهميت خوليسه
فرا چايى مه بو كه سه

شاريڻ ژيړ دەستى دوژمنى

كەركووك دلى كوردستانى
توى سەرۆكانيا ژيانى
تە ناھيلىن بو دوژمنا
ئەم دى دەين سۆز و پەيانى

نەكە گرى خانەقىنى
بارگرانى دل خەمگىنى
بزانە كورد تە نافرۆشن
دى دەرمان كەين وي برينى

ھۆ گەردەن كىلى شنگارى
شەنگ و شوخ و ئو نازدارى
دەرد و كۆفان تە نامين
دى رزگار بى ئەقى جارى

دى گازی كەمە شەيخانى
نەگري نەنالە ھۆ جانى
برين كولى دل كۆفانى
توى خوشتەقىا نىشتيمانى

بوستەك ناخا كوردستانى
نا دەينەپ ھەموو جىھانى
ناترسين ژگەف و گۆرا
پىشمەرگەيىت ل مەيدانى

پیشمه‌رگه

پیشمه‌رگه چاقئ سه‌ری
خودان برنوو خه‌نجه‌ری
زی‌ره‌ک و هی‌رش که‌ری
تو شه‌مالک و فه‌نه‌ری

پیشمه‌رگه ئی کوردس‌تانئ
شه‌ف و رۆژا ل مه‌یه‌دانئ
ل به‌ر به‌فر و به‌ارانئ
سه‌رما و سه‌را زقس‌تانئ

زی‌ره‌ک و زه‌حه‌ته‌ک‌یش
بو جه‌نگی تو ل پیش
دنا‌ف شه‌ری‌ت گران‌دا
نه‌ترسی نه‌د ئیشی

می‌ر چاک و شه‌وره‌شانئ
ب پراس‌تی په‌هله‌فانی
هه‌مه‌به‌ری سه‌د می‌رانئ
تو یئ جه‌نگی‌ت گرانئ

زی‌ره‌ک و سه‌ه‌رفی‌رازئ
ب می‌رانئ دکه‌یه‌گازئ
بلبا‌ئ خ‌وش ئاوازی
قه‌به‌ئ دوژه‌ن دخ‌ازئ

شەف و رۆژ بـیـی رـاوهـسـتـیان
چ گـاـف تـه نـیـه بـیـنـدان
ئەـی پـیـشـمـهـرگـن قـهـهـرمان
بـزیت کـورد و کوردسـتان

كوردین

گه‌لی كوردا گه‌لی می‌را
ئهی گه‌لی پلنگ و شیرا
ئازادی خازی‌ت وه‌لاتی
كوردی‌ت عه‌گید و دلی‌ر

كوردین خودان باوه‌رینه
جان گوری‌ت وه‌لاتینه
میژوو‌یا كوردا بخوینه
خه‌باتا می‌را ببینه

کی هه‌یه بیته مه‌یدان
خۆ به‌ره‌ه‌ف كه‌ت بۆ نه‌مان
چ می‌ر نینه ئی‌رو پێ‌ه
پیس‌كه‌ن ئاخا كوردس‌تان

ئه‌گه‌ر هی‌زا خو بكار بینین
دی چیا‌یا ل بن هه‌ژینین
دوژمن خۆ به‌رما ناگری‌ت
ئاسن بی‌ت دی وی چه‌مینین

ملا‌ه‌ته‌کی شو‌په‌ش‌قانی
یا کیم بۆ كه‌سێ دانانین
مرۆ‌قین مه‌ مافی خۆ دق‌یت
پیش‌مه‌رگه‌ینه و زی‌ره‌قانی

ئەم مەرۆڧىن وەكى ھەما
بۆچى بژىن دنەف خەما
مە داخازە بژىن سەرىەست
ئەقروۆ وێقە ھەموو دەما

پارتی و ئیکهتی

هۆ هۆ دوژمن چاک بزانه
پارتی و ئیکهتی برانه

ههر بژین پارتی و ئیکهتی
ریشه بهریت قی ملهتی

کاکه مه سهوود و مام جه لال
سیند خارینه ههر دوو هه قال

ههر دوو ئیکن کاکه و مامه
گه لی کوردا خودی دامه

خودی دایه مه کوردینی
ناقه کی چه ندی شرینی

ملله ته کی سهه فرازین
ناشتی و ئازادی د خازین

ناشتی خازین نه شه پرکه رین
ئهم خودان بیرو باوهرین

هه مو پیکه خه باتکه رین
گهر ته نگاف بووین جهنگاوهرین

ئازادى

ئازادى تىب خىرھاتى
مەزنىتىرىن خەلاتى
پۆزەك نى ياھەلاتى
خۆشى كەفتە ۋەلاتى

چەندا خۆش بووى كوردستان
ئاقا بوون گونىدىت وياىران
بووينە خودان پەرئەمان
حكومت هاتە دانان

ب دىموكراتى ئەم دى ژىن
ل كوردستانا رەنگىن
بى كۆل و خەم و بىرىن
مىللەت دەستىت ئىككىرىن

ئازادى مافى مەيە
ژمىژا يا بەرزەيە
ئەقىرۇ يا ئامادەيە
داخازا مە ئەقىيە

ل ۋەلاتى سەرانسەر
نەمان چ خەم و كەسەر
زقپىنە قە دەرىدەر
بىژىن كوردىت خەباتكەر

بژییت مللته تی هه ژار
ئازادبوون پالته و جۆتیار
ئافابوون تهف گوند و شار
بمیرییت رژیمه زۆردار

بارکر رژیمه جار
نه مه رژیمه زۆردار
بووییه ره ژۆ هه ژار
گوقه نه نه ل زۆم و وارا

مه گوقه نه نه و دیلانته
ئازادی ل مه میهقانه
چه نه نه دا بهاگرانه
بو ئیشه مه ده زمانه

میر و ژن پیشمه رگه نه
هندی ساخین ئەم هه نه
به ره ههف و ئاماده نه
ئهی وهلات گوری ته نه

گوری ته نه نه نه وهلات
ئهم نارینین بی خه بات
له و ره ژه کا گه شی هه لات
ئازادی بووییه خه لات

واری ئه‌قیندارا

کـا بـیـریـا پـهـزـی بـۆـش
ئـهـو دـهـلـا لـا گـول فـرۆـش
شـان یـی مـای مـهـنـدهـهـۆـش
ئـاگـر کـهـهـفـتـه هـنا قـا
مـهـم یـی دـیـر هـ ژ زـیـنـی
فـهـر هـاد مـر بـۆ شـرینـی
نـه هـهـات پـۆـزا ئـهـقـینـی
ژـیـک دـیـرن بـیـک و زـاقـا
نـی واری ئـهـقـینـدارا
یـی مـای بـۆ مـشـک و مـارا
کـا سـهـیرانیـت بـوهـارا^(۱)
بـلـبـل یـی کـهـتـیه دـاقـا
قـهـبـیـنا کـهـهـوئ پـۆـبـاد
ئـهـقـرۆ مـن بـوویـه مـراد
بـهـر سـقـه کـا خـۆش نـه هـات^(۲)
بـی کـهـس مـام بـهـر دـهـراقـا
نـه خـهـلـاتـه و نـه دـیـاری
ئـاگـر و خـیـن دـبـاری
کـرمـه دـهـری ژ واری
ژ بـیـرنا کـهـم چ گـاقـا

(۱) ل جهه‌ک دیتەر: بهارا.

(۲) ل جهه‌ک دیتەر: بهرسقه‌کا نی نه‌هات.

ئەه ی برا کا خالی من
بەرزە کر هە قالی من
یی هوسایه حالی من

نەشیم بکەم بزاقا

من هەبوو مامەکی کال
ژیی وی هەشتی و پینج سالی
نەشیا بجیت بی گوپیال

یی کورە ژ هەر دوو چاقا

ئەو ژی بریە دگەل هەما
چاوا ئەز نەخوم خەما
ژیی ناکەم چ دەما

خینا زارۆکییت ساقا

برایییت من ژی چاران
قە چەند سالی نە دیارن
پەز و پەز هاتنە خاران

دوژمن یی دکنه راقا

عەسكەرى

يا نهخۆشه عەسكەرى
ژینەكا خۆلییسەرى
وهكى سهیى بەر دەرى

هەر شهف دئ بمه خهفه
شان چاكییت بی سهروبه
پیاچه مرم برادەر

ئستهریح و ئستاعت
كهفنه جوندییت تهقاعت
عەسكەرى ل من فهنابییت

نهقل بووم من نهزانى
بو موعهسكه غهزلانى
ههوار غهوسئ گهیلانى

ل ویئرى كرمه مغاویر
یئ بی واسته و بی تهكیر
دئ بو خو بمره فهقییر

سئ ههیقا ههر دهورهیه
پا ب خودئ زور دوخهیه
چیا بیژم بی فایدیه

کەس من ناکەتە چەتە
نەکو یا بی منەتە
چ شۆلەکا پچەتە

ل هەڤالا یی دویەرم
چ بکەم ئەزى فەقیەرم
جەحەیلەم یی دل پیەرم

هه‌قلایر

هه‌قلایرا عه‌گید و مه‌ردا
بو مه‌ییدانا دز و جه‌ردا
پری ره‌شییت عه‌سمان و عه‌ردا^(۱)
ن‌زانن وا چت‌وؤف ب‌مه‌ردا

برسی و هه‌زار تالانکر
پرسی و برسی ل مال دهرکر
نه‌خۆش‌خانه ویرانکر^(۲)
ما ن‌زانن هه‌ردی مرن^(۳)

هو هو هه‌قلایر نه‌خۆ خه‌ما
ته هو نه‌دیتیه چ ده‌ما
نه‌بی‌ژه من خۆشی نه‌ما
دی پزگار بی^(۴) ژ مژ و ته‌ما

سیندی دی خۆن^(۵) ب وی قه‌لاتی
ئهم دی گه‌هینه ئاواتی
نیزیک دی بینی نه‌جاتی^(۶)
ئه‌وان تایا مرنی هاتی

(۱) ل جهه‌ک دیتر: ئه‌سمان و ئه‌ردا.

(۲) ل جهه‌ک دیتر: هه‌موو دزانن کو ئه‌و کینه.

(۳) ل جهه‌ک دیتر: دز و جه‌رده‌نه و پزگارن. که‌لوپه‌لین خه‌لکی برن.

(۴) ل جهه‌ک دیتر: دی خلاس بی.

(۵) ل جهه‌ک دیتر: دی خۆم.

(۶) پزگار بوون.

سلاڤ بۆتە شارئ شارا
دژی خینمیژ^(۱) و زۆردارا
تو بی دەنگ نابی چ جارا
دئ بیه بوپکان بۆ نه یارا

تە هۆلاکو^(۲) یئ بـه زانـدنی
تە چەند زۆردار یئ تەقاندنی
بلا ب رەقن ب سەرشووری
هیژ مە دربی نە وەشانندی

هۆ پایتەختی کوردستانئ
ئەم دئ دەین سۆز و پەیمانئ
ناهیلین مژ و مورانی
ل هنداڤ تە هەقلییر جانی

نی کورپیت تە گەنجە شیرن
پەهەقانن خۆرت و میرن
چ جارا خو قەناشیرن
خیرەت کیشن پەر هنیرن

ئەوان کەقنە جاشین بەری
ئەم دئ بزۆری کەینە دەری
ب لیلیا تەفەنگ و خەنجەری
دی ساریژکەین قئ کەسەرنی

سیند ب ریپازا بازارانی
هەقلییرنی تو یا ب خودانی
توی بنگەهئ پەرلەمانی
قە چ بۆب سەری تە ئانی

(۱) ل جەهەکی دیتەر: خین ریژ.

(۲) ل جەهەکی دیتەر: سەدام حوسین.

كەركووك

كەركووك چەندا ب گازندەيە
يا خەمبار و شەپرزەيە
داخازا وئ پيشمەرگەيە
بابە گۆرگۆر دلئ مەيە

دزانم ما بەهيەدارە
ب نالينە بە ب هەوارە
گەلەکا دل بريندارە
فەلەك خائينە و نەيارە

بۆچی تو هەر يا خەمگينى
كەركووك بەسە گرى و شينى
يا پيتقيە خوۆب خەملينى
نيزيكە خوۆ ئازاد بينى

سۆرگولەکا پەر خۇناقى
ئى تو دلى تو هناقى
كەركووك تو گەلەکا بناقى
يا شرينى بەلەك چاقى

يا شرينى چەندا بنازى
جانن نەگرى نەكە گازى
هەر يا دخينى قى ئاوازى
ئەز دزانم تووچ دخازى

نەقرۆز

نەقرۆز نەقرۆزا مەیه
دانەهری وئ کـاوهیه
ل بەر چاقا یخ بەرزەیه
میژوویا ئامادەیه

ئەو رابوو ب هئەدەك كـارا
هێرش كـرە نەیهـارا
پەقاند سـەرئ زۆردارا
بـۆ پێـهـرئ هـهـژارا

رەبن گەلی هەقالا
دایچینە دانگی مالا
گۆفەندە ل هەموو ئالا
تۆلاز و پیر و کـالا

گول و نیرگ ز و بەیـویـنی
رەبەنـۆک و سـەرئـۆخـینی
ئادارۆکیـت سـۆر و شـینی
بـۆ نەقرۆزئ گـرنـزینی

جەزنا کوردانەقرۆزە
ییا هیژایە و پیرۆزە
گەل بۆتە یخ دسۆزە
هەما پەیمان و سۆزە

نەقەرۆزا پەرئەفینە
وەلاتی سەوێ و شەینە
تەژی گول و بەیوینە
جەزنا نەقەرۆزی ژینە

نه‌قرۆز

نه‌قرۆ جـه‌ژنا نه‌قرۆزه
رۆژه‌کـا زۆر پـیـرۆزه
ل گوند و شـارا شه‌هیانه
چ رۆژه‌کـا دلسـۆزه

شه‌هیانه ل هه‌مـوو مـالا
بچیکـا و پـیرا و کـالا
جه‌ژنا مـالـه‌تـنـکـوردـه⁽¹⁾
هه‌لکـه‌ن ئاگر و شه‌مـالا

شه‌هیانه ل کوردسـتانـی
جه‌واب گه‌ریا ل خـپـر جیهانی
جه‌حیل و کـچ و کـورپا
بـه‌ری خـودا دیلانـی

نه‌قرۆز هات دگه‌ل بوهارئ
ل بیست و ئیکـی ئاداری
بو خاترا ئه‌قـسـی جه‌ژنـی
ته‌یر هه‌مـوو هاتنه‌ خاری

سـالاف بو کـاوی نه‌مـر
وی کوشـت زۆحـاکـی کـافر
وی ب هیـزا چه‌کـوچـن خـۆ
میاله‌تـنـکـوردـی خـۆ پـزگـارکر

⁽¹⁾ ل جه‌ه‌کـی دیتـر: کوردا.

ئەقرۆكە جەژنا مەیه
بـاپـیرـئ مە كاویدی
هەلکەن ئاگرئ نەقرۆزئ
ئەقرۆكە رۆزا مەیه

نەقرۆز و ئادار

بوهار هات زقسـتان بووری
خەملا خو کر چیاپیـت ژووری
نەقرۆز^(۱) سەد جارا ب خیرھاتی
چەندا جان^(۲) و کەسک و سووری

چەژنا کوردا^(۳) تو ب خیرھاتی
رۆنـاھی هاتـه^(۴) وەلاتـی
جەژنا^(۵) نەقرۆزی ل ئاداری
وەکی رۆژی یا هەلاتـی

سایمانی و دەوۆک و هەقلیـر
دی دەستا بگـرن ژن و میـر
جیژنا ئیک و دوو پیـرۆز بکەن
دیسـا نەقرۆز هاتەقە بخـیر

نەقرۆزه بویکا بوهار^(۶)
بوویه میهفان ل دەف ئاداری^(۷)

(۱) ل جەهک دیتەر: ئادار.

(۲) ل جەهک دیتەر: جوان.

(۳) ل جەهک دیتەر: جیژنا کوردی.

(۴) ل جەهک دیتەر: کەفتە.

(۵) ل جەهک دیتەر: جیژنا

(۶) ل جەهک دیتەر: وەرە دا بجینە سەیرانا.

(۷) ل جەهک دیتەر: پیکه بیژن سترانا.

وهلات كهسك و سوڤر خهملی (١)

كهو ژ هیلینا هاتنه خاری (٢)

چ دیلانسه ل گونیدی پییدا

زورنا بیژا زورنا لییدا

كچ و لاوییت گونیدی هاتن (٣)

وا دیلان پیکه گرییدا

پابن گهلی هونهرمهندا

بیژن ستران و بهندا

ب دهول و زرنا و بلاویری

خوشکهن دیلان و گوغهندا

دیلان گرییدا تولازا

پیکه دیژن ئاوازا

سترانیژا و هونهرمهندا

دهست هاقیتسه عود و سازا

ل سهری گرکا و زویر و مالا

خوش تیتن دهنگی بلا

وه پیروز بیت گهلی برا (٤)

دگهل قهفتیت (٥) نیرگز و گولا

(١) ل جههک دیتر: دهشت و زوزان جوان خهملین، جیهان كهسك و سوڤر خهملین.

(٢) ل جههک دیتر: كهو ژ جیا هاتنه خواری. قهبوون پشکیت دار كهزانا.

(٣) ل جههک دیتر: بچویک و میړ و ژن هاتن.

(٤) ل جههک دیتر: جیژنا وه بخیر خوشک و برا.

(٥) ل جههک دیتر: دهستکیت.

جەژنا^(١) نەفرۆزی ب خەملىنن
هەردەم نافع كاوهى بىنن
پىرو جان هەرنه گوڤه ندى
هەموو پيكتە خۆب هەزى

^(١) ل جههك ديتەر: جيژنا

نهورۆزه

نهورۆزه ئهممـرۆ شـاديه

جهزنى مللهتى ئارييه

كاوهى پههاهوان و دليـر

هيـرش بـرد هـهر وهك شـيـر

كاوه چهكوچى داوهشانـد

زوحاكي له ناوخوين گهـوزانـد

به سهركهوت شوپهشى كاوه

لاشهى زوحاكي بهرداوه

هموو سائيك لهم رۆزهيه

يادي شوپهشى كاوهيه

شاهى و گـورانى ووتنه

ئهممـرۆ جهزنى سهركهوتنه

ئهممـرۆكه يادي نهورۆزه

رۆژيكي يهكجار پيـرۆزه

رۆژى نهممانى زۆرداره

جهزى و نهورۆز و بههاره

رۆژى بيسـت و يهكى ئازار

پاي کوتاييه كوچكى زۆردار

به ئازايى و دليـكى پاك

هيـرش بـرده سهـر زوحاـك

به ژووركهوت كاوهى ئاسنگهر
چه كوچى دا كه لهى سهه

به گورج و گولى و دهست و برد
هه لهه تىكى شىرانهى برد

به زى كرده وه ئالاي كورد
هوكمى زوردای له ناو برد

ئاگرى سهه كه وتن هه لكره
خوینمیز گهل له ناوبرا

به هی زى نهو مهه رده
میشكى زوحاك پان كراوه

هیرشيان برد گه لى ئارى
روخان ديان قه لای زورداری

بیروباومر

گهنجین ئەم خودان هیژین
دئ وولاتی پاریژین

خودان بیروباومریین
ئەم نشیتیمان پەرورەریین

ئەوویین دژی زۆردارا
پاش ناکەشین چ جار

ئەمین مێریت مەیدانە
پاریژین نشیتیمانە

بۆ قوی وولاتی جوان
هەموو خوۆبکەینە حەیران

مێر و ژن خەباتکەرەریین
ل مەیدانە جەنگاومریین

دوژمنە چ هیژنەما
مەرن ب کول و خەما

وال دەستیت مەههوارە
ژین لێ بوو ژەهرەمارە

نشیتیمان هەر دئ بیژین
خوینا خوول سەر تە رێژین

وەلات ژین و ئەهفینە
ئەم کوریت وولاتینە

یـئ خۆشه ئهف وهلاته
ههردهم بۆ مه خهلاته

کـچ و لاو ئامـادهـنـه
نشـتـيمان گـورى تـهـينه

مه دقيت سهريهستي

خورتيت دلاومر سهريازيت قهههرمان
ههرنه پيش هيرشه ميرچاك و پههلهوان
لهشكهري عيراقع براييت دلوقان
مه دقيت سهريهستي مه نهقيت پاشقهمان

شورهشگيرين لاوين خورتين عيراقينه
گهر شهيد بين ل سهر ئاخا خو بو مه زينه
وهلات يئ خوشه ل دهق مه يين شرينه
نيش تيمانانا جانه مللهت ب ئهقينه

ميللهتي چهك هه لگرتن لهشكهري كر خهبات
ئهم هه موو شهركه رين گوري تهينه وهلات
دئ جان و پوچا خو بو ته كهينه خهلات
دوژمن دئ رهقيتن نئ پوژا مه ههلات

واری من

نیرگ لاتی لاتی زۆری
ئەز بۆتە بیمە گۆری

توی پۆناهیایا چاقایا
خینایا جەرگ و هناقایا

باغی نیرگ ز و گولا
دەنگی کەو و بابلا

پۆناهیایا هەموو مالایا
خۆشەتەقیایا خەپ هەقالاتا

تو میرگی تو چیمەنی
شەنگ و شوخ و پەوشەنی

یانا نازدار و شیرینی
گەردەن چیا یی مەتینی

خەمالاتە یازیرینە
تەراش و دار بەرینە

ناقی تە کوردستانە^(۱)
بەهای تە گرانە

نی خەمالاتە ئەقینە
زۆزانە فەراشەینە

بەتەن و گەلی و نزار
یان سیپەلیت ئاقا سار

^(۱) ل جەهەکی دیتەر: بەژنا تە چەندا جانە.

بهر كه قییت به فری پینه
چهند خوشه و بایع هینه

گـازـه گـازا شـاـنا
سـترانیت بـیریشانا

دهنگی قولینگ و قازا
فرفره را كه و و بازا

گوهی خو بده ئاوازا
ل بهر به سار و رازا

پیکه شه شالیل و بلبل
گهل ئیک د خینن مل ب مل

ئاوازا پیکه ده دبیاژن
کول و دهردا د ریاژن

دخینن گاق و دهما
ناهیان کول و خهما

نی ئه قیه واری من
چهندی خوشه کاری من

پشکا چاری

ههلبهستین جفاکی

جۆتیار

دئ ئاڤاڪه —هه یه —ن زۆم و وارا
خه ملینین تهف گوند و شارا
زفرینهف سهه ره جهه جارا
جوۆت كههین لات و زهقی و زارا

دئ عهردئ خو هه مهیی جی کالین
بوسته كه به یار نا هیلین
ئهو عهردئ چه ند سائن به یاری
هه می ب گیسنی خودئ شیلین

بوسته كه نا هیلین به یار
پابنه سهه رخو پاله و جوۆتیار
نه مان ئهه بی بهخت و زۆردار
ئهو ویت به رهه می هه وه دخار

ئهه ازادبوون جوۆتیار و پاله
دئ بو خو شوۆلکهن ئهف ساله
یییت مه نه زهقی و رهز و لات
ئهف دهشت و چیا و نهاله

توی خودانی قی ئاقاری
قه^(۱) چه ند سائن یی بی باری

(۱) ئهفه.

ته شۆل دکر خه لکی یی خاری
نه ما بندهستی و هه زاری

چه ند ساڵ بوون تو یی دل شکهستی
نه ما هه زاری و بندهستی
یا پیدفی یه کو تو ههستی
ل کاری خۆ نه پراوهستی

جۆتیارى

ئەھى گەلى بىرادەر
ئەقىرۇ جۆتى گە و كەرا
نەمايە ل قان دەقەرا
بىو رۇزا تەرەكتەرا

زۆر خوش بووى بىرادەر
جۆت يىخ بوويە تەرەكتەر
نە شىزە مانە خەنجەر
دەراسە يىتە ھاتىە دەر

پىشەت ئىشەنا دورىنە
نەمايە ل ھەقىنە
دەخەل ھاتەف جۆخىنە^(۱)
ب خانەدن و زانىنە

گەل پالە و جۆتیارا
يا چووى زەحمەتە جارا
جۆتى كەھەر و دەوارا
نەمايە ل قان ئاقار

مە ژ خەجە رە سوپاسە
چوون ئەھەف قەينەغ^(۱) و داسە

^(۱) بىدەر.

بەس عەردى خۆ بناسە
خۆش پالەيە دەراسە

بوويە پۆزا بەزارى
زىدەتەر ژ تەغارى^(۲)

چەند جانى دى هيتە خارى
توقى بىك ئىك جارى

بەرا وەرە بىينە
نە شەنە بەبا و دورينە
هەموو بوونە مەكينە
جۆتيارى بۆ خەزينە

گايى بەلەك و يى زەر
ئەو هيستر و پيرە كەر
گورى تەبن تەرەكتەر
نەمان چ خەم و كەسەر

نيرە و جەل و كورتان
دارمساس^(۳) و كوپەلان
كاهنجار^(۴) و سەرماژن
خلاس بوون خەم و كۆفان

(۱) قۇناغ.

(۲) تەغار (تغار) دەهەلبە و هەرەلبەك دوو تەنەكە.

(۳) ئەو دارە ئەوئ بىرمەپەك بچويك پىقە و ل دەمى جۆتى هەقجارى پىق پاقژ دكەن.

(۴) هەقجار ئەو ئالاقە ئەوئ جۆتى پىدكەن.

بەرھەممە جۆتیار

ھەر بـئـى مـامـى جۆتـیار
ل تە پـیرۆز بـیت ئەو کـار
بەرھەممە تە ئەقـى دـخـۆین
نـیسـک و نـوک و گەنـم و ئـار

گەرما چاچى ھاڧینیئ
دئ پابى چیه دورینئ
خوھا ئەنیئ قەدمالی
بەرھەممى نیهف خوینیئ

دئ ھەلگەرىئ شانۆکا
خۆ ھەلەدەى ھەتا چۆکا
سپیدئ زوی ل نـاف پـەرئـزا
دورینا نـیسـک و نـوکـا

کارئ تەیهە جۆتیارى
ھەردەم تووین ل ئاقارى
گەنم و جەھى دئ چینیئ
تووخودان شول و کارى

ھەر ژبلى دەخل و دانى
دئ مە پەكەى بیستانى
باجان و بامیا چینیئ
توگەلەك کارا دزانى

توی ب خودان دکه‌ی په‌زی
په‌زقانی ل ننا‌ف په‌زی
شه‌ف و پۆزا کارکه‌ی
هه‌می گافایین ب له‌زی

خیار و شه‌متی و گوندا‌ۆر
تیری و خو‌خ و سه‌یقیت سو‌ۆر
هرمی و حولیک و قه‌یسه‌ی
قی به‌ره‌هه‌می هه‌ده‌ زۆر

په‌ناز و لویک و باجان
هه‌می فیه‌ی و ده‌خل و دان
که‌نگر و گویز و باهیف
کروسک و مازی و که‌زان

به‌ره‌مه‌یت ته‌ گه‌له‌کن
یه‌ت من گۆتی په‌چه‌کن
چه‌ند یه‌ترمه‌ پتیه‌ت مای
به‌س نه‌فه‌ ژوان هه‌ده‌کن

سهلمان شووشى (١)

سهيدايع هيـثرا سهلمان
هونهرمه ندى نفاق گران
ته خاتر خاست و تو چووى
په يقيت خووشى بو مه هيلان

ژيـئ ته چووب هه زارى (٢)
تو بو مه هه ر يادگارى
ستران و هوزانيـت خووشى
بو مه هيلان ب ديارى

خودان په يمان سوـوز بووى
سه ر پيـكه كا پيـرؤز بووى
خه باتكه ر و شوـپرهش قان
بو پارتى يـئ دلسـوـوز بووى

سهلمان تو خه باتكه ر بووى
خودان بيـر و باوه ر بووى
بوـo

(١) هه ليه ستقان سهلمان شووشى (١٩٣٨-١٩٩٨).

(٢) ل جهه كع ديتر: زارى.

هونهرمه ندئ كورد پهروهر
ته باركر ئهه خهباتكههر
دلئ مهه دا دئ ههر ژئ
تو نامرى ههر و ههر

سهلمان شووشی

سه‌یه‌دایخ هیژا سه‌له‌مان
سه‌ترانبیژی هۆزانه‌مان
ته‌هه‌لگرت باری گران
هه‌رده‌م توو یخ ب هه‌ه‌واری
نازناقی ته‌یه‌یه‌ شووشی
هه‌ریژی بکه‌یف و خوشی
چما یخ مه‌نده‌هوشی
توو یخ دل برینه‌داری
هه‌زار کوردی‌ت که‌هر و لال
گوری ته‌بن ئه‌ی هه‌قال
ژیخ ته‌بیت هه‌زار سال
بمینه‌ی ل سه‌هر قسی کاری
توو سه‌تیره‌کا رۆن‌های
دیاری ل ئه‌سه‌مانی سه‌های
هه‌ریژی ب که‌یف و شاه‌های
رۆن‌های⁽¹⁾ ل شه‌قا تاری
ئه‌زمه‌رگیخ ته‌نه‌یه‌ینم
ل پاشی ته‌نه‌میه‌ینم
یی ته‌چه‌وا ب که‌ته‌ینم
توی خه‌ملا ئه‌قی واری

(1) ل جهه‌ک دیتیر: شه‌مالکی.

چەند ساڵن دكەيە هەوار
بوو گەلەن بئەست و ژار
ئەمەين^(١) مەيلاك بريندار

دۆستەتە مەرقەبەتە ژاری

هەندەك خەلك يە دینە
بەبايە وان ل دەف تە نینە
یا وانژێ نەزانینە

تە کەر زەمەتە تا بەاری

کەس نەزانن بەبايە تە
ئەف خەلكە یە دین و شەیتە
دەپژن شووشی یە کریتە

خەودێ تە و ئاگە هەداری

پەیسە کەکا بلندی
رۆنایە شەار و گوندی
ل شەفا تەری تە فەندی

تە و دناف خەلكی دا دیاری

شووشی دۆستەتە هونەری
خەودان بیەر و بەاوەری
ل^(٢) جفاتە دل قەهەری

چەنەندەتە هیژا و نەازداری

شووشی بە گەورێ شەهیدە
بە خوینا گەنج و عەگیدە
هەتە بەجمە دەگەوری دا

ل دەف مەن هەر گەف یادگاری

(١) ل جەهەكە دیتەر: ئەوێت.

(٢) ل جەهەكە دیتەر: بە.

ئاغا و شېخ

خېر ئه قىرا^(۱) باران نابارن
هه موو كەس نه ئه قىندارن
كەس يا دلخ كەسى نزانىت
هه ژار ژ دىر ره قە دىارن

هنىدى هه ژارن په ننگ زهرن
هه مو گا قا ته په سه رهن
پېتقىلت گە لەك تشتى نه
پىس و برسى و دەر ب دهرن

ئەف هه ژارىت هوسا عەبدال
دئ بۆ خو شۆلكەن سال ب سال
كو بهرهمى خو ئىنا ناف
ئاغا دئ خو كەتە هەقال

سال ب سال جۆتارىت په بهن
شەف و رۆژ بېهنا خو نادەن
كو بهرهمى خو ئىنا قە
ئاغا دئ هەمى بۆ خو بهن

ئەف هه ژارىت جلك درىاى
چ جارا بېهنا خو نەداى

(۱) عەور.

وهستيانا وان هه موو^(١) به لاش چوو
به ره هه موو هه لگرت ئاغاي

پۆژا ل مال بن زياريه
ئاغاي زي هه ريئ تيرهيه^(٢)
پيش بکهن مال و سهه دینار
ئاغايئ بن قه ماريه

ژيلی سـوخره و زيـارا
قوتان يا هه ی گه لهك جارا
ئاخفتنا وان به لهئ ی یه
هوسـايه زينـا هـهـژارا

ئاغاي و شيخا هه ژار ميـتن
هه ژار چاوا بژيت نه شيـتن
زارۆكيـت وي ل مال برسـينه
هه موو پۆژيئ شيخ یئ تيـتن

شيخ هات گه هشته بهر دهری
تۆپه كا كهسكي يال سهري
دئ گازيكةت هه ژار ومه
تويئ دینی و بن باوهري

كاركهـر و جۆتـيار و ههـژار
دئ بۆ نك شيخي كه نه غار
هه موو موريديت شيخينه
ل پيش شيخي كه نه هه وار

(١) ل جههكئ ديتتر: خري

(٢) تورپيه، سهه.

ههزار دى ريز بن ئيك ل ديف ئيك
دلئ واندا نينه گريك
دا دهستئ شىخى ماچى كهن
دى خو چه مينن ريك و ريك

شىخ دى بيژيت⁽¹⁾ نه كه نه گرى
من جيھئ وهىخ خو ش كرى
مادهم مورىديت منن
ناھين سوؤتن ب ئاگرى

شىخ دى چاقيت خو وه نقينيت
ئورىدينا خو ههژينيت
تزيكيت خو ئينيت هه دهرئ
ب قى رهنكى خه لكى شه لينيت

شىخ دى بيژيت بينن بينن
گيسك و كافرا بو من بينن
ئاخفتنا من نه شكين
نه كو به حشئتئ نابينن

شىخ دى كه ته پر مه پر
ئەز شىخم ئەسمانا د فرم
دوو كافريئت قه له وه بينه
دى به حشئتئ بو ته كرم

شىخ حه فك ستير و زك پان
يئ تيرهيه و يئ دل گران
ههزار يئ خلمه تئ لئ دكهت
ههر يئ ديژيت به لئ قوربان

(1) ل جههك ديتر: ديژيت.

شیخ یحیی دبیژیت تویحی دینی
توچ تشتی بو من نائینی
سپیدی گافرا دروستکه
دگهل دوو سی تهنه کیت رینی

رین و کافر بو شیخینه
زارۆکین وی ل مال د برسینه
هندیکه شیخ و ئاغانه
دوژمنییت قی ماله تینه

جۆتیار و ششان و گافان
ههزار و کارکههر و رهنزان
زهحمهت کیشییت ماله تینه
شەف و رۆزا نینه راوهستان

هندی رهنزان و جۆتیاران
ریس و برسینه ههزاران
به رهه می وان بو شیخینه
شیخ و ئاغا گورگییت هاران

جگارە

چەند ئاخفتن ل سەر جگارا
تەرک بکەن ئەقان کارا
جگارکیشان یا خرابە
یا پیسە وەک ژەهرا مارا

دئ نەکشین قان جگارا
بۆچی دئ خسار کەن پارا^(۱)
مالئ خو بەدەستئ خو سۆژن
ئاکری بەردەنە دینارا

خودانیئت کیسک و قەلوینا
ئەف تویتنە وەل کیڕئ ئینا
خەرە خرا سینگئ هەو
هەر وەکی دەنگئ مەکینا

دئ جگارا تەرک بکەن
کارەکی دی بۆ خو بکەن
ئەو پارێت کو هین ب دەنە تویتن
ل عەیاڵئت خو مەسەرەف بکەن

هین بچیکێت خو فێر نەکەن
جگارا د تەبلا را نەکەن
ئەگەر گوھئ خو بەدەنە من
خسار نابی دئ فایدەکەن

^(۱) ل جەهکە دیتەر: تەرک بکەن ئەقان کارا.

ل بنی گوھی خو بنقیسه
کو جگاره چهنه دیا پیسه
هه رچی کهسن جگارکیش بیت
هه موو کافن خیسه خیسه

گه رته راستی بقیته نه فهیه
جگاره یا بی فایدهیه
کهس چ فایدهی ژئ نابینیته
بهس کوخه کوخ یا زیدهیی

ژین و پاره

ژیان نه زیپر و پاره نه
یا نهژی قهسر و قه ماره نه
ئهف تشته خر بی فاید نه
رێکییت ژین نه ئه قه نه

ئهی هه فال گهر تو گوهداری
ئهز دئ بو ته كه مه دیاری
بلا ششان بی ل ئاقاری
سپیدی هه تا كو ئی قاری

به لئ ئه گهر ته خه مه نه بن
دهرگه هیات ژین دئ قه بن
بل زیپر و پاره نه بن
هه موو گا فال ته به رزه بن

بو ته بیژم چ گوته نه
گهر دئ ته یی کون کونه
زیپر و پاره ما بو چنه
رؤژی بو ته نه و رؤژی بو منه

گه لی برا هندی ژینه
جار یا تاله و جار یا شرینه
ئه قرازینه و نش یقینه
چ جار خو لئ نه ترسینه

ژيانا مه يا هوسايه
جار مه گهرمه و جار مه ساپه
هندهك جارايش به فر و بايه
يا ب دهره و ئيش و بهلايه

عەرمق قەخۆر

هەى بى مەژى^(١) سەرسەرى
توى هەقەلى كەرى
چەما هەندى قەشەمەرى
كى دىژتە تە عەمەرى

تۆب عەرەقى^(٢) يىن فىرى
گەلەك شەرمە تۆمىرى
خۆدى يىن ل هەنداقى تە
نا ترسى چاوا د وىرى

شەف^(٣) و پۆزان ل مەبخانا
دگەل فلىتە و نەزاننا
تە بخۆيىن خۆ دىن كرى
خەلك ب تە دكەن تەپانا

تۆچ خۆشىيىن لى د بىنى
مەن ومە تۆيىن دىنى
كى مرۆقى هەر قەخۆت^(٤)
ئىاقلى وى ژى نىامىنى

(١) ل جەهەك دىتر: بى ئاقل.

(٢) ل جەهەك دىتر: ئارمق.

(٣) ل جەهەك دىتر: ب شەف.

(٤) ل جەهەك دىتر: هەر قەخان.

يا ژ تهفه كو^(١) خوڤ كاره
نخ ئهه و پيلاك ژهه ره ماره
يي عهه ره قئ^(٢) فه خوئن
ل ديني و دونيا خساره

عهه ره ق^(٣) يا بن فايديه
دوژمنا ديني تهه يه
ئهه قرو پيئهه فه نهه خو
تو بيه ژه من تو به يه

عهه ره ق و ويسك و بيه ره
ل ئايين ميه يا دويه ره
قي دهه مي يئ فه خوئن^(٤)
دي بيژنئ ره وشه نهه ره

(١) ل جههك ديتر: ب ته ومه كو.

(٢) ل جههك ديتر: ئارهق.

(٣) ل جههك ديتر: ئارهق.

(٤) ل جههك ديتر: قي دهه مي ئهوي قه دخوت.

فەلەك

فەلەك خائین بو ئەف سائە
چەرخوا زینى ل من یا تالە
دل چرمىسى د نافع خەمادا
نە من دۆستە و نە ھەقالە

فەلەك چما ھەریا خارى
رۆژیت پۆن ل من د كەیه تارى
بارى من زۆر یى گرانە
دئ كەنگى دانیم قى بارى

ئەى فەلەك ئەى خائین
پاستبە دگەل من و ئەقینى
فەلەك من بى ھەقال نەكە
بو من بینە ھە شەرىن

فەلەك دئ تو راست بزقرە
خەلك خپ یى شادە و كرە
دلئ من عەبدالى خودئ
ژقە ھەر و كۆفانای یى پەرە

تە چ ل من كر ئەى فەلەك
بوچی راستنا بى جارەك
ھەردەم تو یا ل من خائینى
تە دویركرم ژ چاف بەلەك

كهچهل (فۆلكلۆر)

هه‌ی كه‌چه‌له‌ كه‌چه‌له
چه‌ندى پيس و چه‌په‌له
ره‌قا ميسا ياد گه‌له
دى بى‌ژى چياپ كه‌له

دارا ويرانى نهرمه
هاقينه دونيا گهرمه
سهرى كه‌چه‌لى چه‌رمه
كه‌چه‌لى مه ب خو شهرمه

دارا ويرانى هسكه
سهرى كه‌چه‌لى ب رشكه
ته‌ژى مار و دوووشكه
ميشكا گۆتى نيشكه

چ گهرمه و چ هاقينه
سهرى وى يى بدوهينه
ميشكا گۆتى هنگهينه
كه‌چه‌ل نك مه نه‌روينه

كه‌چه‌لى خو به‌رداقه
سهرى وى بكيم و ئاقه
شۆلخا ميشكال هنداقه
وا وهربوو كو دووشاقه

سهري كه چه لي سووره
دي بي قايي گونـدوره
رهقا ميشـكا هـل دووره
كه چه لي سووره سووره

كه چه ل تيت ل ميـرديني
رهقا ميشـكا ل دووي قويني
هـمـوو كومـبون ل دوهيني
دا بخـون فراقيني

كه چه ل تو خو قهـشيـره
چ جارا نهـهـني ئيـره
سهري تهـ يـيـ بـ دانهيـره
ميشـكا لـ كـره گـيره

كه چه لهـويـيـ ژنـجانـه
ليـ بوـئاخـر زهـمان
خوليسـهـر تـو بـزانـه
ميشـكا گـوتـ شـهـبـورمانـه

كه چه ل تو هـهـره ويـقهـ
سهري خوـبوـاش بنخيـقهـ
ييـ سوـوره ديـ بيـيـ سيـقهـ
سهـد هـزار ميشـكيت پيـقهـ

قي كه چه لي ب بينه
سهري وي يـيـ ب دوهينه
ليـگـهـپـيـ نهـلـفـينه
ميشـكا گـوتـ كهـشـك و روينه

كەچەلنى پىسىن گۈپى
 بۆتو ھىندە يىن شىرى
 تولى قان مېشكا ناخۇرى
 شۆلخال دور تە د زىقىرى

كەچەل تىت و ل ھەرمشتى^(۱)
 كوتكى دۇشاقى^(۲) ل پىشتى
 رەقا مېشكا گەھشتى
 ئىخسىتە نىاق لېمشتى^(۳)

كەچەل تىت و ل بېخۇپكى^(۴)
 خۆ گەھاندە بەر سۆپكى^(۵)
 سەرى وى يىن خارى و مېكى
 مېشكا بەردا تىرپكى

كەچەل چوو بۆ سەرى ئاقى
 ل سەرى وى دا ھەتتاقى
 مېشك ھاتن وئ گاقى
 دلىن وان چوو دۇشاقى

قى كەچەلنى باب مېرى
 بەر گەرمىن دكەتە گىرى
 مېشكا گازى ئىك كىرى
 بچىنە دۇشاقا تىرى

(۱) نەرمشتى، گوندەكە سەرى ب دەقەرا سلىقنەيانقەيە.

(۲) كونكى دوشاقى) واتە (ئاماننى) دۇشاقى. ئەو ئامان بوو ئەوئ دووشاق دكرە ناقدە ھەتا

ژ رەزا دگەھاندە مالى..

(۳) لېسەر و لھيا بچويك و سىك.

(۴) گوندى (خۇپكى) سەرى ب دەقەرا (مىزىريان) قەيە.

(۵) گوندى (سۆپكى) سەرى ب دەقەرا (مىزىريان) قەيە.

كه چه ل تو بهس بخۆره
ئه زماني خوو بيه ره
گهرمه حالي تهى شه
سهري ته ژكنا پره

تويى بيسى ل دونيايى
رهقا ميشكا بهردايى
چوونه شهريهت و چايى
وهى بابۆل قى بهلايى

سهري ئهقى كه چه لى
يا قيدا تيتن په لى
يا دورسته و يا كه لى
ميشك هاتنه فه مهغه لى⁽¹⁾

(1) مهخه ل.

كهو و بلبل

های لی کر لی کر بارانی لی کر
تهیر هه موو فرین کارا خهوی کر
بلبل یی د خوینیت گازی کهوی کر
ب وی دهنگی مهلیل چه ند هیقی ژی کر

دونیای تاری بو بارانهك باری
کهوی جهواب قه دا ل بنی نزاری
گۆته بلبلی بوچ یی ژاری
بو کهیضی ناکهی ل سه ر داروباری

بلبلی گاز کر کهوی بزانه
دهردی دلی من زۆر یی گرانه
جیهی ئەز لی دژیم باغ و بیستانه
بهلی ئەقرۆ یی بی خودانه

کهوی گوھ لی بوو رۆندك باراندن
ژ خه میلت خودا وی پهر و مراندن
دل و هناقییت وی قه تاناندن
برینییت کهوی ژ نوی هه ل وه شانندن

بلبلی گازکر کهوی رابه قه
ئەز زۆر یی ب ئەزم جهوابا من ب ده قه
رۆژ ل من ئاقا بوو ئەز دی چمه قه
کهو و ژبیر نه که سو بهی و ده رقه

مهشكه ژين

مهشكه ژين يا چه لهنگه
شۆلكهره ب نفاقودهنگه
سپيڤديه و نه درهنگه
مهشكا مه يا پنگه پنگه

زهريڤ مهشك بهژينه
مهشكا لهولهب⁽¹⁾ زيرينه
دهريڤينه وي ساهمتوينه
ته ژي نيقتشك و روينه

مهشك مهشكا بهرانا
كولمڤن گهشته عهسمانا
دگهل ئاواز و سترانا
سوپاس بو بيريڤانانا

مهشكا مهيا نازداره
سپيڤديه و هيشت سحاره
تهژي بكه ن ئاقا ساره
ماسهت يڤي زوره و بوهاره

مهشك مهشكا نيريڤا
بو زرزپ ئهه موريڤا
ليڤك قهگيڤرا زهريڤا
دهنگه هدا دهشت و چيڤا

(1) لهولهبا ناشى.

مەشەك مەشەك نیریا
بۆ زۆرپا موریا
لێك قەگی را زەریا
دەنگە دەدا دەشت و چیا

مەشەك یا نیری پیـره
بۆ عەیبە و بۆ قوسـیره
یا بلە و لەبە و زنجیره
ماست نەمەهیە و هیشتا شیرە

وهرزی بهاری

وهره بجینه زۆزان
قهره قینه کۆفانه
میرگ و چیمه ن خه ماین
سهیرانه پیر و جاننا

بهار هات پهوشا دلا
بوشاها بابل
وهرزی بهاری خوشه
ب خه مل و جاننا سۆرگولا

چ نیسان بیست چ ئادار
گه لسی خۆرتا هات بهار
سهیرانه ل زیرو مالا
کچ و لاویست ئه قینه دار

گولیت کسه سئ و سۆر و زهر
نه هیلان کول و کسه سه
ئه هردی جلکیت⁽¹⁾ خو گۆرین
کراسی جان کره بهر

بیهنا خوش و بایه هین
بهارا جان و پهنگه بین
چ وهرزه ک پیه رۆزه
گۆری ته بن سه د هاقین

(1) ل جهه ک دیتر: پهنگه.

ئەو وارە نە ئەو بوھارە

فەلەك دگەل مەن نەیارە
قەت راستنا بیت ھەر یا خارە
ئەز و ژین ییت لیک دویر کرین
ب شەف و رۆژا مەن ھەوارە

فەلەك دگەل مەن دوژمنە
خەم و تالی بەھرا منە
ئەز یی دنالم بو ژیانئ
لەو دلئ مەن یی کون کونە

نئ ئەز دبیەنم ئەو وارە
یی چولە و نە ئەو بوھارە
گازنەیت خو بو کئ بیژم
قە^(۱) چ ژینا پرگەمارە

ئەی فەلەك مەل ویرانئ
تویا راستی بو جیھانئ
دگەل مەن ب تئ تو نەیارە
لەو دنالم بو ژیانئ

خەمەیت مەن ھزار ھزارن
نە ئیک و تو و سئ و چارن
دل و مەیلەك پەر برینئ
رۆندەك ژ چاقیەت مەن دبارن

(۱) ئەقە.

فەلەك بۆجى ^(۱) يا ئالۆزى
ھند يا بى پەيمان و سۆزى
ئەقرۆل بەر نەخۆشییەت ژینى
بۆ مرنى يى دىيژم خۆزى

^(۱) ل جھەك دیتەر: دگەل من.

بوهار و سهيران^(١)

بوهار ناهيتى بى گول
نه قينى نابيت بى كول
سه بى پرا گولا ناهيتن
بى سهيران و بى بلبل

چينابيت پهز بى شقان
نيسان ناچيبيت بى باران
زوزان ب به فرى د رهنگينن
بوهار نينه بى سهيران

سهيران ل نه فرۆزى دخوشن
ناقبيت رويبارا د بوشن
قهبه با كهويت رۆباد
بكهيف خوشى بى د بى هوشن

نيرگزييت جوان و چاف زهر
خوناقهك يا كهفتيه سهر
بيهنه بحه شتى زى تىيت
ل وان نيرگزييت دل فهكههر

نهو رپواسيت^(٢) بهلك پان
ل چيا^(١) شينبووى بى خودان

^(١) ل جههكى ديتى: سروشت.

^(٢) ل جههكى ديتى: رپواسيت.

ئەفرۆكە يیت كرنابی
كەو رۆبادییت مال ویران

كەو رۆباد هەر یی دخوینن
یی هۆزانا قەدەدەوینن
ل سەر شاخ و زناارا
ئەو یی كەیف خوشیی د ئینن

(۱) ل جههك دیتەر: چۆلا.

سینه‌م (فۆلکلۆر)

های سینه‌م سینه‌م هه‌وار هه‌واره سینه‌م
هندی دکه‌م و ناکه‌م چ جارا ئەز ناگه‌هم
ئەگەر سینه‌م یا من با ئەز دا دلێ خو دەم

من سینه‌م دیت ل بیلائی یا لاندکی د هزینیت
شەف بایخ شەفی لیدا تیتێ ل ئەنی د ئالینیت
خزیمەک یا د دفنیدا ئاکرێ و ئامیدی د ئینیت

من سینه‌م دیت ل بیلائی یا لاندکی لای لادکەت
شەف بایخ شەفی لیدا تیتێ ل ئەنی دوتا دکەت
خزیمەک یا د دفنیدا ئاکرێ و ئامیدی را دکەت

من سینه‌م دیت ل بیلائی یا رۆندکا د بارینیت
یا سترانا دبێژیتن هەر یا نافع من دئینیت
یا دبێژیتن پیسه میڕ رەبی خێرێ نەبینیت

من سینه‌م دیت ل ناڤا میڕگێ یا د دویرتن هه‌لالا
زەند و بازن قێک کەڤین بو زرزرا خرخالا
ئەز دئ سینه‌م پامیسم گونەح ستوکرا هه‌قالا

من سینه‌م دیت ل ناڤ میڕگێ یا د دویرتن کزنا
ئیت و بەرەن قێک کەڤتن بو هورمێنا بازنا
ئەز دئ سینه‌م پامیسم گونەح ستوکرا مه‌زنا

سینه‌م دور و ئەلماسه یا نیقه‌کا به‌حریدا
هاتم بگه‌همه مرادئ فه‌له‌کێ چه‌رخه‌ک لیدا
سینه‌م بارکر و چوو ئەز هیلام د قئ خه‌میدا

ئێ چه‌وابه‌ک گه‌هسته من گۆتی سینه‌م یا مری
که‌س لومه‌ی من نه‌که‌تن مه‌جبوورم بکه‌مه‌ گری
فه‌له‌ک چه‌ند یاخائینه سینه‌م یا ل من دویرکری

جه‌وابئ ببه‌ن بۆ هوستایا داکو چی‌که‌ن دوکیلا
چاوا خودئ لیک دویرکر مابه‌ینا دوو جحیلا
سینه‌م چاوا تو زوی چووی ته‌ هه‌مکێ غه‌ریب هیلا

بابن جه‌وابه‌کێ ببه‌ن هوین بیژنه‌ مشک و مارا
نه‌خۆن خالین گه‌رده‌نئ نیشانئین بن گوهارا
مخابن بۆ سینه‌م چوو به‌ینا چار دیوارا

دئ بیژنه‌ مشک و مارا دویر بن ل دیم و خالا
بلا نه‌کیرو مونکه‌ر لئ نه‌که‌ن چ سوئالا
پشتی به‌ژنا سینه‌م دئ گه‌رینم وه‌ک عه‌بدالا

وه‌ستئ^(۱) رۆژا سینه‌م چووی بوومه‌ پێفنگێ چولا
ب شه‌ف و رۆژا دئ گه‌ریم ل چیا یا و باسک و دولا
دونیا یا ل من هه‌رامه‌ ناکه‌م چ کار و شۆلا

هوین که‌س لومه‌ی من نه‌که‌ن بووم ربه‌نئ کولانا
پشتی به‌ژنا سینه‌م ناکه‌م که‌یف و سه‌یرانا
نه‌بیژن هه‌مکێ دینه‌ گه‌لی گوندی و جیرانا

هه‌یفا چاقیت ره‌ش به‌له‌ک که‌فتینه بن به‌ریت گران

(۱) ب ده‌فۆکا زیباریان واتایا (وه‌خت، دهمخ) دده‌ت.

ههري ما ئەز دئ چ كهه وي ئەز هيلام بي خودان
هوين كهس لومه ي من نه كهن بيژن كههك مال وييران

زويكا سينهه بهرزه بوو ئەز هيلام ل بهر ديوارا
ب شهف و پوژا نانتم وهكي په بهن و ژارا
جيهان يال من ههرا مه ناكهه چ شو ل و كارا

كوپى من

يى خرابه كوپى من
زهلامه و يى خودان زن
نهويىرم دگهل بئاخقم
دگهل من يى بوويه دوژمن

يى كهفتيه ديف قهشمهرا
هه موو گاغال سهفرا
چ كه سب و كارا ناكهت
دى مرم ب قان كه سهرا

ئهف حه جيى شاشاك زمر
تزييت خو ئينانه دمر
بهس بكه پوره پورى
ته كوپى كرى قه شمهر

ته هه رگوتن باب خولام
ب كه يفخوشى شرين كه لام
ب كچكا تن تهنه ترساند
هه تا ئه و بوويه زهلام

ئههري دايله قى كوپى
پوزه كى لى نه خوپى
وه ختى كو ئهوى كچى
ته و شيا گوها لى بپرى

چبكه تن تو یی سه بهب
كوړی بڼه فایده و مه خسه ب
باب موی ل می کوریه
نه ئیشی نه دا ئه ده ب

نه شیمی یی بڼه عاره
شولا من هره قوماره
بهریکا وی یا خالیه
یی مفاسه و بڼه پاره

هه رگاف ته پوره پوره
خه ما ته چه نه دا زوره
ئه قرۆكه دئ یی هۆبیت
كوړی بڼه ته مبی و توره

ناکەمە تۆپانە

دئ سـویندئ خـوم ب قورئـانئ
ناکـەمـە قـە تۆپـانئ
نە شەبەکن و گولانئ

چ هاتیە سەری من ئەف سال
چەند هەیفە پونشتی مال
هنگ و خرا دیت هەفـال

تۆپـانئ یـا خـە تـەـرە
شـۆلە کـا بـئ غـە وەرە
دئ بـیـژن مـە دەرە

ژ بـیـر ناکـەم چ جـارا
پـیـقـە چوونـا ب دوو دارا
دئ دویرکەفـم ل فـان کـارا

عومهری دهلال

ومره لــــی وایــــی وایــــی
نــــاخ هــــهواره ل قــــی بهــــلایــــی
پــــشتی بهــــژنا عومهری دهلال
سهــــبــــرا مهــــناهیــــت ل دونیایــــی

عومهر تو یی چاره سالی
هیژ جهحیل تو تفالی
مه هزر نه کر نه زانی
دی هییه کوشتن بقی حالی

هه ی ههواره سهده ههواره
عومهر کوشتی و برینداره
قهدهر کو هات پاشقه ناچیت
فهلهک ته دگهل مه چ کاره

عومهر کو مهیتی ته ئینا
ئهم بی هوشبووین وهکی دینا
کچکه و مهزنا شین گریه
میلاک پر بوون ژ برینا

مه ییات گههشته دانگی مالا
کهره گگری خیره قالا
خزمۆ کهسیت ته ههواره
یی دکرین وهکی عهبدالا

ههـوو یی دبیژن ئاخ برا
یی دسـۆزیت دلـیـع کافرا
ئاخ و نـالین و هـهـواره
دۆست و هـهـقال و هـۆگرا

عومەر میـرئ سـهـد میـرا
تو میـرخاس بووی وهـکی شیرا
ته خاتر خاست و ته بارکر
ئهم هیـلایـن رهـبهـنیت دیرا

عومەر لاو و هیـشـتا زوییه
بو ته بارکر ئەفهـهـ چیه
خاتر خاستن یا نهـخۆشه
دلیـع مه ییـع بیـع هیـقییه

برایـع ته دکهـته گازی
عومەر تو گهـنج و تۆلازی
مه تیر بهـژنا ته نه دیتیه
چما زویکا خاتری دخازی

دونیا ل مه بو مژ و تهـمه
عومەر لاو فهـهـ چ دهـمه
ههـتا مرنـیـع ته ژبیر ناکهـین
دلیـع مه ییـع ب کول و خهـمه

دلیـع منـۆ ژار و دلـۆ
برینـدار و تهـهـژی کولـۆ
گازی دکهم هـهـواردکهم
عومەر بر لاییه هـاـۆ

دلێ منۆ به حرا وانێ
عومەر بابێ که یفێ کانێ
پشتی میـری سهد میـرا
ئهم بی کهس بووین ل جیهانی

دلێ منۆ به حرا به ئەك
تە چ ئیناسە مە فە ئەك
كەس نە مایە بی كۆل و خەم
ئەم دل بریندارین گە ئەك

شوی ناکهم

شوی ناکهم هیشتا زویه
بابو خۆنه خورتیه
یی دقیت لیـره نیه

یی هیژا و ئەقینداره

پشتی وی ئەز شوینا کهم
مال و میـرا حەرام کهم
دلی بۆ کەس قەناکهم

لاوی من یی ناقداره

ئەز ناقدی وی نائینم
کەسی پێ ناخەسینم
ل هیقییا وی دئ میـنم

دلی من برینداره

ئەز یا بی خودان نیمه
چەندە ل هیقییا ویمه
ب خودی یا سویند خاریمه

نی بەر وی من ههواره

یی هیژایه لاوی من
پۆناهییا چاقین من
وی دلی خوداییه من

چ خورتیه ههواره

بهخوا نهچارم

بههخوا نهچارم
لهم جيهانهدا يهكهم ههزارم
وا دهنهالينم زور برينهدارم
نهه ششيت و ههچارم

هزاران ئاخ و داخ لهههناوم
لهكاروانى ژين من بهجى ماوم
واچاك دهزانم هيوا بهراوم
رۆندكى خوينى وا دين لهچاوم

سالوم ههيهه هزاران هزار
سالوى جوان به گول و گولزار
بو خوشكى شيرين نازدار
لهگهل دهستكيگى نيرگزي بههار

ئهگهر دهردى دل بكم به دهفتهر
شيعر و ووتار خوم بيمه نوسهر
نابريتهوه تا رۆزى مهعشهر
به هزار قورعان بهخوا و پيغه مبههر

زەمبیل فرۆش

مە ییت هەلینا هەتا قەبران
ژیڕا وی چوو کەیف و سەیران
نیچیڕ و کوشتتا تەهیران
کەفتبوو حالەک پڕ نەخۆش

چاف ب قەبرئ کویڕ کەفتی یە
گۆڕ خانیک تەنگ و تاپی یە
هەردەم دکەتە قیری یە
شیت و شەیدا و مەندەهۆش

زەمبیل فرۆش کورئ میڕە
چوو بوو سەر قەبرەکئ کویڕە
بیڕا مرنئ هاتە بیڕە
چوو یە ف مال دلتهنگ و نەخۆش

چوو یە ف مال گۆتە بابئ یە
من نەقیئت مولکئ دتئ یە
دئ ب م عەبدالع خودئ یە
ئەز دئ بمە سەلک فرۆش

باب ئازاکە گەردەنا من
تو بیدە من عەییال و ژن
ما دا مە هەر هەیه مرن
من ناقیتن چوو حالئ خۆش

دلەى غەمگىنەم

هەر دووک چاوانم پەرە لە گریانە
دلەى غەمگىنەم بە ئىش و ژانە
مردن لام چاکە نەك ئەم ژيانە
ئىش و ناخۆشى لە لام ميوانە

خۆشكى بى ئاوات تو لىم بيوورە
غەمى لە دلەى هاوورئ كەت زوورە
رۆندكى چاوانم هەر خوینی سوورە
غەمى لە دلەى من بە بى سنوورە

وا دەنایم هاوار سەد هاوار
هیچ كەس نابینم وەكو من هەزار
برینی دلەم بوون بە چەند هزار
من زۆر دلپاك بووم بوومە تاوانبار

خۆشكە بى ئاوات بەخووا نازانم
من بە تو بلایم چ بوو تاوانم
بەشەو و ب رۆژ چاو پەر گریانم
هەتا كو مردن من بى ژيانم

خۆشكى بى ئاوات ئەمە چەند سالا
ژینی هاوورئ كەت ناخۆشى و تالە
ناخوازم ژيان لە سەر ئەم حالە
كارم گریانە هەرنالە نالە⁽¹⁾

⁽¹⁾ ناخوازم ژيان ل سەر ئەم حالە.

دایک و بابا پەح د حەسینیت

دبێژتەهە دایکە مایرێهە
کورێ تە خەونەك دیتیه
دونیا ل بەر چاكا ساریه
دگـریتن ئهـو بشـهـف و پۆژ

رابه دایکێ توو باهەزینە
زوی بابێ وی پەح بحەسینە
حەکیم و جن گێران بینە
بەلێ نەه دینە و نەه نەخۆشی

دگریت ژ تپساخودێ یه
د ترسیت ژ بهر خەوفێ یه⁽¹⁾
دل نابەت مۆلکێ دنێ یه
قهوی یێ دلتەنگ و بێ هوش

دایک رابوو د ئەهزینیت
جەوابێ ب پادشای دگەهینیت
وهزیرا ل خو د چەمینیت
کورێ گاز دکەت دینیت

دبێژیتێ ئهـهـی کـوـرێ مـن
وهه روینێ ل جهـهـی مـن
تو ل سهـهـرێ خو بکه تاجێ مـن
حوکمی بکه ل میلهتی بۆش

(1) (خهوف) واته (ترس).

زوی و مره

پچوو رابوو ه زوی و مره
کهه ری ته چ خووش کهه ره
ماره کی ییخ پیته ه دای
ویرانبوو ئه هف دهقه ه ره

کهه د ئینیت سهه د دینارا
دی ئی مه سهه رف کهه م پارا
کهه ر و تو ئاقل نهه بووی
من گۆته ته چه نهه د جارا

پچوو رابوو کهه ره غار
ییخ دبیژیته یی هه ی هه وار
سهه کهه مه سهه یاره کی
کهه ری ژووردا بهه مه خار

پچوو دهه کهه ته ل دوکهه انی
ییخ دبیژیته نهه وزهه ته کهه انی
کهه ری بهه یینه دهه ته وری
داخل کهه یین ل نهه خووشخانه

کهه ری پچوو ییخ گه ره
دی بییی قای هیسه ته ره
ل هه موو کهه سه ییخ چیه ته ره
ل بهه ر ئیشه خوو ییخ شه ره

پچۆی یئ خۆ پەیت کری
بۆ کەری دکەتە گری
ماری یئ بکەری قەدای
مالا مـن خراپکـری

پچۆ هات پۆره پۆره
گۆتئ سـالـجـ دختـوره
عیلاجە کئ ل کەری بکە
چ کەرە کئ پـسـ پوره

سـالـجـی رپـیکـ بۆ دانـا
گۆتئ بەنگیت گەزانـا
باشی دجونیدا بکوتـە
بکە نـاف ماسـتـئ حەوانـا

پچو ما بیئ کەس و ژار
یئ دکەتە گازی و هەوار
کەر و ترسـم تو بـمـری
وەک رەحمەتی کەرئ پار

پچۆ مـال هاتـە دەرئ
دەستئ وی ل سەر خەنجەرئ
دئ کەری بـمـ میسـل
نـاھـیـلم ل قـئ دەقـەرئ

وی بـمـ ميسـل کەری
یئ کیشـایـه بـمـ دەرئ
بەلکی کەری داخل کەم
ل موسـتەشـفایـا⁽¹⁾ عەسـکـەری

(1) خەستەخانە، نەخۆشخانە.

ئەگەر عىلاج نەدايىنى
پاشى بەمە بەغدايىنى
ئەز پىقە مەل خرابىووم
ھەوارە ل قى بەلەلەيىنى

كەر و بەفر و بارانە
چ سەرمايە و زسەتەنە
دئ بەرىن خۆكىقە دەين
ئىشەتە يەگەنە

پابە پچو و بەزىنە
سەكەن ئىسەحافى^(۱) بىنە
ئەفرۆكە كەر يىن شەرە
نەك دختەورا بەگىرىنە

ئەفرۆكە كەر يىن شەرە
يىن بى دەنگە و يىن كەرە
پچۆل رەخا بەزەقەرە
حەب و دەمانا بەكەرە

پچۆيىن دكەتە گەزى
يىن تەويرە بووى ل قىرازى
تويىن بو خوب مەن دكەنى
ھىشەتە تويىن نەپرازى

پچۆبۆ زوى رانە بى
دگەل كەرى يىن خرابى

(۱) ئىسەف، ئامبۆلئىنس.

بۆچارەکن ئىشاکی
توخۆکرپ^(۱) کەى چىنا بى

پچۆر ابا بـه دەرکـه قـه
کەرىن شىر ئه ق شـه قـه
تو دى چل حالى خو کەى
بجوىک پچکـا مانـه قـه

(۱) کەپ.

نەوزاد برا

ئى فەلەككە ئى دەورانى
نەوزاد كەتە نەخۆشخاننى
هېشتا لاو بوو تىر نەژىا
نەوزاد برا پا تو كانى

بوۆ تە باركر نەوزاد برا
تە خاتر خاست ل خرپ هۆگرا
تو يى لاو بووى تو تىر نەژى
قەمرين شەمالك و چىرا

زوببوو تە ئەم بى كەس كرىن
ئەم مەجبوورىن بوۆ تە بگرين
تە ل ژيانى دل رەشكرين
ل خۆشيا بى بەش كرىن

تو بووى خۆش تقيى هەقالا
رۆناھيا ناف گوند و مالا
تە سۆت دلخ پىرو كالا
تە ئەم هىلاين وەك عەبدالا

دلخ دايكى تە كەركەركر
وەكى دىنا دەر ب دەركر
مىلاكاي وى پر كەسەركر
رەبەن دژوار رەنگ زەركر

نەوزاد بۆتە دكەينە ھەوار
تە ئەم يیت ھيلاي بەندەوار
دايكا رەبەن كەرە ھەوار
بۆ پەپويكا بئ شوين و وار

دايكا تەيا دكەت گرى
نەوزاد من تو مەزن كرى
لاو و ھيتر زويبوو توومرى
دلى مە سۆت ب ئاگرى

نەوزاد تو ھيشتا جەحياي
برا بۆچى دئ فەھيلاي
ھناقيت ھەقالا كياي
برينيت دايكا خو شياي

تە ئاگر بەردا ھناقا
مە رۆندك بارين ژ چاقا
دە ژيبر ناكەين دەم و گاقا
بەلى رۆزا تە چوو ئاقا

رۆزا كو مەيتى تە ئينا
ئەم بئ ھۆش بووين ھەكى دينا
مياك پەر بوون ژ برينا
كەتەين بارئ تەخمينا

براين تە يى ماى ھەزار
دايك و خويشك دكەنە ھەوار
تە ھەموو ھيلان بەندەوار
رۆندكيت چاقا ييت تينە خار

نەوزاد تو یخ ئەقیندار بووی
پەر جوان و خودان یار بووی
نە هەقەلە تو سەریار بووی
ئەفرۆکە ل ژینە بی یار بووی

بەندیت خویشکی فایده ناکەن
رۆندەک چ مریا ساخ ناکەن
ئەگەر فەرمانا خو پاکەن
تو ساخ نابی و تە چە ناکەن

دایک و خویشکیت تە هەهواره
یخ دبیژن نەوزاد بوهواره
خودئ ههوار قە چ کاره
فەلەک خائینە و نەیارە

دایکاتە یا هار و دینە
دلێ خویشکی پەر برینە
سەفەرا تە بی زفرینە
مە نەزانسی کورتە ژینە

هەندی چاڤیت خود گێپرتین
بەژنا نەوزادی نابینین
ئەم سەبەرا خو ب کێ بینین
باشی تە چاوا بمینین

برایێ تە یخ ب کۆفانە
دلێ وی یخ تەژی ژانە
برینداری بی دەرمانە
مرنا برای یا گرانە

رۆندكیت گوندى و جيرانا
تیت وهكى تاقیت بارانا
هه ما تازی بو ته دانا
كه تینه باری کۆفانا

دلئ برایی ته كه بوو
دايكا ره بهن دهر بدمر بوو
خویشكا هه ژار خویشهر بوو
پشتی چوونا ته رهنگ زهر بوو

ته دايكا خو دین و هار کر
دلئ برای بریندار کر
بو ته خویشكا خو هه ژار کر
هه ما بو ته چهند هه وار کر

ئهم ته ژبیر ناکهین چ دهما
کهفتینه بن باری خه ما
پشتی ته مه خوشی نه ما
به هی و شینیه بو ته هه ما

ته چ ئینا سهر مه فه لهک
کول و کۆفان بوونه گه لهک
نه وزادی خاتر خاست و چوو
ل مه بهرزه بوون چاقیت به لهک

ل مه بهرزه بوو لاوی دهلال
دایک و خویشک بوونه عه ببدال
برا تنئ مایه فه ل مال
بو ته گرین هه موو هه فال

حه‌یفا به‌ژنا ته‌یا زاراف
ته‌ل مه‌سۆتن دل و ه‌نا‌اف
خه‌م زۆر بوون ئه‌م كه‌فتینه ئا‌اف
سه‌ر جانی ته‌ هزار س‌لاق

مه‌ چا‌ف لی بوو بیته‌ زاقا
بو‌كه‌سه‌ر كه‌فته‌ ه‌نا‌قا
نه‌وزاد رۆژا ته‌ چوو ئا‌قا
به‌رزه‌ بوو رۆناهی‌ا چا‌قا

برایی ته‌ بو‌ته‌ دنالی
نه‌وزاد ه‌یشتا تو‌تقالی
پا‌كا لاوی چاره‌ سالی
ئودا ته‌ ما‌خر و خالی

خاندن

بخوینن خاندن دەرمانه
نه خوینده قان یی نه زانه
گهر نه خوینن پیش ناکه قن
نه زانین دهردهك گرانه

پیکته هه رنه قوتابخانا
دا ببین مرۆقی ت زانا
نه خوینده قان پیش ناکه قن
نه چ دهور و چ زهمانا

نه زانین یا بی فایدهیه
قه لهه چه کئ دهستی مهیه
ئهو کهسی نه خوینده قان بیت
چاف ییت پیقه و یی کورهیه

گه لی هه قالا بخوینن
قه لهه مال خو ب جهمینن
هه موو هه رنه قوتابخانا
دا سه رکه قن ل پاش نهمینن

دی بخوینن دا سه رکه قن
دا کول نه خویشیا دویر که قن
بخوینن رۆژنامه و گو قارا
دا ل جیهانی پاش نه که قن

دئ بخوینن هه موو هه قال
داکون هه مینن کهر و لال
دهفتهر و قه له ما بکرن
دهرسن بدهنه زارۆکال مال

قوتابی

ئەهەى براىى قوتابى
خانەدن ھۆسا چىنابى
گەر تە دقەت يى زانابى
سىپىدى دى ل خەوئى رابى

کتىبىت خو باش خوینى
پیش سەھىداى ببىنى
شەرمە تو سەر نەھەقى
ما خوئە تو یى دىنى

خوئىنەن بو تە فایدىە
پینەیس چەکى تەھە
مروقى نەھ خوئىندەوار^(۱)
یى ب چاقە و یى کورەھە^(۲)

خوئىنەن بو تە دەرمانە
بەھایى وئى گرانە
نەھ خوئىنى نابىە مروقى
قىنەنە چاک بزانیە

ئەھەى قوتابى بخوئىنە
سەرکەھە ل پاش نەھەمینە

(۱) ل جەھەکى دیتەر: نەھ خوئىندەوار نەزانە.

(۲) ل جەھەکى دیتەر: چاقە ییتەھەى یى کورەھە.

دوو سالان ل پیزهکی ^(۱) بی
تو بخوئی ما ئه ^(۲) ژینه

گهر تو چووینه مهدرهسی
باش گوئی خو بده درسی
ئهییا و کیمیا و فیزیایی
ئینگلیزیی و هه ندهسی

یی ب ئهدهبه و یی گوهدار
بو خاندهنی یی هشیار
چه ند سالی تول پیزهکی ^(۳)
ئهف سائه و پار و پیرار

بو خو بخوینه برادهر
تو ب غهشی نابیهی ^(۴) سهر
ئه گهر تول مال بخوینی
دی سهرکهفی بی ئه گهر

^(۱) ل جههکی دیتر: سهفهکی.

^(۲) ل جههکی دیتر: فه.

^(۳) ل جههکی دیتر: سهفهکی.

^(۴) ل جههکی دیتر: نابیه.

میهقان و پیزگرتن

گه لى گوندى و جيرانا
گوه بدهنه ييت زانا
بگرن پيزال ميهقانا

چ كەس بىت نەحەوینن

پیتقیه كوۆ توو بزانی
بگری پیزا میهقانی
نەخاسمە مروقی بیانی

میهقانان بنانازینن

چیکەن ئۆدەکا قەدەر
بخەمەلینن سەرویهەر
دا لى كوۆمبن برادەر

ب خوشى پیکه به وورینن

میهقانان زور خوش تئینه
باش کەیفە خۆ پئینە
دلە وانانە شەکیه

داخازیات وا بجی بیینن

وهغەر

ل سەر مالا خو کرمه دهري
وي بهري من دا وهغهری
نزانم بو کیش ری بچم
هیشتا نهگوتیه من نهري

نزانم دی کهنگی بیژییت
چ پینگاغا نا هافیژییت
سهري ریکال من بهرزهکر
ترسم خوینا^(۱) من بریژییت

نه فرۆیی بی هزر و بیرم
گه نجم بهلی یی دل پیرم
چ بیژم یا بی بهاییه
ل هه فالالا نهزی دویرم

ل بهر به اهۆز و بهارانئ
سهرمما و سیرا زقس تانئ
چ زویکا^(۲) نه زبیر کرم
که سهک نابیژییت پا کانئ

(۱) ل جههکن دیتەر: خینا.

(۲) ل جههکن دیتەر: زیکا.

ئەز و كەر بەر گویزكی دپای
ئەف شەئلا سەد پنی ئیدای
نیشا شەقن یه و درهنگه
یی ب تنی مه ل سهری چیا

نالیكا^(۱) من عەردی ساره
یی نه چارم هەه ههواره
ب خەلكی وهره ئەز دەهه مه
كەس نابێت یی ههزاره

(۱) بەرک، دوشەك.

خەسوی و بویک

خەسوی ل بویک یا ب ههجهته
ناقه تینن یا ب زهحهته
بویک یا دکهته گری دبیزیت
ههوار ئهقهه چ عهدهته

بویک دقیتن کۆ جو دا کهن
خەسوی و خەزویر ییت وه ناکه
ههپۆژ قار قاره و جپهیه
ئهقی شهری بهتال ناکه

بویکا وان زۆرا فهقیه
ل شهر و قار قاری یا دویره
هندی دکهت نا قهتینیت
خپ خهتا یا خهسیا پیره

بویک چ بکهتن یا مهجبووره
راناوه ستیت خهسیا کووره
وی کهیف بویکا خو ناهیتن
هه موو گاڤا پووره پووره

بویک مهجبوور بوو گۆته میری
کوړۆ تو چه نادی بیخیری
دایکا ته کوشتم هه لاندیم
تو دهنگ ناکه ی تو نهویری

كەر و گێژم

دهستت من يیت چ ناگرن
دل و هناف پر ئاگرن
ژین بۆچیه ب سهربهست نهژیم
بو من گهلهك خوشه مرن

دل و هناف بریندارن
رۆنهدك ژ چاقا دبـاران
چوونا یاری بـ هۆش⁽¹⁾ كـرم
دهرد و كـولا مـیلاك خارن

میلاك سوۆتن كهر كهر كر
قى ژینا خوش ههش پـیـوهـرـكر
رۆناهیـا چاقـیـت من كـیـم بوو
چ زویكا رهنگـی من زهر كر

كـهـس د تـانـا مـن نـاـهـیـتن
خۆینا مـن دئ هـیـته رـیـتن
ئـهـفـیـنـدارـی وـیـهـه بـرا
كـهـس نـزـانـیـت⁽²⁾ مـن چـهـنـد دـفـیـتن

(1) ل جههك دیتەر: بـ هـیـز.

(2) ل جههك دیتەر: هویـن نـزـانـن.

ژ قینا وئ کـهـر و گـیـژم
ههـر دئ ههوار کـهـم و بـیـژم
ئـهـز سـۆـزدارم ئیـقـهـنـابـم
باوهریکه یئ چـیـر درـیـژم

(۱) نه بیـنن کـۆـئـهـزئ کـرـم

(۲) گهـلهـکـئ بهـیـژم یئ چـرـم

هنـدی بشـیـم ههـر دئ خـۆـم

(۳) دل بهـر بهـلهـی چ نـابـرـم

چ نـا بـرـم یئ ب تـنـئ مـه
هنـدی ئهـز بـیـژم ههـر یـا کـیـمه
ئـهـقـیـنهـکـا هـشـک و دـیـمه
ب هـزـر^(۴) و خـهـونـا دگـهـل و یـمه

ئـهـقـیـنـا وئ دئ قـهـشـیـم

ئـاـشـکـرا نـا کـهـم نـهـو یـمـر

ههـزـارئ گـونـد و کـولـانـا

یئ دـونـیا دئ تـهـمه و فـیـمـر

(۱) ل جههکئ دیتەر: نه ب تنئ کو ئهژی کرم.

(۲) ل جههکئ دیتەر: یئ قایم ژ وئ چرم.

(۳) ل جههکئ دیتەر: بهئئ دل بهر چ نابرم.

(۴) ل جههکئ دیتەر: هیزر .

بهقال

بهخت نه ما دوکاندارا
ئه و ییخ دمیرن بو پوارا
دوو قیمهت و سخی قیمهت
تشیستی دهنه ههزارا

حه جینه و شاشک زهرن
مروقیییت حیاکه هرن
سه رهقه چ خووش مروشن
دگهل خه لکی برادهرن

قهیه⁽¹⁾ بهحسی بهقالا
حه جیییت حیاه و حهوالا
ب ناخفتنیییت خووش و نهرم
دی تالان کهن ههقالا

حه جی یی ل بهر دوکانی
چاقی وی یی ل کلوانی
به لکی نه زانهک بییتن
وهه ل ئهقهقی وژدانی

یییت قهشارتی شهکر و روین
پاکیتیه و شیر و مهعجوبین
ل بهر دوکانی چ لی نیه
نه توفچاییه و نه سابوین

(1) نهقهیه.

وی هه موو ییت بریهف مال
ئه فهیه حه جیئ به قال
ب گرانگی دئ فرۆشیت
پا چ بکهن خودان عه یال

مه نه برنجه و نه ئار
پا دئ چ کهین هه هوار
خارنا مه یا بیه ساچار
به قالا کوشتن هه ژار

دوکان داریت قوماشگی
وا خه ئک کوشت ب باشگی
میتهر ب شهش و حه فتایه
چ پیناهیا ت معاشگی

ئه وهه ریئ ل سهر مه یدانئ
یئ سویندئ دخۆت ب قورئانی
من بو ته ئه رزان یئ دای
توی خو دانئ دوکانئ

بهحسح ژنا

گوهری خو بده فان گوتنا
دی کهی بهحسح هندهک ژنا
دی روینن بهحسح خه لکی کهن
ل بجویکا هه تا مه زنا

دی خرچه بن ل سهه ر ته نویرا
ل کچکا و جانا و پییرا
ئهو دی گریه دن ته کییرا
دی کهن بهحسح ناغا و میرا

دی خرچه بن ل بهه ر دیوارا
که نه بهحسح چهک و گوارا
فلانه تشهت زور یی جوانه
ئهو ب چ حسح یب نا کهن پارا

داخازا وان هه ره قوماشه
دیژن ئهف نهوعه یی باشه
میتههرا وئ ب پیینج دینارا
یی ئهه رزانه و یی بهلاشه

دهمی کو مرۆقههک د مری
دی خرچه بن که نه گری
ئای له منی ئهه نه میهنم
مالا مه یا خراب کری

ئېك دى بىژت ئهري داىى
پشتى كهسى چ ل كهسى ناىى
خوژى ئهز بامه ل شوينا وى
ههى ههواره ل قى بهلاىى

ئېك دى بىژيت من خهونهك ديت
من زانى دى شوئهك قهومييت
سپيدى ئهز رابووم من زانى
دى خوليپ سهري مه ومرييت

ئاي لهمنى خوليپ سهري
پاشى دى چنه سهر موغبهري⁽¹⁾
كهنه گرى و ئيك دويرهبن
دوو دى ل ويىرى كهنه شهري

مىرى هاتيهقه ل دورينى
ئهو يى ل هيقيا فراقينى
يى برسيه و ههري دىژيت
ههش پيومر بيت ئهقى زينى

ئهو روينشت ههتا هيقارى
خهلكى فراقين يا خارى
بانگى مهغرهب دا ئهو نههات
بسهر دا هات شهقا تارى

⁽¹⁾ موقبه، گۆرستان و قهبرستان.

ژن هات بۆ مال میرتی فکری
دهست هافیتته دهستکی بفری
ژنا وی کره قاره قار
گۆته میتری تو کافری

میتری گۆتی ئه هری ههری
ومره ههه کی کچا ماکه هری
دفا ته دبهن ومره دی برم
بخووی دی ته که هه هه دهری

د خانیه به بۆ شهر و لیکیان
که زییت وی گرتن و بادیان
پینهک لیدا به رداق عهردی
سێ چار داره کیش پیادان

گۆتی ئه ز دی ته مرینم
ئه ز نه شیم دگهل ته بقه تینم
نه مرم ساخیم ئه ف ساله
دی ژنه کی ب سه ر ته ئینم

تو ژنه کا زۆر بی عاری
دی ته کوژم هه پ قی داری
وهستی ⁽¹⁾ سپیدی تول کیرئ چوی
کتکاش ⁽²⁾ ماستی مه یی خاری

نیه رۆ هاتمه فه ل ئاقاری
روینشتم هه تا هیقاری

(1) ب دهقۆکا ژبیاریان واتایا (ومختی، دهمی) ددهت.

(2) کتاک ژی.

من دەر قەسەر چوومە ژووری
چیل یال سەر تەلیسکی ئاری

ژنی گۆتئ بەختئ تەییە
من عەفو بکە من تۆبەییە
چجاریت دی ئەز وەنا کەم
ئاخمتنا تە هەموو وەییە

میری گۆتئ درێژ نەکە
رەبە بەلی خوژ من قەکە
چەند سألن تو هەر ئەف مائەلی
ما خو نەبەس قە جارەکە

ژنی جەوابا میری داڤە
دە سمالکا خو گریدا قە
رۆندکین چاقیت خو قەمالین
عیجزیا وئ هەر ئەو گاڤە

جاکیت تازە د بەر خو کرن
چو بەر قودیی چغ^(۱) شەکرن
هەر دوو چاقیت خو رەشکرن
یا دبیزیت میرچ کافرن

یا دبیزیت ئەزئ ژاری
چ ل من نەکریه قئ جاری
قازان و سنیك هەلگرتن
لینم کەڤچکەکی ساڤاری

(۱) ب دەڤۆکا زیباریان واتایا (پەرچەم) ددەت.

نهختی گران

کچیت کوردای نه نالان
ژهر چهنده دبئی حالان
ئەز دزانم هنگ ئەفیندارن
خودان شریک و ههقالن

کچیت کوردای نه نالین
هنگ دلئ خو نهئیشین
ئەز دزانم هنگ ئەفیندارن
دگهل لاویت خو پرنهقینن

بابیت هنگۆ ژۆرد بییهختن
داخازا وان پاره و نهختن
هنگ ییت نایه بهر فروتنئ
قه^(۱) چ زهمان و چ وهختن

ئەف عەدەتە یئ ل نای مەمای
سەرا^(۲) ل سەر کچیت خو دانای
فەقیر نهشین ژنا بخازن
ئەفیندار خرن ییت دل کول مای

(۱) ئەقه.

(۲) سیعر، بها.

كچیت خو د فرۆشن ب پارا
چاقع وان یی ل چەند هزارا
بزانن ئەف نهخته یی پیسه
حهرامه وهك ژههرا ماری

بابیت كچا زۆرد بههرازن
فهقیر نهشین ژنا بخازن
نهختی كچا یی گرانه
لاو فهقیرن بههنگازن

ههوارا دار و بهرا

ئەهە چیا یی بێد و مەزن
پەخت تە خەر مێرگ و رەزن
بۆچی کەسێ کەیف ب تە ناهیت
خەلک بۆ تە خەر نەحەزن

بۆ ئەف خەلکە هەند خرابن
چاقی ت کەسێ ب تە رانابن
بلا خەلک هەموو بزانی
کەو ل چیا خالاس نابن

ئەهە چیا یی ب کەقەر و زنار
بەس یی کربە و بکە هەوار
خۆ هشیارکە نی خەو بەسە
داکو ژ کەریا بمرن نەیار

رەخ و چانی ت تەهە ب دارن
بەفر و باران ل تە دبارن
بۆ یی کپی و یی بی دەنگی
کەقەر و دار ب ئاخ و هەوارن

نێ هەهواره دار و بههرا
مرن ب ئاخ و کەسههرا
خوینا خۆ یال سەر تە ریتی
گەلەک دۆست و برادەرا

ههقی

مخابن بو ئهقان جی یا
هشک بوون کولیاک و گیا
شیلای بوو ئاقا کانی یا
وهریان بهلگیت دار بهری یا

کهو ناخوینن ل قان گهلیا
کانج گوڤه نندا زهری یا
هه موو پیکه بهکن ههقی یا
یار بیتهقه ل غهریبی یا

کانج نهو شوین کانس نهو وار
کانج خووشی و کانس بوهار
دیلبهرا من پا کانهو جار
کو ئهم پیکه د رینشتین خار

خه لکی جان یال من زهفت کری
ژینا من یا تاری کری
دلج من یج دگهل خو بری
ئهز یج بو وی دکهمه کری

نئ نهز هه ریج دکهم پرسیارا
ژ کهقرا ژ تهپاشا ژ دارا
پاکا خو دانا قان وارا
داخازا دلج ههژارا

ههواره غهوسى بهغدايى
سهبرپا من بىى جانى نايى
يى بى كهسم ل قى دونيايى
من پزگاركهى ل قى بهلايى

دار بهری

ئەف چیاپە بو د غەمگینن
دار و بار ییخ خۆ د هەژینن
شالیل نابێت ئاوازا
کەو و بلبیل بو ناخوینن

بەری خۆ د دەم قان نهالا
د بیخ خودانن قان هەند سالا
دویرن ژ ئاھەنگا و خوشیی
سەیرانییت دۆست و هەقالا

دار مازی گۆت کا دار بەری
خەلکی تاکیت وی ییت بری
چقییت دارا هەموو شکاندن
ئەوما بلبیل لێرە فری

دین داری گۆت دار مازی یی
تو ژ بەر چ دکە ی قی هیخی یی
ئەز و تو هەر دوو د بیخ کەسین
کەکانی رۆژا ئازادیی

مخابن بو ئەقان دارا
قان هەند هاقیتە هەوارا
کانییت ئاقا سار هشک بوون
بوویە شینی ل گوند و شارا

مزگینی

بەفری سەری چیا یا سپی کر
مژھات و دونیا تاری کر
بروسیا شەوق قەدا گەلیا
دل پەر ئۆمید و هیقی کر

دارا خەرا کرە سەما
سەر و سەپما لێرە نەما
کەو و بلبیل ژووردا هاتن
خەلاس وەختی کول و خەما

رەبەنۆک و سەرنخوینا
وان مزگینی بو مە ئینا
سەری چیا یا سۆر و زەر کر
گول و شایر و نەسرینا

بلبل هات و ئاوازەك خواند
خەما دلێ من قەپەقاند
رەنگێ گولا زۆر پێ گەش بوو
سەری نەیاریت مە چەماند

سەتیر گەرنژین ژ عەسمانا
کەو و هاتنە خاری ل زۆرانا
شادی و ئازادی بو مە هات
دی کەین ئاھەنگ و سەیرانا

بلبل

چ بوهه ارا پهنگینه
دوینا یا سۆر و شینه
بهله دلی من جان
هههه وهختا هاقینه

دئ و مره فهه بوهه ارا
پهنگه گولا باش دیاره
بلبل یه دکهت کهباری
بهه لاتینکه ههواره

بلبل ما تو یه دینی
ل سه ری چیا یا ناخوینی
چ جه واییت هه قالا من
بهوچی ژ من پانائین

بلبل رابه تو کارکه
بهس خو فه قیر و ژارکه
تو هه ره غه ربی یا
شهرینێ ناگه دارکه

بلا جانا من بیتن
هه ری یا منه و من دقایتن
زوی جه وایه که بینه فه
دا به زمانه جان چ دبیتن

دگه‌ل خو ببه قی وینه‌ی
هشیار بی به‌رزه نه‌که‌ی
دا جانا من بزانیتن
قیانا وی یال نك من هه‌ی

كچا زانا

رابه خویشکى بله زینه
هنده ل پاش نهمینه
پاشقه چوونى ژيیركه
خول نه زانينى دويركه
گوهى خو بد قى په يقى
ژنك چوونه سه ره هه يقى
ب خانى دن و زانينى
دى رۆن بى ت پىكا زينى
سه رى خو بلند پاكه
وه لاتى خو ئا فاكه
پيتقى يه ل خه وى رابه
ليره پيقه زانا بى
بگره پىكا زانينى
خه باتى بكه بو زينى
خه باتى بكه بو گه لى
توى نيقه كا كومه لى
خویشکى⁽¹⁾ توژى نه ندامى
وهك براينى زه لامى
توول مافى خو بپرسه
سه ربه ست بژى و نه ترسه

(1) ل جهه كى ديتى: خوشكى.

رۆز ب رۆژی ههـرهـ پـیـش
دا نهـمینـ کـول و ئـیش

وهکی ژنکییت جیهانی

بێژه مافی من کانی

بوو خو بکوه بزاقي

دا دهـرکـهـ قـی ژ داـقـی

(۱) خویشکی بزانه تو چهندی

چهـما هـوسـا يـا بهـندی

خویشکی (۲) بهسه ژیر دهستی

پیتھی یه ل خهوی ههستی

توژی بده خو هیژی

داکو بگههیه ریژی

ژنکییت خهکع دهشیارن

سهیدانه و ئه نه دازیارن

(۳) کاریدهست و فهـرمانـبهـرن

(۴) زانانه و وهلات پهروم

(۱) ل جههکع دیتر: خوشکی.

(۲) ل جههکع دیتر: خوشکی.

(۳) ل جههکع دیتر: فهـرمانـبهـره.

(۴) ل جههکع دیتر: پهروم.

سپداره

دئ بۆ دلی من قه کۆلی
هناقین من کهیه خۆلی

خۆنه ئەز ئەه قیندارئ تهمه
بئ هۆش و دیندارئ تهمه

قه که ل دهستین من زنجیرا
بهس بهرده من ئەقان تیرا

تیرییت تۆل من دهی ئاگرن
نئ هناف خۆل بهر ناگرن

ب فهرموو سائئ ئیکجاری
هاقریه لئ ل من بده یاری

هاقریه که کا ب دلۆقانی
غه لا پئ بیته ئهرزانی

بهس من ببه بهر سی داری
مادی چ ل من کهن نازداری

کاله میڤر (فۆلکلۆری)

لۆگ—دیۆ کاله میڤر—رۆ
ژن جانو توۆ بی خیا—رۆ
ب پی—رمژنا یی فی—رۆ
ب ق—ئ نابنه شه—یرو

پی—ره می—رمو یی کاله
عه—مرئ وی هه—شتی ساله
یی بی خیره و به—تاله
له و کجی ناله ناله

دایکی بخو دئ یی پی—ره
یی بی هزر و بی بی—ره
دانا بن من مه—حزیره
من وهر بو کاله خه—نزیره

دایکا منی کاله دیس—ن
سه—میاییت وان وهریسه—ن
گه—رده ننی نارامیسه—ن
نه—شین مه—مکا ب مریسه—ن

قی کالی گازه گازه
ننه—زانم چ داخ—گازه
خارننا وی هه—ر پیقه—گازه
من وهر بوو کاله به—پازه

دايكا منى كال دینن
حهیفه ییت جان بو بیینن
سه بری کچکا نائینن
ئهو نهشین مه، مه بنقینن

کاله و یی رییدین گره
ل بابن من مهزنتره
شهف بو شهف خراپتیره
من ومره كال کافره

دایکی ئهز یا عهزیزم
ئهز کچم کاکاله گوویم
ب کالی ومره یا حیزم
ب رییدینا ویقه دمیزم

ئهز کچم چارده سالم
نهیا مرؤقییت کالم
حهیفه ئهز هو بنالم
چ بکهه یا بن ئیقبالم

ب خوڤی كال دبى نقىژن
پس توکریت وا ب قریژن
د پیسن رییدین دریژن
نهشین مه مکا بمیژن

دایکی كال یی سه رهشکه
رییدینا وی یا پرر شکه
یی مویته دئ بیی مشکه
من ومره كال دوپیشکه

دايكا منى يى دىنه
كال ههقبهري من نينه
سؤفيه و خؤدان ريدينه
ددانيت وى د كهفتينه

ريدين وهكى گيسگا
يى ل دوى چيل و گولكا
نەشيت بگريت مهكا
پازى ناكهت كچكا

بخو دى من كال نهقيتن
دهمى ل مزگهفتى تينن
ل قههلق ل ملا تينن
كال ههموو هو دكرينن

كال يى بى سهروبهره
رپينا وى ميتهره
من نهزانى بهشهره
من وهر بو پيرهره

قەشى بهختى رهشى منه
من وهر كوؤ كال ژنه
شهقى دگهل من دؤژمنه
كيسكى و يى پر تويتنه

دايكا ئەزىيا نهچارم
شهف و پؤزا بن بىارم
بىن قرتكا وى ئەز خارم
وى وهره خؤدان يىارم

دايكي وه بهخت رهش كرم
بابۆ ئهزنه كافرم
پيش كاليقه ده مرم
شهف و رۆژا ده زم

پيرهمي پري گوتي
سهوره وهكي بزوتي
يئ هنيدي گايي جوتي
پيش من ئيك يا سوتي

کەری خالدى (١)

خالىد رابىه دەرکە قە
کەر نەهاتىه ئەف شەقە
دیشرا هەرا سەحکە يى
زوى جەوابە کى بىنەقە

کەر يى دعانى و يى د زپى
گورگى ل پەخا دزقە پى
کەرئ سى سى زپە زپە
گورگى زالم لى د خورى

پۆژناقا بوو بو تارى
هاتۆ گورگى نازارى
گۆتۆت خاززا نەره قە
کەرئ سى يى ل مە خارى

ل مە بەرزە بوو کەرئ پير
گورگا لى کرە تەکبير
زستانه سەرما و سرە
بەختى مرقىت فەقىر

بو کەرى بکەنە گرى
چەند شۆلا بو مە گرى

(١) خالد حامد خالد، خەلکى گوندى (شکەفتى) يە سەر ب دەقەرا زىباريان قەيه.

گورگی غه دره لئ کوری
کهه ری سپی یی بهرزه کوری

نالییت کهه ری ئاسنن
رائیککی سهر و بنن
کهه سی کهه یف ب هه وه ناهییت
گورگ هه رگاف دوژمنن

کهه نا کهه ت فیکه فیککی
دی دهینه کهه ئالیکی
کهه بهری کهه ری بکولی
ل دانکی مال ناف جینیککی

دیتنا کهه ری ل مه کهه سه ره
کورتانن وی سسور و زهره
کهه له شی کهه ری سال سهر شه ره
خالد له زی بکهه زوی وهره

نالییت کهه ری مه پویلاننه
چه نه رائیکن بزمار داننه
بکیر کهه س ناهییت نهف کورتاننه
هاقری ته یی بی خوداننه

سلیت کهه ری هیشتا د گهرمن
گونیت کهه ری هیشتا د نه رمن
کهه له شی ته ل ئاقاری ما
نهف گورگه د بی حه یا و شه رمن

خالد پابه زویبه بهه برا
جودابن بهه هه موو درا

بلا خه لك هه موو بزنان
گورگا خار بابئ هيس ترا

هندي كهري سبي ههوار كر
گورگي بهري وي زوردا كر
كهس نه بوو ل ههوارئ بجيت
گورگي كهر خار ب زوئم و غهدر

ههفساري كهري پويلايه
هافرئ كهري تهزي كايه
كورتاني ته د كولي قه ما
نه فرۆكه بي خودان مايه

هايي كهر و سه د جار هايي
مرنا ته گهريال دونيايي
زپه زپا كهري نيايي
كورتاني ته ب كيپر كهسي نايي

رابين كه له شي كهري بينن
مهلا و فه قيا بجه مينن
دهور و ياسينا لئ بخوينن
بهلكي كهري ل خهوي بينن

سهر جهمايلوكا ته يا شينه
يان ئارميشه يان سه متوينه
گونيت كهري حهفت وهقينه
گورگ دگهل ته بي خائينه

تهنگا كهري يا بخه له كه
يارهش و سبي يه يا به له كه

ئەم بئى كەس بووین پشتى كەرى
مرنا تە بۆ مە گەلەكە

كورتانئى وى يىئ ب قولپەيە
گولئى كەر يىئ دودەرگەيە
رەخەك ھاقرە و ئىك سكهيه
كەر و ئەف شوينا تەيە

كوچكىت كەرئىمە چەند مویتن
كەرئىمە ھەپياقە دريیتن
گوندى مە چول و ويران بوو
نە كەس تىتن نەكەس دجیتن

كورتانئى كەرى نارمويشە
يىئ رائيكە و تەزى پويشە
چەندى جان بوو ل سەر پشستا تە
مەدا بوورا دان ل ئەترويشە

كەر و خۆزمە ل ھەموو جارا
دەمى كو ئەم د چوينە دارا
شارەزا بووى ل فا ئاڧارا
پشتى تە ناكەين چ كارا

تە ژبيىر ناكەين چ زەمانا
مرنا تە كەفتە گومانا
چ لئى بكەين جل و كورتانا
ناجينە كەيف و سەيرانا

ھەقسارئى كەرى زنجيرە
يىئ رائيكە و بىئ قوسيرە

مرنا كهري يا ب ته كي ره
ههوار كهري يا دوي ره

كولئ كهري خانهدانه
رهخهك هافر و ئيك كورتانه
جالئ كهريين بي خودانه
فهلهك ئهفهه چ دهورانه

خالد تو يئ بي غهوهري
توي سهبه بي مرنا كهري
كهري سبي ته دا كوشتنئ
لهو ئهفرؤكه يئ رهنه زهري

كهرو رابله ل مه ههواره
زستان هات و چه نندا ساره
مه نه چياكن مه نه داره
مه نه كيه كار و باره

كورتانئ ته خسوسي يه⁽¹⁾
رهخهك گيفكن ئيك رهشي يه
ل ناف مه بوشيني و تازي يه
دلي مه يئ بي هيشي يه

تو بووي مهزني هه موو كهرا
چه ندي زيخ بووي بو سهفهرا
دگهل خودانئ خوين باشبووي
بو ههههالا و برادهره

⁽¹⁾ تايهته.

تو کەر بووی نه ته پانه بووی
نه مهزن بووی نه کچکه بووی
توجه حیل بوو یئ ل قایده بووی
تیرا پینج شهش مالا هه بووی

ئهم ته ژبیر ناکهین چ دهما
ئهم ییت مای بو کول وخه ما
کهرو ته زی پوژا خو کر
چ بکهین کول و خه بو مه ما

کهرو وه بیت دئ بلا وه بیت
هزار پهحمهت ل گورئ ته بیت
دلخ مه یخ ب کول و خه مه
مرنا ته دئ ل بیرا مه بیت

مودیل

وهرن گه لسی جه حایلا
نه تراشهن س مبیلا
بکهن به حسی مودایلا
چ د حالئ مه نه هیلا

تۆلازیت ئه فقی گوندی
هه موو بوونه ئه فندی
نه شوپته ما نه جوندی
ییت رابوووی مری و زندی

گافانی گاران هیلا
گوتئ مرم ل بهر چایلا
به ریئ خودا مودایلا
ئه ویش کهفته بهر پایلا

ئه فقی مه سره فئ گران
فه قیر ل چ عهردا نه مان
که سهک نه مایه کیاو
هه مووییت بوویه باتمان

نه بچویک ما نه مهزن
مه زنا مالح بوویه زن
چ ئینا سهر سه ری من
ئه زیئ تالانکری ل بن

فیسـتان چـوو شـیست دینارا
ل کـیرئ بیـنم هـند پارا
یـئ دبیـژن فه⁽¹⁾ پولـهـکه
یا چـوو ی مـودیلـا جـارا

بـۆ کـراسـی شـهـش مـیتـهـر
ئـهـگـهـر نـه کـرم بـرادر
دئ ژـنـک مـن کـهـتـهـه دەر
فـهـقـیر هـهـره سـهـرخـهـوسـهـر

خـهـلـک یـئ بـ فـهـند و فـیلـه
یـئ دبیـژنـه مـن مـودیلـه
ژـنـکـا تـه یـا جـهـحیلـه
تـو دـلـئ وئ نـهـهیلـه

یـئ مـهـجـبـوورم دئ کـرم
ل دەر قـهـی مـال ئـهـزئ درم
ل نـک ژـنـکـا خـوین شـرم
ئـهـز نـهـو یـرم لـئ بـخـورم

زـارۆ کـیت مـن بـهـلـانـه
دـهـسـتـئ وـان هـهـر یـئ پـانـه
مـهـخـسـهـدا وـان دـوکـانـه
خـهـتـایـا دایـکـا وـانـه

ئـهـز هـهـریـئ دبیـژم هـانـئ
ئـهـو یـئ دـبـهـنـه دـوکـانـئ

(1) ئهفه.

ئەز بخو نیف مـرۆفم
نەدشیم شوۆلکەم زستان

ییت کەفتیه دیف مودیای
بوۆ شەرم نانئ سـیای
کەس ناخۆت ماستئ چـیای
ب چ بکـرم تـورومپـیای

قەیمـاغئ و هنگـینـی
سپـیـدئ دئ خون نەخرینـی
دبیژنە مـن تـویـئ دینـی
هەرۆژ گۆشـتی نـائینـی

فستەقا و کەنگروکا
عەلاکیت بەنیشـتوکا
د ئۆقما و کیکا و شەکروکا
د ئینمەقە بوۆ زارۆکا

ئامان شویشە و ئستیلن
شـوینا گـلۆپـیا مـیلن
حورمەت یا گازندا دکەت
تبلـیت مـن دبیـ گوسـتیلن

ماچ بـیـژم ئەزبەنـی
لحیف بوونە بەتەنـی
ژنکا مـن ئەز دین کـرم
تیق تیق بوۆ خوۆ بـمـن دکەنـی

ئەزىي شۆل دكەم سأل ب سأل
بو من ناقەتییەت بەتال
رۆزى پینج شەش دینارا
دەمەپ سیف و پرتەقال

رۆزىت خودبە سەفرەیه
دەه دینار سەیارەیه
شەیر هەر یى تویرەیه
براقە (۱) حالى مەیه

ناق مال و کورسى و کونبار
بو وا زى پینج سەد دینار
سەللاجە زى پیتقى یە
داقە خوین تیر ئاقا سار

سەد و چل بو جامخانە
ئەویش (۲) من دارا دانى
ژنکا من هەر یا دبیزیت
تیاەفزیون پا کانە

مەدقیەتن یا مولەومەن
دا تەراناب مە نەکنەن
سى سەدیش من دانەپ وئ
نزانم دئ چ من کەت

(۱) برا ئەقە.

(۲) ئەو زى.

موجـهـمـيـدـهـ يـا فـهـرـه
دئ وئيش^(١) كـرم مـن وـمـرـه
پاريت مـن خـر خـلاـسـبوون
دئ چ دەمـهـپ قـهـمـهـرـه

موبهريده و غهساله
من ييت كرى ئەف ساله
ژنكا من پووړه پووړه
يا دبئزيت ما قه^(٢) حاله

پا كاته باخا عشتار^(٣)
رابه زوييه بكه غار
من گوتئ بهلئ نازدار
قئ ژنكئ سهري مـن خـار

مسه جالا نه شينال
ئهوئيش^(٤) مـن كـرى هـهـقـال
نه بخيرا خو دئ كرم
ئهوئى بهرتهنگ كرى ل مال

مه غره ب ئەز چوو بوومهف ژوور
كو چاقليت ژنكا مـن دـسوور
گوتئ ما مه چ ههيه
دگهل مـن كـرهـف پـووړه پـووړه

(١) وئ ژ.

(٢) ئەفه.

(٣) تهباخين عشتار ناقدار بوون.

(٤) ئەو ئى.

ماتە گولئ نەبەییە
نوکە مودیۆل قیدیۆییە
تیاڵە فزیۆن درۆییە
ئەف مودیۆلە یا هۆییە

ئەف مودیۆلە بەلایە
من چ فاس نەمایە
یئ مای ئەز و جاکیت خو
پەنتۆریش یا دریایە

دولتجان^(۱)

چ خوش گوندە دولتجان
خوژی لی بییه میههان

گافه کۆل وییری رۆینی
بحه شتی تو دی بینیی

گوندە کۆ بی هه قاله
هه شتی هه تا سهه ماله

چه ندی خوشه ئەف گوندە
کەس لی ناکهت گازندە

گوندە کۆ زۆری ب ئافه
یی خوشه و خودان ئافه

سهه ککه ئەقی گوندی خوش
هه موو بیرو ئاقیلت بووش

مزگه فت و قوتابخانه
ییلت ل وییری هه ی بزانه

پەزی مهزن و یی بجویک
خر سیف و ههرمی و حولیک

^(۱) گوندی (دولتجان) سهه ب دهههرا (زیباریان) فهیه.

هەر دوو پەرزەنت شەنگ و شوخ
پەرتەری و ھەنار و خووخ

پێکێت گوندی دیار کەین
خەلکی پێ ئاگەھدار کەین

گەر تو ھاتی ژ میسل
ب دلخۆشی بی خەم و کول

کو تو گەشتییە ئامیان^(۱)
نیشا تە ب دەم پێ کانێ

دەستە چەپ بوو ژوژناقا
گەلەك ب خێر بیی سەرچاقا

دێ دەریاز بی ل سێ ئاقا
ھەتا پشستا ئیسماقا^(۲)

عەردێ تیکەلە کەری
تو دێ وێ پێکی گەری

پاسەت دێ ھێیە دولێجان
تو دێ ل وێری بیە مێھان

خەلکی گوندی جۆتیارن
کاسەبن خەودان کارن

کوردن خەری زێبارینە
خۆش مەرقەسی د کەیفینە

(۱) گوندێ (ئامیان) سەر ب دەقەرا (گوران) قەیە.

(۲) گوندێ (ئیسماقا) سەر ب دەقەرا (گوران) قەیە.

قەدرى مېھمانا دگەرن

ئىكەن ئىكەن چىتەرن

گەرھاتى ل رېكا شىخان

تە قىيا بچىيە دولىجان

بىخ خەم و كۆل و كۆفان

خول چەرى نەكە خودان

تول حەسەنىي^(۱) تىپەرە

ئىكەن دوو دەقىقا سا ھەرە

تو د بامەرزىدا وەرە

باوەرکە خوۆش سەفەرە

^(۱) گوندئ (حەسەنىي) سەر ب دەقەرا (گوران) قەيە.

ئارەق و قومار

هنا دی دومیینه و قوماره
ژی دیرکه قن پیسه کاره
هەر کهسێ قی کاری بکهت
چ جارای وی نینه پاره

ئارەق ژێ یا بئ فایدیه
نه ژ پهنگی ئایینه مهیه
مرۆقی ئارەق قه خور بیت
هه موو گاقا شه پرزهیه

قومار که ره یئ مال ویرانه
هه ردهم یئ ب کول و کۆقانه
شهف و پۆزا دی هزریهت
خه ما وی زۆرا گرانه

نه چنه دومیئه ل چایخانه
بهس بکه قنه دیف نه زانا
مهیا قه دخون ژههره ماره
خو دیر بیخن ل مهیخانه

پەزىل

پەزىل ھەر یىر پىر پەشە
ھەردەم دەقىقە وى بەشە
بەر ھزار یىر نەھەشە

دلەق وى یىر بگەمەمە

ئەگەر خانىقە وى زىر بىت
دەق ھەر یىر نەجەمە بىت
وى نەقىت كەس یىر تىر بىت

یا ژویقە یىر دەیندارە

یىر دل پەقە و چاق تارى
وى نەقىت ھارىك تارى
شەق و پۆز ل بىن باری

ئەو گەل خەلكى نەیارە

ھەدى ھەبىت تىر نابىت
چاق وى ب كەسە پانا بىت
دەق پیتەقە ب پەارا بىت

خارنەا وى ھەر سەا

پەنگەق وى ھەر یىر دامایە
دل پەقە و دل پىلايە
دۆستەق دوو دەرھەمایە

بەس دقیتەن ھەبەن پارە

چاقی ت وی زور ک ریتن

ئەگەر ژ دەستی بی تین

دئ خوینا خەلکەن می تین

ئەو یی دئ برین داره

دلپاکی

ئەگەر مێر چاکی برادەر
یئ دلپاک بە و مللەت پەرور
چ جار عەسلا^(۱) خۆ نەچە دەر

بلا سەریلندی بەمیری

تو شۆل نەکە بەس بۆ پارا
هاریکار بە بۆ هەزارا
دئ پیش کەفی هەموو جارا

شەماکا تە ناڤەمیری

دئ خۆ بۆ خەلکی قەکە
ئەزمانی خو درێژ نەکە
دۆست و خزما^(۲) ل خۆ دویر نەکە

کەس^(۳) بەرسینگ تە ناگری

یئ دلگەش بە^(۴) بۆ هەڤالا
بگەرە پێزا پیر و کالا
دئ ناڤدار بی هزار سالا

دا ل دیش تەپرا بکەنە گری

(۱) ل جەهەکن دیتەر: چ جار ل دۆزا.

(۲) ل جەهەکن دیتەر: کەس و کار.

(۳) ل جەهەکن دیتەر: نینە.

(۴) ل جەهەکن دیتەر: دل پەش نەبە.

نە روینە سەری کولانا
بو خاترا کەنی و تەرانا
نەبە دۆستێ دوو ئەزمانا

ناهی سۆتن ب ئاگری

بو دەبابا یی گوهدار بە
تە چاف ئی بیت ئاگەهدار بە
چ بقییت بو بکە هشیار بە

پیتهیه ریزا وان بگری

پیری و هزار عیب

ئەفرۆ خو نەئینە پێش
ئاقلی تە بو شەش و بێش
چەرمی تە سست و خاف بوو
ل تە زۆر بوون عەیب و ئێش

ژیی^(۱) تە بو حەفتی سەل
نەشیی بچی بی گویال
ئێش و ژانییت^(۲) تە زۆر بوون
قەدری تە نەمایە ل مال

ییت تەری بووین هەر دوو چاف
برهۆ^(۳) شوور بوونە هەنداف
چەمییا و خار و کریت بوو
ئەو بەژنا تە یا زراف

قوەتا جارا نەما
تو پیر بووی وەکی هەما
جەحیلینیا تە بووری
ناهییتە فەهە چ دەما

(۱) ل جەهەکی دیتەر: عەمری.

(۲) ل جەهەکی دیتەر: ئێشییت.

(۳) ل جەهەکی دیتەر: برۆ.

پشتا ته يا چه ميايه⁽¹⁾
له شين ته بهينك و بايه
مرن يال ته ب ههجه ته
وهختين ته چوو نه ميايه

تو بووي يين ئاقل فرۆش
ئه فرۆ ديبژنه ته بي هوش
يين كهفتيه دهستيت كۆرا
چاقين ته ل پاريله كين خوش

شۆلا ته يا ب زحمه ته
گوهين خو نادنه ته
ددانيت ته فه وهرينان
خارنا ته بين له زه ته

ئه فرۆ يين بين ددان بووي
گوهيت ته يين گران بووي
جه حيل بو خو به ته دكه نن
مانن توش⁽²⁾ وهكي وان بووي

ئه فرۆكه يين عهيب داري
وهكي دارا كه قناري
دهستيت ته باشين د له رزن
نه شيني چبكه هي نكاري

⁽¹⁾ ل جهه كين ديتير: شه قيايه.

⁽²⁾ توژ.

پهنگ و قوهتا جارا
ييت چووي نهمانه ل قارا
سهرو پيدين ييت سبي بووي
وهكي بهفرا نزارا

تو يئ نوقسان بووي ل چاڤا
يئ سست بووي ل دهستاڤا
ته نهخوشيئهك ههريالئ
يئ دروست ني چ گاڤا

هيئز و قوهت نهمايه
دئ تهش⁽¹⁾ يئ جاراييه
توخول بهرچ ناگري
يان گهرمه يان سهمايه

يال ته نيئيك بووي مرن
چهئد ئيش ل ته كوم كرن
دبيئن پيري و هزار عهيب
بهئ هيش تا پتـرن

(1) ته ئـ

سهري زاقاي

سهه جار مالا خودئ ئاقا
كوپك ميه ژي بوويه زاقا
زاقا رابه ههه داي گوووري
مه بيك بره ئوڊا ژووري
ب دلئ تهيه مهيا خاستي
خهونيئت ته خر بوونه راستي
تويئ د بيني بهر خاترا ته
مهيا داي ئههف داوهته
خزم و دؤست و برادهر
گوڤه نهدا زهري و ئهسمهرا
ديلان كهفته دهركئ خاني
ليدمن سي پئ يئ و شيخاني
دهنگي نارينك و سترانا
گههشته ماليئت جيرانا
نهكه چ هزر و تهخمينا
يا ته فياي مه بوته ئينا
نهبيژه بيك يا كريته
خودئ يا كرية رزقي ته
سهه سالا پيڤكه بهمينن
هزار هزار خوشيا بينن
بييه بابئ كچ و كورا
يئ هشار بي نهكه چي

قومار

گوھ۔ بده من قئ جارئ
تہہرک بکہ قومـ جارئ
تہہ کارئ خو کرہ ئہو
سپییدی ہتہ تا ہیقـ جارئ

تہہ ہہ بن شہش حہفت دینار
دئ رابی چی کہیہ غار
ہہردہم تو یئ مفلـس
کارئ تہہ بوویہ قومـار

بہردہوامی ل قئ کارئ
تو یئ فیـری قومـارئ
بو تہہ شہرمہ برادر
سال سال یئ قہردارئ

شہف و رۇژا ل چایخـانئ
بو دو مینہ و کؤنکـانئ
چہکیـت ژنکـیش^(۱) فرؤتن
پا خیرہ تا تہہ کانئ

تو یئ مفلـس ہہر گاف
ل تہہ تارئ بوون ہہر دوو چاف

^(۱) ل جہکئ دیتر: ژنکئ.

تە ئەف مائە وئەران کەر
تە بگرت ئیشا زراف

بۆ هەندى خۆلپسەرى^(۱)
تە چ نىە و يىن رەنگ زەرى

خودانىت دەين و قەرا
هەرۆژ تىنە بە بەردەرى

^(۱) ل جەهەن دىتر: خۆلپسەرى.

ساريا

ساريا كچا فه قيرا
كوليكاميرگ و زويرا
ته نادم ب خر دونيايخ
كچيت مهزنا و وهزيرا

بهژنا ته يا كامله
ديمن ته دئ بيى گوله
خودئ ته بو من بهليت
ئهفينى يا ته يا زله

من تو دقيى جانئ ساريا
قيانا ته ل دلى گهريا
ل پشتا خانى راوهسته
ههروژ سپيدا و هيقاريا

بو خاترا ته ساريايى
دئ كهه تهركا دونيايى
قيانا ته يا ل من ئاليى
ژبهه ته خهوا من ناى

بهژنا ته يا زرافه
ديمن ته يى ب خوناقه
پرچا ته يا ل سهه ملا
روحانا ته بهلاقه

بابی نهزان

حهكیم رابن دگهل لوقمانی
كهس ب ئهقی دهردی بزانی
جانی دهرمانی قی دهردی
یی ل نك ته بۆچ ته نه ئانی

دهرمان دیتنا بهژنا تهیه
قه⁽¹⁾ چهند ساله ل من بهرزیه
شهف و رۆژا ب خهیاالا ته
دیتنا ته بۆ من فایدهیه

ئهز ههلامدم قی رهبهنی
ب خال و نیشانییت گهردهنی
شرین بیژه دای بابییت خو
لاوی منه و من بدهنی

من بدهنی لاوی منه
ئهقینداری دلی منه
من دقیتن من بدهنی
رۆناهییا چاقییت منه

بابو سههری من ب گۆری
ته ئهز كوشتیمه ب زۆری

(1) ئهقه.

بۆچ من نادەییە لاوی من
ب ساخی تە ئیخستەمە گۆری

باب ئەز کچکەکا گوندی مە
ئەز گولا میڤرگا گەلی مە
ئەز یا کەفتیە بن زولما تە
ئەز ئاقا چەم و کانی مە

ئاخ ژ دەردی بابی نەزان
یا ل بەر من تالکری ژیان
ئەز تەرکا لاوی خو ناکەم
من یا دایێ سۆز و پەیمان

بابو تو یێ دل کافری
بۆچی قەدری من ناگری
قیاننا لاوی ددلی من دا
یا گەرمە وەکی ئاگری

پالە

گەلی پالا بکەن کارى
دگەل ئۆك و دوو هاریکارى
كەسپیا وه زۆر یا حەلالە
شۆل بکەن ل مال و ئاقارى

كەسپیا هوین دكەن یا حەلالە
ژرەنگى ئاقا زەلالە
نانى ب سەریلنىدى بخۆ
خوھا ئەنیا خۆ قەمالە

پالە خودانییت خیرەتە
خودى بدەتە وه جەنەتە
رۆژ بۆ رۆژى زیاتر شوکەن
ل دەست خۆ نەكەن قى فەرسەتە

هین شۆل بکەن وهكى شایرا
دى هەلگەرن تەقر و بایرا
دەستە براىەتەتیغ بگەرن
هین هەمى شۆل بکەن فیکرا

شۆل بکەن ل رەز و بیستانا
بخەملىنن دارستانا
جۆتیار توژی رابە سەرخۆ
تو بچینە دەخل و دانا

ششان باش پهزی بچه رینه
ل سهری زوی را ب گیرینه
سه رینه دی هه ربوۆ تهیه
کاری تو دکه ی یی زیرینه

جیران

بەر پەنجەری جیھەن تەیه
بەرانبەری مالا مەیه
تە ئەز دقەیم ئەری وەیه

تو د پەنجەری دا من دبینی
لەو هەرگاف تو ل ویری د پوینی
ژ نوی مە دەسپیکر ئەقینی

بەرانبەری ئیک پوینشتین
ب دەستا دگەل هەقدو ئاخفتین
پیچ پیچە دئیک دوو گەهشتین

گۆتی ئەز جیرانا وەمە
باوەریکە یا تازەمە
لاوو ئەقیندارا تەمە

لاوو توی ب دلی منی
ئەز بۆ تەمە تو بۆ منی
تو پۆناهیە چاڤیت منی

پرچا خۆل سەر پویا لادا
پیچەک لیقا خۆل من بادا
شرینترە ل پەهری زادا

مال ژنه و بنیات خانى

گوھى خو بده قى گوتنى
قارقارى نه که دگهل ژنى
مهزن دبیژن ب ئاخفتنا خوش
مار دهیتیه^(۱) دهرى ل کونى

ئه گهر ته ژن ژ خورا^(۲) ئینا
شهرمه نه که یى جقینا^(۳)
ئه گهر وئ کارهك نه زانى
تو نه پابى مینا دینا

هیدى هیدى تیگه هینه
کراسییت جان ژپرا بینه^(۴)
شه قى ژنکا خو نه هیاله
تو بو خو ب پهخ وئقه روینه

خو تویره نه که بئ ئه گهر
نه بیژنى دئ ته که مه دهر
بئ دلپا ژنکا خو نه که
یى باشبه بو وئ برادهر

(۱) ل جههك دیتر: مار تیته.

(۲) ل جههك دیتر: ژ خو.

(۳) ل جههك دیتر: جوینا.

(۴) ل جههك دیتر: تو کراسییت جان بو بینه.

دگهل ببوورینه ب ئهفینن
ئهو و یا پشکاره ل ژینن
ئهو کارن نافع مالن دکهت
چیدکهت تیشیت و فراقینن

یا پیتهقی یه تو بزانی
کو مال ژنه و بنیات خانی
هه قالا ژینا ته ژنه
ئهو نه بیت یخ مال ویرانی

ژن به ژدارا ژینا ته یه
ئافه دانیا مالا ته یه
بو کارکنن و شیف لئنانن
هه رگاف ئهو یا ئاماده یه

ههروه کی دبیلژن شیرشیره
ئه گهر ژنه و ئه گهر مییره
که یفا خو ب ژنکا خو بینه
پاریت خو لئ نه فه شیره

مرۆفێ قه‌لس

قه‌لس هه‌ر یه‌ر یه‌ر پوه‌شه
هه‌رده‌م ده‌قه‌ی وی به‌شه
ل به‌ر هه‌زرا یه‌ر نه‌هه‌شه

ده‌ی وی یه‌ر به‌گه‌مه‌اره

نه‌گه‌ر خانیی وی زی‌ر بی‌ت
ده‌ی هه‌ر یه‌ر نه‌ جوامی‌ر بی‌ت
وی نه‌قی‌ت که‌س یه‌ر تی‌ر بی‌ت

یا ژ وی‌قه‌ یه‌ر قه‌رده‌اره

یه‌ر ده‌په‌ق و چه‌اف ته‌اری
وی نه‌قی‌ت هاری‌که‌اری
ب شه‌ف و پو‌زا ل به‌ن به‌اری

ئه‌و ده‌گه‌ل خه‌لکی نه‌یه‌اره

هن‌دی هه‌بی‌ت تی‌ر نابی‌ت
چه‌اف وی ب که‌سی پانه‌بی‌ت
ده‌ی پی‌تشی‌ه‌ر په‌را بی‌ت

خارنه‌ا وی هه‌ر سه‌ا‌قاره

په‌نگه‌ی وی یه‌ر دامایه‌ه
ده‌په‌قه‌ه و ده‌ل په‌لایه‌ه
ده‌سه‌ته‌ی دو ده‌ره‌هه‌مایه‌ه

به‌سه‌ ده‌قی‌ته‌ن هه‌به‌ن په‌اره

چافیا ت وی زۆر دکـریتن

ئەگەر ژ دەستی بـیتن

دی خوینا خەلکی مـیتن

ئەو یـی دـل برینـداره

ژین و ژفان

ل هیشیا ته ئەز دئ مینم
سهودا سهەر و دل برینم
شەف ل بهر من یا درێژە
نەشیم خەمیت خو باقینم

ئەو ئەفینا ته دایه من
یا بووی دەریایه کا بئ بن
ئەز کەفتیم و ناهیمه دەر
کەس د هانا^(۱) من ناهیتن

کەس نەبیژنە من یئ دینه
فەهک دگەل من یا راست نینه
دیسل و رەبەن و هەژارم
من نەقیات ئەف پیسه ژینه

ئەگەر مرییت گورا رابن
برینیات من دەرمان نابن
رۆژ ب رۆژی خراپتەرم
ژین یا هوسا بیات مخابن

ژین ئەز دامه بهر پالا
کرمه کالی هەفتی سالا
هش و سهودا ل من بـرن
کەفتم بهر هزر و خه پالا

(۱) هەوار.

مرۆڤی نهزان

نهزان بو مرنی یی فـهـره
بی مهژیه^(۱) و حاشا ئه و کـهـره
نه مرۆڤه جانـهـهـوهـره^(۲)
ل ریکیت ژینـی یی قـهـدـهـره

مهژی^(۳) هـشـکـه و یی دوو دلـه
ل مرۆڤیـت زانـا یی سـلـه^(۴)
ناگـهـهـیتـه ئارمانجـا خـو
هـهـتا دمـریت یی دل کـولـه

نهزان هـهـردـهـم یی بـن بـاره
رپکا وی گرتی یا خاره
هـهـچی کـاری کـو ئهـو بـکـهـت
سـهـر نـا کـهـفـیت هـهـر هـهـزاره

یی بی هۆشه هـهـمی دـهـما
کـهـفـتـیه نـاف کـول و خـهـما
رپکا دچیتـی یا ئاسـتـهـنـگـه
پـهـ ژ سـتری و کـهـلـهـما

(۱) ل جههکن دیتـر: میژیه.

(۲) ل جههکن دیتـر: نه مرۆڤه نازهله.

(۳) ل جههکن دیتـر: میژی.

(۴) ل جههکن دیتـر: گهل بیـت زانا و یی سله.

کـوـخـی وی تـژـی کـایـه
د ژینـی دا بـیـه بـهـایـه
نـه گـوـهـداره و بـیـه مـهـژیه
ژینـا^(۱) وی ل وی بـهـلایه

نـهـزان مـرۆـقهـکـی دینـه
مـهـژـی^(۲) د سـهـری ویدـا نینـه
رێـکا باش بـیت ئهـو ناچیتـی
کـاری وی هـهـر نـهـزانینـه

(۱) ل جههک دیتەر: ژيانا.

(۲) ل جههک دیتەر: میژی.

رێكا ژین

هویین^(۱) ل بهر هندهك كارا برهقن
نیزیک نهبن لی دویرکهقن^(۲)
نهچن ل دیق مهژیی^(۳) کهقن

دا پیش کهقن ل قی جیهانی

ژن ب ژن و نهخت وهرگرتن
ئهف کاره زۆر د کیم کورتن
ژن رهقان و مرووف کوشتن

خۆ دویرکهن^(۴) ل پاشقه مانی

هویین^(۵) دۆستا نهکهنه دوژمن
ئهگهر گوهری خۆ بدنه من
کاریت چهپهل بلا نهبن

دلا گریی دهن ب قیانی

دزا و حیزا خۆ لی دویرکهن^(۶)
هاری مرووقی فهقییر کهن
هویین پاشقه چوو نی ل بیرکهن

وهرنهف سههر رێکا ژیان

(۱) ل جههكی دیتر: هین.

(۲) ل جههكی دیتر: دیرکهقن.

(۳) ل جههكی دیتر: دیق ئاقلن.

(۴) ل جههكی دیتر: دیرکهن.

(۵) ل جههكی دیتر: هین.

(۶) ل جههكی دیتر: دیرکهن.

درهوکەر

یـیـ پـوی^(۱) پـهـشـه درهوکەر
چ کەس لـی ناکەت باوەر
چار پەیف ل دەقی بیئەدەر
دووینان سـی لـی دروونە
هـنـدیکـه درهوکەرە
پەنگی وی هەر یـی زەرە
بـی دۆست و بـرادرە
گۆتـنـیـت وی هەموو ژ خۆنە
درهوکەر یـی دل خـارە
چاق شووپە و شەرەرزەرە
ئەو دگەل خـودـی نەیارە
کـاری وی پاشـه چوونە
باوەریـی پی نەئینە
ناخفتنیـت وی وەنـیـنە
نـناقی وی درەوینە
چ گـۆتـن وە نەبوونە

^(۱) ل جەهەکن دیتەر: پی.

مرۆف و کارکرن (١)

نـانـئـ خـوـ بـخـوـ بـ ئـاقـئ
مـنـهـتـاـ خـهـ لـکـیـ پـاقـئ
تـشـتـیـ لـ کـهـ سـئـ نـهـ خـازـه
بـوـ خـوـ (٢) بـکـهـ بـزاقـئـ

ئـهـگـهـر تـو کـرـیـکـاری
مرۆفـهـ کـئـ هـهـژاری
نـانـئـ ترسـئـ (٣) تـو بـخـوـ
یـا نـهـ خۆشـهـ قـهـرداری

هـهـره شـوـ لـکـه بـرادر
یـئـ سـهـر بـلـنـده کارکـهـر
خـیـزانـئـ خـوـ رـویـس (٤) نـهـکـه
قـیـجا تـو دـی بـیـه مـیـرسـهـر

نـهـبـه تـهـمـبـهـل رـویـنـشـتـئـ (٥)
ب قـهـر بـکـرـی هـهـمـی تـشـتـئ
دا خـهـ لـکـ نـهـ بـیـژنـه تـه
خـیـزانـئـ خـوـ یـئـ کـوشـتـئ

(١) ل جههکئ دیتەر: خهبات.

(٢) ل جههکئ دیتەر: ژ خۆرا

(٣) ل جههکئ دیتەر: ب ترسئ.

(٤) ل جههکئ دیتەر: ریس.

(٥) ل جههکئ دیتەر: پینشتئ.

مهزنا گۆتی کار نه کهر
دئ مرییت یئ دل که سهر
نه گهر تو خهبات کهر بی
دئ بیژنه ته زی پئی زهر

زێرمفان

نەسەکنە ل سەریانی
دی چاقین بی تو یا جوانی
کەسێ وەکی من تو نەقیی
ئەز نەخۆشەم تو دەرمانی

نەخۆشەم یێ بریندارم
ب قییرین و ب هەوارم
تو نازدارا دلێ منی
من تو دقایێ ئەز ئەقیندارم

وەرە بچینە شەوین ژفاننا
جیهێ کەیفی و^(١) سەیراننا
چ جار نەگرە ئارینکا
نەدانێ چ بەهریکاننا

هەری شۆخی هەری پەندی^(٢)
تو نە کورتی نە بلندی
بابی تە، تە نادەتە من
ئەزی^(٣) کەفتیە خەما هندی

(١) ل جەهەکی دیتەر: ئو.

(٢) ل جەهەکی دیتەر: پندی.

(٣) ل جەهەکی دیتەر: ئەزی.

كهنگى دى ژين ئەم سەريەستى^(١)
دا دەرمان كەين دلێت^(٢) شكەستى
ومرە دەرئ ل ژۆرا خـــــــانى
خۆنە بەندى يا قەبەستى^(٣)

بــــۆچى تويــــا گريــــدايى^(٤)
هــــهرا ژار و يــــا دامــــايى^(٥)
هــــيــــدى هــــيــــدى و مرە دەرئ
تويــــا ب سەنگ و پــــر بهايى

تو چارده سائى زارۆكى
چقاس شيرين و خشكۆكى^(٦)
زيــــره قــــانم دا تــــه ببيــــنم
ومرە روينــــه ل بهــــر دەرۆكى

(١) ل جههكى ديتەر: كهنگى دى ژى ب سەريەستى.

(٢) ل جههكى ديتەر: دلێ.

(٣) ل جههكى ديتەر: خۆنە گولكى تو قەبەستى.

(٤) ل جههكى ديتەر: هەر يا ژار و يا دامايى.

(٥) ل جههكى ديتەر: دا دەرمان كەين دلێ شكەستى.

(٦) ل جههكى ديتەر: يا شيرين و يا خشكۆكى.

زێرمقان

دوژمن مێرخاس بینە
نێ کاری تە هەر رەقینە
شۆرەش گێرین ئەم پارتینە
جان گوریی ت وەلاتینە

مەلەتە کێ ب نەفودەنگین
مێرخاس و خورت و چەلەنگین
دژی دوژمناد جەهەنگین
نەقی نابیت ئالا رەنگین

مەلەتە کێ شۆرەش ثانیین
یا کیم بوو کەسێ دانانین
ل سەر توخییا رێرەقانیین
ئەم خودان هیقی و پامانیین

ئەم خودان هیقی و باوەریین
مەلەتە کێ خەباتکەرین
شۆرەش گێر و جەهەنگاوەریین
ئەم هەموو خو گۆریکەرین

دەست پافین قەفتا خەنجەرا
هیژش کەینە سەر چەپەرا
دوژمن ب بیتە شەپرکەرا
ئەقەیه کاری مێر سەرا

نهكه گازی

نه لۆرینه و نه كه گازی
بلا بهس بیت شینی و تازی
گوهئ خو بده قی ئاوازی
بی هوش نه به وهکی دینا
نه بیژه من تو یی دینی
که سی ل من چیتتر نابینی
ئەز مەمومە تو ژێ زینی
نه که چ هزر و تهخمینا
ئەفرۆ ئەز یی به لهنگازم
یی ههزار و یی لاوازم
نه مرم دئ ته ژ خو پرا خازم⁽¹⁾
دئ دهرمان کهین قان برینا
تو نه ده من چ به ریپکا
ل من نه گره هه موو پیکا
دی که کهین هه موو گرپکا
ل من نه که چ نفرینا
ئەز په بهن و دیلی ته مه
دلی من یی ب کول و خه مه
سه ودا سه ر و دیوانه مه
من باوه ریا خو ب ته ئینا

⁽¹⁾ ل جهه کی دیتتر: نه مرم دئ ته بو خو خازم.

سوین

سوین هه ریا رهنگ زهره
به ئی یا دلکه که ره
سوینا مه تویی جان
زویبه ئه زئی بکه وهره

تو نیرگ ز و سوینی
هزر و پامانا منی
دلخ من ده ریا که
تو که فیه گه را بنی

سوین ب رهنگ ئه نه
له و هند جوان و تازه نه
بلا بهس بیت نه خوشی
بگرنه و بکه نه

سوین هه ردهم که یه نه
کاری وان پیکه نه
له و مه رهنگی زهره دقیت
رهنگه که پپر ئه نه

هۆ هۆ دایع

هۆ هۆ دایع ئهز غهريبم
هيشتا زى بوو بوو ته باركر
دایع هناف بوو ته سوۆتن
دلئ پهبهمن ته ههژاركر
چاف كۆره بوون ژ پۆندكا
مىلاككا من برينداركر
ته خاتر خاست و بهرزه بووى
هندى من گوۆت و ههواركر
چه ندى ساخم ل دونيايئ
دایع بوو ته كهسههر دارم
بهختئ منى رهش بوو دایع
دل ب كـول و بريندارم
كـول و كوۆقان بههرا منن
نئ پهبهمنم ئهز ههژارم
شهف و پۆزا من خه و نينه
ههر ب گـازى و ب ههوارم
سوۆ بيت دایع ته ژ بىر نهكهم
وهخت و سـال و گـاف و دهـما
سهودا سهـر و غهريبم ئهز
دل پـر بوو ژ كوۆقان و خهـما
مهـليل و ههـژارم دایع
وهك پـهپۆكا ل دوريت چهـما

دى سىندى خۆم ب قورئان
 ئەز تە ژيىر ناكەم چ دەما
 نى پىشتى تە ئەز بى كەسم
 يىا دل كىول و دلبىرىنم
 پاشى دايكا خۆيا دلسۆز
 بلا بەرم ئەز نەمىنم
 شەقىق ھەتە دبىتە سىپىدە
 رۆندىكا بۆ وئ دىبارىنم
 كارى مەن بۆ شىن و گىرى
 سەودا سەر و ھار و دىنم
 دايكا مەن تە ئەز ھىلام
 مەلىل و غەمگىن و گىژم
 شەف و رۆزا ھەر دنالم
 ھىدى ھىدى رۆندىكا د رىژم
 مەنا دايكى بى ھىزكەرم
 گازندىت خۆ بۆ كى بىژم
 لى لى دايى ئەز ھەژارم
 دل و مەلاك برىندارن
 ئەز غەرىبم مەن نەھىلە
 خەما ھناقىت مەن خارن
 باوهرىكە يىا بى چارەمە
 رۆندىكەت چاقىت مەن دبارن
 بى دختور و بى ھەكىم
 برىنىت مەن چەند دژوارن
 دايكى ئەو رۆزا تو چووى
 نەخۆشم ھەر مەن ھەوارە

په‌ریشانم د نـاـف خـهـمـا
 کـاـرئ مـن گـری و زیمـاره
 دیـرم ژ خۆشـی و سهـیرانـا
 دلـی مـن یـی بـی بوهـاره
 هـه‌ردم ئه‌قـی دلـی ره‌به‌ن
 زسـتانـه‌کـا سـر و سـاره
 سه‌بـرا مـن و کـه‌سا مـن بووی
 زی بوو دایـی بـۆ تو مـری
 پاشی چاقـیـت ته‌ ییـت به‌له‌ک
 شـۆلا مـن بـۆ شـینی و گـری
 پشـتی ته‌ مـن خۆشـی نه‌ما
 ته‌ دلـی مـن دگـه‌ل هـۆ بـری
 دل و هـناقـیـت مـن دسـۆژن
 مـیلاک هـه‌ر یـی ل سـه‌ر ئاگـری
 پاشی ته‌ ما ئه‌ز بـۆ چمه‌ه
 دایـی بـلا ئه‌ز به‌رم
 هـیقـیا مـن بوون دایـکا مـن بوون
 بچـیـک بووم ته‌ مه‌زن کـرم
 نه‌یا دینم نه‌یا هـارم
 شـه‌ف و رۆژا د هــزرم
 رۆژ ب رۆژی یـیا هۆسـا مه‌ه
 چـیـتـر نـیمـه خراپـتـرم

تیی کانی ههسپانی گهوره

ب هیمه تی خودایی گهوره
بردمانه وه لسه دهوره

بردمانه وه برادهر
سالو له سهه پیغه مبهه

به بی حیاه گوتمان کرد
کاسی نه جارمان برد

سهه ریندین لهه خۆله
گۆته گۆت خه بی شۆله

ئیمه بردمانه وه کاس
دهوره ی نه جار خلاس

لهه خۆله بووینه سهه ردار
پیروژ بیته هزار جار

زانیمان وه بهینه وه
هیشتا رۆژه نهك شه وه

موده ریمان نهه زی ره
شۆلمان خه ب ته کبیره

سهه عید زۆر شهاره زایه
بو تۆپانن زانایه

(1) هوشیاری و رهوشه نی ره

(1) کورپکی زانا و ژیره

(1) ل جههک دیتر: هوشیار و پائه وانین.

كاك ئەنەس مان گول چييه ^(۲)

زيرەكە و عەييى نيه ^(۳)

ئەيەب وەكى ئاگرە

كاك وەئيد زيرەكتەرە ^(۴)

هەدەفەمان محيەدينە

كاميران زۆر بە دينە ^(۵)

كەيم كەس وەكى بشارە

ماشائە ئالا چەند بە غارە

مزگينش تاي ئيمەيه ^(۶)

باورئەمان پىق هەيه ^(۷)

عادل شيرئ مەيدانە ^(۸)

خەلكى كانى هەسپانە ^(۹)

سەعدوئلا يارى زانە

ئەويش هەر لە خۇمانە

^(۱) ل جەهەكئ ديتەر: وەكى شيرئ مەيدانين

^(۲) ل جەهەكئ ديتەر: ئەنەس گولچيىكى چاكە.

^(۳) ل جەهەكئ ديتەر: هەموو پىق بئين كاكە.

^(۴) ل جەهەكئ ديتەر: كاك وەئيد و محيەدين.

^(۵) ل جەهەكئ ديتەر: كاميران و جارەئلا.

^(۶) ل جەهەكئ ديتەر: بورهان صالح وەسەتە.

^(۷) ل جەهەكئ ديتەر: يەئلا زۆين فورسەتە.

^(۸) ل جەهەكئ ديتەر: مەلا عادل و مزگين.

^(۹) ل جەهەكئ ديتەر: هەسپانين.

پالنهوانن جارهلایه (١)

وا دیوار و ئاشکرایه (٢)

دوعا بکن بۆ شمال (٣)

یاخوا بژییت هزار سال

ئیدریس زۆر پالنهوانه (٤)

ئهوویش برای برهانه

وا کوتایای هات خلاس (٥)

ئیتەر هەر بژییت سوپاس (٦)

(١) ل جههکن دیتەر: بردمانهوه ئەم جارە.

(٢) ل جههکن دیتەر: لای هه موومان وا دیاره.

(٣) ل جههکن دیتەر: هاوری شیمال و بشار.

(٤) ل جههکن دیتەر: ئیدریس هەر واتیت به غار.

(٥) ل جههکن دیتەر: هەر بژییت کانی هه سپان.

(٦) ل جههکن دیتەر: سهرکهوتویه له تریان.

ئەزىي كەفتىيە بەحرا خەما
دلئ من خۆشى ئى نەما
يئ بئ هۆشم ھەموو دەما
وہك پەپول دورییت چەما

دلۆ تۆ بەس بنالینە
كارئ تە ھەر گرى و شینە
تو رۆندكا نەبارینە
نەقە خۆشیە و نەقە ژینە

تو بەس رۆندكا بریژە
چیرۆكا تە یا دریژە
دلئ خەلكى يئ ب قریژە
تشتەكى خۆش بو خۆ بیژە

ئەقرو تە ھاين بئ حالە
ژيانا وی چەندا تالە
یئ بئ دۆست و بئ ھەقالە
دەریدەرە و یئ بئ مالە

رەقیب

رەقیب هیژ زوی بوو ته ل ناڤ مه بارکر
دۆست و ههڤالا بو ته ههوارکر
جیهی سهیرانا ته به هیدارکر
زهری و ئهسهمهرا چ شینی سازکر

رۆزا کو تو چووی مه کره ههوار
رۆندکیت چاڤا کت کت هاتنه خوار
بی کەسی و خۆیی و بهلهنگاز و ژار
ب سهرمهه دا هات زڤستانا سار

ئه م ته ژبیر ناکهین رەقیب چ گاڤا
شینی بو ته کر زارۆکین ساڤا
خرا چاڤه لی بوو تو ببیه زاقا
بهلق بو کسهه کهفته هناقا

پشتی چوونا ته چ خوشی نه ما
کهفتین بهر پیلایت دهریا یا خه ما
پاپوورا ژینا مه پ ریکن شه ما
ماين ل ژقانا نی هه موو ده ما

ئا کرئ بو جیهی کهیف و سهیرانا
کهفته ژیر بهردا کول و کوڤانا
رۆندک باراندن ئهسهمه ر و جانا
دل هه موو پر بوون ژ ئیش و ژانا

رۆزا رهقیب چووی ئەم کەر و لال بووین
بی کەس و خویی و دۆست و هەفال بووین
د ناک هزرا دا ئەم پیر و کال بووین
پیش ئەو بجیت ئەم چارده ساڵ بووین

هەر وهکی رۆژی ل مه چووینه ئاقا
هزار ئاخ و داخ کەفتن هناقا
بهلێ وینێ ته ههری ل بهر چاقا
خودێ هزار جار مالا ته ئاقا

هەهە هەهە فەهە کە تویا زۆرداری
وهستێ^(١) ژ میژە دگەل مه یا خاری
دژی مرۆقی ت دپاک و زاری
یا بهردهوامی تول سه رقی کاری

گەهێ هەفالا نهکەنه گری
قه چ شینی یه وه بهرههه فکری
رهقیب یی ساخه و چ جار نامری
ل بهرچاقیت مه یی بهرزه کری

(١) ب دهفۆکا زیباریان واتایا (وهختی، دهمی) ددهت.

ئەشغال

يا بئ سەبەر بووی ئەشغال
دئ بەتائکەم روینمە مال
ئۆمەى من نەکن هەشغال

ئەشغالئ ئەز پیرکرم
هێرقە نام و هێرقە برم
کەریبیت خو دا دئ مرم

سپیدئ زوی ل خەوی هەستە
بەر ج دبێژم پاستە
ئەشغال یا بوویە واستە

نەو ئەشغال واستەتیه
موهەندس یئ تویرهیه
وہکی دوژمنئ مەیه

بیت کەفن بووی سەیره
حوکەتەتئ نینە پارە
چونکی زۆر یا دەیندارە

دەما کو سوۆت مەکینە
دئ بێژیبت سائیق بینە
توب خودئ ماڤە^(۱) ژینە

(۱) ما ئەڤە.

ســــــــائىق هيشــــــــتا چىتــــــــرن
عــــــــاملىت هــــــــهزار مــــــــرن
مــــــــعاشىت وان كــــــــىم كــــــــرن

يــــــــان ســــــــائىقىت شــــــــوفهرا
ئــــــــهو مــــــــرن خۆلىپســــــــهرا
دژىن وهكى قهله نه نهرا

ئــــــــه شغال هــــــــهوو حىاهىه
بــــــــۆ عــــــــاملا دوخهيه
بــــــــه تــــــــالكرن فايدهيه

خه لكىش⁽¹⁾ تىنه گه شتىنه
ب وان ودره ئهم د خه تىنه
نزانن دل شكه ســــــــتىنه

موه نه ندس يى ل ههجه ته
يه ئالا رابن فهرسه ته
دا بچين خۆ بكهينه چه ته

نه بيژنه من دروويه
نه ئه شغال يا هوويه
كه ميا هه دهرنه چووويه

توب خودى ماقه⁽²⁾ حاله
وييران بيت ئهف ئه شغاله
عــــــــاملا نــــــــاله نــــــــاله

(1) خه لكى ژى.

(2) ما ئهفه.

عامل یغ دل کسه سه ره
هه رگاف یغ ته په سه ره
غائیبیش^(۱) مسه وگه ره

وایر مه نه نا و فیته ره
سه ئایقیت گریه دمه
په یقه به بوون خولیسه ره

سه ئایقیت ته وره مپه لا
ئه هه چه مه ما و فان ته رپه لا
دقه تینه ب فه نه د و فیه لا

هه ره نه ئین سه ئایق شه وه ره
په عادیله و بله دۆزه ره
نه شه یین زینه بیه نه سه ره

مراقبه یغ دوو کسه ره
قه له مه یغ خو ئینه اده ره
غائیب کسه سه ئایق شه وه ره

هنه دی گه ووتی هه ی هه وه ره
سه ئایق شه وه ره ی هه وه ره
لی به رین په ینج شه شه دینه ره

(۱) غائیبی زی.

خال عەبدوئالا

عەبدوئالا یی کورد پەرورە
یی خەودان بیروبوو
قەسی سائەن خەباتکەرە
ئەفەندە دارێ رەنگی زەرە

ژ بنەمالە ک جۆتیارە
دۆستەتی مەرفەقە هەزارە
ژمێژا یی بریندارە
دوژمنی خەلکە زۆردارە

لایەنگەرێ هەزارایە
پشت و هیژا جۆتیارایە
سەتیا چاخیەت زۆردارایە
بەشدارێ دوو شۆرەشایە

هەر ل هێقیارزگاریوونێ
یی بەشداربوو ل ئیادوونێ
دەرب دەریی و مەشەختبوونێ
چاخی وی ل پێشخەچوونێ

مینا شەیری ل مەیدانی
خەباتکەرێ نیشەتیمانێ
ئەفەندە دارێ کوردستانێ
بۆ پەناھەندە ل ئیرانی

دیرکەفت ل ناخا وەلاتی
دیفا وی بریارا بو هاتی
دگەل هەفالیت خو ییت پارتی
دلسۆزی هیژا و لیهاتی

پۆژیەت پەش و شەقین تەری
پرسی و برسی ب هەژاری
بئخ خانى و مال ل ئاقراری
سەرشوور نەکر بو نەیارى

بەس د گۆت پارتی و بارزانى
ژبلی قی وی چ نەدزانى
وەلات نەفرۆت ب ئەرزانى
قى پێشمەرگە و شۆرەشکانى

یا نەخۆشبوو دەر ب دەری
ژیانەکا خۆلیسەری
زفریەفە بو وەلاتى
باش زانى خەباتکەری

دوژمەن بێخەخت و زۆردار
کۆمکرن ئەف کوردیەت هەژار
پیر و زارۆکا بو هەوار
بەرەف جنووبى برنە خار

زارۆکیەت وی گەلەك هیربوون
ل کوردستانى ئەو دیربوون
هەوجەى ئاقتال و سیربوون
برینیەت وی گەلەك کیربوون

ژيانا وان گەلەك تال بوو
پر نەخۆش و ئىش و نال بوو
چونكى يى بى خانى و مال بوو
درىژ نەبوو ھەر دوو سأل بوو

پژيمە خـوـينمىژ و فاشست
ب خەيالىن خو يىن خاف و سست
برىاره كا دى دەرئىخست
پاكن ئەقان كوردىت دوست

خال عەبدوللا يى كاملە
خودان سەبەر و تەحەملە
بىن درىژە يى ئاقالە
خەباتا وى ژ نىقا دلە

پژيمە بىيەخت و غەدار
كۆمكرن قە دىل و ھەژار
خەلكى بوويە شىنى و ھەوار
دى مە كىقە بەتەن زۆردار

دوژمنا ھەموو كۆمكرن
لۆرى ئىنان و پركرن
كۆمەڭگە ھا دابەشكرن
داكو نەژىن برسە بمرن

خال عەبدوللا يى ھەژارە
يى دەست كورتە و يى بى پارە
يى دل كـول و برىندارە
فەلەك خائىنە و نەيارە

ل بهستوره^(۱) بوونه میهژان
عهیال هویره و بی خارن و نان
ههژار و بی کسه و خودان
ل ژیر ئهقی باری گران

پۆژیت نهخوش وی بوورانن
ئاستهنگیت مهزن شهقاندن
کهیفا دوژمنا نهئینا
وی هزر و بیرنهئانن

ههر گۆتی کوردم پارتیهه
سههر پیتازا بارزانیهه
ههر چهنده زور یی ماندیهه
جان گوری یی وهلاتیهه

برین کهتنه ناک هنافا
خودانی زارۆکییت ساقا
هزرا خو کورد و گاڤا
گهریمهقه بو ئیسماقا^(۲)

داخازا خو بجی ئینا
گوه نهدا هزر و تهخمینا
مالا خو ئیناف بادینا
دا تهنا کهت خر برینا

(۱) بهستوره سههر ب ههولپیری قهیه.

(۲) گوندی (ئیسماقا) سههر ب دهقرا (گوران) قهیه.

ل ئیس ماقا جی نشینبوو
چەندى ب هزر و برینبوو
عەبدوئلا یی دل برینبوو
ئەو چەند سالبوون یی بی ژینبوو

ئەو ما هەتا سەرھادانى
شاھى كەفتە كوردستانى
پیشمەرگە هاتنە مەیدانى
عەبدوئلا یی ژفانى

خەونا وی بوو هەموو گاڤا
دابەشكەت عەردى ئیس ماقا
تەناكەت جەرگ و هناڤا
عەبدوئلاى قەدىت ب چاڤا

ئەو بوو پێبەرئى هەژارا
دابەشكر عەرد بوو حوتيارا
خودى سوپاس هەزار جارا
نەمەما زوئەما چ زۆردارا

نى عەبدوئلا هەر پارتى يە
سەر پێبازا بازارانى يە
ئەقرو پێبەرئى گوندى يە
یى بى فەرق و جوداهى يە

هورمينا تۆپ و تەيارا
عەبدوئلا ل چۆل و ئاڤارا
سەرشور نەكر بوو نەيارا
ئەو هەر یى سەر سوؤزا جارا

عەبدوللا زۆریی فەقیربوو
عەیانج وی چەندی هیربوو
رێکا وی گەلەک یا دیربوو
بەس ئەوی پارتی ل بیربوو

بیری

بیری بۆچی تە زوی بارکر
تە دلێ مە بریندار کر
گونددی مە چۆل و یرانبوو
دایکا رەبەن تە هەزارکر

هیش تا زویبوو بیریقانی
شیرین دلپاکێ جانی
هناقیت دای بابا سوۆتی
بئ مراد چوووی ل جیهانی

مە نەزانی دئی زوی مری
ل ناف مە کەیه شینی و گری
بیری تو تیر نەدیتی
گولا ژینا تە کوززی

سەد مخا بن جانا دەلال
حەیفای وئ بەژنا چارده سال
زویبوو مە تو تیر نەدیتی
کەسەردار بوون هەموو هەقال

بیری کولیت تە دگران
بی دختور و بی دەرمان
بەختی تە یئ رەشبوو جانی
گونددی و جیران هەو دزانن

جانەمەرگا هیژا و زانا
تو بووی خوشتەقییا جیرانا
بیرییا دەشت و زۆزانا
تە ئەم هیلاین ناف کۆفانا

بیری مال دا بارکرن
ئەم بییت لیڕه هیلای ب تن
بەندەوار کرین ل دن
چ چینابیت ب ئاخستن

بیری ب خیر بچی سەرچاقا
ئەم تە ژبیر ناکهین چ گاڤا
گەردەنا تە یا ئازا بییت
سۆتتا کەفتیه ناف هناقا

بیری گولا دەشت و چیا
نە مە دیت و نە تیر ژیا
مخابن بوۆ دیم و رویا
ئاخ رادایه سەر کەزیا

بیری ژاری پەبەن
قان کەزی و بسکیت ب خەنی
مە قان بەرئ خوۆ بەدنی
ئاخ رادا سەر گەردنی

دولار

نفاق بـــــؤ نفاق دولاری
خولپســـــه ری هـــــه ژاری
یـــــع دبیـــــژن دولار پابـــــوو
بـــــؤ خۆرخـــــؤرا توجـــــاری

عـــــه لاقیـــــت دهخـــــل و دانـــــی
وا ل مـــــه کـــــره گرانـــــی
مالا خـــــه لکی خراب کـــــر
پـــــی نـــــه خۆشـــــه ئـــــه رزانـــــی

ئـــــه گـــــهر دولار هاتـــــه خار
عـــــه لاق دئی رینینـــــه خار
چ ب ســـــهر مـــــه هات هـــــی هـــــوار
ئـــــه م چ نافرۆشـــــین خـــــسار

عـــــه لاق ب دوریـــــک زقـــــپه
د بـــــی گـــــیـــــولن چـــــه ند شـــــپن
لـــــه و د بـــــی دهنگـــــن هـــــند کـــــپن
ئـــــه قـــــرۆ یـــــی قونـــــدکا دکـــــپن

عـــــه لاقـــــی خـــــاری و ســـــه دئی
کـــــورس ئینـــــا بـــــه ر دمرئ
بـــــیژی دولار عـــــه ف بـــــه ری
تو چـــــه ندی دلقـــــه کـــــه ری

دولار ئەز بەختی تەمە
من بۆ تە گەلەك خەمە
رەبە سەر كە قە زبە
دولار خولامی تەمە

من بناسن ئەز كیمە
خولامی دولاریمە
برایمی توجاریمە
دوژمنی هەزاریمە

عەلاف یی دكەتە گری
وی دەستتیت بانەد كری
دولار قەت تون نامری
عەلاف چوو نك توجاری

پالا خولادا دیواری
برا چەند یی خساری
ئەم كوشتین قوی دولاری

هەر دوو پیکتە یی دکرین
ئەم هەر برسما مرین
دولار تەه چ لی ککرین
عیجز و خەمگین کرین

عەلاف گا گازه گازه
ئەقە چ خووش ئاوازه
مرۆف یی سەرفیرازه
دلۆتە چ دقیت بخاזה

كول و كوڤان

كول و كوڤاننا خارم
ته هه ژار كرم جانئ
دل كول و بريندارم
بهري من دايه مائئ
ته شويكر و نهز هيلام
هه وهكي هار و دينئ
بو ته په بهن و ژارم
بهردامه كوردستانئ
هوجانئ من نه هيله
شهف و پوژا و دنالم
ژيانا من نه شيله
نه خوشه كن بئ حالم

گۆتئیت مهزنا

- سه‌رئ هاته برین ناهیتته کرین.
- هەر به‌ره‌ک ل جیهی خۆ یئ ب قه‌دره.
- جه‌رکئ ئاقئ دئ ل ریک ئاقئ شکیت.
- سیاره‌ک ب تنئ تۆزئ ناکه‌ت.
- هەر ته‌یره‌ک و ره‌قا⁽¹⁾ خۆ.
- ئەز چیا تو چیا گولک ما بی گیا.
- زه‌ستانا خۆ گیرو نه‌که بوهارا خۆ ته‌ر نه‌که.
- جیهی ئاقئ گرتبیت دئ ئاف گرتیه‌قه.
- ئەو کانیا ته‌ ئاف ژئ قه‌خار به‌را نه‌هاقیژه تیدا.
- دهرکئ خانئ خۆ باش بگره و جیرانئ خۆ نه‌که دز.
- ئەگه‌ر ل دولیت کیر بنفی دئ خه‌ونیت خراب بینئ.
- ده‌ستیت کیل ییت ل سه‌ر زکئ تیر.
- ریشئ نه‌گه‌هسته تری گۆتئ یی ترشه.
- دوو سه‌ریت به‌رانا مه‌نجه‌له‌کئ دا ناکه‌لن.
- میړئ بی کهس دئ ژار بیت ژنا بی کهس دئ هار بیت.
- نه‌ختئ گران مالا ویران.
- راست و رستی خار و شکه‌ستی.

(1) ره‌قا.

- ههتا بهرئ دەستی رەش نەبیت تاما دەقی خۆش نابیت.
- بهرخن نیر بۆ کێڕییە.
- خودئ یار بیت بلا عالم هەمی نەیار بیت.
- سەرئ کەچەلا دچنە پاخلیت گەردەن زەرا.
- چ باران بئ عەقر نابارن.
- گیا ییل بەیارا گۆشت ییل بیعارا.
- خەزیران خەزری^(۱) گیایی کون دیوارا کوزری.
- مرۆف گۆشتئ لەشی خۆ بخۆت ل منەتیت قەسابی چیتەرە.
- نازا بدەنە خازا.
- ریتی نە دچوو کونا خۆ، ستیریەك ب دیلخ خۆ گریددا.
- بییری و هزار عەیب.
- زمانئ درێژ بەلایا سەرئ خودانیە.
- هندی بچیە ئاف میللەتا دئ ئع گری عەدەتا.
- مرۆف د زانیت کیش عەردئ مرۆفی د خۆرییت.
- خانئ درەوکەری سۆت کەسئ ژئ باومەر نەکر.
- نانئ خۆ بخۆ ب ئاقئ منەتا خەلکی پاقئ.
- ئاقل تانجەکی زیڕینە د سەرئ هەمی کەسئ دا نینە.
- هەچیئ گوھئ خۆ نەدەتە مەزنا دئ ژئ هیئ شاخیت بزنا.

(۱) خنزری.

- ئەگەر عەجەلەلا بىزنى ھات دى ئانى شىقانى خۆت.
- مالى نەخۆرى چوو دەقى بووچەكە سۆرى.
- خودى رىقى^(۱) گورگى كورە دەت.
- بەرك ژ رەخى تەسك فە دى درىت.
- يىچكىت خۆ ل قەدر بەرکا خۆ درىزكە.
- كۆرە ھەر يىل ھىقا دوو چاقىت ساخە ھەتا د مریت.
- كەس نابىزىت دوو يى من يى تىشە.
- مرۆقى دىلىقى^(۲) رۆزەكى بىت نەكو مریشكا سالىكى.
- شام شەكرە وەلات شرىنترە.
- ئەگەر بەر ھاتە ھەلقاندن جىھى خۆ ناگرىتەفە.
- كەزانا بدەنە خودان دانا.
- ئەگەر كەرى مرۆقى كەفتە قۆرى^(۳) كەس ل مرۆقى ب قوودت نىە.
- ماسى گرتن بى لەش تەركن نابىت.
- دەواتا مىرا ئاگر يىل ھناقىت فەقىرا.
- نەخىندەھان يى كورىە بلا دوو چاف ھەبن.
- ئەگەر مرۆف كەفتە بىرى چ گەزەك و چ چل گەز.
- نانى نەخۆرا ل چ عەردا نىە.

(۱) رىقى.

(۲) دىكى.

(۳) تەقن، ھەرى.

- ژن ماله و بنیات خانیه.
- زیڤینگر قهدری زیڤری دزانیت.
- گیا ل عهردیت عاسی^(۱) د مینیت.
- نهبین ل خودی تیت.
- دیر ههڤه سلامهت ومه.
- کو برنج هاته درینی دئی هیته جوخینی^(۲).
- کو ئاگر بهر بوو ریلی تهڤ و هسك دئی پیکشه سۆزن.
- جی و جۆت کرمانج و خانوت رقی و قهیسهری.
- هزار دهرزیا کیفسه نهك لی چینا بیت.
- ئەو عهرد یی خوشه کو دل پی خوش بیت.
- قازانکی گۆتی ئەز یا زیڤینم ههستیکی گۆتی ئەز یا ل بنی ته گهریای.
- دیواری سهر بهر فری یه.
- دهنگی دهۆلی ل دیر یی خوشه.
- دلیت ناسک^(۳) ناگه هنه چ مرادا.
- ژنا سهر بچیک و پی مهزن نه خاسمه ل مالا لی دبیته ژن.
- ژنا پی بچیک و سهر مهزن خۆزمه ی ل وی مالا لی دبیته ژن.

(۱) ناسی.

(۲) بیدار.

(۳) نازک.

- ئەقرۆ یا هەى سوبەيش^(١) یا هەى.
- چیدبنهفه شینیت خەنجر چینابنهفه شینیت خەبەرا.
- ئەگەر پیریا بیقیژ بیت ساڵ یا درێژه.
- تەباخى زى پافىژنه سەر ئاخى.
- نەقرۆزا سولتانی لاندکا ساڤا ببهنه سەر بانى چ خەش ناگهههه خودانى.
- درافى سپى بو رۆزا رەشه.
- خو کرى خو دەرمانه.
- ئەگەر مرووف بەنتکهکى کەسک و سوڤر بیت دى ب سەرەدەرکا خوڤه بیت.
- خالا خارزا مەزن کرن، ماما برازا بەرزەکرن.
- هەر ئەقرازیهکى نشیقيهک یا ل دى^(٢).
- خودى دەرەد بیت دای دەرمانیش^(٣) بیت دای.
- دار سیبەرى ل خو ناکهت.
- چ تشت نیه ئىک ب هزارا بەلئ مېر بیت هەى ئىک ب هزارا.
- کاریتە ل کفرى رانا بن.
- ددان ئیشان دەرمان کیشان.

(١) سوباهى زى.

(٢) دويف.

(٣) دەرمان زى.

- ئەگەر شاخپت پيشه‌مانا هاتبانە دا يپت ھندەکا گەھن بن عەسمانا.
- ھەتا نەدیت مترەق نەگۆت سەدەق.
- ئەگەر گول نەبی ستريش^(۱) نەبە.
- ژنا بی میڕ باخچە سی بی ئاقە.
- چیا ب چیا ناکەفن چاف دئ ب چافا کەفن.
- ھەتا مرۆف ب سەری ريفه نەچیت قەدرئ پیا نزانیت.
- یان ناچیتە ناشی یان دئ ئاشمانی کوژیت.
- مالا دونیایی قریژا دەستایە.
- قەسا خۆش بوھارا دلانە.
- شۆلا ئەفرۆ نەھیلە بو سوبەیی.
- نە ھند یی ھشک بە کو بشکیی نە ھند یی تەر بە کو بچەمی.
- ب دەستەکی ب تتی چەپلە ناھیتە لیدان.
- چ بکەبە کارئ ئەو دئ ھیتە خارئ.
- ھندی خەیارە ل تیتکی دیارە.
- ئەگەر کرما دارئ ژ دارئ نەبا دا ھزار ساللا ژیت.
- نەویریتە کەری دئ کورتانی درینیت.
- وەریس دچیتەف سەر ھیچکی.
- سیلاحی ژنکا گریە.

(۱) ستري ژی.

- ئەگەر نەكەى ناخۆى.
- ئەگەر نەچىنى نا دىرى.
- ژنا بى شەرم گولەكا بى بىنە.
- هەتا بىژم و بىژمەفە دى كەم و هىمەفە.
- شىنا شىرا رېقى ئى دكەن گىرا.
- ل نك مرۆقى بى ئاقل هەمى رىك ل نك وى دچنە ناشى.
- ل نك مرۆقى دىن دوو بەرى بارى كەرەكىنە.
- توبا گوركى مەرگە.
- ئەگەر فەساد نەبىت گورگ و مەر دى پىكفە چەرىن.
- عەمرى درىژ شەرمى ل كەسە ناكەت.
- گای جۆت نەدكر جۆتبارى منىتكەر.
- حەقى بزا كوچ ل سەر بزا ب شاخ نامىنىت.
- تزا سەر ئەقراز دى بۆ مرۆقى هىتەفە.
- سەرى نە ئىشىت حەوجەى چ دەرمانا نىە.
- ھندى ئاف بۆشترە ئاش خۆشترە.
- رىك دى بنە بۆست، دوژمن نابنە دوست.
- شەرتى كەشك كرن نىە شەرتى ھشك كرنە.
- گەز و مەقەس ب دەستى پىر نىە.
- ئەگەر خانىق تە شىشە بىت بەرا نە ھاقىژە خانىق خەلكى.

- ئەگەر تە دەركى خانىي ئىكى لەقاند دى دەركى خانىي تە ھىتە
لئاندىن.
- بىك ب دلى زاقايە.
- دوو براين كەشكى يە.
- دووين جەپباندى چىترە ل ماستى نە جەپباندى.
- گىز خۆ ب تلى تاقى قەناگريت.
- دەوارى شەرتى مەيدانە تەننگ شەرتى نىشانە.
- خانى بى ستين نابىت.
- قايدى گافانى سيارىي كەريە.
- رۆژ ئاڧا بوو گافان شابوو.
- ئەگەر پەز نەدەيت بيت ل ريزى كشىل يىت دىتى ل ھەقىزى.
- جوخين كچكە خمن مەزن.
- شىڧا ب دوو كابانیا يان دى يا سىر بيت يان دى يا بى خوى بيت.
- كەسى بەحس ژى نەدكر چوو كانیا گوندى شوئلى كر.
- كەس بەحسى بەحرى و ماسيا ناكەت.
- حكومەت كىرىشكى ب عەرەبانى دگريت.
- بلند بفرى دى نەقى نىشىي.
- ھەتا خودى چىايا نەبىنىت بەفرى لى نا بارىنىت.
- زىن بىرا ب دەرزىي يە.
- مرن وەكى كەرى بەقالايە.

- ئاخفتنا مرۆقى مهزن بکه گوهار بکه گوھی خۆ.
- تاقهکا بارانا مابهینا ئاداری و نیسانی چیتره ل با گوردانی زیر ییل دیوانی.
- بهپازی دمام شه لالی ههله باش چوو سهرداری.
- نهگهر گورگ پیر بوو دئ بیته قشهری سا.
- زکی تیر هایل زکی برسی نیه.
- قوچانی دگهل بهری ناهیته کرن.
- ریچی ل بهر دهری کونا خۆ یی شیره.
- مری ل بن بهرکی ناهیته فهشارتن.
- ئاخفتن کو کهفته زارهکی دئ کهفیته شارهکی.
- شولکهری خۆبه خوشتهقیی خه لکی به.
- دیتنا چاقا سۆتتا هناقا.
- کهس داری ل خۆ بییدا نابریت.
- پاری خۆ پاقی بهر ههتاقی ب خۆ ههره بهر سیبهری.
- مرۆقی ئاقل ل بی ئاقل دگریت.
- ل ته ههرهکهت⁽¹⁾ ل من بهرهکهت.
- میړی شهرمین نائینیت گایهکی ژنا شهرمین دئینیت شارهکی.
- نهگهر تو بوویه میر دقیت خودی نهکهی ژبیر.
- نهکهری گهلهک خۆر.

(1) حه ره کهت.

- هه‌موو سه‌سه‌رن به‌ئێ هه‌موو سه‌سه‌ر پێ ناھێنەڤه.
- چاکیێ بکه ب ئاڤیدا به‌رده.
- که‌سیا حه‌لال ئاڤا زه‌لال.
- مالا ل مالخوی حه‌رام.
- دۆستی نیزیکی چیتره ل باریێ دیر.
- خراپکرن یا ب ساناھیه به‌ئێ چیکرنه‌نه‌ڤه یا ب زه‌حه‌مه‌ته.
- ئەگه‌ر بۆ باران دئ بیته هه‌پری.
- فلان که‌س نیسکه نه به‌ره نه پشته.
- گوته مشکی ل کونئ هه‌ره کونا دیکه دئ ته‌غاره‌کا برنجی ده‌مه
- ته گۆتی وه‌ئلا ته‌ماعیه‌کا زۆره به‌ئێ یا بی حیکمه‌ت نیه.
- ئاقل چیتره ل دایک و بابا بۆ مرۆقی.
- تشتێ خۆش بابه‌تی هه‌می نه‌فسایه به‌ئێ تشتێ جوان بابه‌تی هه‌می به‌ژنا نیه.
- هه‌ر سه‌ره‌کی ئاقله‌ک یێ تیدا.
- چاڤ شه‌رمێ ل چاڤا دکهن.
- بێنا درێژ^(۱) بیسیره دبیته حه‌لوا.
- ئەگه‌ر دایک بۆ زردایک بابیش دئ زریاب.
- گرانێ و ئەرزانی هه‌ر دووک ییت ل مالا مرۆقی.
- سیار هه‌تا نه‌که‌ڤیت نابیته سیار.

(۱) بێهن فره‌هی.

- دارا خۆزینی بابی بهره چ کارا چ پیقه ناهیت.
- خودی ناشی نهزانا دگپیت.
- کهو دوژمنی سهری خۆیه.
- سیاری خه لکی یی په یایه.
- ههر سائهك عه مره که.
- ل بهر سیههرا شیریه به بلا شیر ته بخوت.
- دونیا شهقهك و رۆزهك نیه.
- مایی پترن ل چوویا.
- چ بچینی دی وی هه لینی.
- نهگهر نهزانی پرسیار بکه ل جیرانی.
- یی دخازیت جارهی یی ری رهشه یی نهدهت دوو جارا یی ری رهشه.
- دل وهکی شیشیه، نهگهر هاته شانندن ناهیتته چیکرنهقه.
- زقستان ل خۆ مهستر^(۱) بگرن.
- کهسی منۆ دهستی منۆ.
- نهگهر گورک تخه ما^(۲) بارانیدا بایه دا بۆ خۆ کهپه نهکی چیکهت.
- ییقهه دان خۆشتری ل گقه کفن.
- نهگهر دیتم نهزم نهگهر نه دیتم دزم.
- ههسپ و هیستر نال دکرن، کیسه له پیچکی خۆ بلند دکر.

(۱) مهزتر.

(۲) د خه ما.

- خهتا خار يا لبن سهري گايي پير.
- نهخاري ب سمبيلاقه مهيي.
- هات كودي شاخا ب خوڤه ئينيت، كوچك دانانه سهري.
- نهو كهسئ تيكهه لينينا حيشترئ بكهت دقيت سهردهركا خو مهزن بكهي.
- برا براييه معامله جودايه.
- بي عهجهل چ سهر ناچنه بن ئاخئ.
- ل وهليا دبن پهئي.
- كهتيت ئاشا ئافئ برن بهلگه كهنگرا فرهفره.
- بي دزانيت دزانيت بي نزانيت سهري خو دهژينيت.

پاشیهند

(سجاکورد)

(٢٣)

یا شرینه به ژن رنده
دیله ره به ژن ب لنده
که قین داره فال ل گونده
گه رده ناوێ شه گروقه نده

* * *

چاقو ره شه یا چاقو غه زاله
دیچم گه شه به ژن شه پاله
لیفت ته تکره ی ب خاله
دگل فن شریکه وهه فاله

* * *

یا خه مل یه دێ بێ ی بویکه
چارده ساله هیشت بچویکه
دگل فن هه فاله و شریکه
تیرها فیژه خونه ئی که

* * *

سجه گورده ده سهال سه ره
پرچم در یژه گه رده ن زه ره
یا ب ناقه و ده نگه دیله ره
چیله تا د به ت بره خ راهه ره

* * *

زوریا گره و یا شه رینه
بسک شوره و یا ب که قینه
دێ سویندێ خوی دێ بێ ی زینه
ل سه ر سینگ و ئێ دو هه رینه

* * *

سراس سپی یه و فیستان سوره
چارده که ز یه و بسک شوره
سینگ به فره گه رده ن بلوره
شه قاتاری دێ بێ ی نوره

* * *

لیفت ته تکه هویر د دانه
هندی بی ئی هه ریا جوانه
یا خودان سوز و په پیمانده
هه مو دزانی ته و ئریا ته

(٤٤)

(دلی ھزار)

(۴۳)

(۷۵)

جانے را بہ ہیڈ قہ وہ رہ

تو حالے من باش ب بینہ

دلی ھزار یے مہ لیلہ و

یے پر خہ مہ و پر بر بینہ

زویبہ وہ رھل ھقیاتہ مہ

کول و خہ عیت من برہ قینہ

دلی من و تہ یے کولہ و

یے پر عیشقہ و پر تہ قینہ

دے وہ رہ دے را بہ

دے خہ عیت من غلاس کہ

دہ ستر من بگرہ

من ترنا ستہ نگادہ ر باس کہ

ستر و ناستہ نگا

تو دریکا مہ دا را کہ

خہ لک خرشاد بون

شرین خونیا گادار کہ

خہ لک تہ فرو موشاد بون

ھہ فوھ فال و دوست و یار

خرگ ھشتہ فرا دا خو

ھہ فو عاشق و تہ قین دار

برینیت خہ لک سافی بون

تہ نابون دلیت برین دار

بہ س تہ زو تہ ر دوک بتئی

ماینہ بے کہ س ماینہ ھزار

جانے دے را بہ

تو ہارا خوب کہ وہ رہ

دل یے پر خہ مہ

یے پر کول و کہ سہ رہ

گو ھڑ خوب دہ مہ

خہ بات کرن یا فہ رہ

دلی بابے تہ

یے رہ قہ دے بے رہ

جانے کہ زو تو باش درانین

شولا بابے تہ حیلہ یہ

(به لگیت گولاد)

(۳۷)

(۲۵)

به رت خوب ده نئ و به بین
 به لگیت گولاد کو چه ندره رن
 وه خته تینا هسک به بن
 دئ تا قه به ده ن رابن وه رن
 بچه و لاد دئ بیکفه رابن
 تا فده ن قان گولیت سوروزه ر
 باغ گولاد به ملین
 روز گیت چافا به رده نه سه ر
 بیته بویه دور فنیته گول
 موقیت ن ران و بیته کر
 دئ گولاد خوب سه رو به رکم
 نه که رچا قیت وان بیته ده ر
 هه قال هنگ وه رن به بین
 گولاد مینا بنای و ده نگ
 به لگیت گولاد چه ندره نیکن
 سوروزه وه هه موره نگ
 مین رانی لیره بیقه
 چه به لگیت هونا وه رینیت
 نه و دئ ماتیته خود ریز کر ت
 نه ق گولاد دئ خوچه علینیت
 خود دئ نه ق گولاد به هیلیت
 حال به دئ مینا عه ریزه
 به نرنا خود دئ لیره بیقه
 دئ که تییتن نه ق فریزه

(فرگین)

(۵۲)

(۵۶)

(۳)

به فرت سدرت چیا یا سپی کر
هوات و دونیا تارن کر
بروسیا شهوق قه داگر لیا
دل پر نو عید و هیف کر

* * *

دارا خرا کره سه ما
سرو سدر عالیزه نه ما
که وو بلبل ژور دا هاتن
خلا س وه فتن کول و فنه ما

* * *

ره به نو کوسه رنخوینا
وان فرگین بو فه ئینا
سدرت چیا یا سور و زه ر کر
گول و شلیژ و نه سرینا

* * *

بلبل هاتو تا وازه کر خواند
خه ماد لئ عین قه ره فاند
ره نگه گو به زور پین گش بو
سدرت نه یاریت قه چه فاند

* * *

ستیک گر زین تر عه سهما نا
که وهاتنه خارتن ل زوزانا
شادی و تازادی بو فه هات
دیت کین تا هه نگ و سه یرانا

(خاندن)

(٣١)

(٥٥)

خوینێ خاندن ده رعان
نه خوینده فان یخ نه زانه
گر نه خوینێ پیش نا که ئی
ن زانیی ده رده ک گران

* * *

پیکه هه ر نه قوتا بخانا
داب بن مرو قیته زانا
نه خوینده فان پیش نا که ئی
نچ ده و روو چ زه مانا

* * *

نه نایین یایی فایده یه
قه له م چه ک ده ستر مه یه
نه و ک س نه خوینده فان بیت
چای بیته پیغه و یخ کوره یه

* * *

گر لی هه فاله بخوینێ
قه له مال خو به چه عین
هه مو هه ر نه قوتا بخانا
داسه که ئی پاش نه عین

* * *

دای بخوینێ داسه که ئی
دا گول نه خوشیا دو بر که ئی
به خوینێ روژنا هه و گو قارا
دال جیها ئی پاش نه که ئی

* * *

دای بخوینێ هه مو هه فال
دا کو نه عین که رو لال
ده فته رو قه له ماب ک ن
ده رسخ به ده نه زار و پان مال

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

(فه له ك)

(٦٩)

(٩٥)

فه له ك خائين بو نه وه ساله
چه رخاڙين ل من ياتاله
دل چرمسى دناق هه ما دا
نه من دوسته ونه هه قاله

* * *

فه له ك چ ما هه ريا خواري
روژيڻت روول من دكه يه تاري
باري من زور بئ گرانه
دئ كهنگ دانيم ئي باري

* * *

ئه هه فه له ك ئه ئه خائين
راسته دگل من وه ~~هه~~ ئه ئه ئه
فه له ك من بئ هه قال نه كه
بو من بيته وه شرين

* * *

فه له ك دئ توراسته بزقره
خه لك خريڻ شاده وكره
دل من عه بدالئ خو دئ
رقه هروكو فانا بئ پره

* * *

ته چل من كر ته هه فه له ك
بو چن راستنا بئ چاره كئ
هه رده م تو يال من خائين
ته دو بكرم ئرچا ئه به له كئ

(گو تڤیت نه فین)

(٦١)

٤١

خودانا نه وئ پر جازه ر
من دیت رخانی هاته ده
ها تو خو نی ییک من کر
من گوتی ته یچ دقیت دیله ر

* * *
گوتی لاوو نه ز نه فه مه
من قه بیل بکه نه ز بوت مه
نه گه رتوبه من یی رازی بی
نه ز فیرقا نا دلی ته مه

* * *
کادنی وه ره شه رم نه که
تا خفتنا خود و باره که
من تو دقیت تو نه ترسه
تو دلی خوبو من قه که

* * *
وئ دلی خوبو من قه که
جیره من دنای دا چیکر
له ده ق من رینشت و نه و تا خفت
بو من به حسن نه فین یی کر

* * *
رو نکیت وئ هاتنه خاری
من گوتی بو دگری یاری
رو نکیت چاقیت خو قه واله
دنی ته نیم ته ی نازدارنی

* * *
وئ گوت فچار نه ز دنی رابم
لاوو نه زهه رلیزه نابم
نه ز نه شیم خو گیر و بکم
نه زیا خودان دایک و بابم

* * *
وئ خاترا خو خواست و رابو
سوزا فین ر من را دا بو
وئ چاقا کول نکت من رابو
وه کی رو ورت ل من ناخابو

(چیا بیت کوردستان)

(٧٥)

(٥٢)

دێ کۆم به هسێ چول و چیا

دارو بار کولیلک و گیا

خه ملا دارا چه ندیا جوانه

ل سه رێ دۆ لال بن کر گالیا

* * *

خه ملا چیا یا بوهاره

نه خسێ چیا یا دارو باره

شایل و بلبل یێ دخو یین

یه زێ کیفی باره باره

* * *

گازه گازی چیر قانا

تا و زیت یا لا و شقانا

باره بارا کارو به رفا

دگر سترانیت بی یقانا

* * *

جوکیت تا ئی تینه خاری

بلبل یێ دخو یینت ل سه ر داری

داراهه میا خه ملا خو کر

بو خا تراره و شا بو هاری

* * *

گول و نێر گز اخو قه کر

ره به نو کا کارا خو کر

بنه فئس وه لال و به یین

ره و شا وه لاتی زیده کر

(یادگاری)

(٦٧)

(٤٣)

داقیت بر چاته دز را ئی
هه ردوک ریریت ته بخونانی
لیق دته نکی چانی چه ندره شن
سینگ و مه ماکال لانی

* * *
برهو چانی بیته قه له م کری
چخ و بسکیته قه س کری
دی بی بی قایی مه لیا که ته
شه قاتاری یارون کری

* * *
هه ردوک مه مکیته ته چه ندره
بوچ نالقی هنده دکر ن
دقه شار تینه و د نفسینه
وهی تیرا دلاد برن

* * *
مه مکیته ته بوچ ناله رزن
دغه مکیته و هنده دکر ن
ده ماچانی عن بی د که قیت
خوینی ژله شخ عن د دزن

* * *
هه ردوک چاقیت ته بود شر ن
هه رده م ژروندکا د برن
بیژه ماوان چاقی د قیت
هوش و سه و داته ل عن برن

* * *
دزانم تو یا ته عین داری
وینه کی خوب که دیاری
داکو سه برت خوب بیخ
داب مینیت یادگاری

* * *
هه رده م سلا قاب هنیره
دایله بی که سن نهیم لیره
چ جا را تو عن ژبیر نه که
تو نه عین بی قه نه شیر

(خو هشیار که)

(٦٤)

(٩٩)

د یتم هه یفت جاف که لا قیژن

به ژن زراف و در یژن

ژ به رده رده که هین ی

دین و هارو که روگیژن

* * *

که و جاقیت ره ش که لا قیژن

بلبل تا و از اب ته د بیژن

وه ره ده قه رینه و نه جه

دا جاف رو و نکانه ریژن

* * *

ژ ته یی دو ویر ب یی ب یی ژینم

ب یی ته نه شیم ب قه تینم

که ر که زو تو بیکه نه بین

هادی جا و اخو شیا بیم

* * *

را به ژخه وی خو هشیار که

قیانا خو بو فن دیار که

قه سه کار است بو فن بیژه

به سن ژ لیقیت خو بو فن بار که

* * *

ته به بمان دگه ل فن گریژا

له فن که رام کر خه و اسپید

ته ژ بیر کرم غه ریب کرم

ته که زهیلام دوق خه قیدا

* * *

ژ بیر نه که وی به بمانی

ته واته دایه فن جانی

ته هین زوریا گرانه

له سه رانسه ری کور دستانی

ناقهروك

- پیشهکی ۷
- ههلبهستان ژلایع جفاکیه ۷
- ههلبهستان ژلایع زانستیقه ۷
- ههلبهستان و ژ دهستانا بیان ۸
- ههلبهستان و ژ دهستانا دایکی ۹
- ههلبهستان و قههاندنا ههلبهستان ۹
- ههلبهستان و بههرهیین دیتر ۱۰
- مائاقایا ههلبهستانی ۱۰
- چهند تیبینیین گرنگ ل سهر دیوانی ۱۱

پشکا ئیکه

ههلبهستین ئایینی

- مه توبهیه ۲۳
- رهمهزان ۲۵
- مرن ۲۶
- تهویه ۲۸
- قیامهت ۳۱
- پیغهمبههر ۳۳
- شیخ عهزیز ۳۵
- شیخ عهزیز ۳۸
- شیخ عهزیز ۴۱

٤٤.....	شیخ عهزیز.....
٤٨.....	شیخ فاتیح.....
٥٣.....	یارهب بدەى شیفايى.....
٦١.....	باومرى.....
٦٤.....	بوسلمان.....
٦٦.....	مه‌لای فیلباز.....

پشكا دوویع

هه‌ئبه‌ستین ئه‌فینداری

٦٩.....	به‌س تو هه‌قالی.....
٧٠.....	به‌هی.....
٧١.....	گولا زهر.....
٧٣.....	گولا زهر.....
٧٦.....	ترسم بمرم.....
٧٨.....	چ بکه‌م.....
٨٠.....	چ بکه‌م.....
٩٣.....	بابی دل‌پرەق.....
٩٦.....	پرچا ره‌ش.....
٩٨.....	بلا بمرم.....
١٠١.....	بۆچی.....
١٠٢.....	بوهار.....
١٠٤.....	بی سۆز.....
١٠٧.....	ته‌ هیلام بی وار.....
١٠٨.....	تو ئاواتی.....

- ١١١.....جان و گول
- ١١٢.....جانى باركر
- ١١٣.....جانى
- ١١٥.....چيائى سپانى
- ١١٧.....خهه رهقن
- ١١٨.....خو سل نهكه
- ١٢٠.....خو هشاركه
- ١٢٢.....دا بچن
- ١٢٣.....دارا زىنى
- ١٢٥.....دئى مرى
- ١٢٧.....دوو دلى
- ١٢٩.....دوو دلى
- ١٣١.....دئى دگهل تهبم
- ١٣٤.....دئى وهرهقه
- ١٣٦.....دئى وهرهقه
- ١٣٨.....دلبهر تو زىانى
- ١٤٠.....كچا كورد
- ١٤٢.....كچا كورد
- ١٤٤.....كچا كورد و نهقىنيا گوندى
- ١٤٧.....رئىقنك
- ١٤٨.....زانن و نهقن
- ١٥٠.....زهري و نهسمهرا
- ١٥٢.....زور درهنگه

- زیمار..... ۱۵۴
- ژین هونهره..... ۱۵۷
- سۆز بیت..... ۱۵۹
- شهپرزه..... ۱۶۲
- قیانا من و ته..... ۱۶۳
- کچا گوندی..... ۱۶۴
- گۆتیت ئەقین..... ۱۶۶
- گول..... ۱۶۸
- من نهزانی..... ۱۷۰
- من یی زانی..... ۱۷۲
- نا پهقم..... ۱۷۳
- نامهك بو دیلبهري..... ۱۷۵
- نهیار زۆرن..... ۱۷۶
- واری قین..... ۱۷۸
- هیزا ئەقین..... ۱۸۰
- هیشارهت..... ۱۸۳
- یادگاری..... ۱۸۴
- ئەز و دل..... ۱۸۶
- ئەقینیا قی زهمانی..... ۱۸۸
- یی بن کهسم..... ۱۹۰
- یی ژ ته دویرم..... ۱۹۱
- دهستی خو بدەفه..... ۱۹۳
- پیشهمانی..... ۱۹۵

- ۱۹۸..... من نههیلله
- ۲۰۰..... بخودئ
- ۲۰۱..... دئ خهملینی
- ۲۰۲..... خهه رهقینئ
- ۲۰۴..... شادی و خووشی
- ۲۰۷..... ئەقینداری
- ۲۰۹..... رۆندک بارین
- ۲۱۰..... ئەقینا مه
- ۲۱۲..... دنالم
- ۲۱۴..... ئەقیندارین
- ۲۱۵..... ریکه ئەقینئ
- ۲۱۷..... فرمیسک
- ۲۱۹..... بهخوا نهچارم
- ۲۲۰..... کولا زۆزانا
- ۲۲۲..... دل ب کولم
- ۲۲۴..... ژین و ئەقین
- ۲۲۶..... کچی دینئ
- ۲۲۷..... رابه دلۆ
- ۲۲۹..... من نههیلله
- ۲۳۱..... دلئ من بۆ تهیه
- ۲۳۲..... تهرکا ته ناکهه
- ۲۳۴..... دارا خووزیئ
- ۲۳۶..... تیرین چاها

٢٣٨.....	پشتی نهخۆشیی
٢٤٠.....	وهفاداری
٢٤٢.....	پۆزا رهش
٢٤٤.....	پۆزا رهش
٢٤٧.....	لاوی تهمه
٢٤٩.....	ئهه ب ههقییه
٢٥٢.....	جوانیا دیلبههڕی
٢٥٣.....	کوتر
٢٥٤.....	بهختی تهمه
٢٥٥.....	گول فرۆش
٢٥٧.....	سههیرانا مه
٢٥٩.....	خاتر خاستن
٢٦١.....	دهنگهک
٢٦٣.....	دلخ ههژار
٢٦٦.....	تهلها ئهقییه
٢٦٩.....	بهلگیت دارا
٢٧١.....	ته ناهیلیم
٢٧٣.....	بههرسفا یاری
٢٧٦.....	ژنکا من
٢٨٠.....	هۆش و بهیر
٢٨٣.....	بج ب ههقییه
٢٨٤.....	خۆزی
٢٨٥.....	پۆندک

- ٢٨٧..... بۆ خاترا ته
- ٢٨٨..... نهگري
- ٢٩٠..... نازدار
- ٢٩٢..... نازدار
- ٢٩٤..... ومره
- ٢٩٥..... بع ئوميد
- ٢٩٧..... دلسوزي
- ٣٠٠..... چاقيت به لهك
- ٣٠٢..... گازيهك بۆ ديلبهري
- ٣٠٥..... ته نهز هيلام
- ٣٠٨..... بيرهاتن
- ٣١٠..... ريشنگي ري دوير
- ٣١٣..... نهز بۆ ته مه
- ٣١٥..... دلئ شكهستي
- ٣١٧..... خو كر نه كه
- ٣١٩..... نه م سۆزدارين
- ٣٢٠..... مزگين
- ٣٢١..... جانا گوندي
- ٣٢٣..... نه م قه مائنه
- ٣٢٤..... نه قينا ساقا
- ٣٢٦..... گرينهك
- ٣٢٧..... سيامه ند و خه ج
- ٣٣٢..... گولچن

- ٣٣٦..... زهنگلا ژینێ
- ٣٣٧..... بهختی من
- ٣٣٩..... دهلیقه
- ٣٤١..... بهختی رهش
- ٣٤٤..... لاوکی من
- ٣٤٦..... دئی هیت بوهار
- ٣٤٧..... چاف دئی ب چافا کهفن
- ٣٤٨..... خاپینوک
- ٣٥٠..... کهقنه وار
- ٣٥٢..... قین فروش
- ٣٥٤..... چاورپش
- ٣٥٥..... نوبه دار
- ٣٥٦..... خه ملا جانا من
- ٣٥٨..... ده ریایا نه قینی
- ٣٥٩..... نه نئ ستیر

پشکا سیئ

ههلبهستین سیاسی - نیشتمانی

- ٣٦٣..... شههید
- ٣٦٦..... بابی نهمر
- ٣٦٩..... شازدهی ئاب
- ٣٧١..... چیا ییت کوردستان
- ٣٧٢..... پارتی
- ٣٧٤..... پارتی

- ٣٧٦.....پارتی
- ٣٧٧.....ئاكری
- ٣٧٩.....گه‌لی كوردا
- ٣٨٠.....خه‌باتكه‌رم
- ٣٨٢.....هه‌زا مه
- ٣٨٤.....جه‌ن شه‌را ره‌قی له‌كه‌ن گه‌را
- ٣٨٦.....چه‌ته
- ٣٨٨.....دوژمه‌نی مه
- ٣٩٠.....شه‌هید عه‌لی یووسف
- ٣٩٢.....لاوی كورد
- ٣٩٤.....لاوی كورد
- ٣٩٨.....ده‌سۆزی گه‌ل
- ٤٠٠.....په‌یه‌یه‌ت شه‌هیدی
- ٤٠٢.....شه‌هید سه‌له‌مان هه‌پنه‌ی
- ٤٠٥.....شه‌هید سه‌له‌مان هه‌پنه‌ی
- ٤٠٦.....مله‌ته‌ی كورد
- ٤٠٨.....پایته‌خت
- ٤١٠.....شاره‌ین ژه‌یر ده‌سه‌تی دوژمه‌نی
- ٤١١.....په‌شه‌مه‌رگه‌
- ٤١٣.....كوردین
- ٤١٥.....پارتی و ئه‌كه‌ته‌ی
- ٤١٦.....ئه‌زاده‌ی
- ٤١٨.....واره‌ی ئه‌فه‌ینه‌دارا

- ٤٢٠.....عەسكەرى
- ٤٢٢.....هەقلیر
- ٤٢٤.....كەركووك
- ٤٢٥.....نەفرۆز
- ٤٢٧.....نەفرۆز
- ٤٢٩.....نەفرۆز و ئادار
- ٤٣٢.....نەورۆزە
- ٤٣٤.....بیروباوەر
- ٤٣٦.....مە دڤیت سەریهستی
- ٤٣٧.....واری من

پشكا چاری

هەلبەستین جفاکی

- ٤٤١.....جۆتیار
- ٤٤٣.....جۆتیاری
- ٤٤٥.....بەرھەمی جۆتیار
- ٤٤٧.....سەلمان شووشی
- ٤٤٩.....سەلمان شووشی
- ٤٥١.....ئاغا و شیخ
- ٤٥٥.....جگاره
- ٤٥٧.....ژین و پاره
- ٤٥٩.....عەرەق قەخۆر
- ٤٦١.....فەلەك
- ٤٦٢.....كەچەل (فۆلكلۆر)

٤٦٦.....	کهو و بلبیل.....
٤٦٧.....	مهشکه ژین.....
٤٦٩.....	وهرزئی بهاری.....
٤٧٠.....	ئهو واره نه ئهه بوهاره.....
٤٧٢.....	بوهار و سهیران.....
٤٧٤.....	سینهه (فۆئکلۆر).....
٤٧٧.....	کوړئ من.....
٤٧٩.....	ناکه مه تۆپانئ.....
٤٨٠.....	عومهړئ دهلال.....
٤٨٣.....	شوی ناکهه.....
٤٨٤.....	بهخوا نهچارم.....
٤٨٥.....	زه مبیل فرۆش.....
٤٨٦.....	دئهی غهه مگینهه.....
٤٨٧.....	دایک و بابا پئ د هه سینیت.....
٤٨٨.....	زوی وهره.....
٤٩٢.....	نهوزاد برا.....
٤٩٧.....	خاندن.....
٤٩٩.....	قوتابی.....
٥٠١.....	میتهقان و ریزگرتن.....
٥٠٢.....	وهغهر.....
٥٠٤.....	ههسوی و بویک.....
٥٠٥.....	کهه و گێژم.....
٥٠٧.....	بهقال.....

- ٥٠٩..... به‌حسب ژنا
- ٥١٣..... فال فه‌كه‌ر
- ٥١٤..... نه‌ختی گران
- ٥١٦..... هه‌وارا دار و به‌را
- ٥١٧..... هیقی
- ٥١٩..... دار به‌پری
- ٥٢٠..... مزگینی
- ٥٢١..... بلبیل
- ٥٢٣..... كچا زانا
- ٥٢٥..... سیداره
- ٥٢٦..... كاله می‌ر (فۆلكلۆری)
- ٥٣٠..... كه‌رئ خالدى
- ٥٣٦..... مودیل
- ٥٤٢..... دولیجان
- ٥٤٥..... ئاره‌ق و قومار
- ٥٤٦..... ره‌زیل
- ٥٤٨..... دلپاكی
- ٥٥٠..... پیری و هزار عه‌یب
- ٥٥٣..... سه‌رئ زاقای
- ٥٥٤..... قومار
- ٥٥٦..... ساریا
- ٥٥٧..... بابی نه‌زان
- ٥٥٩..... پاله

- ٥٦١.....جيران
- ٥٦٢.....مال ژنه و بنيات خانى
- ٥٦٤.....مرۆقى قهلس
- ٥٦٦.....ژين و ژفان
- ٥٦٧.....مرۆقى نهزان
- ٥٦٩.....پيكا زينى
- ٥٧٠.....درموكه
- ٥٧١.....مرۆف و كاركرن
- ٥٧٣.....زيرهقان
- ٥٧٥.....زيرهقان
- ٥٧٦.....نهكه گازى
- ٥٧٧.....سويسن
- ٥٧٨.....هو هو داين
- ٥٨١.....تيبي كانى ههسيانى كهوره
- ٥٨٤.....ئهقرۆ بى كهسم
- ٥٨٦.....رهقيب
- ٥٨٨.....ئهشغال
- ٥٩١.....خال عهبدوئلا
- ٥٩٧.....بيرى
- ٥٩٩.....دولار
- ٦٠١.....كول و كوڤان
- ٦٠٣.....گۆتنييت مهزنا
- ٦١٧.....پاشبهند

زێباری حەسبۆ موحەمەد ئەمین دیوانا

Zakho Centre
for Kurdish Studies

© مافن چاپن یێن پاراستیه بۆ
سەنتەری زاخۆ بۆ قەسولینێن کوردی

سەنتەری زاخۆ بۆ قەسولینێن کوردی

✉ zcks@uoz.edu.krd ☎ +964(0)751 536 1550

📍 Iraq- Kurdistan region, Zakho- University of zakho

ISBN 978-9-92-291679-8

9 789922 916798 >